

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ФАКУЛЬТЕТ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

**ЗБІРНИК
АВТОРСЬКИХ
ПРОГРАМ**

**Херсон
2017 рік**

Укладачі:

Андрієвський Б.М., Анісімова О.Е., Владимірова А.Л., Воропай Н.А., Голінська Т.М., Горлова А.В., Гриценко І.В., Денисенко В.В., Коткова В.В., Петухова Л.Є., Цюпак І.М., Швець Т.А.

Рецензенти:

1. Голобородько Євдокія Петрівна, член-кореспондент НАПН України, доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, менеджменту освіти й інноваційної діяльності КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти».

2. Литвиненко Володимир Іванович, доктор технічних наук, професор, Завідувач кафедри інформатики та комп'ютерних наук Херсонського національного технічного університету.

3. Миргородська Надія Валеріївна, кандидат наук мистецтвознавства, доцент, заступник завідувача кафедри дизайну з навчальної роботи Херсонського національного технічного університету.

4. Подвойська Оксана Володимирівна, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри іноземних мов Херсонського національного технічного університету.

Затверджена

Вченою радою ХДУ

Протокол №7 від 26.12.2017 р.

Погоджено

НМР ХДУ

Протокол №2 від 20.12.2017 р.

Схвалено НМР факультету дошкільної та початкової освіти

Протокол № 2 від «30» листопада 2017р.

Голова НМР факультету _____ (доц. І.М. Цюпак).

Розглянута на засіданні кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти

Протокол №5а від «15» листопада 2017 р.

Завідувач кафедри _____ (проф. Б.М. Андрієвський)

ЗМІСТ

<i>I. Цикл загально-педагогічного спрямування</i>	5
<i>Рівень вищої освіти «бакалавр»</i>	5
Актуальні проблеми сучасної початкової школи.....	5
Інноваційні технології в системі кураторства.....	10
Історія дошкільної педагогіки.....	16
Історія педагогіки.....	29
Основи наукових досліджень.....	40
Педагогіка дошкільна.....	44
Теорія та методика виховання.....	51
Теорія і методика фізичного виховання та валеологічної освіти.....	58
Фребельпедагогіка.....	64
<i>Рівень вищої освіти «магістр»</i>	69
Методика викладання галузей «Технології», «Мистецтво» у ЗВО.....	69
Методика викладання дидактики у ЗВО.....	77
Методика викладання дисциплін дошкільної освіти у ЗВО.....	80
Методика викладання дошкільної педагогіки у ЗВО.....	86
Методика викладання історії дошкільної педагогіки у ЗВО.....	92
Методика викладання історії педагогіки у ЗВО.....	97
Методика викладання теорії виховання у ЗВО.....	102
Методика керівництва логіко-математичним розвитком дітей.....	108
Організація і керівництво навчально-виховним процесом у ЗВО.....	114
Управління в системі дошкільної освіти.....	120
<i>II. Цикл художньо-естетичного спрямування</i>	124
<i>Рівень вищої освіти «бакалавр»</i>	124
Історія музичного виховання.....	124
Музичне виховання і основи хореографії з методикою навчання.....	130
Музичне мистецтво з методикою навчання.....	135
Музичний інструмент.....	140
Образотворче мистецтво з методикою навчання.....	145
Основи образотворчого мистецтва з методикою керівництва зображувальною діяльністю дітей.....	152
Основи сценічного та екранного мистецтва з методикою навчання.....	161
Ритміка і хореографія.....	167
Свята і розваги у ДНЗ.....	172
Театрально-ігрова діяльність в позакласній роботі.....	177
Теорія і методика музичного виховання.....	182
Теорія музики і сольфеджіо.....	187
Трудове навчання з практикумом.....	193
Художня праця та основи дизайну.....	200
<i>III. Цикл філологічного спрямування</i>	205
<i>Рівень вищої освіти «бакалавр»</i>	205
Англійська мова з методикою навчання в ЗДО.....	205

Англійська мова позакредитна дисципліна.....	210
Іноземна мова.....	214
Країнознавство та дитяча література Британії і США.....	219
Методика навчання іноземної мови в початковій школі.....	226
<i>Рівень вищої освіти «магістр».....</i>	<i>232</i>
Англійська мова з методикою навчання в ЗДО.....	232
<i>IV. Цикл інформатичного спрямування.....</i>	<i>236</i>
<i>Рівень вищої освіти «бакалавр».....</i>	<i>236</i>
Інформаційно-комунікаційні технології в роботі з дітьми.....	236
Сучасні інформаційні технології навчання.....	241

І. ЦИКЛ ЗАГАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОГО СПРЯМУВАННЯ

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ «БАКАЛАВР»

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Авторська програма
нормативної навчальної дисципліни
підготовки магістр
напряму 01 Освіта
спеціальності 013 Початкова освіта

(Шифр за ОПП _____)

Програма розроблена

Гриценко І.В., доцентом кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти, кандидатом педагогічних наук.

Вступ

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни “Актуальні проблеми сучасної початкової школи” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів напряму 012 Дошкільна освіта.

Предметом вивчення навчальної дисципліни “Актуальні проблеми сучасної початкової школи” є зміст, методи та шляхи модернізації початкової освіти України.

Міжпредметні зв’язки - курс «Актуальні проблеми сучасної початкової школи» органічно пов’язується з дисциплінами як соціально-гуманітарного профілю («Філософія»), так і психолого-педагогічного спрямування - «Загальна психологія», «Дидактика», «Теорія виховання», «Історія педагогіки», а також з методиками навчання різних предметів.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Мета курсу “Актуальні проблеми сучасної початкової школи”: підготувати студентів-майбутніх фахівців початкової освіти до розуміння проблем реформування та оновлення початкової освіти і способів їх розв’язання; сформувані у студентів установку на саморозвиток та вдосконалення професійних умінь; навчити творчо використовувати одержані під час навчання теоретичні знання у практичній діяльності; сприяти професійному становленню майбутніх фахівців у галузі початкової освіти.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни “ Актуальні проблеми сучасної початкової школи ” є:

пізнавальні – надати студентам наукові знання про сутність нових підходів та концепцій сучасної освіти та механізми розв’язання педагогічних проблем;

методичні – ознайомити студентів з основними проблемами початкової освіти нашої країни та інших країн світу; сформувані у студентів

відповідальне ставлення до ролі вчителя – реформатора, прагнення поповнювати свої знання, підвищувати професійну майстерність;

практичні – застосовувати теоретичні знання з курсу у педагогічній практиці та в процесі подальшої самоосвіти;

виховні – виховувати у студентів відповідальне ставлення до своєї професії, прагнення до самовдосконалення.

1.3. Компетентності:

Педагогічна компетентність інтегрує різні види компетенцій, які розкривають загальні здатності педагога в різних сторонах педагогічного процесу. Мова йде про пізнавальну-інтелектуальну, діагностичну, проєктувальну, організаторську, прогностичну, інформаційну, стимулюючу, оцінно-контрольну, аналітичну, психологічну, соціальну, громадянську, комунікативну, рефлексивну, творчу, методичну, дослідницьку компетенцію та інші.

Пізнавальна-інтелектуальна компетенція – сукупність теоретичних знань, практичних умінь, навичок, ставлень, досвіду, особистісних якостей педагога, що дають змогу здійснювати пошукову, евристичну діяльність, самостійно здобувати нові знання, аналізувати діяльність учасників навчально-виховного процесу, приймати рішення.

Прогностична компетенція – вміння визначити напрямок своєї діяльності, її конкретні цілі і завдання на кожному етапі навчально-виховної роботи, і передбачати кінцевий результат.

Інформаційна компетенція. Педагог виступає головним джерелом наукової, світоглядної і морально-естетичної інформації. Важливою є широта кругозору, ерудиція, глибоке знання предмета викладання, методика його викладання, володіння практичною стороною знань, що позитивно позначається на формуванні у школярів умінь і навичок.

Соціальна компетенція – це здатність педагога адекватно оцінювати навколишню дійсність на основі повноти знань про неї, які дають змогу зрозуміти основну закономірність соціальної ситуації, вміння знаходити інформацію в невизначеній ситуації й упевнено будувати свою поведінку для досягнення балансу між своїми потребами, очікуванням, смыслом життя і вимогами соціальної дійсності, вміння задовольняти бажання, спираючись на норми.

Громадянська компетенція це розвиток, у майбутніх фахівців, здатностей бути громадянином, який володіє демократичною, громадянською культурою, усвідомлює цінності свободи, прав людини, відповідальності, готовий до компетентної участі у громадському житті.

Рефлексивна компетенція – професійна якість особистості, яка дає можливість найефективніше й адекватно здійснювати рефлексивні процеси, реалізацію рефлексивної здатності, що забезпечує процес розвитку та саморозвитку, сприяє творчому підходу до професійної діяльності, досягненню її максимальної ефективності й результативності.

Компетенція творчості – це здатність педагога продуктивно

організувати вирішення педагогічних проблем неординарними способами, діяти у тій чи іншій сфері відповідно до його інтелектуальної, ауто психологічної, комунікативної, психологічної компетентностей.

Методична компетенція – це оволодіння знаннями методологічних і теоретичних основ методики навчання різних предметів, концептуальних основ структури і змісту засобів навчання (підручників, навчальних посібників тощо), уміння застосувати знання в педагогічній і громадській діяльності, виконувати основні професійно-методичні функції.

Дослідницька компетенція – передбачає оволодіння науковим мисленням, умінням спостерігати й аналізувати, висунення гіпотези для вирішення спірних питань, виконувати дослідницьку роботу, аналізувати наукову літературу.

1.4. Очікувані результати навчання:

Студенти повинні знати:

- динаміку розвитку педагогічної системи України;
- напрями оновлення освіти в педагогічній системі України;
- освітні документи, що відображають шляхи реформування початкової освіти України;
- актуальні проблеми розвитку фахових методик початкового навчання в умовах державного суверенітету України та Закону України «Про освіту»;
- основні положення концепції «Нова українська школа»;
- шляхи підвищення якості навчання;

Студенти повинні вміти:

- організувати навчально–виховний процес, спрямований на удосконалення існуючої педагогічної системи;
- на основі вивчення педагогічного досвіду вчителів України та зарубіжжя поєднувати доцільні традиційні та інноваційні форми та методи навчання і виховання молодших школярів;
- моделювати, проводити й аналізувати уроки в площині сучасного бачення процесу навчання в початковій школі;
- добирати доцільні мультимедійні засоби навчання на різних етапах уроку в початковій школі.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 60 годин/2 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Концептуальні засади розвитку змісту школи першого ступеня навчання. Динаміка розвитку системи освіти України. Освітні документи, що регламентують діяльність системи освіти (огляд за останні 2 роки). Концептуальні засади Закону «Про освіту». Інноваційна освітня діяльність. Визначення проблем сучасної початкової школи. Шляхи розв'язання. Ключові положення концепції «Нова українська

школа». Якість початкової освіти: сутність і чинники впливу. Проект Державного стандарту загальної початкової освіти: порівняльний аспект. Загальні тенденції розвитку змісту початкової освіти в країнах європейського союзу.

Аксіологічний підхід до формування ціннісної сфери вчителів і учнів.

Змістовий модуль 2. Актуальні акценти сьогодення в площині підвищення якості початкової освіти. Модернізація змісту початкової освіти. Оновлення дидактичних систем, методик і педагогічних технологій. Удосконалення навчально-методичного забезпечення дидактичного процесу в школі. Концепція патріотичного виховання дітей та молоді: шляхи реалізації.

Методологічні засади педагогічної творчості. Концептуальні засади визначення педагогічної творчості. Оновлення дидактичних систем, методик і педагогічних технологій. Критерії творчої педагогічної діяльності. Модель творчої особистості. Управління творчим розвитком особистості у навчально-виховному процесі.

Педагогічні технології творчого розвитку учнів та вчителів. Особливості діяльності вчителя з творчого розвитку учнів. Технології організації навчального процесу, спрямованого на творчий розвиток учнів. Методи та прийоми стимулювання творчої активності учнів. Технології розвитку педагогічної творчості вчителя.

Статус професії вчителя у сучасних умовах. Проблема формування творчої особистості вчителя. Досвід підготовки вчителів початкової школи в Україні. Зарубіжний досвід підготовки вчителів початкової школи. Освіта дітей з особливими потребами: від інституалізації до інклюзії. Перспективи вирішення проблем національно-патріотичного та громадянського виховання. Моніторинг якості освіти: міжнародний досвід (PIRLS, PISA). Шляхи модернізації підготовки вчителя – головний чинник конкурентоспроможної освіти. Неперервна освіта: вітчизняний та зарубіжний досвід. Стратегія підвищення кваліфікації для професійного розвитку учителів в Європі. Кодекс честі як інструмент дотримання академічної чесності освітянина і науковця. Тенденції сучасних новацій в системі університетської освіти. Критерії оцінки нововведень. Сучасний освітній простір. Міжнародні проекти. Типи сучасних освітніх регіонів. Освітні моделі.

3. Рекомендована література

Основна література.

1. Амонашвілі Ш.О. Школа життя / Пер. з рос. – Хмельницький: Подільський культурно-просвітницький центр ім. М.К. Реріха, 2002. – 170 с.

2. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні // НАПН України; за заг. ред. В.Г.Кременя. - К.: Пед. думка, 2016. - 448с.

3. Коваль Л. В. Актуальні проблеми початкового навчання: дидактико-

методичний аспект : навчально-методичний посібник / Людмила Вікторівна Коваль. – Бердянськ : Вид-во Ткачук О. В., 2015. – 224 с.

4. Локшина О. І. Зміст шкільної освіти в країнах Європейського Союзу: теорія і практика (друга половина ХХ – початок ХХІ ст.) : монографія / О. І. Локшина. – К. : Богданова А. М., 2009. – 403 с.

5. Петухова Л.Є. Теоретичні основи підготовки вчителів початкових класів в умовах інформаційно-комунікаційного педагогічного середовища: Монографія / Любов Євгенівна Петухова. – Херсон: Айлант, 2007. – 200с.

6. Савченко О.Я. Якість початкової освіти: сутність і чинники впливу / О. Я. Савченко // Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського. Серія : Педагогічні науки. - 2010. - Вип. 1.28. - С. 36-50.

Додаткова література.

1. Бордовская Н. В., Реан А. А. Педагогика: Учебник для вузов. – СПб.: Питер, 2004. – 300 с

2. Левченко Т. І. Розвиток освіти та особистості в різних педагогічних системах. – Вінниця: видавництво “Нова книга”, 2012. – 512 с.

3. Підготовка фахівців початкової освіти за кредитно-модульною системою організації навчального процесу: зб. навч. програм / С.М. Мартиненко, О.В. Матвієнко, В.О. Науменко [та ін.]; за заг. ред. С.М. Мартиненко, О.В. Леонтєвої. – К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. – 372 с.

4. Проблеми і перспективи становлення 12 річної середньої школи: Наук.-метод. Посібник /За ред. В.Ф.Паламарчук, Л.І.Даниленко - К.: Логос, 20013. - 78с.

5. Хуторской А.В. Современная дидактика:Ученик для вузов. – СПб: Питер, 2014. – 544с.

Internet – ресурси (Основні web-сторінки в Internet).

1. Офіційний веб-сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України: www.mon.gov.ua.<http://www.mon.gov.ua/gr/pr/matemat.doc>.

2. Сайт «Освітня мережа України» – www.ednu.kiev.ua.

3. Всеукраїнський портал «Початкове навчання»: www.nachalka.com.ua.

4. Концепція «Нова українська школа» - www.mon.gov.ua.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік.

5. Засоби діагностики успішності навчання. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається усному, практичному і тестовому контролю.

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ КУРАТОРСТВА

**Авторська програма
нормативної навчальної дисципліни
підготовки бакалавр
напряму 01. Освіта
спеціальності 013 Початкова освіта**

(Шифр за ОПІ)

Програма розроблена

Горлова А.В, к.п.н., доцент кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти.

ВСТУП

Предметом вивчення навчальної дисципліни є знання, що уможливлють усвідомлення магістрантами специфіки майбутньої професійної діяльності; забезпечення гуманістичної спрямованості виховного процесу на основі створення комфортного освітнього середовища навчального закладу; розширення світогляду та ціннісних орієнтацій майбутніх викладачів ЗВО на основі ознайомлення і вивчення сучасних виховних технологій; формування умінь оперування різними видами діагностики мікроклімату в студентському колективі, практичних навичок реалізації різних видів форм і методів проведення занять та виховних заходів у вищій школі; збагачення власного дієвого досвіду щодо суб'єкт-суб'єктної взаємодії для подальшого використання в професійній діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки

Курс «Інноваційні технології в системі кураторства» тісно пов'язаний з дисциплінами психолого-педагогічного блоку («Загальна педагогіка», «Педагогічна психологія», «Педагогічна майстерність»), методиками початкової освіти, філософією, соціологією.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни - допомогти майбутнім викладачам ЗВО зорієнтуватися в концептуальних та теоретичних положеннях інноваційних педагогічних технологій, сформувати готовність до впровадження сучасних технологій виховної роботи у практику вищої школи, ознайомити магістрантів із специфікою роботи куратора академічної групи, інноваційними технологіями виховання у вищій школі, із методикою вивчення мікроклімату у студентському колективі, сформувати практичні уміння щодо реалізації у вищій школі різних видів, форм і методів проведення занять. Навчальна дисципліна «Інноваційні технології в системі кураторства» покликана сприяти оволодінню магістрантами інноваційними технологіями у системі виховної роботи зі студентами, розвитку професійного мислення, готувати до усвідомленого оволодіння професійними вміннями та навичками, необхідними для ефективної роботи куратора у вищих освітніх закладах. Програма розрахована на знання студентів з навчальних дисциплін: загальні основи педагогіки, теорії

виховання, педагогічної майстерності, психології, філософії та методики виховної роботи. Вони є теоретичним підґрунтям для подальшого оволодіння методами пізнання, логікою дослідно-педагогічного процесу, досвідом практичної педагогічної діяльності.

Завдання викладання дисципліни: ознайомлення студентів з основними ідеями, провідними положеннями та сутністю сучасних інноваційних освітніх технологій виховання у ЗВО; формування свідомого ставлення і мотивації майбутнього куратора академічної групи до оволодіння новими виховними технологіями; навчання студентів аналізувати та обирати оптимальні інноваційні технології відповідно до індивідуальних особливостей студентів, рівня їхньої підготовки, професійних інтересів; орієнтація студентів на педагогічну творчість, самостійність, дослідницьку та проектну діяльність.

1.3. Компетентності:

- *загальнопедагогічні* - володіння базовими інваріантними психолого-педагогічними знаннями й уміннями, обумовленими успішністю вирішення широкого кола виховних і освітніх завдань в системі кураторської роботи; відповідність певним професійно-педагогічним вимогам; володіння сукупністю загальнолюдських якостей особистості, необхідних для успішної професійно-педагогічної діяльності;

- *спеціальні* - володіння специфічними для даного курсу знаннями й уміннями;

- *технологічні* (діяльнісні) - володіння професійно-педагогічними вміннями, під якими розуміється засвоєний спосіб виконання професійно-педагогічних дій, що забезпечуються сукупністю набутих знань; креативність;

- *комунікативні* - встановлення оптимальних взаємовідносин у системі «викладач – студент – група», які сприяли б найбільш ефективному вирішенню завдань навчання і виховання; прояв шанобливого, зацікавленого ставлення до гуманістичних цінностей; володіння прийомами професійного спілкування;

- *рефлексивні* - регулятор особистісних досягнень педагога, збудник професійного зростання, вдосконалення педагогічної майстерності. Дана компетенція проявляється в здатності до самопізнання (самопостереження, самоаналізу, критичної самооцінки), самовираження (самокритики, самостимулювання, самозмушування тощо.), самореалізації (самоорганізації, контролю та обліку діяльності з самоутворення).

- *творчі* – це здатність педагога продуктивно організувати вирішення педагогічних проблем неординарними способами, діяти у тій чи іншій сфері відповідно до його інтелектуальної, психологічної, комунікативної, психологічної компетентностей.

- *методичні* – це оволодіння знаннями методологічних і теоретичних основ методики навчання різних предметів, концептуальних основ структури і змісту засобів навчання (підручників, навчальних посібників тощо), уміння застосувати знання в педагогічній і громадській діяльності, виконувати

основні професійно-методичні функції.

- *дослідницькі*—оволодіння науковим мисленням, умінням спостерігати й аналізувати, висунення гіпотези для вирішення спірних питань, виконувати дослідницьку роботу, аналізувати наукову літературу.

1.4. Очікувані результати навчання:

- **знати:** головні ознаки освітніх інновацій; сутність інноваційних технологій у ЗВО; провідні ідеї класиків зарубіжної та вітчизняної психолого-педагогічної науки щодо проблем виховання, загальні питання стратегій та прийомів педагогічного спілкування; особливості формування вмінь педагогічної техніки та побудови взаємодії «викладач – студент – група»;

- **вміти:** аналізувати інноваційні технології виховання; на практиці впроваджувати інновації у практику виховної роботи ЗВО; визначати оптимальні умови реалізації інновацій; виявляти провідні положення освітніх технологій на практиці, визначати можливості освітніх технологій задля організації суб'єкт суб'єктного виховання, застосовувати на практиці здобуті знання з метою цілеспрямованого професійного вдосконалення.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти інновацій в педагогіці вищої школи

Тема 1. Загальні засади педагогічної інноватики у ЗВО. Інноваційні тенденції розвитку сучасної освіти. Інноваційність як ознака сучасності. Гуманістична спрямованість освітніх інноваційних процесів. Педагогічна інноватика у структурі наукового знання. Структура педагогічної інноватики. Класифікація педагогічних нововведень. Інноваційні процеси у системі освіти. Принципи управління інноваційними освітніми процесами. Структура і динаміка розвитку освітніх інноваційних процесів. Умови ефективності інноваційних педагогічних процесів. Перспективи та проблеми впровадження нових педагогічних технологій у ЗВО.

Проблеми втілення освітньої технології у ЗВО. Особистісно-орієнтовані технології навчання та виховання у ЗВО. Партнерська технологія (технологія співпраці). Організація проблемного навчання. Види інтенсивних технологій. Особливості застосування кейс методу при підготовці студентів до інноваційної діяльності.

Тема 2. Роль куратора в організації освітнього процесу вищої школи. Особливості інноваційної педагогічної діяльності. Сутність інноваційної виховної діяльності. Антиінноваційні бар'єри у професійній діяльності педагога та способи їх подолання. Управління інноваційною педагогічною діяльністю. Готовність педагога до інноваційної професійної діяльності. Структура готовності до інноваційної педагогічної діяльності. Розвиток інноваційної поведінки педагога. Педагогічний професіоналізм викладача вищого навчального закладу.

Тема 3. Специфіка виховної роботи в академічній групі.

Студентство як соціальна група. Виховна робота в академічній групі. Роль та функції куратора академічної студентської групи. Планування роботи академічного куратора. Форми роботи куратора з активом групи. Робота в гуртожитку. Особливості індивідуальної виховної роботи.

Змістовий модуль 2. Технології фасилітаційної взаємодії в системі кураторства

Тема 4. . Принципові основи фасилітаційної взаємодії в педагогічному процесі.

Фасилітаційна взаємодія – критеріальна характеристика гуманістичного особистісно-орієнтованого освітнього процесу. Основні напрямки роботи куратора з фасилітації особистісного та професійного росту майбутніх педагогів. Суб'єкт-суб'єктні стосунки між викладачем та студентами.

Тема 5. . Суб'єкт-суб'єктна взаємодія – методологічна і технологічна основа комунікування куратора і студентів.

Структурно-функціональна модель технології суб'єкт-суб'єктної взаємодії. Опис основних психотехнічних прийомів технології суб'єкт-суб'єктної взаємодії. Встановлення індивідуального довірчого контакту в процесі фасилітаційної взаємодії. Психологічна характеристика активного рефлексивного слухання та «Я-повідомлення». Засоби, методи, прийоми підвищення ефективності професійно-педагогічного спілкування зі студентською аудиторією під час лекції, семінарського заняття тощо.

Тема 6. Проект та тренінг як інструменти суб'єкт-суб'єктної взаємодії. Метод проектів як різновид інноваційних педагогічних технологій. Інформаційні технології навчання. Зміст і завдання технології проектного навчання. Типи проектів. Головні умови організації роботи над проектом. Нові інформаційні технології (НІТ) навчання, їх характеристика. Інформаційна культура педагога. Медіа освіта. Телекомунікаційні технології. Загальне поняття про тренінг. Основні тренінгові форми роботи. Соціодинаміка тренінгової групи. Опис змісту тренінгових занять.

Тема 7. Методика роботи куратора з оптимізації соціальної адаптації студентів до навчання у вищому навчальному закладі

Проблема оптимізації процесу адаптації студентів до навчання у вищому навчальному закладі. Методична розробка виховної роботи куратора з оптимізації соціальної адаптації студентів-першокурсників до умов навчання у ЗВО. Карта методичного контролю готовності педагога до суб'єкт-суб'єктного спілкування

Тема 8. Методико-психологічне забезпечення роботи кураторів.

Психологічна культура куратора. Психологічні засади роботи кураторів. Дослідження психологічних властивостей особистості. Прояви характеру та темперамент особистості. Вивчення куратором соціально-психологічного клімату в колективі. Програма вивчення студентської групи та студента. Психолого-педагогічні характеристики на групу та студента. Основні напрями роботи у діяльності куратора. Загальна схема проведення «години

куратора»в академічних групах. Характеристика основних моделей взаємодії куратора з академгрупою.

3. Рекомендована література

Базова

1. Авдєєва І. М., Мельникова І. М. Інноваційні комунікативні технології в роботі куратора академгрупи: Навчальний посібник. — К.: ВД «Професіонал», 2007. — 304 с.

2. Белова Л.О. Виховна система ВНЗ: питання теорії та практики: Навч. посіб. / Л.О.Белова. — Х.: Вид-во НУА, 2004. — 264 с.

3. Бутенко Н.Ю. Комунікативна майстерність викладача: Навч. посіб. / Н.Ю.Бутенко. — К.: КНЕУ, 2005. — 336 с.

4. Виховна робота зі студентською молоддю: Навч. посіб. / За заг. ред. Т.Ю.Осипової. — Одеса: Фенікс, 2006. — 288 с.

5. Вища освіта в Україні: Навч. посіб. / За ред. В.Г.Кременя, С.М.Ніколаєнка. — К.: Знання, 2005. — 327 с.

6. Гура О.І. Педагогіка вищої школи: вступ до спеціальності [Текст] Навчальний посібник/О.І Гура.- Київ: Центр навчальної літератури, 2005. - 224 с

7. Волкова Н. П. Професійно-педагогічна комунікація [Текст] навч. посіб. / Н. П. Волкова.- К. : ВЦ "Академія", 2006. — 256 с

8. Коломінський Н.Л. Психологія педагогічного менеджменту / Н.Л.Коломінський. — К. : МАУП. 2002. — 163с.

9. Огієнко О.І. Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій : монографія / За ред. О. І. Огієнко; Авт. кол.: О. І. Огієнко, Т. Г. Калюжна, Ю. С. Красильник, Л. О. Мільто, Ю. Л. Радченко, Т.О. Гончарук, К. В. Годлевська, Н. І. Вінник.- Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. — 224 с.

10. Освітні технології : Навчально-методичний посібник / за заг. ред. О.М.Пехоти. — К. : А.С.К., 2002. — 255 с.

11. Чепіль М.М. Актуальні проблеми освіти: навч.-метод. посібник / Марія Чепіль, Алла Возняк. — Дрогобич: Ред.-вид.відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2012. — 124 с.

12. Яхно Т. П., Куревіна І.О. Конфліктологія та теорія переговорів [Текст]: навч. Посіб./Т.П.Яхно, І.О.Куревіна.- К.: Центр учбової літератури, 2012. - 168 с

Допоміжна

1. Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності // Освіта України. — 2001 р. — № 6. — С. 17—18.

2. Болсун С. Модель ідеального вчителя // Рідна шк. — 1999. — № 2. — С. 55—59.

3. Даниленко Л. Інноваційна педагогіка: до практики через теорію // Директор школи, ліцею, гімназії. — 2001. — № 1. — С. 36—38.

4. Крамаренко С. Тут на уроках немає нудьгуючих дітей /

Дніпропетровська школа вільного розвитку: з досвіду роботи // Освіта України. — 2001. — № 6. — С. 20—21.

Інформаційні ресурси

1. www.education.gov.ua – веб-сторінка Міністерства освіти і науки України. 3. www.nduv.gov.ua – веб-сторінка бібліотеки ім.Вернадського.

2. Сергєєва В.Ф. Виховна робота в сучасному вищому закладі освіти: Методичні рекомендації Режим доступу [file:///C:/Users/user/Downloads/Mir_2010_9_28%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/user/Downloads/Mir_2010_9_28%20(1).pdf)

3. www.7ua.net – Електронна бібліотека: енциклопедії, словники, підручники, будь-яка література. 6. www.lib.com.ua – Сайт електронної бібліотеки.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Усне опитування, виконання практичного завдання, контрольного завдання, тестування, залік.

5. Засоби діагностики успішності навчання

Педагогічний контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю.

Використовуються такі методи усного та письмового контролю, які сприяють підвищенню мотивації студентів-майбутніх фахівців до навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається практичному і тестовому контролю.

ІСТОРІЯ ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ
Авторська програма
нормативної навчальної дисципліни
підготовки бакалавр
напряму 01 Освіта
спеціальності 012 Дошкільна освіта

(Шифр за ОПП)

Програма розроблена:

Петуховою Любов Євгенівною, професором кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти, доктором педагогічних наук

Воропай Наталією Анатоліївною, доцентом кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти, кандидатом педагогічних наук

ВСТУП

Програма вивчення нормативної дисципліни «Історія дошкільної педагогіки» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки ОКР «бакалавр» напряму підготовки: 6.010101 Дошкільна освіта.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є знання про розвиток педагогічних ідей у сфері виховання, починаючи з давніх часів і включаючи сучасність. Поглиблені історико-педагогічні знання сьогодні необхідні кожному вихователю.

Глибоке розуміння будь-якої теорії неможливе без вивчення її історії, найбільшою мірою це стосується першоджерел, оскільки питання тієї чи іншої теорії є основою сучасних дискусій і практичної реалізації. У творах класиків педагогічної думки сконцентровано методологію і методику дослідження проблем навчання і виховання, що є вирішальною умовою професійної підготовки і становлення вихователя.

Передові педагоги минулого зробили значний внесок у теорію і практику виховання та освіти, проте чимало праць було незаслужено забуто. Навчальний курс з історії педагогіки за напрямом підготовки „Дошкільна освіта” висвітлює найбільш істотні явища минулого й сучасності, містить не використаний раніше матеріал, що сприяє розкриттю основних закономірностей педагогіки, засвоєння яких дасть змогу студентам у майбутньому самостійно поглибити свої знання.

Педагогічні теорії та концепції минулого мають значний прикладний потенціал. Вони можуть використовуватись при вирішенні сучасних проблем, які висувуються педагогічною практикою. Знання історії педагогічної думки допоможе краще зрозуміти закономірності процесу виховання і навчання, правильно оцінити нові явища та процеси в галузі навчального пізнання.

Міждисциплінарні зв'язки. У процесі викладання історії дошкільної педагогіки використовуються міждисциплінарні зв'язки з такими курсами як: «Філософія», «Історія», «Культурологія», «Загальна педагогіка», «Дошкільна педагогіка», «Дитяча література», «Основи педагогічної майстерності» та

інші.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Вступ. Первісне та рабовласницьке суспільство.
2. Виховання, школа і педагогічна думка в середні віки та епоху

Відродження.

3. Школа та педагогіка Нового часу (XVII-XX століття).
4. Школа та педагогіка Новітнього часу.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Історія дошкільної педагогіки» є засвоєння методології та методу конкретно-історичного підходу до педагогічних фактів і явищ, оволодіння фактичним матеріалом, відомостями про виникнення й розвиток виховання, школи й педагогічної думки, системою ідей дошкільного виховання у вітчизняній і зарубіжній педагогіці, формування вміння характеризувати основні напрями педагогічної думки на різних етапах суспільства.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Історії педагогіки» є:

Теоретичні:

- дати знання про тенденції й закономірності розвитку загальної та дошкільної педагогіки, розкрити їх органічну єдність і водночас специфіку;
- ввести в педагогічний і освітній обіг студентів новий фактичний історико-педагогічний матеріал й ознайомити з пріоритетами вітчизняної педагогічної думки, її впливом на розвиток школи й освіти в інших країнах;
- ознайомити студентів із розвитком педагогічної думки, дошкільного виховання й школи в провідних зарубіжних країнах;

Практичні:

- навчити студентів оперувати педагогічними категоріями й розуміти їх генезис;
- сформувати вміння з вивчення, виявлення й аналізу типових і загальних тенденцій у розвитку вітчизняної та зарубіжної освітянської справи; факторів, які стимулювали чи спрямовували її розвиток;
- виховувати у студентів почуття патріотизму, пошани до педагогічної спадщини свого й інших народів, усвідомлення значимості педагогіки в розвитку суспільства, ролі обраної професії і власного професіоналізму у вихованні підростаючого покоління відповідно до сучасних вимог розвитку України.

1.3. Компетентності:

Пізнавально-інтелектуальна компетентність – сукупність теоретичних знань, практичних умінь, навичок, ставлень, досвіду, особистісних якостей учителя, що дають змогу здійснювати пошукову, евристичну діяльність, самостійно здобувати нові знання, аналізувати діяльність учасників навчально-виховного процесу, приймати рішення.

Інформаційна компетентність. Учитель виступає джерелом наукової, світоглядної і морально-естетичної інформації. Для вчителя важливо широта

кругозору, ерудиція, глибоке знання предмета викладання, методику його викладання, володіння практичною стороною знань, що позитивно позначається на формування у школярів умінь і навичок.

Громадянська компетентність це розвиток, у майбутніх спеціалістів, здатностей бути громадянином, який володіє демократичною, громадянською культурою, усвідомлює цінності свободи, прав людини, відповідальності, готовий до компетентної участі у громадському житті.

Комунікативна компетентність – це вміння педагога будувати ефективні комунікативні дії в певному колі ситуацій міжособистісної взаємодії, це знання фахівцем закономірностей різних форм спілкування і правил поведінки в різних ситуаціях, вміння сформулювати тактичний план і реалізувати його на основі соціальних навичок.

Рефлексивна компетентність – професійна якість особистості, яка дає можливість найефективніше й адекватно здійснювати рефлексивні процеси, реалізацію рефлексивної здатності, що забезпечує процес розвитку та саморозвитку, сприяє творчому підходу до професійної діяльності, досягненню її максимальної ефективності й результативності.

Методична компетентність – це оволодіння знаннями методологічних і теоретичних основ методики навчання різних предметів, концептуальних основ структури і змісту засобів навчання (підручників, навчальних посібників тощо), вміння застосувати знання в педагогічній і громадській діяльності, виконувати основні професійно-методичні функції.

1.4. Очікувані результати навчання

У процесі вивчення історії педагогіки студенти здобудуть **знання** про:

- розвиток освіти та виховання з найдавніших часів до наших днів;
- найважливіші педагогічні теорії, що склались у різні історичні епохи;
- погляди та спадщину найвидатніших педагогів минулого;
- витоки історії педагогіки й процесу її розвитку, що впливають на формування світогляду майбутніх спеціалістів.

Водночас студенти набудуть **уміння**:

- аналізувати та давати принципову оцінку різним педагогічним концепціям і теоріям;
- творчо використовувати кращі надбання педагогічної спадщини під час розв'язання сучасних актуальних проблем.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин / 4 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Вступ. Виникнення виховання у первісному суспільстві. Школа та виховання в давньому світі та античній епосі

Тема. Вступ. Предмет і завдання історії педагогіки як науки і навчальної дисципліни. Виховання в історії педагогічних джерел (Ш. Летурно, П. Монро, К. Шмидт, П. Каптерев, П. Соколов та інші). Історія педагогіки та сучасність.

Прогностична функція історико-педагогічної науки її методологічні основи, джерела та методи. Основні принципи побудови історії педагогіки.

Тема. Виникнення виховання у первісному суспільстві. Походження виховання, його становлення як цілеспрямованого процесу. Теорії виникнення виховання. Особливості розвитку первіснообщинного ладу на різних етапах. Виділення виховання в самостійну функцію. Характер, зміст і організація виховання в умовах первісного суспільства. Сімейне виховання. Виникнення шкіл. Первинні форми узагальнення досвіду виховання. Виникнення нерівності в умовах розпаду первісного суспільства.

Тема. Виховання та навчання в давніх цивілізаціях Сходу. Своєрідність організації, змісту і методів виховання в стародавніх державах Сходу (Єгипет, Індія, Китай та ін.).

Тема. Виховання та освіта в античному світі. Виховання дітей в архаїчній Греції IX-VIII ст. до н. е. (Гомер “Іліада”, “Одіссея”). Спартанська та афінська системи виховання. Давньогрецькі філософи про виховання й освіту. Теорія розвитку особистості Демокріта. Платон про зміст і організацію громадського виховання дітей дошкільного віку. Арістотель про сімейне і суспільне виховання, вікову періодизацію. Освіта в епоху еллінізму. Сімейне і суспільне виховання в Стародавньому Римі. М.Ф.Квінтіліан про природовідповідне виховання, проблеми сімейного та суспільного виховання. Виникнення християнства і його вплив на виховання і педагогічну думку (Августин Аврелій – Блаженний, Флавій Кассіодор).

Змістовий модуль 2. Виховання, школа і педагогічна думка в середні віки та епоху Відродження

Тема. Просвіта та педагогічна думка у Візантії. Основні етапи розвитку культури та просвіти у Візантії (І.Златоуст, В.Кесарійський, Г.Богослов). Виховання та освіта у Візантії.

Тема. Виховання, школа і педагогічна думка в Західній Європі в середні віки та епоху Відродження. Розвиток церковної культури. Рицарська система виховання. Гуманізм епохи Відродження. Характер педагогічних ідей гуманізму. Педагоги-гуманісти (Ф. Рабле, Вітторіно-де-Фельтре, М. Монтень, Е. Роттердамський). Виникнення схоластики. Середньовічні університети. Ієзуїтська система виховання (І. Лойола). Виховання дітей дошкільного віку в сім'ї, у притулках для бідних. Системи виховання в країнах Західної Європи в умовах феодального ладу: церковне (духовне) виховання, лицарське виховання тощо.

Тема. Виховання, школа і педагогічна думка народів Сходу в епоху Середньовіччя. Практика та освіта в країнах близького та середнього Сходу. Виникнення релігії – ісламу. Формування мусульманської теології. Коран як засіб адміністративного керівництва. Шкільні системи країн близького та середнього Сходу (Авіценна, династія Тан, Фарабі).

Тема. Педагогічні ідеї та освіта східних слов'ян. Предки східних слов'ян, суспільний лад, побут, погляди на виховання (V–IX ст.). Педагогічні ідеї й освіта східних слов'ян. Сімейні, громадські форми навчання й

виховання дітей. Праслов'янська мова, писемність. Трипільська культура. Піктографічне, ідеографічне, вузликове письмо. Археологічні знахідки стародавніх іграшок. Образи іграшок і їх роль у вихованні малих дітей. Форми давньослов'янської писемності. Народна педагогіка, звичаї, обряди, фольклор у вихованні дітей у часи поклоніння силам природи.

Тема. Виховання, навчання і педагогічна думка в Київській Україні Русі та у період розвитку феодалізму (до XVII століття). Зародження і розвиток школи в Київській Русі. Вплив християнства на розвиток педагогічної думки. Педагогічна думка у пам'ятках писемності Київської Русі ("Руська правда", "Джерела знань", "Повість временних літ"). Школи Ярослава Мудрого. Школи "книжного навчання", церковні, монастирські, кафедральні, при єпископських дворах, приватні. Перше жіноче училище (1086 р.). Зміст і методи їх роботи. Ступені освіти: "початкова, середня, підвищена". Навчальні книги. Школа і бібліотека Києво-Печерського монастиря, Софійського собору. Основні пам'ятники українського письма України-Русі ("Слово о полку Ігореві", "Повчання Володимира Мономаха дітям"). Поширення грамотності в народі. Берестяні грамоти. Виховання дітей в українській селянській родині. "Домострой" - педагогічний пам'ятник XVI ст. Настанови батькам про сімейне виховання. Українське національне відродження напередодні і в часи другого періоду державності України - козаччини (XV - перша половина XVIII ст.). Українська громадськість у боротьбі за національну культуру, освіту. Представники духовенства, громадські братства - фундатори національної школи, освіти, книгодруку. Педагогічна діяльність П.Могили. Братські школи - осередки української мови, ідей. Відродження національної освіти. Демократичне, гуманітарне спрямування їх статуту. "Порядок шкільний" як педагогічна пам'ятка. Просвітницька роль Острозької академії (1576 - 1608 рр.), Києво-Могилянської академії (1632 - 1701, 1812 рр.), їх західноєвропейський рівень, прогресивний зміст, засоби навчання, національний, демократичний напрям. Піднесення освіти в XVI-XVII ст. в умовах створення Російської держави. Організація початкових шкіл, відкриття Московської слов'яно-греко-латинської академії (1687 р.). Створення навчальних книг. Видання букварів, словників, азбуковників. Внесок вихованців Києво-Могилянської академії в розвиток педагогічної думки (С.Полоцький, Є. Славінецький). Перші дитячі притулки для дітей при церквах, лікарнях як благодійні виховні заклади для дітей бідного люду.

Змістовий модуль 3. Школа та педагогіка Нового часу (XVII-XX століття)

Тема. Школа та педагогіка в країнах Західної Європи (XVII-XVIII століття). Стан шкільної справи на початку Нового часу. Педагогічні погляди В.Ратке. Педагогічна концепція Я.-А. Коменського. Ідея загального навчання. "Велика дидактика" Я.-А.Коменського. Мета виховання. Принцип природовідповідності виховання. Дидактичні принципи. Класно-урочна система. Вимоги до вчителя. Організація процесу навчання. Я.-А.Коменський

про значення, мету, зміст і методи сімейного початкового виховання, про підготовку дітей до школи. “Материнська школа” Я.-А. Коменського. “Видимий світ в малюнках”, його вплив на розвиток дитячої енциклопедичної літератури. Методика дошкільного виховання. Значення Я.А.Коменського для наступного розвитку педагогіки та школи.

Розвиток англійської і французької школи і педагогічної думки в XVII - XVIII ст. Шкільна освіта Англії. Емпірико-сенсуалістична концепція виховання та освіти Дж. Локка. Педагогічні погляди Дж. Локка. Дж. Локк про виховання джентльмена та його моральне, фізичне і розумове виховання. Погляди Дж. Локка на гру, іграшку, виховання дітей з раннього віку.

Педагогічні погляди французьких просвітителів (Д.Дідро, К.-А.Гельвецій). Французькі просвітителі про фактори розвитку особистості: рівність здібностей, роль суспільного середовища і виховання в розвитку дітей. Вимога реорганізації школи на демократичних засадах.

Педагогічна теорія Жан-Жака Руссо. Ж.-Ж.Руссо про природне і вільне виховання. Періодизація дитинства, зміст виховання за періодами. Погляди Руссо на фізичне, моральне, сенсорне і розумове виховання. Роль праці у становленні особистості. Проблема сімейного й суспільного виховання. Метод природних наслідків. Історичне значення ідей Ж.-Ж.Руссо, їх критика і розвиток у різних країнах.

Тема. Школа та педагогічна думка України та Росії XVIII століття. Різноманіття шкіл та напрямів освіти в Україні. Народнопоетична творчість народу як джерело соціальних важливих поглядів на виховання, розвиток, освіту і навчання підростаючого покоління. “Козацька педагогіка”. Подвижницьке життя, демократична філософія та педагогіка Г.С.Сковороди.

Шкільні й освітні реформи на початку XVIII ст. в Росії. Створення станових дворянських шкіл, нових типів навчальних закладів. Відкриття гімназій, Московського університету (1755 р.). Статут 1716 р. про організацію державних дитячих притулків, підготовку в них дітей до життя.

Педагогічні ідеї великого мислителя і вченого В.М.Ломоносова. Ідеї народності у вихованні, відстоювання рідної мови в навчанні дітей, вимога загальноосвітньої школи.

Педагогічна діяльність щодо створення виховних будинків, навчальних закладів І.І.Бецького. Педагогічна діяльність Ф.І.Янковича. Вимоги до виховання дітей у сім'ї та в соціальному оточенні.

Освітня думка та діяльність російського просвітителя М.І.Новикова. Видання журналу “Дитяче читання для серця і розуму”, його значення в розвитку сімейної педагогіки. Положення про всебічний розвиток дітей з раннього віку.

Тема. Школа та педагогічна думка країн Західної Європи та США (до 90 років XIX століття). Педагогічна діяльність і теорія Йоганна-Генріха Песталоцці. Демократичний характер педагогічної діяльності та поглядів Й.-Г.Песталоцці. Ідеї природовідповідного та розвиваючого навчання. Теорія елементарної освіти. Й.-Г.Песталоцці про єдність навчання з продуктивною

працею. Роль Й.-Г.Песталоцці в розвитку окремих методик. Й.-Г.Песталоцці про сімейне дошкільне виховання. “Книга матерів” Й.-Г.Песталоцці, її значення у розробці програми розвитку дитини. Вплив ідей Й.-Г.Песталоцці на теорію і практику шкіл і дошкільного виховання.

Бурхливий розвиток капіталізму, виникнення мануфактур. Проблеми дитячої бездоглядності. Виникнення різних типів закладів для виховання дітей дошкільного і раннього шкільного віку. Видання першого керівництва для цих шкіл.

Педагогічна теорія і практика дошкільного виховання Фрідріха-Вільгельма-Августа Фребеля. Ф.-В.-А.Фребель - організатор перших дитячих садків у Німеччині. Розвиток Ф.-В.-А.Фребелем теорії суспільного дошкільного виховання. Організація діяльності дітей як основний зміст роботи дитячого садка. Розумовий і мовний розвиток дитини. Функції наочності в педагогічному процесі. Форми організації навчання дітей. Виключне виховне і розвиваюче значення гри. Праця дітей в природі. Ф.-В.-А.Фребель - винахідник “дарунків” для дітей. Підготовка виховательок. “Дитячий садок” Ф.-В.-А.Фребеля, оцінка його системи.

Педагогічні ідеї та просвітницька діяльність соціалістів-утопістів ХІХ ст. (Ф.-М.-Ш.Фур'є. А.Сен-Сімон). Педагогічні погляди Ф.-М.-Ш.Фур'є. “Лад гармоній”. Теорія саморозвитку особистості. Самоорганізація як основна форма організації виховання малих дітей. Роль гри і праці в педагогічному процесі.

Педагогічні ідеї і діяльність Р.Оуена. Вчення Оуена про створення характеру. Заклади для маленьких дітей у Нью-Ленарку. Р.Оуен - засновник теорії суспільного дошкільного виховання. Р.Оуен про фізичне, моральне, розумове виховання дітей. Поєднання навчання дітей з їх продуктивною працею. Вплив ідей і практики Р.Оуена на розвиток світової демократичної педагогіки.

Тема. Стан школи, освіти та педагогічної думки України у складі Російської держави (до 90 років ХІХ століття) Стан освіти і школи в Україні в І половині ХІХ ст. Розвиток демократичної педагогічної думки в Україні.

Педагогічна теорія К.Д.Ушинського. Ідея народності виховання. К.Д.Ушинський про сімейне й суспільне дошкільне виховання, його завдання й зміст. Навчальні книги К.Д.Ушинського. Соціальна природа й виховна роль дитячої гри.

Гуманізм педагогічних поглядів Т.Г.Шевченка. Погляди поета на сімейне виховання дітей дошкільного віку. Куліш П.О. про виховання дітей з раннього віку в сім'ї. Суспільно-педагогічна діяльність М.І.Пирогова. Прогресивна педагогічна діяльність і шкільні книги М.О.Корфа. Громадсько-педагогічна діяльність О.В.Духновича на засадах народності, демократизму та гуманізму. Просвітницька, суспільно-педагогічна діяльність М.П.Драгоманова, Лесі Українки, І.Я.Франка, С.Васильченка, І.С.Нечуя-Левицького, Олени Пчілки. Вимоги національної освіти на наукових засадах,

доступної для народу.

Школа і педагогіка в Росії в XIX ст. Шкільні статuti 1804, 1828 рр. Створення спеціальних шкіл. Розвиток нового типу навчально-виховних закладів - притулків для дітей трудящих, школи для малолітніх дітей Є.О.Гугеля, його метод розвиваючих бесід. Прогресивна діяльність і педагогічні ідеї В.Ф.Одоевського. Створення ним дитячих притулків для дітей. Настави до їх організації та роботи. Вимоги до дитячих творів. Шкільні реформи 60-х рр. Створення нових навчально-виховних закладів. Перші дитячі садки в Росії. Перший журнал з дошкільного виховання "Дитячий садок" (ред. А.С.Симонович). Педагогічна діяльність і педагогічні ідеї Л.М.Толстого. Ідеї народності у вихованні, вимога вільного виховання дітей. Діячі дошкільного виховання другої половини XIX ст. - А.С.Симонович, Є.М.Водовозова, Е.Г.Конрадї. Розробка основних положень системи дошкільного виховання.

Тема. Зарубіжна школа та педагогіка кінця XIX - початку XX століття. Загальна характеристика розвитку школи, дошкільного виховання та педагогіки в провідних державах світу кінця XIX - I половини XX ст. Основні напрями педагогічної теорії. Погляди Джона Дьюї на виховання дітей з раннього віку.

Педагогічна діяльність Поліни Кергомар зі створення нового типу дошкільних закладів. Розробка різних видів ігор. Принцип систематичності і комплексності в побудові педагогічної роботи з дітьми.

Теорія потреб як основа методу Жана-Овіда Декролі. "Центри інтересів". Дидактичні ігри Жана-Овіда Декролі. Метод Жана-Овіда Декролі в зарубіжних дошкільних закладах.

Педагогічна система Марії Монтесорі. Теорія самонавчання і самовиховання. Основні принципи "методу" М.Монтесорі. Ставлення до гри, використання казки. Використання педагогічних ідей М.Монтесорі в сучасних дошкільних закладах.

Тема. Становлення суспільного дошкільного виховання в Україні та Росії в кінці XIX - на початку XX століття. Боротьба за загальну освіту. Ідеї народності, рівноправності, всебічного розвитку особистості. Виховне значення рідної мови. Українські букварі й інші підручники. Приватні навчальні заклади. Школи Х.Алчевської (1870 р.). Колегія П.Галагана (1871 р.). Законопроект "Про навчально-виховні установи для дітей дошкільного віку". Зростання кількості народних та приватних дитячих садків відповідно до потреб суспільства. Діяльність Фребелівського товариства (Київ, 1907 р.). Пропагандистська і організаторська діяльність Київського товариства народних дитячих садків (1907 р.). Педагогічні погляди Н.Д. Лубенець. Практичні положення про дитячий садок.

Народна освіта й суспільне дошкільне виховання в Росії. Основні педагогічні напрями (В.П.Вахтеров, Д.І.Тихомиров, П.В.Каптерев, К.М.Вентцель). Теорія вільного виховання К.М.Вентцеля. Створення будинків вільної дитини, дитячих садків, вимога врахування особливостей

розвитку дітей, їх віку. Піднесення в галузі теорії і практики дошкільного виховання на початку ХХ ст. Народні дитячі садки. Діяльність педагогічних товариств сприяння дошкільному вихованню. Суспільно-педагогічна діяльність і погляди П.Ф.Лесгафта. Основи сімейного виховання. Діячі дошкільного виховання в Росії на початку ХХ ст. - Л.К.Шлегер, М.Х.Свентицька, С.І.Тихеєва.

Тема. Національна система дошкільного виховання, школи в УНР (1917-1919 рр.). Дошкільне виховання й освіта у 20-30 роки. Започаткування фундаменту української національної школи. Учительський, студентський рух за українізацію школи. Державно-педагогічна діяльність Софії Русової. Роль її теоретичних, методичних праць, педагогічної та організаторської діяльності в започаткуванні національного дошкільного виховання, підготовки відповідних кадрів. Концепція національного дитячого садка.

Школа і дошкільне виховання в Росії 1917 - 1920 рр. Перебудова системи народної освіти. Перші декларації щодо дошкільного виховання, розробка нової теорії виховання. “Положення” і “Принципи єдиної трудової школи”. Перший Всеросійський з’їзд з дошкільного виховання (1919 р.). Розвиток педагогічних ідей відродження народної національної освіти в документах про школу, навчальних планах, програмах. Ліквідація неписьменності. Створення системи народної освіти і школи в Україні. Введення загальнообов’язкового початкового навчання в Україні (1924-1930рр.).

Розгортання громадського дошкільного виховання. Типи дошкільних закладів. Розвиток шкіл і дошкільного виховання в умовах відновлення народного господарства, індустріалізації країни. Всеросійські з’їзди з дошкільного виховання (1921, 1924, 1926, 1928 рр.). Перші програмні та методичні документи. Дослідження С.О.Аркіна і Л.І.Чулицької. Програми з дошкільного виховання 1932, 1934 рр. Перше “Керівництво для вихователя дитячого садка” (1938 р.). Всесоюзна конференція з дошкільного виховання (1931 р.).

Педагогічна теорія і практика А.С.Макаренка. Впровадження в навчальний процес ідей народної педагогіки. Основи початкового сімейного виховання. “Книга для батьків”.

Змістовий модуль 4. Школа та педагогіка Новітнього часу

Тема. Розвиток суспільного дошкільного виховання та освіти в 50-80-ті рр. ХХ ст. Реформа загальної, професійної школи і дошкільних закладів. Реформи та пошуки оптимального змісту освіти у післявоєнний період. Перебудова управління народною освітою. Новий “Статут дитячого садка”, “Керівництво для вихователя дитячого садка”. Боротьба з дитячою бездоглядністю. Заходи уряду щодо розширення мережі дошкільних закладів, поліпшення їх роботи. Типи дошкільних закладів: ясла і ясла-дитячий садок. Ряд видань “Керівництва для вихователя дитячого садка” (1945-1950 рр.).

Нові дослідження з проблем розумового, морального, трудового виховання, наступності в роботі дитячого садка і школи в 50-60-ті рр. Курс на загальну народну освіту, обов'язкову середню освіту (1966 р.).

Педагогічна діяльність та життя Василя Сухомлинського. Джерела літературної та педагогічної спадщини Сухомлинського. Виховне значення слова в творчості Сухомлинського. Формування колективізму в школярів. Трудове та моральне виховання. Ідеї всебічного розвитку особистості та їх історичне значення.

Реформа загальноосвітньої, професійної школи, дошкільних закладів - спроба вивести освіту СРСР з глибокої кризи (1984 р.). Дитячий садок - школа.

Тема. Сучасний стан розвитку школи, педагогічної думки й суспільного дошкільного виховання в зарубіжних країнах. Тенденції розвитку педагогічної теорії і практики зарубіжних країн в сучасному світі. Шкільна політика в індустріальних розвинутих країнах Заходу напередодні XXI ст. Сучасний стан розвитку педагогічної науки в країнах Західної Європи та США. Система освіти і реформа школи в провідних зарубіжних країнах. Стан суспільного дошкільного виховання. Організація різних типів дошкільних закладів. Підготовка кадрів.

Тема. Відродження національного дошкільного виховання та освіти в період становлення Української держави (90-ті рр. XX століття). Сучасний стан розвитку проблеми. Декларація про державний суверенітет України, Акт проголошення незалежності України, Закони "Про освіту", "Про мови" в Україні. Державна програма "Освіта" (Україна XXI ст.). Концепції національної школи, дошкільного виховання. Перспективи і напрями розвитку освіти, вимоги до її змісту, рівня і обсягу. Сучасне відродження в освітньо-виховній справі. Вплив процесів гуманізації і демократизації суспільного життя на розвиток педагогіки, освіти, виховання. Творчі пошуки українських педагогів, учених, практиків. Повернення до джерел народної педагогіки в умовах суспільного виховання. Програми в галузі дошкільного виховання («Малютко», «Зернятко», «Дитина в дошкільні роки», «Я у світі»).

3. Рекомендована література.

Основна література:

1. Артемова Л.В. Історія педагогіки України: Підручник. – К.: Либідь, 2006. – 424 с.
2. История дошкольной педагогики /Под ред. Л.Н. Литвина. – Изд. 2-е. – М.: Просвещение, 1989. – 351с.
3. История дошкольной педагогики в России: Хрестоматия /Сост. Н.Б. Мчедлидзе и др. – 2-е изд. – М.: Просвещение, 1987. – 430 с.
4. История зарубежной дошкольной педагогики: Хрестоматия /Сост. Н.Б.Мчедлидзе и др. – 2-е изд. – М.: Просвещение, 1986. – 460 с.
5. История педагогики. Часть 1.- Под редакцией А.И. Пискунова. – М., 1998.

6. История педагогики. Часть 2.- Под редакцией А.И. Пискунова. – М., 1998.
7. Історія педагогіки /За заг. Ред. М.С. Гриценка. – К.: Вища школа, 1973.
8. История советской дошкольной педагогики: Хрестоматия /Сост. Н.Б.Мчедлидзе и др. – 2-е изд. – М.: Просвещение, 1988. – 447 с.
9. Історія дошкільної педагогіки: Хрестоматія /Упор. З.Н.Борисова, В.З.Смаль. – 2-е вид., доп. – К.: Вища шк., 1990. – 423 с.
10. Левківський М.В. Історія педагогіки: Підручник. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 360 с.
11. Лисенко Н.В., Кирата Н.Р. Педагогіка українського дошкілля: У 2 ч.: Навч. посібник. – К.: Вища школа, 2006. – Ч. 1. – 302 с.
12. Хрестоматия по истории зарубежной педагогики // Сост. и автор вступных статей А.И. Пискунов, 2-е изд. – М., 1981.
13. Хрестоматия по истории педагогики // Уклад. М. Свядковський, М., 1938.
14. Хрестоматия по истории школы и педагогики в России: До Великой Октябрьской социалистической революции // Сост. и автор вступных очерков С.Г. Егоров. 2-е изд. переработанное – М., 1986.
15. Хрестоматія з історії вітчизняної педагогіки // за ред. С.А. Літвинова – К.: Рад. школа, 1961.

Додаткова література:

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. – К., 1999.
2. Закон України „Про освіту”. – К., 1991.
3. Закон України „Про дошкільну освіту”. – К., 2001.
4. Конституція України //Урядовий кур’єр. - № 129-130 від 13 липня 1996 р.
5. Програма виховання і навчання дітей дошкільного віку. – К.: Освіта, 1993.
6. Антология педагогической мысли Украинской ССР /Сост. Н.П. Калиниченко и др. – М.: Педагогика, 1988.
7. Вентцель К.Н. Теория свободного воспитания и идеальный детский сад. – М., 1915.
8. Грушевський М.С Про українську мову й українську школу. – К.: Веселка, 1991.
9. Дичківська І.М. Поніманська Т.І. М. Монтессорі: теорія і технологія. – К.: Видавничий дім «Слово», 2006. – 304 с.
10. Дистервег А. Руководство к образованию немецких учителей // Избр. пед. соч. – М., 1956.
11. Добролюбов Н.О. О значении авторитета в воспитании // Изб. пед. соч. – М., 1979. – Т. 1.
12. Драгоманов М.П. Народні школи на Україні серед життя й письменства Росії. – К., 1977.
13. Духнович А.В. Народная педагогика в пользу училищ и учителей

сельских //В кн.: Антология педагогической мысли Украинской ССР. – М.: Педагогика, 1998.

14. Егоров С.Ф., Лыков С.В., Волобуева Л.М. Введение в историю дошкольной педагогики: Учеб. Пособие для студентов высш. пед. учеб. заведений /Под ред. С.Ф. Егорова. – М.: Издательский центр «Академия», 2001. – 320 с.

15. Історія української школи і педагогіки: Хрестоматія /Упоряд. О.О. Любар; За ред. В.Г. Кременя. – К.: Т-во “Знання”, КОО, 2003. – 766 с.

16. Коменский Я.А. Великая дидактика // Избр. пед. соч. – М., 1982 – Т.1.

17. Коменский Я.А. Материнская школа. // Избр. пед. соч. – М., 1982 – Т.1.

18. Костантинов Н.А., Медынский Е.Н., Шабаева М.Ф., История педагогики, М.: Педагогика, 1982.

19. Кравець В.П. Зарубіжна школа і педагогіка ХХ ст. – Тернопіль, 1996. – 290с.

20. Кравець В.П. Історія класичної зарубіжної педагогіки та шкільництва. –Тернопіль, 1996. – 436с.

21. Кравець В.П. Історія освіти і школи України: Навч. посібник для студ. пед. навч. закладів та університетів. – Тернопіль, 1994. – 361 с.

22. Лордкипанидзе Д.О. Ян-Амос Коменский 1592-1670. – М.: Педагогика, 1970. – 440с.

23. Любар О.О., Стельмахович М.Г., Федоренко Д.Т. Історія української школи і педагогіки: Навч. посібник /За ред. О.Любара. - К.: Т-во “Знання”, КОО, 2003. – 450 с.

24. Макаренко А.С. Лекції про виховання дітей // Пед. твори. – К.: 1984. – Т.4

25. Макаренко А.С. Педагогічна поема // Твори в 7т.-Т.1.-К., 1953.

26. Монтессори М. Мой метод научной педагогики, применяемый к детскому воспитанию в Домах ребенка. //Избр. пед. соч. – М., 1993.

27. Нариси історії українського шкільництва (1905-1933): Навчальний посібник. /За ред. О.Сухомлинської – К., 1996.

28. Очерки истории школы и педагогической мысли народов СССР. 1917-1941 гг. – М.: Педагогика.

29. Очерки школы и педагогической мысли народов СССР, XVIIIв. – первая половина XIX в. - М.: Педагогика, 1973.

30. Персоналії в історії національної педагогіки. 22 видатних українських педагога: Підручник /Під заг. ред. А.М. Бойко. – К.: ВД «Професіонал», 2004. – 576 с.

31. Песталоцци И.Г. Как Гертруда учит своих детей // Изб. Пед. соч. – М.: 1981. Т.1.

32. Песталоцци И.Г. Лебединая песня // Изб. пед. соч. В II т.- М., 1981. Т.2.

33. Пирогов Н.И. Вопросы жизни // Избр. пед. соч. – М., 1985.

34. Рабле Ф. Гаргантюа и Пантагрюель. – К.: Веселка, 1984.
35. Розвиток народної освіти и педагогічної думки на Україні: Нариси. – К.: 1991.
36. Русова С.Ф. Теорія і практика дошкільного виховання. – К., 1993.
37. Руссо Ж.Ж. Эміль, или о воспитании // Пед. соч. – М., 1981. – Т. I.
38. Сковорода Г.С. Благодарний Еродій. Убогий жайворонок. /В кн.: Григорий Сковорода. Вірші, пісні, байки. – Наукова думка, 1983.
39. Сухомлинський В.О. Сердце віддаю дітям // Вибр. Твори – К., 1976. – Т. 3.
40. Толстой Л.Н. Азбука. Новая азбука. – М., Просвещение, 1987.
41. Українська педагогіка в персоналіях: Навч. посібник у 2-х кн. /За ред. О.В. Сухомлинської. – К.: Либідь, 2005. – Книга 1. – 624 с.
42. Українська педагогіка в персоналіях: Навч. посібник у 2-х кн. /За ред. О.В. Сухомлинської. – К.: Либідь, 2005. – Книга 2. – 552 с.
43. Ушинский К.Д. Родное слово: Книга для учащихся // Избр. пед. соч. В. 2-х т., М., 1974. Т.2.
44. Ушинський К.Д. Про народність у громадянському вихованні // Вибр. пед. твори. – К., 1983. – Т. I.
45. Ушинський К.Д. Про користь педагогічної літератури // Вибр. пед. твори. – К., 1983. – Т. I.
46. Франко І.Я. Педагогічні статті і висловлювання. – К., 1988.
47. Фребель Ф. Воспитание человека. //Избр. пед. соч. – М., 1956.
48. Фребель Ф. Детский сад. //Избр. пед. соч. – М., 1956.

INTERNET-ресурси:

Web-мультимедіа енциклопедія «Історія загальної та дошкільної педагогіки» – Режим доступу:<http://izdp.ksu.ks.ua>

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання – екзамен.

5. Засоби діагностики успішності навчання - тестові завдання, письмові роботи, педагогічні диктанти, усна відповідь на екзамені.

ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ
авторська програма
нормативної навчальної дисципліни
підготовки бакалавр
напряму 01 Освіта
спеціальності 013 Початкова освіта

(Шифр за ОПП)

Програма розроблена:

Петуховою Любов Євгенівною, професором кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти, доктором педагогічних наук

ВСТУП

Програма вивчення нормативної дисципліни «Історія педагогіки» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки ОКР «бакалавр» напряму підготовки: 6.010102 Початкова освіта.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є знання про розвиток педагогічних ідей у сфері виховання, починаючи з давніх часів і включаючи сучасність. Поглиблені історико-педагогічні знання сьогодні необхідні кожному вчителю.

Глибоке розуміння будь-якої теорії неможливе без вивчення її історії, найбільшою мірою це стосується першоджерел, оскільки питання тієї чи іншої теорії є основою сучасних дискусій і практичної реалізації. У творах класиків педагогічної думки сконцентровано методологію і методику дослідження проблем навчання і виховання, що є вирішальною умовою професійної підготовки і становлення вчителя.

Передові педагоги минулого зробили значний внесок у теорію і практику виховання та освіти, проте чимало праць було незаслужено забуто. Навчальний курс з історії педагогіки за напрямом підготовки „Початкова освіта” висвітлює найбільш істотні явища минулого й сучасності, містить не використаний раніше матеріал, що сприяє розкриттю основних закономірностей педагогіки, засвоєння яких дасть змогу студентам у майбутньому самостійно поглибити свої знання.

Педагогічні теорії та концепції минулого мають значний прикладний потенціал. Вони можуть використовуватись при вирішенні сучасних проблем, які висуваються педагогічною практикою. Знання історії педагогічної думки допоможе краще зрозуміти закономірності процесу виховання і навчання, правильно оцінити нові явища та процеси в галузі навчального пізнання.

Міждисциплінарні зв'язки. У процесі викладання історії педагогіки використовуються міждисциплінарні зв'язки з такими курсами як: „Філософія”, „Історія”, „Культурологія”, „Загальні основи педагогіки”, „Дидактика”, „Теорія виховання”, „Школознавство”, „Основи педагогічної майстерності”, „Методика виховної роботи” та інші.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Вступ. Первісне та рабовласницьке суспільство.
2. Виховання, школа і педагогічна думка в середні віки та епоху Відродження.
3. Школа та педагогіка Нового часу (XVII-XX століття).
4. Школа та педагогіка Новітнього часу.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Історія педагогіки» є засвоєння методології та методу конкретно-історичного підходу до педагогічних фактів і явищ, оволодіння фактичним матеріалом, відомостями про виникнення й розвиток виховання, школи й педагогічної думки, системою ідей виховання та навчання у вітчизняній і зарубіжній педагогіці, формування вміння характеризувати основні напрями педагогічної думки на різних етапах суспільства.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Історії педагогіки» є:

Теоретичні:

- дати знання про тенденції й закономірності розвитку педагогіки, розкрити їх органічну єдність і водночас специфіку;
- ввести в педагогічний і освітній обіг студентів новий фактичний історико-педагогічний матеріал й ознайомити з пріоритетами вітчизняної педагогічної думки, її впливом на розвиток школи й освіти в інших країнах;
- ознайомити студентів із розвитком педагогічної думки, виховання й школи в провідних зарубіжних країнах;

Практичні:

- навчити студентів оперувати педагогічними категоріями й розуміти їх генезис;
- сформуванню вміння з вивчення, виявлення й аналізу типових і загальних тенденцій у розвитку вітчизняної та зарубіжної освітянської справи; факторів, які стимулювали чи спрямовували її розвиток;
- виховувати у студентів почуття патріотизму, пошани до педагогічної спадщини свого й інших народів, усвідомлення значимості педагогіки в розвитку суспільства, ролі обраної професії і власного професіоналізму у вихованні підростаючого покоління відповідно до сучасних вимог розвитку України.

1.3. Компетентності:

Пізнавально-інтелектуальна компетентність – сукупність теоретичних знань, практичних умінь, навичок, ставлень, досвіду, особистісних якостей учителя, що дають змогу здійснювати пошукову, евристичну діяльність, самостійно здобувати нові знання, аналізувати діяльність учасників навчально-виховного процесу, приймати рішення.

Інформаційна компетентність. Учителю виступає джерелом наукової, світоглядної і морально-естетичної інформації. Для вчителя важливо широта кругозору, ерудиція, глибоке знання предмета викладання, методіку його викладання, володіння практичною стороною знань, що позитивно

позначається на формування у школярів умінь і навичок.

Громадянська компетентність це розвиток, у майбутніх спеціалістів, здатностей бути громадянином, який володіє демократичною, громадянською культурою, усвідомлює цінності свободи, прав людини, відповідальності, готовий до компетентної участі у громадському житті.

Комунікативна компетентність – це вміння педагога будувати ефективні комунікативні дії в певному колі ситуацій міжособистісної взаємодії, це знання фахівцем закономірностей різних форм спілкування і правил поведінки в різних ситуаціях, вміння сформулювати тактичний план і реалізувати його на основі соціальних навичок.

Рефлексивна компетентність – професійна якість особистості, яка дає можливість найефективніше й адекватно здійснювати рефлексивні процеси, реалізацію рефлексивної здатності, що забезпечує процес розвитку та саморозвитку, сприяє творчому підходу до професійної діяльності, досягненню її максимальної ефективності й результативності.

Методична компетентність – це оволодіння знаннями методологічних і теоретичних основ методики навчання різних предметів, концептуальних основ структури і змісту засобів навчання (підручників, навчальних посібників тощо), вміння застосувати знання в педагогічній і громадській діяльності, виконувати основні професійно-методичні функції.

1.4. Очікувані результати навчання

У процесі вивчення історії педагогіки студенти здобудуть **знання** про:

- розвиток освіти та виховання з найдавніших часів до наших днів;
- найважливіші педагогічні теорії, що склались у різні історичні епохи;
- погляди та спадщину найвидатніших педагогів минулого;
- витоки історії педагогіки й процесу її розвитку, що впливають на формування світогляду майбутніх спеціалістів.

Водночас студенти набудуть **уміння**:

- аналізувати та давати принципову оцінку різним педагогічним концепціям і теоріям;
- творчо використовувати кращі надбання педагогічної спадщини під час розв'язання сучасних актуальних проблем.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин / 4 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Вступ. Виникнення виховання у первісному суспільстві. Школа та виховання в давньому світі та античній епосі

Тема. Вступ. Предмет і завдання історії педагогіки як науки і навчальної дисципліни. Виховання в історії педагогічних джерел (Ш. Летурно, П. Монро, К. Шмидт, П. Каптерев, П. Соколов та інші). Історія педагогіки та сучасність. Прогностична функція історико-педагогічної науки її методологічні основи, джерела та методи. Проблема періодизації історії школи та педагогіки.

Тема. Виникнення виховання у первісному суспільстві. Походження виховання, його становлення як цілеспрямованого процесу. Зародження прийомів та організаційних форм виховання. Виникнення нерівності в умовах розпаду первісного суспільства.

Тема. Виховання та навчання в давніх цивілізаціях Сходу. Загальне та особливе у вихованні в давніх цивілізаціях близького та далекого Сходу (Єгипет, Індія, Китай).

Тема. Виховання та освіта в античному світі. Виховання дітей в архаїчній Греції IX – VIII століття до нашої ери (Гомер “Іліада”, “Одіссея”). Спартанська та афінська системи виховання. Зародження елементів педагогічних теорій в Давній Греції (Геракліт, Демокріт, Сократ, Платон, Аристотель). Просвіта в епоху еллінізму III – I століття до нашої ери (Північне Причорномор’є). Виховання та освіта в Давньому Римі. Методичні положення Квінтіліана. Зародження християнської традиції виховання. Августин Аврелій – Блаженний, Флавій Кассіодор.

Змістовий модуль 2. Виховання, школа і педагогічна думка в середні віки та епоху Відродження

Тема. Просвіта та педагогічна думка у Візантії. Основні етапи розвитку культури та просвіти у Візантії (Іоанн Златоуст, Василь Кесарійський, Григорій Богослов). Виховання та освіта у Візантії. Педагогічна думка Візантії.

Тема. Виховання, школа і педагогічна думка в Західній Європі в середні віки та епоху Відродження. Розвиток церковної культури. Рицарська система виховання. Шкільний устрій в епоху середньовіччя (Алкуїн, Фома Аквінський). Педагогічна думка епохи Відродження (Вітторіно де Фельтре, Т. Мор, Т. Кампанелла, М. Монтень). Університетська освіта в Західній Європі. Ієзуїтська система виховання (Ігнатій Лойола).

Тема. Виховання, школа і педагогічна думка народів Сходу в епоху Середньовіччя. Практика та освіта в країнах близького та середнього Сходу. Виникнення релігії – ісламу. Формування мусульманської теології. Коран як засіб адміністративного керівництва. Шкільні системи країн близького та середнього Сходу (Авіценна, династія Тан, Фарабі).

Тема. Педагогічні ідеї та освіта східних слов’ян. Предки східних слов’ян, їхні заняття, суспільний лад, побут, погляди на виховання і навчання (V – IX століття). Характер та засоби виховання. Світоглядність та вірування слов’ян. Традиції. Відомості про письмо до слов’янського алфавіту Кирила і Мефодія.

Тема. Виховання, навчання і педагогічна думка в Київській Україні Русі та у період розвитку феодалізму (до XVII століття). Вплив християнства на розвиток педагогічної думки. Педагогічна думка у пам’ятках писемності Київської Русі (“Руська правда”, “Джерела знань”, “Повість врем’яних літ”). Шкільна освіта XI-XIII століття. Школи Ярослава Мудрого, навчальні книги. Школа і бібліотека Києво-Печерського монастиря, Софійського собору. Основні пам’ятники українського письма України-Русі

(“Слово о полку Ігореві”, “Повчання Володимира Мономаха дітям”). Просвіта на Україні в XIII - XVII столітті. Школа і педагогічна думка в період татаро-монгольського поневолення. Епоха українського національного Відродження. Заснування Острозької школи (1576 р.) та Києво-Могилянської колегії (1632 р.), як шкіл підвищеного типу. Статути, підручники та навчальні посібники, як педагогічні пам'ятки XVI – XVII століття. Впровадження педагогічних ідей епохи Відродження і Реформації у діяльності братських шкіл. Напрями розвитку вітчизняної педагогічної думки XVII століття. Соціальні та педагогічні погляди Іова Борецького, Григорія Смотрицького, С. Зізанія, Є.Славінецького, С.Полоцького. Вплив діячів освіти України на розвиток школи і педагогічної думки в Російській державі.

Змістовий модуль 3. Школа та педагогіка Нового часу (XVII-XX століття)

Тема.Школа та педагогіка в країнах Західної Європи та Північній Америці (XVII – XVIII століття). Стан шкільної справи на початку Нового часу. Педагогічні погляди В.Ратке. Життя та педагогічна діяльність Я.А.Коменського. Мета та завдання виховання. Принцип природовідповідності. Вікова періодизація. Дидактичні принципи (“Велика дидактика”, 1632р). Підручники Я.А.Коменського. Моральне виховання. Методика дошкільного виховання. Організація процесу навчання. Вимоги до вчителя. Значення Я.А.Коменського для наступного розвитку педагогіки та школи. Школа та педагогіка в країнах Західної Європи (XVII –XVIII століття). Шкільна освіта Англії. Емпірико-сенсуалістична концепція виховання та освіти Д. Локка. (Думки про виховання). Педагогічна думка Франції XVIII століття (К.Гельвецій, Д.Дідро). Соціально-педагогічні погляди Ж.Ж. Руссо. Педагогічний трактат “Еміль, або про виховання”. Проекти реформ народної освіти в епоху французької буржуазної революції. Школа та просвітницько-педагогічна думка у Північно-американських Штатах в епоху Європейської Просвіти (Бенджамін Франклін, Томас Джефферсен).

Тема.Школа та педагогічна думка України та Росії XVIII століття. Петровські реформи. Зростання ролі Києво-Могилянської Академії у культурно-освітньому житті Європи. Національний характер освіти. Історична роль Київської академії, як науково-освітнього і культурного центру слов'янського світу. Слов'яно-греко-латинська академія. Педагогічна діяльність В. Татищева, Л. Магницького, В. Бецького, М. Ломоносова, Ф.Янковича. Система народної освіти. Статут головних та малих народних училищ (1786 р.). Освіта та педагогічна думка України в період розпаду феодалізму та зародження капіталістичних відносин (II половина XVII-XVIII століття). Педагогічна діяльність і погляди українських просвітителів Ф. Прокоповича, Г. Сковороди, Ф. Козельського. Ф. Прокопович про своєчасне систематичне і доступне навчання. Подвижницьке життя педагога і філософа Г. Сковороди. Розвиток ним ідей виховання спорідненого з природою та народності виховання. Дидактика Г. Сковороди.

Тема.Школа та педагогічна думка країн Західної Європи та США (до

90 років XIX століття). Розвиток шкільної справи в країнах Західної Європи. Боротьба церкви та держави за керівництво школою (І.Кант, Г.Гегель, І. Фіхте). Педагогічні ідеї та діяльність І. Песталоцці. Життя та педагогічна діяльність. Мета та завдання виховання. Теорія елементарної освіти. Думки І.Песталоцці про зміст та методи морального виховання. Вплив демократичних ідей на розвиток педагогічної теорії та шкільної практики. Песталоцціанство в Германії (Ф.В.А. Дістервег). Сутність виховання, його мета та принципи. Дидактика Дістервега. Вимоги до вчителя та його підготовки. Філософсько-психологічна концепція Ф. Гербарта. Етичні ідеї: внутрішньої свободи, досконалості, права, справедливості. Можливі та необхідні групи перспектив виховання. Ступені навчання. Утилітарно-позитивістська теорія Г. Спенсера. Питання виховання в європейських соціальних вченнях (К.Сен-Симон, Ш.Фур'є, Р.Оуен). Педагогічні дослідження та погляди Роберта Оуена. Реформації Р.Оуена. Виступи проти релігії. Школа та педагогічна думка США XIX ст. (В. Маклюр, І. Неф, Б.Вашингтон).

Тема.Стан школи, освіти та педагогічної думки України у складі Російської держави (до 90 років XIX століття). Системи початкової, середньої освіти. Статут навчальних закладів підвладних університетам (1804р.). Просвітня діяльність декабристів. Статут гімназії та училищ (1828р.). Розвиток демократичних педагогічних ідей українськими просвітителями І половини XIX ст. (І.П. Котляревський, І.Ф.Тимківський). Педагогічна діяльність О.В. Духновича. Освітній ідеал Т.Г.Шевченка. Шевченко про народну школу та відродження. Розвиток ним педагогічних ідей на засадах народності, демократизму та гуманізму. Громадсько-педагогічний рух і шкільні реформи 60 –тих років в Росії. Поширення в Україні ідей російської революційно - демократичної педагогіки. Ідея загальнонародного виховання, загальної і професійної освіти М.І.Пирогова. Діяльність М.І. Пирогова на посаді опікуна Одеського, Київського навчальних округів. Погляди Л.М. Толстого на роль народної школи та їх українських просвітителів.

Педагогічна теорія К.Д. Ушинського. Педагогіка як наука і мистецтво про виховання. Ідея народності виховання. Дидактика Ушинського. Праця у житті людини, її виховне і освітнє значення. Навчальні книги учителя. Вплив педагогічних ідей Ушинського на розвиток педагогіки і школи України.

Діяльність М.О. Корфа. Шкільні реформи 60-70 років “Положення про початкові народні училища” (1864р.) та розвиток початкової школи у 70-80 роках. Русифікаторська політика царизму у галузі освіти. Заборона видавати українською мовою навчальні посібники (Валуєвський указ 1863 р.), заборона навчання у початкових школах українською мовою (1864 р.), повна заборона української мови у школах і суспільному житті (1876 р.) та ін.

Тема.Зарубіжна школа та педагогіка кінця XIX початку XX століття. Пошуки нововведення в шкільній справі. Основні представники реформаторської педагогіки (позитивізм, педоцентризм) М.Монтессорі, Е.Кей; (прагматизм) Д.Дюї; (експериментальна педагогіка) В.А.Лай, Е. Мейман, Е. Торндайк; (педологія) С. Холл, А. Біне; (метод проектів) У.

Кілпатрік; (рух трудової школи) Г.Кершенштейнер; (нових шкіл) Демолен, Декролі; (психоаналіз) Фрейд, Адлер, Фромм.

Тема.Шкільна практика і педагогічна думка кінця XIX початку XX століття. Стан початкової і середньої школи України та Росії. Піднесення громадського педагогічного руху на початку XX століття. Утворення вчительських спілок, з'їзди вчителів Херсонщини. Недільні школи. Харківська приватна недільна школа Х.Д. Алчевської. Проблеми української національної школи і мов навчання у творчості просвітителів І.Франка, Л.Українки, М.Коцюбинського. Педагогічні ідеї М. Грушевського, М.Драгоманова, Б.Грінченка та інших діячів освіти. Шкільні справи у часи пролетарських революцій (С.Шацький, Н.Крупська, П.Блонський, К.Вентцель, А.Луначарський). Наукова педагогічна діяльність С.Васильченка та Т.Лубенця. Становище освіти в Українській народній республіці. М. Грушевський, В.Винниченко про народну освіту, національну самостійність, самосвідомість українського народу. Педагогічні ідеї І.Огієнка, С.Русової.

Тема.Школа і освіта за часів радянського будівництва. Революційні перетворення у галузі освіти “Положення про єдину трудову школу”. Розвиток педагогічних ідей після закінчення громадянської війни. Ліквідація неписьменності. Перебудова системи народної освіти і школи. Проблеми змісту та методів навчально-виховної роботи в школі 20-х років. Комплексний метод навчання. Руйнівний вплив сталінізму на педагогіку і школу в 30-ті роки. Діяльність і провідні педагогічні ідеї визначних учених і просвітних діячів 30-х років XX ст. (П.Блонський, Л.Виготський, С.Чавдаров, В.Ващенко, В.Масальський). Життя та педагогічна діяльність А.С Макаренка. Основні питання організації колективу. Система трудового виховання. Сімейна педагогіка. Педагогічна наука і школа в роки Великої Вітчизняної війни (1941- 45 рр.). Патріотичне та інтернаціональне виховання. Зміни в навчальних планах загальноосвітніх шкіл. Політизація та ідеологізація школи. Діяльність заочних шкіл та виховної роботи.

Тема.Школа та педагогіка Західної Європи та США (1918-39р.р.). Шкільні реформи. Централізація керівництва школами. Розробка моделі нової людини, змісту, організації та методів її формування. Метод проектів (У.Кілпатрік). Система індивідуалізованого навчання “Дальтон-план” (Х.Паркхерст). Вальдорфська педагогіка (Р.Штейнер). Ієнський план (Петерсен).

Змістовий модуль 4. Школа та педагогіка Новітнього часу

Тема.Радянська школа і педагогіка у післявоєнний період. Реформи та пошуки оптимального змісту освіти у післявоєнний період. Закон “Про зміцнення зв'язку школи з життям і про подальший розвиток системи народної освіти в СРСР” (1958р.). Курс на загальну середню освіту (1966р.). Основи законодавства Союзу РСР і союзних республік про народну освіту (1973 р.). Реформа загальноосвітньої і професійної школи як намір вивести освіту СРСР із глибокої кризи.

Педагогічна діяльність та життя В.О.Сухомлинського. Джерела

літературної та педагогічної спадщини Сухомлинського. Виховне значення слова в творчості Сухомлинського. Формування колективізму в школярів. Трудове та моральне виховання. Ідеї всебічного розвитку особистості та їх історичне значення.

Тема.Зарубіжна сучасна школа та педагогіка. Головні напрями розвитку сучасної педагогічної думки. Дидактичні концепції західної педагогіки (традиційна парадигма – Ж.Мажо, раціоналістична модель - Скінер, феноменологічний напрям - Маслоу). Соціологізаторство (Бурд'є) та психологізм у вихованні (Роджерс). Пріоритети та проблеми виховання і освіти. Практика шкільного навчання та виховання. Реформування навчання. Особливості початкової ланки освіти. Комп'ютерні технології навчання. Відкриті системи навчання.

Тема.Побудова національної школи та педагогічної науки незалежної суверенної України. Декларація про державний суверенітет України, акт проголошення незалежності України, закони про освіту, про мови на Україні та інші документи – методологічна основа побудови загальноосвітньої середньої національної та вищої (після середньої) школи незалежної держави. Регіональні і загальнодержавна концепція національної школи. Стандарти освіти. Повернення до джерел народної педагогіки. Закон України “Про освіту”. Національна демократична школа - центр трудового, соціального, економічного і культурного відродження та розвитку суспільства, держави. Перспективи і напрями розвитку освіти, вимоги до її змісту, рівня і обсягу. Побудова нетрадиційних національних навчальних закладів; пошуки нетрадиційних форм навчально-виховної діяльності в них. Розробка нових педагогічних теорій і методик.

3. Рекомендована література.

Основна література:

1. История педагогики. Часть 1. /Под ред. А.И. Пискунова. – М., 1998.
2. История педагогики. Часть 2. /Под ред. А.И. Пискунова. – М., 1998.
3. Історія педагогіки / За заг. ред. М.С. Гриценка. – К.: Вища школа, 1973.
4. Історія української культури / За ред. І. Крип'якевича. – К., 1994.
5. Історія української школи і педагогіки: Хрестоматія / Упоряд. О.О.Любар; За ред. В.Г.Кременя. - К.: Т-во “Знання”, КОО, 2003. - 766 с.
6. Костантинов Н.А., Медынский Е.Н., Шабаева М.Ф.. История педагогики. - М.: Педагогика, 1982.
7. Кравець В.П. Історія освіти і школи України. – Тернопіль, 1994.
8. Левківський М.В. Історія педагогіки: Підручник. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. - 360 с.
9. Любар О.О. та ін. Історія української педагогіки / За ред. Стельмаховича. - К.: ІЗМН, 2000.
10. Любар О.О., Стельмахович М.Г., Федоренко Д.Т. Історія української школи і педагогіки: Навч. посібник / За ред. О.Любара. - К.: Т-во

“Знання”, КОО, 2003. - 450 с.

11. Хрестоматія по історії зарубіжної педагогіки // Сост. и автор вступних статей А.И. Пискунов, 2-е изд. – М., 1981.

12. Хрестоматія по історії радянської школи и педагогіки. / Сост. М.И.Анисов. – М., 1972.

13. Хрестоматія по історії школи и педагогіки в Росії: До Великої Октябрьської соціалістическої революції // Сост. и автор вступних очерків С.Г. Егоров. 2-е изд. переробане. – М., 1986.

14. Хрестоматія з історії педагогіки / Уклад. М. Свядковський. - М., 1938.

Додаткова література:

1. Акт проголошення незалежності України // Радянська Україна, 1991.

2. Антологія педагогіческої мислі Української ССР / Сост. Н.П. Калиниченко и др. – М.: Педагогіка, 1988.

3. Бабишин С.Д. Початкова школа на Україні з давніх часів до кінця ХУІІІ ст. // Початкова школа. – 1991. - № 10.

4. Блонський П.П. Задачі и методи нової народної школи // Изб. пед. псих. соч. – М.: Педагогіка, 1979. – Т.1.

5. Грушевський М.С Про українську мову й українську школу. – К.: Веселка, 1991.

6. Грушевський М.С. Історія України-Русі: У 2 т.-К., 1991.- Т.1

7. Декларація про державний суверенітет України. – К.: Україна, 1991

8. Державна національна програма “Освіта” // Україна ХХІ ст.- К.: Райдуга. 1994.

9. Державний стандарт загальної середньої освіти в Україні. - К.: Видавництво “Генеза”. 1997.

10. Дистервег А. Руководство к образованию немецких учителей // Избр. пед. соч. – М., 1956.

11. Добролюбов Н.О. О значении авторитета в воспитании // Изб. пед. соч. – М., 1979. – Т. 1

12. Драгоманов М.П. Народні школи на Україні серед життя й письменства Росії. – К., 1977.

13. Духнович А.В. Народная педагогіка в пользу училищ и учителей сельских // В кн.: Антологія педагогіческої мислі Української ССР. – М.: Педагогіка 1998.

14. Коменський Я.А. Велика дидактика // Избр. Пед. соч. – М., 1982 – Т.1.

15. Коменський Я.А. Материнська школа. // Избр. Пед. соч. – М., 1982 – Т.1.

16. Конституція України // газета “Урядовий кур’єр”, № 129-130 від 13 липня 1996 р.

17. Концепція навчання державної мови в школах України. Дивослово.- 1996 № 1.

18. Концепція педагогічної освіти України. – К.: МО України, 1991.
19. Концепція середньої загальноосвітньої національної школи України // Поч. школа, 1990 - № 11,
20. Локк Д. Мысли о воспитании // Пед. соч. – М., 1939.
21. Макаренко А.С. Лекції про виховання дітей // Пед. твори. – К.: 1984. – Т.4
22. Макаренко А.С. Педагогічна поема // Твори в 7т.-Т.1.-К., 1953.
23. Макаренко А.С. Проблеми шкільного радянського виховання. Методика організації виховного процесу // Пед. твори. – К.: 1984. – Т. 4;
24. Медвідь Л.А. Історія національної освіти і педагогічної думки в Україні: Навч. посіб.-К.: Вікар, 2003 –335 с.
25. Митюрєв Б.Н. Развитие педагогической мысли на Украине в XVI-XVII веках / Под ред.О.Р. Мазуркевича. – К.: Радянська школа, 1968.
26. Нариси історії українського шкільництва (1905-1933). Навчальний посібник.- За ред. О.Сухомлинської – Київ, 1996.
27. Очерки истории школы и педагогической мысли народов СССР. 1917-1941 гг. – М.: Педагогика.
28. Очерки истории школы и педагогической мысли народов СССР. 1961-1986гг. – М.: Педагогика, 1987.
29. Очерки школы и педагогической мысли народов СССР, ХУ111в. – первая половина Х1Хв.-М.: Педагогика, 1973.
30. Песталоцци И.Г. Как Гертруда учит своих детей // Изб. Пед. соч. – М.: 1981. Т.1.
31. Песталоцци И.Г. Лебединая песня // Изб. Пед. соч. В II т.- М., 1981. Т.2.
32. Пирогов Н.И. Вопросы жизни // Избр. пед. соч. – М., 1985.
33. Про освіту: Закон Української РСР // Рад. школа 1991 - № 9
34. Програма виховання і навчання дітей дошкільного віку К.: Освіта, 1993р.
35. Рабле Ф. Гаргантюа и Пантагрюель // вид. Веселка, - К., 1984.
36. Розвиток народної освіти і педагогічної думки на Україні: Нариси. – К.: 1991.
37. Русова С.Ф. Мої спомини. – Львів, 1937.
38. Русова С.Ф. Український буквар. – К. 1919.
39. Руссо Ж.Ж. Эмиль, или о воспитании // Пед. соч. – М., 1981 Т.1
40. Сбруєва А.А., Рисіна М.Ю. Історія педагогіки у схемах, картах, діаграмах: Навч.посібник.-Суми: Сум.ДПУ, 2000.
41. Сковорода Г.С. Благодарний Еродій. Убогий жайворонок. / В кн.: Григорий Сковорода. Вірші, пісні, байки. – Наукова думка, 1983.
42. Сухомлинський В.О. Сердце віддаю дітям // Вибр. Твори – К.; 1976 Т.3.; його ж: Як виховати справжню людину // Вибр. Твори – К.; 1976 Т.2
43. Толстой Л.Н. Азбука. Новая азбука. – М., Просвещение, 1987.
44. Толстой Л.Н. О народном образовании. О воспитании. Яснополянская школа за ноябрь и декабрь месяцы. Общий очерк характера

школы. // В. кн: Хрестоматия по истории школы и педагогики в России. – М.; Просвещение, 1986.

45. Україна ХХІ ст. Державна національна програма “Освіта”. – К., 1992.

46. Ушинский К.Д. Родное слово: Книга для учащихся // Избр. пед. соч. В. 2-х т., М., 1974. Т.2.

47. Ушинський К.Д. Людина як предмет виховання. Твори.-Т.8.-М., 1952.

48. Ушинський К.Д. Праця в її психічному і виховному значенні // Вибр. Пед. Твори. – К.: 1983, Т.І; його ж: Про народність у громадянському вихованні; Про користь педагогічної літератури.

49. Франко І.Я. Вибрані твори про народну творчість. – К., 1955.

50. Франко І.Я. Педагогічні статті і висловлювання. – К., 1988.

51. Шевченко Т.Г. Букварь Южно-Русский. – К.: Веселка, 1992.

INTERNET-ресурси:

Web-мультимедіа енциклопедія “Історія педагогіки” –Режим доступу:webhp.ksu.ks.ua/joomla/index.php

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання – екзамен.

5. Засоби діагностики успішності навчання - тестові завдання, письмові роботи, педагогічні диктанти, усна відповідь на екзамені.

ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
Авторська програма
нормативної навчальної дисципліни
підготовки бакалавр
напряму 01. Освіта
спеціальності 013 Початкова освіта

(Шифр за ОПП 1.3.12)

Програма розроблена

Андрієвським Б.М., завідувачем кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти, професором педагогічних наук, професором.

Вступ

Програма «Основи наукових досліджень» розроблена для студентів за напрямом підготовки 013 Початкова освіта Андрієвським Борисом Макійовичем, професором кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти, доктором педагогічних наук

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки рівня вищої освіти «бакалавр» спеціальності 013 «Початкова освіта».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є спеціальні професійні компетенції, призначені для виконання відповідних педагогічних функцій, пов'язаних з педагогічною діяльністю за напрямом підготовки 013 Початкова освіта.

Міждисциплінарні зв'язки: програма пов'язана зі змістом навчальних програм та дисциплін: історією, філософією, педагогічними дисциплінами – педагогікою вищої школи, дидактикою, історією педагогіки, педагогічною майстерністю, сучасними педагогічними технологіями, організацією та керівництвом навчально-виховним процесом у ЗОШ, а також є основою для проходження майбутніми вчителями комплексної науково-педагогічної практики.

Мета курсу: ознайомлення студентів із закономірностями розвитку науки, із особливостями організації психолого-педагогічних досліджень, оволодіння студентами методологією та технологією проведення педагогічного дослідження.

Завдання курсу:

- методичні: оволодіння майбутніми педагогами методикою, методами та прийомами організації наукового педагогічного пошуку;

- пізнавальні: ознайомлення студентів з основними положеннями та місцем педагогічної науки у розвитку суспільства, закономірностями організації, постановки, проведення і узагальнення результатів педагогічного дослідження;

- практичні: забезпечення міцних знань, умінь і навичок наукової діяльності студентів, оволодіння методами наукового пізнання, необхідними

у бурхливому потоці наукової інформації. Уміння написати, оформити і захистити випускную роботу.

1.3. Компетентності:

Загальнонавчальна. Здатність навчатися й оволодівати сучасними знаннями, зокрема, інноваційними методичними підходами, сучасними системами, методиками, технологіями навчання, розвитку й виховання учнів початкової школи; чинним нормативним забезпеченням початкової освіти тощо.

Інформаційно-аналітична. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу, систематизації й узагальнення інформації, зокрема професійно-педагогічної, з різних джерел та формулювання логічних висновків.

Дослідницько-праксеологічна. Здатність виявляти, ставити та розв'язувати проблеми, зокрема, в процесі професійно-педагогічної діяльності. Здатність приймати обґрунтовані рішення, працювати автономно.

Рефлексивна. Здатність ефективно та адекватно здійснювати рефлексивні процеси, що сприяє розвитку й саморозвитку учнів, творчому підходою до навчально-виховного процесу початкової школи. Здатність оцінювати результати педагогічних впливів та забезпечувати якість діяльності навчання, розвитку й виховання учнів початкової школи; здатність до педагогічної рефлексії.

Інформаційно-комунікаційна. Здатність до застосування сучасних засобів інформаційних і комп'ютерних технологій для розв'язання комунікативних задач у професійній діяльності вчителя початкових класів й у повсякденному житті.

Психологічна компетентність. Здатність до розвитку учнів початкової школи як суб'єктів освітнього процесу на основі знань та умінь про їхні вікові, індивідуальні особливості та соціальні чинники розвитку. Складниками психологічної компетентності є диференціально-психологічна, соціально-психологічна, аутопсихологічна.

Дидактична. Здатність майбутнього вчителя (випускника) вирішувати стандартні та проблемні професійні завдання, що виникають в освітній практиці початкової школи, на основі сформованих знань про теоретичні засади побудови змісту і процесу навчання молодших учнів, у тому числі ґрунтовних знань про сучасні теорії навчання, гнучкого володіння методами навчання; спроможність обґрунтовано обирати прийоми, засоби, технології, форми організації навчання, адекватні дидактичній ситуації.

Виховна. Здатність випускника до здійснення виховної діяльності з молодшими школярами; здатність до планування, проектування й аналізу виховного процесу початкової школи як цілісної педагогічної системи, яка включає мету, завдання, зміст, методи, прийоми, педагогічні засоби, форми організації, діяльність вихователя й вихованців; спрямованість на досягнення відповідних результатів; здатність ефективно використовувати виховний потенціал уроків і занять з учнями в позаурочний час тощо.

Організаційна. Здатність до організації навчально-виховного процесу в

початковій школі, систематичного підвищення професійно-педагогічної кваліфікації.

Методична компетентність. Здатність ефективно діяти, розв'язуючи стандартні та проблемні методичні задачі під час навчання учнів освітніх галузей/змістових ліній, визначених Державним стандартом початкової загальної освіти. Методична компетентність ґрунтується на теоретичній і практичній готовності до проведення уроків за різними навчальними комплектами, що виявляється у сформованості системи дидактико-методичних знань і умінь із окремих розділів та тем курсу, окремих етапів навчання й досвіду їх застосування та наявності емоційно-ціннісного ставлення до діяльності щодо навчання учнів предмету.

Професійно-комунікативна компетентність (ПКК). Здатність актуалізовувати та застосовувати комунікативні знання, навички, вміння, настанови, стратегії й тактики комунікативної поведінки, здобутий досвід комунікативної діяльності, а також індивідуально-психологічні якості особистості задля успішного здійснення в конкретних умовах педагогічної комунікативної діяльності з молодшими школярами, батьками, колегами.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль I.Методологія і технологія організації педагогічного дослідження

1.1 Дипломні та курсові роботи та вимоги до їх виконання.

Основні види наукової роботи студентів:

а) реферати, структура, мета, вимоги до їх написання;
б) курсова робота, як самостійне дослідження студента, що включає елементи нових добутих знань. Послідовність дій при виконанні курсової роботи, система дослідницьких процедур при їх виконанні. Структура курсової роботи. Зразки їх оформлення та технології захисту;

в) дипломна робота, її місце у системі професійно- методичної підготовки майбутнього фахівця. Вимоги, структура, оформлення та процедура захисту дипломної роботи. Міждисциплінарний характер дипломної роботи.

1.2 Категоріальний апарат науково-педагогічного дослідження.

Обов'язковість дотримання процедури організації і здійснення педагогічного дослідження. Складові елементи наукового пошуку: мета, завдання, об'єкт, предмет, гіпотеза, методи дослідження. Обґрунтування наукової новизни і практичної значущості одержаних результатів. Характеристика компонентів дослідницького апарату. Види гіпотези, критерії та рівні діагностичного механізму. Кваліметричний підхід до педагогічного моніторингу.

1.3. Методи педагогічного дослідження

Методологічна основа дослідження, методи дослідження, їх характеристика (тематичні, емпіричні, інтуїтивні). Методика аналізу тематичних та теоретичних джерел та узагальнення педагогічного досвіду. Характеристика методів дослідження: аналіз, синтез, індукція, дедукція,

моделювання, педагогічне спостереження, анкетування, експертиза, бесіда.

1.4 Організація педагогічного експерименту

Педагогічний експеримент, як комплексний метод. Види експерименту, їх характеристика. Вимоги до педагогічного експерименту. Проведення і обробка результатів дослідження. Критеріальний підхід до організації дослідно-експериментальної роботи. Використання статистичних методів у педагогічному експерименті (середнє арифметичне, мода, меридіана, згрупування, виміри) Визначення контрольних і експериментальних груп, статистична вибірка. Констатувальний, формувальний, етапи педагогічного експерименту. Обробка результатів дослідження.

1.5. Оформлення педагогічного дослідження

Методика узагальнення результатів дослідження. Авторське редагування наукової роботи (літературне опрацювання тексту, визначення плану його подання, назви розділів, параграфів тощо). Вимоги до структурування роботи, її обсягу, висновків. Оформлення списку використаних наукових джерел. Правила посилань, цитування. Оформлення таблиць, малюнків, схем та інших видів ілюстраційного матеріалу. Література:

3. Література

1. Андрієвський Б.М. Вимоги до написання дипломних і курсових робіт: Методичні рекомендації/ Б.М. Андрієвський - Херсон. Айлант. 2010. – 56с.
2. Андрієвський Б.М. Методичний посібник з курсу «Основи педагогічних досліджень»/Б.М. Андрієвський,-Херсон; Айлант, 2014. – 36с.;
3. Наливайко М.В. Носиологические основы научной деятельности/М.В.Наливайко - Новосибирск: наука, 1990. – 117с.;
4. Програма написання курсових робіт для студентів педагогічних спеціальностей Укладач Л.Артемова. – К, 2004. – 19с.
5. Ковальчук В.В. Основи наукових досліджень / В. Ковальчук. – К.: «Слово», 2009. – 240 с.
6. Клименюк А.В. Мелодология и методика педагогического исследования: Учебн. пособие. – К, 2007. – 98с.;
7. Експеримент в школі/ под.ред. М.М.Патошника. - М.: Наука, 1992. - 214с.;
8. Клименюк О. Технологія наукового дослідження / О. Клименюк. – К.: Поліграф, 2006. – 308 с.

Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік

4. Засоби діагностики успішності навчання: тестові завдання.

ПЕДАГОГІКА ДОШКІЛЬНА
Авторська програма
нормативної навчальної дисципліни
підготовки бакалавр
напряму 01. Освіта
спеціальності 012 Дошкільна освіта
(Шифр за ОПП 1.3.4.2.)

Програма розроблена:

Анісімовою Оленою Едуардівною, доцентом кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти, кандидатом педагогічних наук

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка дошкільна» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 012 Дошкільна освіта.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні засади дошкільної педагогіки; закономірності виховання і навчання дітей від народження до вступу до школи; програми, принципи, методи, прийоми, форми організації різних видів діяльності дітей дошкільного віку.

Міждисциплінарні зв'язки: студенти мають актуалізувати знання з навчальних дисциплін «Вступ до спеціальності», «Психологія дитяча», «Загальна педагогіка», що сприятиме в подальшому формуванню професійної компетентності вихователя закладу дошкільної освіти.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою курсу є: розкрити перед студентами особливу роль дошкільної педагогіки в системі професійної підготовки сучасного педагога дошкільного закладу, озброїти системою педагогічних знань, враховуючи їх важливе значення у побудові освітнього процесу сучасного закладу дошкільної освіти, сприяти професійному становленню майбутніх фахівців у галузі дошкільної освіти.

1.2. Завдання курсу:

Методичні: формувати у майбутніх вихователів знання про мету, завдання, зміст і методи навчання і виховання дітей дошкільного віку; ознайомити з надбаннями педагогічних традицій українського народу, педагогічними теоріями, світовим досвідом виховання дітей; формувати здатність до педагогічного осмислення явищ виховання, навчання і розвитку дитини в умовах родинно-суспільного виховання; підготувати до практичного здійснення завдань педагога у сучасних умовах дошкільної освіти.

Виховні: сприяти формуванню особистості майбутнього педагога, розвитку його культури, ерудиції; виховання соціальної активності, намагання керуватися в практичній діяльності принципами загальнолюдської моралі, сумлінного ставлення до професії, прагнення до творчості.

Розвивальні: розвивати вміння планувати, організовувати і реалізовувати пізнавальні, розвиваючі і виховні аспекти педагогічного процесу в дошкільному закладі, забезпечувати диференційований підхід до вихованців, враховувати їхні індивідуальні особливості, сприяти розвитку їх задатків і здібностей.

1.3. Компетентності:

- загальнопедагогічні - володіння базовими інваріантними психолого-педагогічними знаннями й уміннями, обумовленими успішністю вирішення широкого кола виховних і освітніх завдань в різних педагогічних системах; це відповідність певним професійно-педагогічним вимогам незалежно від спеціалізації майбутнього педагога; це володіння сукупністю загальнолюдських якостей особистості, необхідних для успішної професійно-педагогічної діяльності;

- спеціальні - володіння специфічними для даного курсу знаннями й уміннями;

- комунікативні - встановлення правильних взаємовідносин з вихованцями, які сприяли б найбільш ефективному вирішенню завдань навчання і виховання; прояв шанобливого, зацікавленого відношення до тих цінностей, які складають зміст позиції дитини, яким би воно простим і нецікавим не здалося; володіння прийомами професійного спілкування з колегами;

- рефлексивні - регулятор особистісних досягнень педагога, збудник професійного зростання, вдосконалення педагогічної майстерності. Дана компетенція проявляється в здатності до самопізнання, самовираження, самореалізації.

1.4. Очікувані результати навчання:

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:
знати: теоретичні засади курсу «Педагогіка дошкільна», основні види та форми планування виховної та навчальної роботи у дитячому закладі, особливості і завдання виховання у різні вікові періоди;

вміти: орієнтуватися у категоріях і поняттях дошкільної педагогіки, складати педагогічну характеристику окремої дитини та дитячого колективу, проводити консультативну роботу з різних аспектів виховання та навчання дошкільника.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 165 годин / 5,5 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальні засади дошкільної педагогіки

Тема 1. Дошкільна педагогіка як галузь педагогічної науки.

Предмет і завдання дошкільної педагогіки. Основні поняття дошкільної педагогіки: виховання, навчання, розвиток особистості в дошкільному віці, дошкільна освіта. Джерела дошкільної педагогіки як науки. Розвиток

суспільного дошкільного виховання. Основні тенденції розвитку суспільного дошкільного виховання на сучасному етапі. Своєрідність періоду раннього дитинства. Становлення і розвиток науки про дошкільне виховання. Сучасна система дошкільного виховання. Сучасний дошкільний заклад, його значення відповідно до закону України «Про дошкільну освіту». Типи і види дошкільних закладів загального і спеціального призначення. Характеристика програм виховання і навчання дітей. Суть і функції професійної діяльності спеціалістів з дошкільного виховання.

Тема 2. Види і напрями виховної роботи в дошкільному закладі.

Виховний ідеал і мета виховання. Своєрідність мети виховання на різних етапах дошкільного дитинства. Принципи та методи виховання. Фізичне виховання дітей дошкільного віку. Методи, засоби і форми фізичного виховання в дошкільному навчальному закладі. Зміст культурно-гігієнічних навичок дітей різних вікових груп. Розумове виховання і розвиток дошкільників. Сенсорне виховання як основа виховання дітей дошкільного віку. Засоби розумового виховання. Естетичне виховання дошкільників: мета, завдання, зміст, умови, форми і методи. Засоби і методи естетичного виховання дошкільників. Зміст і завдання морального виховання дошкільників у різних вікових групах дошкільного закладу. Принципи і методи морального виховання дошкільників. Виховання моральних якостей. Виховання у дітей дошкільного віку любові до Батьківщини. Завдання та значення трудового виховання дошкільників. Складові частини та вимоги до організації праці дітей. Види праці дітей, їх зміст. Особливості праці дошкільників. Основні форми організації праці в дитячому колективі.

Тема 3. Особистість дитини як об'єкт і суб'єкт виховання.

Природовідповідна освіта дитини. Фактори становлення особистості. Роль дорослого в розвитку дитини. Розвивальний характер виховання і навчання. Поняття про зону найближчого розвитку і сенситивні періоди розвитку. Педагогічна вікова періодизація дошкільного дитинства. Індивідуальні особливості дітей і врахування їх у вихованні. Обдаровані діти. Діти з особливими освітніми потребами.

Змістовий модуль 2. Виховання та розвиток дітей у грі

Тема 4. Гра як вид діяльності дитини дошкільного віку.

Історичне походження гри як діяльності. Видатні педагоги про гру як засіб виховання. Народні ігри – важливий чинник виховання в українській етнопедагогіці; їх види, відповідність віковому періоду, виховна цінність.

Наукові теорії та сучасні дослідження гри. Особливості гри як засобу всебічного розвитку дитини.

Значення іграшки у розвитку дитини, її освітня і виховна цінність. Історія іграшки. Народна іграшка, її різноманітність і значення. Дослідження проблеми іграшки. Основні види іграшок, вимоги до них.

Тема 5. Особливості творчих ігор та ігор за правилами.

Класифікація ігор. Виховне значення творчої гри, її особливості. Рівні

взаємодії дітей у творчих іграх. Передумови розвитку сюжетно-рольової гри в ранньому віці. Педагогічне керівництво розвитком сюжетно-рольових ігор. Індивідуальні та спільні режисерські ігри, їх характеристика. Театралізовані ігри. Ігри-драматизації, їх характеристика, види, етапи розвитку, педагогічне керівництво. Характерні особливості, етапи розвитку будівельно-конструктивних ігор, педагогічне керівництво розвитком цих ігор.

Особливості дидактичної гри. Зміст, структура, види дидактичних ігор і методика педагогічного керівництва ними у різних вікових групах.

Тема 6. Організація предметно-ігрового середовища в умовах дошкільного закладу освіти.

Характеристика предметно-ігрового середовища. Особливості організації предметно-ігрового середовища в різних вікових групах ЗДО.

Змістовий модуль 3. Навчання дітей дошкільного віку

Тема 7. Загальні основи дошкільної дидактики.

Дидактичні основи організації освітнього процесу в дошкільному закладі. Особливості навчання дітей дошкільного віку. Функції навчання дошкільників. Теорії розвивального навчання. Концепція самоцінності дошкільного дитинства. Компоненти навчальної діяльності. Зміст навчання дітей дошкільного віку. Принципи навчання дошкільників. Програми навчання і виховання дітей дошкільного віку. Типи навчання.

Тема 8. Методи і форми організації навчання.

Особливості методів навчання. Групи методів навчання дітей за джерелами знань: наочні (спостереження, демонстрація, використання ТЗН), словесні (пояснення, розповідь, читання, бесіда); практичні (гра, вправи). Класифікація методів навчання за типом пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемний, частково-пошуковий, дослідницький; методи самостійної роботи по засвоєнню нового матеріалу, методи застосування знань на практиці, повторення, систематизації, методи перевірки, оцінки знань. Значення ігрових методів і прийомів у навчанні дітей дошкільного віку.

Форми організації навчальної діяльності: заняття, ігри, повсякденне життя. Дидактичні засоби – необхідний компонент процесу навчання. Дидактичні засоби: слово (вихователя, дитини, художнє слово); образ (створюваний за допомогою технічних засобів, дидактичних матеріалів, об'єкти живої і неживої природи, їх зображення); дія (дитини, вихователя, дидактичні вправи, елементарні досліди).

Форми організації навчання за провідною діяльністю: дидактична гра, екскурсія, заняття. Цінність екскурсії. Загальна структура екскурсії.

Заняття – засіб повідомлення знань і виховання розумової активності дітей, допитливості, пізнавальних інтересів, розвитку творчих здібностей, ініціативи. Структурні компоненти заняття і їх функції. Види занять за змістом, метою, формою організації, методикою проведення. Структура заняття. Вимоги до занять.

Тема 9. Навчання дітей у різновіковій групі дитячого садка.

Комплектування різновікових груп у ЗДО. Психолого-педагогічні засади організації освітньої роботи в різновіковій групі за ідеями С.Русової. Форми

організації навчання в різновіковій групі дитячого садка.

Змістовий модуль 4. Педагогічний процес у закладі дошкільної освіти

Тема 10. Закономірності та планування педагогічного процесу.

Поняття про педагогічний процес і його компоненти. Необхідність планування і обліку роботи як умови успішного здійснення педагогічного процесу.

Організаційно-прогнозуюча функція планування. Вимоги до планування і умови його правильного здійснення. Різні види і форми планування. Необхідність врахування при плануванні розвивальних видів діяльності дітей, раціонального співвідношення занять і самостійної діяльності, індивідуально-диференційованого підходу до дітей. Право вихователя на різні варіанти форм планування і обліку освітньої роботи.

Тема 11. Підготовка дитини до навчання у школі.

Поняття про готовність дитини до шкільного навчання. Я.А.Коменський, Й.-Г.Песталоцці, Ф.Фребель, М.Монтессорі, К.Ушинський про підготовку дитини до школи. Дослідження проблеми готовності до шкільного навчання. Вступ до школи – якісно новий етап у житті дитини, його особливості.

Умови підготовки дітей до школи в сім'ї і дошкільному закладі. Досвід В.Сухомлинського з підготовки дітей до школи. Теорія і досвід підготовки дітей до школи за кордоном. Роль старшої групи у підготовці дітей до школи. Особливості освітньої роботи у старшій групі.

Методика виявлення готовності дитини до школи. Виховання у дошкільників бажання навчатись у школі. Організація спілкування дітей старшого дошкільного віку зі школярами. Знайомство з майбутнім учителем. Спільна робота дитячого садка і сім'ї у підготовці дитини до школи. Специфіка підготовки до школи дітей у нових типах дошкільних закладів.

Тема 12. Взаємодія суспільного дошкільного закладу з родинами.

Сучасні проблеми родинного виховання дітей дошкільного віку. Попередження педагогічної занедбаності дітей. Умови забезпечення емоційного комфорту дитини в сім'ї.

Відповідальність батьків за виховання дітей. Педагогічна освіта батьків: зміст, форми і методи. Форми спільної роботи дошкільного закладу з сім'єю у вихованні дітей. Участь батьків у роботі дошкільного закладу.

3. Рекомендована література

Основна література:

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція) / Науковий керівник: А.М. Богуш // Вихователь – методист дошкільного закладу. Спецвипуск. - К.: МЦФЕР освіта, 2012. – С. 4-30.

2. Бурковська О. Цілісний підхід до розвитку і виховання наймолодших / О. Бурковська // Дошкільне виховання. - 2010. - №6.

3. Гураш Л. Ранній вік: умови розвитку / Л. Гураш // Дитячий садок — 2007. — №19 (403).

4. Гурковська Т. Л. Дитина до трьох: психологічний портрет з рекомендаціями / Тетяна Леонідівна Гурковська // Дошк. виховання. – 2007. – № 12. – С. 11-15.
5. Дитина. Освітня програма для дітей від двох до семи років / [наук. керів. В.О.Огнев'юк ; авт. кол.: Г.В.Беленька, О.Л.Богініч та ін.]; – К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – 304 с.
6. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні: Наук.-метод. посіб. / Наук. ред. О.Л.Кононенко. – К.: Редакція журналу «Дошкільне виховання», 2003. – 243 с.
7. Кононко О. Особистісне зростання в ранньому віці: суть та умови сприяння / О.Кононко // Дошкільне виховання – 2006. - № 10
8. Крикун О. Ранній розвиток здібностей дітей / Інноваційна практика в роботі вихователя ДНЗ: метод, посібн. / Н. Дятленко, А. Гончаренко, А. Шевчук та ін. - К.: Шкільний світ, 2010. - 128 с.
9. Крутій К. Л. Освітній простір дошкільного навчального закладу : монографія : у 2 ч. / К. Л. Крутій. – Запоріжжя : ЛПКС Лтд, 2009. – Ч. 1 : Концепції, проектування, технології створення. – 320 с.
10. Кузьменко В.У. Розвиток індивідуальності дитини 3-7 років : моногр. / Віра Улянівна Кузьмеико. – К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2005. – 354 с.
11. Лисенко Н. В., Кирста н. Р., Педагогіка українського довкілля: у 2 ч.: - навч. посібник - К.: Вища школа, 2006. – ч.1.- 302 с.
12. Лохвицька Л.В. Розвивальне середовище для дітей раннього віку / Любов Василівна Лохвицька // Дошк. виховання. – 2003. – № 11. – С. 12-14.
13. Обов'язкова освіта дітей старшого дошкільного віку: форми здобуття, організація і зміст роботи : збірник методичних матеріалів / [авт.-упоряд.: О. П. Долинна, А. П. Бурова, О. В. Низковська, Т. П. Носачова]. — Тернопіль : Мандрівець, 2011. — 480 с.
14. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка: підручник / Т.І.Поніманська. 2-ге вид., доповн. – К.: Академвидав, 2013. – 464 с. - (серія «Альма-матер»).
15. Поніманська Т. І. Дорослий у становленні дитячої особистості / Т.І.Поніманська // Дошкільне виховання. - 2009. - №12.
16. Поніманська Т.І., Дичківська І.М. Дошкільна педагогіка. Практикум. Навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів, спеціальність «Дошкільне виховання». – К.: Видавничий Дім «Слово», 2007 – 352 с.
17. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкільня» / [О. Білан, Л. Возна, О. Максименко та ін.]. – Тернопіль : Мандрівець, 2013. – 264 с.
18. Розвиваємо, навчаємо, виховуємо дитину третього року життя : методичний посібник / Кузьмук Л.І. та ін.; за ред. Т.І. Поніманської. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2013. – 568 с.

Додаткова література:

1. Борисова З. Вища освіта педагогів довкілля: початок становлення в Україні / Зоя Борисова // Дошкільне виховання, 2007 – №3 – С. 9 – 10.

2. Дошкільна освіта: історія і сьогодення : довідник / упорядник Л.В. Лохвицька. – Тернопіль : Мандрівець, 2011. – 208 с.
3. Петухова Л. Є. Формування професійної компетентності майбутнього вчителя в умовах вищого навчального закладу [науковий посібник] / Під загальною редакцією професора С.І. Якименко. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2011. – С. 63 – 74.
4. Петухова Л. Є. Практикум з курсу «Історія загальної та дошкільної педагогіки» [посібник для студентів напряму підготовки 6.010101 «Дошкільна освіта» денної та заочної форм навчання] / Л. Є. Петухова, Н. А. Воропай. – Херсон : Айлант, 2010. – 104 с.
5. Слободянюк Т. Б. Становлення та розвиток професійної підготовки фахівців з дошкільного виховання в Україні (кінець ХІХ - початок ХХ-го століття): автореф. дис.... канд. пед. наук / Тетяна Борисівна Слободянюк – К., 2000. – 20 с.
6. Теорія і практика дошкільної освіти в Україні : колект. монографія / [Борисова З. Н. [та ін.] ; заг. ред.: Беленька Г. В., Машовець М. А.] ; Київ, ун-т ім. Б. Грінченка. Пед. ін-т. – К.: [б. в.], 2011. – 231 с.
7. Улюкаєва І. Г. Нариси з історії суспільного дошкільного виховання в Україні: Навчальний посібник / Ирина Гереевна Улюкаєва. – Бердянськ, 2006. – 148с.
8. Хрестоматія з історії дошкільної педагогіки : Навч. посібн. / вступні нариси та упорядкув. З. Н. Борисової – К. : Вища школа, 2004. – 511 с.

INTERNET – ресурси:

1. Венгер Л. А. Готов ли ваш ребенок к школе [Текст з екрану]. / Л.А.Венгер, Т.Д. Марцинковская, А.Л.Венгер — М.: Знание, 1994. — 192 с. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://psychlib.ru/mgppu/Vgl-1994/Vgl-1994.htm>
2. Методичні рекомендації до програми виховання та навчання дітей від двох до семи років «Дитина» - <http://nauch.com.ua/psihologiya/5477/index.html>
3. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт» (авт. кол. Андрієтті О.О., Голубович О.П. та ін.) - http://www.mon.gov.ua/images/files/doshkilna-cerednya/doshkilna/progr_rozv/1.pdf
4. «Методичні рекомендації до програми виховання та навчання дітей від двох до семи років «Дитина» - <http://nauch.com.ua/psihologiya/5477/index.html>

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання – екзамен.

5. Засоби діагностики успішності навчання - тестові завдання, письмові роботи, педагогічні диктанти, усна відповідь на екзамені.

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА ВИХОВАННЯ
Авторська програма
нормативної навчальної дисципліни
підготовки «Бакалавр»
напряму 01 Освіта
спеціальності 013 Початкова освіта
(Шифр за ОПП _____)

Програма розроблена:

Денисенко Веронікою В'ячеславівною, доцентом кафедри педагогіки початкової освіти, кандидатом педагогічних наук.

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни “Теорія та методика виховання” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки СВО «Бакалавр» спеціальності «Початкова освіта».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є спеціальні систематизовані знання, педагогічні уміння, що складають основу фахової підготовки та стимулюють формування професійно-педагогічних ціннісних орієнтацій і компетентностей, призначених для виконання відповідних педагогічних функцій, пов'язаних з виховною діяльністю у початковій школі.

Міждисциплінарні зв'язки: програма інтегрується зі змістом навчальних програм та дисциплін: вступом до спеціальності, загальними основами педагогіки, дидактикою, історією педагогіки, педагогічною майстерністю, загальною психологією, сучасними педагогічними технологіями, а також є основою для проходження майбутніми вчителями початкової освіти таких видів практик, як «Організація дозвілля молодших школярів у дитячих таборах», психолого-педагогічною, виробничою педагогічною практикою.

Програма навчальної дисципліни складається із двох змістових модулів:

- 1.** Сутність та змістово-процесуальна характеристика виховання.
- 2.** Організація виховної діяльності в учнівському колективі початкової школи.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни “Теорія та методика виховання” є оволодіння та збагачення студентів знаннями змісту, сутності, принципів, закономірностей, методів та організаційних форм виховання молодших школярів за основними напрямами. Формування умінь, навичок планування та організації виховного процесу в початковій школі. Спрямування майбутнього педагога на творчу діяльність та самореалізацію особистості.

1.2. Фахівець ступеня вищої освіти «бакалавр» за час навчання здобуває спеціальні знання та уміння, призначені для виконання відповідних педагогічних функцій, пов'язаних з виховною діяльністю у початковій школі

за спеціальністю «Початкова освіта» і готується до виконання наступних **завдань:**

методичних: забезпечити оволодіння учителями основними категоріями виховного цілеспрямованого впливу на формування особистості молодшого школяра, методикою організації учнівського колективу, основними напрямками виховання у сучасній школі, особливостями роботи з учнями початкових класів;

пізнавальних: ознайомити із засобами формування наукової світоглядної і громадської позиції, їх суспільної активності, активного залучення до виховного процесу сім'ї, громадськості, засобів масових комунікацій, озброєння студентів новими виховними технологіями;

практичних: виготовлення наочних посібників та інших видів методичного забезпечення для різних аспектів виховної роботи; аналіз педагогічного досвіду і творче впровадження його у свою роботу; сформувані вміння і навички організації виховання молодших школярів в умовах сучасної освітньої парадигми.

1.3. У процесі навчання необхідно формувати у майбутнього вчителя початкової школи **професійні компетентності**, пов'язані з вимогами до його знань та особливостями професійної діяльності.

Педагогічна компетентність інтегрує різні види компетенцій, які розкривають загальні здатності педагога в різних сторонах педагогічного процесу. Мова йде про пізнавальну-інтелектуальну, діагностичну, проєктувальну, організаторську, прогностичну, інформаційну, стимулюючу, оцінно-контрольну, аналітичну, психологічну, соціальну, громадянську, комунікативну, рефлексивну, творчу, методичну, дослідницьку компетенцію та інші.

Пізнавальна-інтелектуальна компетенція – сукупність теоретичних знань, практичних умінь, навичок, ставлень, досвіду, особистісних якостей педагога, що дають змогу здійснювати пошукову, евристичну діяльність, самостійно здобувати нові знання, аналізувати діяльність учасників навчально-виховного процесу, приймати рішення.

Діагностична компетенція – це вміння вивчати здібності фізичного, психічного, розумового розвитку, рівня морального, естетичного виховання, умов сімейного життя і виховання.

Прогностична компетенція – вміння визначити напрямок своєї діяльності, її конкретні цілі і завдання на кожному етапі виховної роботи, і передбачати кінцевий результат.

Організаторська компетенція – це вміння педагога залучати студентів до певної роботи і співробітництво з ними в досягненні поставленої мети.

Інформаційна компетенція. Педагог виступає головним джерелом наукової, світоглядної і морально-естетичної інформації. Для викладача важливою є широта кругозору, ерудиція, глибоке знання предмета викладання, методика його викладання, володіння практичною стороною

знань, що позитивно позначається на формування умінь і навичок.

Стимулююча компетенція – передбачає глибокі знання предмета, ерудицію, моральну культуру, гуманне ставлення, любов і повагу, теплоту і турботу, щиросердність у ставленні до студентів.

Оцінно-контрольна компетенція – це вміння педагога здійснювати зворотній зв'язок у своїй роботі. Під час усного оцінювання і контролю він може побачити не тільки досягнення у своїй роботі і роботі дітей, а і причини не доопрацювань, зривів, невдач. Отримана інформація дасть змогу провести корекцію в діяльності з навчання і виховання, а також використовувати нові ефективні засоби і методи.

Аналітична компетенція – це вміння педагога аналізувати завершену справу: яка її ефективність, чому вона нижча від поставленої мети і т.д.

Психологічна компетенція охоплює вміння педагога адекватно оцінити власні здібності, можливості, рівень домагань, психологічні особливості; вибрати найефективніший варіант поведінки в тій чи іншій ситуації; регулювати власні емоційні стани, долати критичні педагогічні ситуації тощо.

Соціальна компетенція – це здатність педагога адекватно оцінювати навколишню дійсність на основі повноти знань про неї, які дають змогу зрозуміти основну закономірність соціальної ситуації, вміння знаходити інформацію в невизначеній ситуації й упевнено будувати свою поведінку для досягнення балансу між своїми потребами, очікуванням, смыслом життя і вимогами соціальної дійсності, вміння задовольняти бажання, спираючись на норми.

Громадянська компетенція це розвиток, у майбутніх фахівців, здатностей бути громадянином, який володіє демократичною, громадянською культурою, усвідомлює цінності свободи, прав людини, відповідальності, готовий до компетентної участі у громадському житті.

Комунікативна компетенція – це вміння педагога будувати ефективні комунікативні дії в певному колі ситуацій міжособистісної взаємодії, це знання фахівцем закономірностей різних форм спілкування і правил поведінки в різних ситуаціях, вміння сформулювати тактичний план і реалізувати його на основі соціальних навичок.

Рефлексивна компетенція – професійна якість особистості, яка дає можливість найефективніше й адекватно здійснювати рефлексивні процеси, реалізацію рефлексивної здатності, що забезпечує процес розвитку та саморозвитку, сприяє творчому підходу до професійної діяльності, досягненню її максимальної ефективності й результативності.

Компетенція творчості – це здатність педагога продуктивно організувати вирішення педагогічних проблем неординарними способами, діяти у тій чи іншій сфері відповідно до його інтелектуальної, ауто психологічної, комунікативної, психологічної компетентностей.

Методична компетенція – це оволодіння знаннями методологічних і теоретичних основ методики навчання різних предметів, концептуальних

основ структури і змісту засобів навчання (підручників, навчальних посібників тощо), уміння застосувати знання в педагогічній і громадській діяльності, виконувати основні професійно-методичні функції.

Дослідницька компетенція – передбачає оволодіння науковим мисленням, умінням спостерігати й аналізувати, висунення гіпотези для вирішення спірних питань, виконувати дослідницьку роботу, аналізувати наукову літературу.

1.4. Очікувані результати навчання. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні

знати: сутність виховного процесу як педагогічного явища; сутність теорії і методики національного виховання, специфіку виховного процесу з молодшими школярами за різними напрямками; принципи, методи та форми організації виховної роботи у початковій школі; принципи організації учнівських колективів, різних дитячих об'єднань та керівництва ними; специфіку позакласної та позашкільної роботи з учнями початкових класів;

вміти: самостійно працювати з педагогічною, довідковою, методичною літературою; розуміти сутність основних педагогічних явищ та категорій; розв'язувати виховні педагогічні ситуації; володіти методами і формами організації виховного процесу, педагогічної діяльності, прогнозування та діагностики; складати план виховної роботи з молодшими школярами; визначати основні завдання виховної роботи в класному колективі; готувати та використовувати презентаційний матеріал; розробляти сценарії різних форм позаурочної діяльності з молодшими школярами; організовувати та проводити батьківські збори, лекторії, тренінги для батьків; бути готовим до запровадження інновацій; аналізувати та використовувати педагогічний досвід у процесі підготовки повідомлень, рефератів, доповідей, творчих робіт.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин/ 4 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Сутність та змістово-процесуальна характеристика виховання.

Тема 1-2. Сутність процесу виховання.

Поняття «виховання» в історії педагогіки. Поняття «процес виховання». Взаємозв'язок процесів навчання, виховання та розвитку особистості. Специфіка процесу виховання. Структура процесу виховання.

Компоненти процесу виховання (свідомість, емоції, почуття, навичка, звичка поведінки). Рушійні сили процесу виховання. Основні етапи та управління процесом виховання.

Тема 3-4. Основні закономірності та принципи виховання.

Поняття «закономірності виховання». Аналіз загальних закономірностей процесу виховання. Характеристика основних принципів виховання в початковій школі.

Обґрунтування принципів Концепції національного виховання. Характеристика шляхів реалізації принципів виховання у процесі виховної роботи школи. Шкільні правила, їх впровадження.

Тема 5. Система національних пріоритетів у вихованні молодших школярів.

Зародження, становлення і розвиток національної системи виховання. Мета, завдання, програма національного виховання. Ідеал національного виховання. Характеристика основних принципів та компонентів української народної педагогіки. Роль учителя в системі національного виховання. Аналіз компонентів: національний характер, темперамент, національний спосіб мислення, народна мораль, етика, народна естетика, народний світогляд, народна філософія, народна ідеологія, національна свідомість та самосвідомість.

Тема 6-7. Зміст, характеристика основних напрямів виховання.

Характеристика змісту виховання у початковій школі. Об'єктивний характер мети виховання. Основні напрямки виховання в умовах сучасної школи (моральне, трудове, фізичне, естетичне, розумове).

Виховання світогляду і громадянської позиції молодшого школяра. Формування громадянського відношення до життя і суспільної активності.

Організація і керівництво гуртковою роботою. Специфіка роботи в дитячих оздоровчих таборах.

Тема 8. Реалізація процесів самовиховання та перевиховання.

Самовиховання: сутність, умови, етапи. Характеристика прийомів самовиховання. Перевиховання, його функції, етапи, принципи. Результати процесу виховання, їх виявлення. Проблема вихованості школярів у сучасній педагогіці. Характеристика рівнів вихованості молодших школярів. Діагностика рівнів вихованості. Шляхи підвищення ефективності процесу виховання.

Змістовий модуль 2. Організація виховної діяльності в учнівському колективі початкової школи.

Тема 9-10. Методи, прийоми та засоби виховання.

Поняття про методи, прийоми та засоби виховання. Класифікація методів виховання. Характеристика методів. Методи формування свідомості особистості. Методи організації діяльності та досвіду суспільної поведінки. Методи стимулювання поведінки і діяльності. Методи контролю й аналізу ефективності виховного процесу. Ефективні шляхи вибору методів, прийомів та засобів виховання.

Методика організації колективних творчих справ. Тематика виховних справ. Етапи реалізації виховних справ у роботі класного керівника.

Тема 11-12. Організаційні форми виховної роботи в початковій школі.

Поняття про форму виховання. Мета, завдання, характеристика позакласної та позашкільної виховної роботи. Роль позакласної роботи у виховному процесі. Основні напрямки позакласної роботи. Складові

позакласної роботи у ЗНЗ. Форми позакласної роботи. Особливості підготовки та проведення екскурсій в початкових класах.

Специфіка організації дозвілля молодших школярів у позашкільних установах для дітей та юнацтва. Особливості організації навчально-виховного процесу в школах-інтернатах, групах і класах подовженого дня.

Тема 13-14. Педагогічні основи виховання в учнівському колективі.

Поняття про учнівський колектив, типи колективів. Стадії розвитку та формування учнівського колективу. Особливості педагогічного керівництва колективом учнів початкової школи. Структура виховної роботи з учнівським колективом. Учніське самоврядування.

Постановка перспективи у виховній роботі. План виховної роботи. Технологія планування (етапи). Види підходів до планування в сучасній школі. Орієнтовні вимоги до плану виховної роботи.

Тема 13-14. Соціальна роль, функції, зміст роботи класного керівника.

Історія виникнення класного керівництва. Роль, функції класного керівника. Професіограма діяльності вчителя, класного керівника. Педагогічна майстерність, етика, імідж учителя.

Елементи театральної педагогіки у виховній діяльності вчителя початкової школи.

Тема 15-16. Особливості роботи з родинами дітей, оформлення документації.

Специфіка роботи з батьками молодших школярів. Методика проведення батьківських зборів. Корекційна робота з проблемними учнями.

Основні вимоги до проведення виховного заходу. Вимоги до письмового оформлення сценарію виховного заходу. Аналіз та самоаналіз виховного заходу.

3. Рекомендована література

▪ Основна література:

1. Волкова Н.П. Педагогіка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. - К.: Видавничий центр Академія", 2001. - 576 с.
2. Денисенко В.В. Методичні рекомендації щодо аналізу педагогічної діяльності вчителя, викладача. – Херсон: Айлант, 2012. – 18с.
3. Зайченко І.В. Педагогіка: Навчальний посібник. – К.: Освіта України, КНТ, 2008. – 528 с.
4. Казанжи І.В. Теорія і методика виховної роботи в школі І ступеня: навч. посіб. – К.: Слово, 2014. – 296с.
5. Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання: навч. посіб. – К.: Вища школа, 2005. - 343с.
6. Мельничук С.Г. Педагогіка (Теорія виховання). Навчальний посібник. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. – 288 с.
7. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка. Навчальний посібник. 2-е вид. - 1999 р. - 350с.

8. Омеляненко В.Л., Кузьмінський А.І. Теорія і методика виховання: Навчальний посібник. – К.: Знання, 2008. – 415 с.
9. Орієнтовний план виховної роботи вчителя початкових класів. 1-4 класи. Робочий зошит. I-II семестри. – Тернопіль: Навчальна книга, 2006. – 64с.
10. Сорока Г.І. Організація виховної роботи. – Х.: Основа, 2005. – 128с.
11. Фіцула М.М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. - К.: Академвидав, 2003. - 528 с.
12. Ярошук Л.Г. Методика виховної роботи: навчальний посібник. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. – 320 с.

• **Додаткова література:**

1. Довідник класного керівника у запитаннях та відповідях /М.Є. Канцедал, О.М.Кравцова. – Х.: Веста: Вид-во Ранок, 2007. – 384с.
2. Забашта Н.О. Виховна робота у групі подовженого дня в 1-4 класах /Н.О.Забашта. – Х.: Ранок, 2010. – 176с.
3. Корнієнко С.М., Кодлюк Я.П. Батьківські збори у початкових класах: навч.-метод. посіб. – Тернопіль: Підручники і посібники, 1998. – 64с.
4. Красоткіна Н.Г. Виховні заходи. 1-4 класи. – Тернопіль:Мандрівець, 2009. – 256с.
5. Лозниця В.С. Основи психології та педагогіки: Навч. посібник. - К.: КНЕУ, 2001. - 288с.
6. Лопатіна О.О. Родинне виховання, 32 уроки доброти. – Х.: Основа, 2008. – 160с.
7. Лозова В.І., Троцько Г.В. Теоретичні основи виховання і навчання: Навчальний посібник / Харк. держ. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди. - 2-е вид., випр. і доп. - Харків: ОВС", 2002. - 400 с.
8. Пехота О.М. Індивідуальність учителя: теорія і практика: Навч. посіб. – Миколаїв: Іліон, 2009. – 272с.
9. Подласый И.П. Педагогика. Новый курс: Учебник для студ. пед вузов: В 2 кн. - М.: ВЛАДОС, 1999. Кн. 2: Процесс воспитания. - 256 с.: ил.
10. Сухомлинский В.А. Сердце отдаю детям. – К.: Рад. школа, 1974. – 288с.

INTERNET – ресурси (Основні Web-сторінки в INTERNET)

1. Зайченко І.В. Педагогіка: навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. Режим доступу: http://pidruchniki.ws/17000308/pedagogika/pedagogika - zauchenko_ib
2. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: Навчальний посібник. Режим доступу: http://pidruchniki.ws/12570107/pedagogika/pedagogika - mouseyuk_nye
3. Кузьмінський А.І. Педагогіка у запитаннях і відповідях: навчальний посібник. Режим доступу: http://pidruchniki.ws/pedagogika/pedagogika_u_zapitannyah_i_vidpovidyah - kuzminskiy_ai
4. **Форма підсумкового контролю успішності навчання:** екзамен.
5. **Засоби діагностики успішності навчання:** усний, письмовий контроль; тестові завдання.

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА ВАЛЕОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Авторська програма
нормативної навчальної дисципліни
підготовки бакалавр
напряму 01. Освіта
спеціальності 012 Дошкільна освіта
(Шифр за ОПП 1.3.8.1.)

Програма розроблена:

Анісімовою Оленою Едуардівною, доцентом кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти, кандидатом педагогічних наук

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Теорія і методика фізичного виховання дошкільників та валеологічної освіти» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 012 «Дошкільна освіта»

Предметом вивчення навчальної дисципліни є закономірності фізичного виховання дітей від народження до вступу в школу; програми, принципи, методи, прийоми, форми організації різних видів фізкультурної роботи і дітей дошкільного віку.

Міжпредметні зв'язки: студенти мають актуалізувати знання з курсів «Педагогіка дошкільна», «Загальна педагогіка», «Теорія і методика співпраці ДНЗ з родинами», що сприятиме в подальшому формуванню професійної компетентності вихователя ЗДО.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Мета курсу: забезпечення кваліфікаційної компетентності майбутніх вихователів у галузі фізичного виховання та оздоровлення дошкільників відповідно до сучасної парадигми освіти; сприяння формуванню у студентів світоглядних позицій щодо власної відповідальності за збереження та зміцнення здоров'я дітей; оволодіння майбутніми вихователями певним професійним досвідом.

1.2. Фахівець рівня вищої освіти «бакалавр» здобуває спеціальні знання та уміння, призначені для виконання відповідних педагогічних функцій, пов'язаних з спеціальністю 012 Дошкільна освіта і готується до виконання наступних завдань:

методичні: засвоїти теоретичні засади методики фізичного виховання дошкільників; отримати наукові знання щодо професійної діяльності педагога в галузі фізичного виховання дітей дошкільного віку; ознайомитись з програмою, методами, прийомами, формами навчання рухів дошкільників;

виховні: виховання в соціальної активності, здатності керуватися в практичній діяльності принципами загальнолюдської моралі, сумлінного ставлення до професії, прагнення до творчості;

розвивальні: розвивати вміння планувати, організовувати і реалізовувати пізнавальні, розвиваючі і виховні аспекти педагогічного процесу в дошкільному закладі

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати: теоретичні засади курсу «Теорія і методика фізичного виховання дошкільників та валеологічної освіти», особливості ролі вихователя дошкільного закладу у фізичному вихованні дитини дошкільного віку, мету, завдання та зміст провідних концептуальних, базових та варіативних програмних документів з методики фізичного виховання, методичні вимоги до проведення заняття з фізичної культури з різними віковими групами дітей, санітарно-гігієнічні вимоги до проведення занять з фізичної культури;

вміти: планувати та проводити заняття з фізичної культури в дошкільному закладі, здійснювати діагностику фізичного розвитку та рухової підготовленості дітей дошкільного віку, проводити просвітницьку роботу з батьками дітей дошкільного віку з питань фізичного виховання.

1.3. У процесі навчання необхідно формувати у майбутнього вихователя ЗДО професійні компетентності, пов'язані з вимогами до його знань та особливостями професійної діяльності.

Педагогічна компетентність інтегрує різні види компетенцій, які розкривають загальні здатності педагога в різних сторонах педагогічного процесу. Мова йде про пізнавально-інтелектуальну, діагностичну, проєктувальну, організаторську, прогностичну, інформаційну, стимулюючу, оцінно-контрольну, аналітичну, психологічну, соціальну, громадянську, комунікативну, рефлексивну, творчу, методичну, дослідницьку компетенцію та інші.

Пізнавально-інтелектуальна компетенція – сукупність теоретичних знань, практичних умінь, навичок, ставлень, досвіду, особистісних якостей педагога, що дають змогу здійснювати пошукову, евристичну діяльність, самостійно здобувати нові знання, аналізувати діяльність учасників навчально-виховного процесу, приймати рішення.

Організаторська компетенція – це вміння педагога залучати студентів до певної роботи і співробітництво з ними в досягненні поставленої мети.

Інформаційна компетенція. Педагог виступає головним джерелом наукової, світоглядної і морально-естетичної інформації. Для викладача важливою є широта кругозору, ерудиція, глибоке знання предмета викладання, методику його викладання, володіння практичною стороною знань, що позитивно позначається на формуванні умінь і навичок.

Психологічна компетенція охоплює вміння педагога адекватно оцінити власні здібності, можливості, рівень домагань, психологічні особливості; вибрати найефективніший варіант поведінки в тій чи іншій ситуації; регулювати власні емоційні стани, долати критичні педагогічні ситуації тощо.

Соціальна компетенція – це здатність педагога адекватно оцінювати

навколишню дійсність на основі повноти знань про неї, які дають змогу зрозуміти основну закономірність соціальної ситуації, уміння знаходити інформацію в невизначеній ситуації й упевнено будувати свою поведінку для досягнення балансу між своїми потребами, очікуванням, смыслом життя і вимогами соціальної дійсності, уміння задовольняти бажання, спираючись на норми.

Комунікативна компетенція – це вміння педагога будувати ефективні комунікативні дії в певному колі ситуацій міжособистісної взаємодії, це знання фахівцем закономірностей різних форм спілкування і правил поведінки в різних ситуаціях, уміння сформулювати тактичний план і реалізувати його на основі соціальних навичок.

Рефлексивна компетенція – професійна якість особистості, яка дає можливість найефективніше й адекватно здійснювати рефлексивні процеси, реалізацію рефлексивної здатності, що забезпечує процес розвитку та саморозвитку, сприяє творчому підходу до професійної діяльності, досягненню її максимальної ефективності й результативності.

Методична компетенція – це оволодіння знаннями методологічних і теоретичних основ методики навчання різних предметів, концептуальних основ структури і змісту засобів навчання (підручників, навчальних посібників тощо), уміння застосувати знання в педагогічній і громадській діяльності, виконувати основні професійно-методичні функції.

Дослідницька компетенція – передбачає оволодіння науковим мисленням, умінням спостерігати й аналізувати, висунення гіпотези для вирішення спірних питань, виконувати дослідницьку роботу, аналізувати наукову літературу.

1.4. Очікувані результати навчання.

У процесі вивчення курсу майбутні фахівці повинні усвідомити: відповідальність за життя і здоров'я вихованців; відповідальність за виконання вимог програми виховання і навчання дітей дошкільного віку; відповідальність за правильну організацію процесу життєдіяльності дітей з урахуванням вимог, що ставляться до охорони їхнього життя і здоров'я, індивідуальних особливостей фізичного розвитку, всіх форм роботи з фізичного виховання та оздоровлення в дошкільному закладі.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 135 годин / 4,5 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальні основи теорії і методики фізичного виховання.

Тема 1. Характеристика завдань фізичного виховання дітей дошкільного віку.

Предмет та основні завдання курсу. Характеристика понять теорії та методики фізичного виховання. Становлення системи фізичного виховання. Етапи розвитку теорії і методики фізичного виховання. Характеристика

оздоровчих, виховних та освітніх завдань фізичного виховання дітей дошкільного віку. Комплексний підхід у реалізації завдань з фізичного виховання. Валеологічна спрямованість завдань з фізичного виховання. Роль дошкільних навчальних закладів у вирішенні завдань з фізичного виховання. Єдність навчання, виховання і розвитку дітей в процесі фізичного виховання.

Тема 2. Засоби фізичного виховання.

Засоби фізичного виховання, їх характеристика: сили природи (сонце, повітря, вода); гігієнічні фактори (режим дня, харчування, особиста та громадська гігієна); фізичні вправи (вправи, гімнастика, ігри, туризм).

Тема 3. Дидактичні основи навчання дошкільників рухових дій.

Вікові особливості фізичного розвитку дітей дошкільного віку. Специфіка реалізації принципів навчання у фізичному вихованні. Методи і прийоми навчання фізичних вправ. Співвідношення дидактичних методів і прийомів навчання на різних етапах навчання рухових дій. Закономірності формування рухових навичок у дітей. Етапи навчання руховим діям. Поняття про рухові вміння та навички, умови та закономірності їх формування.

Тема 4. Розвиток рухових якостей у дошкільників.

Загальні фізіологічні закономірності та фактори розвитку рухових якостей у дитини. Основи методики розвитку швидкості, спритності, витривалості. Засоби розвитку сили у дітей.

Змістовий модуль 2. Основні форми роботи з фізичного виховання в закладах дошкільної освіти

Тема 5. Методика навчання рухів дітей дошкільного віку.

Методика навчання основних рухів (ходьба, біг, лазіння, стрибки, метання, вправи в рівновазі). Ранкова гімнастика як основна форма організації фізичного виховання дітей дошкільного віку. Методика проведення ранкової гімнастики, умови для її проведення. Загальнорозвиваючі вправи. Складення комплексів загальнорозвивальних вправ для ранкової гімнастики. Вправи з шиккування та перешикування. Структура гігієнічної гімнастики з елементами корекції, особливості проведення в різних вікових групах. Обґрунтування необхідності проведення малих форм активного відпочинку. Варіанти проведення фізкультурхвилинок та фізкультпауз. Оздоровче та виховне значення рухливих ігор, організація та методика їх проведення.

Тема 6. Заняття з фізичної культури як основна організаційна форма навчання дітей фізичних вправ.

Заняття з фізичної культури як основна організаційна форма навчання дітей фізичних вправ. Оздоровчі, освітні та виховні завдання заняття. Типи занять з фізичної культури. Структура та зміст занять з фізичної культури. Способи організації дітей на заняттях з фізичної культури. Загальна та моторна щільність заняття. Методика проведення заняття з фізкультури на повітрі. Особливості проведення занять з фізичної культури у різних вікових групах. Оформлення конспекту заняття з фізкультури. Методика проведення зйнят з фізкультури у різновікових групах.

Методичні вимоги до проведення заняття з фізичної культури з різними віковими групами дітей. Санітарно-гігієнічні вимоги до проведення занять з фізичної культури. Обладнання фізкультурного залу. Організація та керівництво системою фізичного виховання у ДНЗ. Лікарсько-педагогічний контроль за фізичним вихованням дошкільників.

Тема 7. Планування та облік роботи з фізичного виховання в ЗДО.

Планування та облік роботи з фізичного виховання в дошкільному навчальному закладі. Значення планування та обліку роботи в дошкільному навчальному закладі. Основні вимоги до планування. Реалізація дидактичних принципів під час розподілу програмового матеріалу в перспективному плані. Оперативне планування. Облік роботи з фізичного виховання (попередній, поточний, рубіжний).

Організація та керівництво системою фізичного виховання в ДНЗ. Функціональні обов'язки завідувача, методиста, медичного працівника, вихователя, інструктора з фізичного виховання, музичного керівника. Проведення лікарсько-педагогічного контролю за системою фізичного виховання. Види контролю за системою фізичного виховання в дошкільному навчальному закладі. Методика діагностики рухової підготовленості та стану здоров'я дітей дошкільного віку. Методика визначення рівня фізичного навантаження на дітей в процесі виконання рухових дій.

Тема 8. Активізація рухового режиму дошкільників у повсякденному житті

Взаємодія сім'ї та ЗДО з питань фізичного виховання дітей раннього та дошкільного віку. Значення співпраці з родинами в галузі фізичного виховання дітей дошкільного віку. Характеристика форм роботи з батьками: індивідуальні та групові консультації, батьківські збори, семінари, конференції, «ярмарки ідей», відвідування сімей тощо. Засоби залучення батьків до співпраці. Особливості організації фізичного виховання дітей в умовах сім'ї.

3. Рекомендована література.

Основна література:

1. Базовий компонент дошкільної освіти / Наук. кер.: А. М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф., д-р пед. наук; Авт. кол-в: Богуш А. М., Беленька Г. В., Богініч О. Л., Гавриш Н. В., Долинна О. П., Ільченко Т. С., Коваленко О. В., Лисенко Г. М., Машовець М. А., Низковська О. В., Панасюк Т. В., Піроженко Т. О., Поніманська Т. І., Сідельнікова О. Д., Шевчук А. С., Якименко Л. Ю. – К.: Видавництво МОН, 2012. – 26 с.
2. Богініч О.Л. Фізичне виховання дошкільників засобами гри: навч.-метод. посіб. / Ольга Любомирівна Богініч. – К.: СП «ЧИП», 2001. – 126 с.
3. Вільчковський Е.С. Фізичне виховання дітей в дошкільному закладі / Е.С. Вільчковський, О.І. Курок. – К. : РВВ ГДПУ 2001. – 216 с.
4. Вільчковський Е.С. Організація рухового режиму дітей у дошкільних навчальних закладах: навч.-метод. посіб. / Е.С. Вільчковський,

Н.Ф. Денисенко. – Тернопіль: Мандрівець, 2008. – 128 с.

5. Вільчковський Е.С. Інтеграція рухів і музики у фізичному розвитку дітей старшого дошкільного віку : навч.-метод. посіб. / Е.С. Вільчковський, Н.Ф. Денисенко, Ю.М. Шевченко. – Тернопіль : Мандрівець, 2010. – 144 с.

6. Вільчковський Е.С. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку : навч. посіб. / Е.С. Вільчковський, О.І. Курок. – 2-ге вид., перероб. та доп. – Суми : Університет. кн., 2008. – 428 с.

7. Вільчковський Е.С. Організація рухового режиму дітей у дошкільних навчальних закладах: навч.-метод. посіб. / Е.С. Вільчковський, Н.Ф. Денисенко. – Тернопіль: Мандрівець, 2008. – 128 с.

8. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту В.О. Огнев'юк; авт. кол.: Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, Н.І. Богданець-Білоskalенко [та ін.]; наук. ред.: Г.В. Беленька, М.А. Машовець; Мін. осв. і науки України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – 304 с. – ISBN 978-617-658-016-4.

9. Загородня Л.П. Фізичне виховання дітей дошкільного віку : навчальний посібник / загородня Л.П., Тітаренко С.А., Барсуковський Г.П. ; за заг. Ред.. Л.П. Загородньої. – Суми : Університетська книга, 2011. – 272 с.

Додаткова література:

1. Гаращенко Л.В. До проблеми здоров'язбереження у фізичному вихованні дітей дошкільного віку: фізична культура на повітрі / Лариса Василівна Гаращенко // Дошк. вихов. – 2012. – № 5. – С. 28-31.

2. Гаращенко Л.В. Способи організації дітей на фізкультурному занятті: здоров'язбережувальний аспект / Лариса Василівна Гаращенко // Дошк. вихов. – 2013. – № 10. – С. 9-12.

3. Смольникова Г.В. Домінантні заняття з фізичної культури в роботі з дітьми старшого дошкільного віку / Г.В. Смольникова // Обов'язкова освіта дітей старшого дошкільного віку: форми здобуття, організація і зміст роботи: зб. метод. матеріалів / [авт.-упоряд.: О.П. Долинна, А.П. Бурова, О.В. Низьковська, Т.П. Носачова]. – Тернопіль: Мандрівець, 2011. – С. 195-209.

4. Фізичний розвиток дітей в умовах дошкільного навчального закладу: методичні рекомендації Міністерства освіти і науки України (Додаток до листа від 16.08.2010 № 1/9-563) // Дошкільне виховання- 2010.-№ 9.-С. 9.

5. Худолій О. М. Загальні основи теорії і методики фізичного виховання : навч. посіб. / О. М. Худолій.- 2-ге вид., випр. - Х., 2008. - 406с.

INTERNET-ресурси:

[ВІЛЬЧКОВСЬКИЙ Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного...](http://lib.mdpu.org.ua/2011/03/01/vlchkovs...)[Електронний ресурс] : Режим доступу: lib.mdpu.org.ua/2011/03/01/vlchkovs...

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання – диф.залік

5. Засоби діагностики успішності навчання - усне опитування, виконання практичного завдання.

ФРЕБЕЛЬПЕДАГОГІКА
Авторська програма
варіативної навчальної дисципліни
підготовки бакалавр
напряму 01 Освіта
спеціальності 012 Дошкільна освіта
(Шифр за ОПП 2.1.11.)

Програма розроблена:

Анісімовою Оленою Едуардівною, доцентом кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти, кандидатом педагогічних наук

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Фребельпедагогіка» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки спеціальності 012 «Дошкільна освіта».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні засади фребельпедагогіки; принципи, методи, прийоми, форми роботи з дітьми дошкільного віку в контексті педагогічних ідей Ф.Фребеля.

Міждисциплінарні зв'язки: опановуючи перелік знань, умінь і навичок, студенти мають актуалізувати знання з курсів «Дошкільна педагогіка», «Історія загальної та дошкільної педагогіки», «Психологія дитяча», фахових методик дошкільної освіти що сприятиме в подальшому формуванню професійної компетентності.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни: озброїти майбутніх вихователів науковими знаннями щодо організації освітнього процесу в сучасному ЗДО на основі педагогічних ідей Ф.Фребеля, познайомити їх із категоріальними, змістовими та структурними характеристиками педагогіки відомого німецького педагога.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

Пізнавальні – засвоєння теоретичних засад організації освітнього процесу в сучасному закладі дошкільної освіти на основі педагогічних ідей Ф.Фребеля; історичного розвитку фребелівського педагогічного руху; особливостей упровадження педагогіки Ф.Фребеля в практику роботи ЗДО.

Практичні – розвиток здатності до аналізу особливостей упровадження педагогічних ідей Ф.Фребеля в практику роботи сучасного дошкільного закладу.

Виховні – формування мотивації до здійснення організованого і цілеспрямованого навчання й виховання дітей дошкільного віку в умовах побудови освітнього процесу в ЗДО на засадах педагогіки Ф.Фребеля.

1.3. Компетентності:

- загальнопедагогічні – володіння базовими інваріантними психолого-педагогічними знаннями й уміннями, обумовленими успішністю вирішення широкого кола виховних і освітніх завдань в різних педагогічних системах;

це відповідність певним професійно-педагогічним вимогам незалежно від спеціалізації майбутнього педагога; це володіння сукупністю загальнолюдських якостей особистості, необхідних для успішної професійно-педагогічної діяльності;

- спеціальні - володіння специфічними для даного курсу знаннями й уміннями;

- технологічні - володіння професійно-педагогічними вміннями, під якими розуміється засвоєний спосіб виконання професійно-педагогічних дій, що забезпечуються сукупністю набутих; креативність;

- комунікативні - встановлення правильних взаємовідносин з вихованцями, які сприяли б найбільш ефективному вирішенню завдань навчання і виховання; прояв шанобливого, зацікавленого відношення до тих цінностей, які складають зміст позиції дитини; володіння прийомами професійного спілкування з колегами;

- рефлексивні - регулятор особистісних досягнень педагога, збудник професійного зростання, вдосконалення педагогічної майстерності. Дана компетенція проявляється в здатності до самопізнання, самовираження, самореалізації.

1.4. Очікувані результати навчання:

Професійні знання у галузі фребельпедагогіки та уміння застосовувати їх у системі дошкільної освіти. Здатність до свідомого вибору шляхів та методів удосконалення своїх особистих і професійних якостей, уміння застосовувати на практиці здобуті знання.

Здатність до системного мислення у професійній сфері, креативність у вирішенні професійних завдань. Наполегливість у досягненні мети та якісному виконанні функціоналу професійної діяльності. Володіння науковими знаннями щодо організації освітнього процесу в сучасному ЗДО на основі педагогічних ідей Ф.Фребеля, усвідомлення категоріальних, змістових та структурних характеристик педагогіки відомого німецького педагога

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 60 годин / 2 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Педагогічна концепція Ф. Фребеля

Основні біографічні періоди життя. Теоретична база фребелівської педагогічної системи. Основні засади педагогічної системи Ф.Фребеля. Аналіз філософських поглядів Ф. Фребеля, на яких закладалися основи теорії виховання і навчання дитини у дитячому садку. Головні наукові праці Ф.Фребеля. Діяльність щодо організації суспільних закладів для дітей. Реалізація принципу природовідповідності у педагогічних ідеях Ф.Фребеля. Положення видатного педагога про зв'язок знань і понять з віковими можливостями мислення дитини. Етапи розумового розвитку дитини за

Ф.Фребелем. Розвивальний характер виховання, гуманне ставлення до дітей, врахування індивідуальних рис особистості, демократичний характер виховного впливу. Спорідненість фребелівських принципів виховання із принципами сучасної дошкільної педагогіки.

Особливості розвитку педагогіки Ф.Фребеля в Україні. Дошкільна педагогічна освіта в Україні. Зародження фребелівського педагогічного руху в світі та в Україні. Київський фребелівський педагогічний інститут – центр науково-педагогічного комплексу. Упровадження ідей Фребелівського педагогічного інституту в практику роботи дитячого закладу. Аналіз педагогічних ідей Ф.Фребеля у поглядах його послідовників - С.Русової, Н.Лубенець, К.Ушинського. Творча спадщина Ф.Фребеля в освітньому просторі ХДУ. Діяльність Освітнього центру Ф. Фребеля при Херсонському державному університеті.

Змістовий модуль 2. Методика застосування педагогіки Ф.Фребеля на заняттях та в плануванні освітньої роботи сучасного ЗДО

Місце гри у розвитку дитини. Ідеї Ф.Фребеля і сучасне моделювання у процесі набування початкових математичних уявлень дітьми дошкільного віку. Фребелівська система «дарів для дитячих ігор». Використання «дарів для ігор» у формуванні логіко-математичної компетентності дітей старшого дошкільного віку. Мовний супровід, розроблений автором для роботи з «дарами». Ідеї Ф.Фребеля щодо формування конструктивних навичок у дітей. Рухливі ігри. Порівняння із українськими народними іграми.

Ф. Фребель про творчий розвиток дитини дошкільного віку. Оточення дитини – розвивальне середовище у контексті фребельпедагогіки. Фребелівські ідеї щодо художнього інстинкту дитини. Погляди педагога на дитячу художню творчість. Місце ручної художньої праці у педагогічній системі. Образотворча діяльність у поглядах Ф.Фребеля.

Мовний супровід ручної праці.

Філософські погляди Фребеля на природу та оточуючий світ. Значення природи, її вплив на становлення особистості Ф.Фребеля. Аналіз поглядів Ф.Фребеля на роль природи у вихованні дитини. Використання ідей Ф.Фребеля в сучасній методиці ознайомлення дітей з природою. Ідеї Ф.Фребеля про виховання працелюбності у дітей. Облаштування квітників та городів та організація праці на них. Методичні рекомендації щодо облаштування ділянки дитячого садочку за часів Ф. Фребеля та сучасності. Порівняльний аналіз методики праці в природі.

3. Рекомендована література.

Основна література:

1. Анісімова О.Е. Використання ідей Фрідріха Фрьобеля у напрямку ознайомлення дітей із оточуючим світом через працю у природі. Педагогічні науки: [зб. наук. праць / ред. Є.С. Барбіна]. – Херсон, 2011. – Вип. 58. Ч.ІІ. – С.38-42.
2. Анісімова О.Е. Погляди Фрідріха Фребеля на роль гри у вихованні дитини дошкільного віку. Проблеми сучасної педагогічної освіти. Сер.: Педагогіка і психологія. – Зб. Статей: - Ялта: РВВ КГУ, 2012. – Вип.35.– Ч.1. – 252 - 37-41

3. *Базовий компонент дошкільної освіти* (нова редакція) / Науковий керівник: А.М. Богуш // *Вихователь – методист дошкільного закладу. Спецвипуск.* - К.: МЦФЕР освіта, 2012. – С. 4-30.
4. Богуш А.М. Педагогічні виміри Василя Сухомлинського в сучасному освітньому просторі. Монографія. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2008. – 272 с.
5. Борисова З. Фрідріх Фребель – засновник ідеї дитячого садка: (220 років від дня народження та 150 років від дня смерті) // *Дошк. виховання.* – 2002. – № 12. – С. 5-7.
6. Дем'яненко Н.М., Прудченко І.І. Історія вищої жіночої освіти в Україні: Київський Фребелівський педагогічний інститут (1907 – 1920 рр.): Монографія. – К.: Видавець Л. Галіцина, 2005. – 492 с.
7. Загородня Л. П. Підготовка майбутніх вихователів до створення предметного еколого-розвивального середовища як складової візуального іміджу дошкільного закладу// *Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В.О.Сухомлинського*, 2014, Вип. 1.45 (106). – С. 24-28.
8. Каташинська І. Концепція гри у педагогічній системі Ф.Фрєбеля / Іванна Каташинська // *Рідна школа.* – 2004. - № 7/8. – С.62-65.
9. Кравець В. Історія класичної та зарубіжної педагогіки та шкільництва. Навчальний посібник для студентів педагогічних навчальних закладів, - Тернопіль, 1996. - С. 371 - 377.
10. Кузьмінський А. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. – К.: Знання, 2005. – 486с.
11. Куліш Т.І. Проблеми дошкільного виховання у творчій спадщині Наталії Лубенець (1877-1943). – Дис. канд. пед. наук 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки. – Інститут педагогіки АПН України, Київ, 2006. – 230 с.
12. Лисенко Н. В., Кирста н. Р., Педагогіка українського довкілля: у 2 ч.: - навч. посібник - К.: Вища школа, 2006. – ч.1. - 302 с.
13. Марцинковская Т.Д. Педагогика и психология. / Т.Д. Марцинковская, Л.А. Григорович. – М., 2005. – С. 88.
14. Методика ознайомлення дітей з природою: Хрестоматія / Укл. Н.М. Горопаха. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. – 432 с.
15. Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова. Серія № 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи: Зб. наукових праць / Укладач Машовець М.А. - Випуск 8. - К.: НПУ ім, М.П.Драгоманова, 2007. - 250 с.
16. Ніколенко Д. Дарунки Фрідріха Фребеля // *Дошкільне виховання.* - №9. – 1991. – С. 10-12.
17. Організація ігрової діяльності дітей дошкільного віку. – 2-ге вид., зі зм. та доп. / авт.-упор. А.П. Бурова. – Тернопіль: Мандрівець, 2013. – 296 с.
18. Петухова Л.Є., Полєвікова О.Б., Співаковський О.В. На шляху до створення єдиного освітнього середовища Європи та світу // *Печатное слово – Информационно-метод. журнал изд-ва ХГУ-* 2010. Херсон, Выпуск 1(35). - С.3-5.
19. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка: підручник / Т.І.Поніманська. 2-ге вид., доповн. – К.: Академвидав, 2013. – 464 с. - (серія «Альма-матер»).

20. Улюкаєва І.Г. Нариси з історії суспільного дошкільного виховання в Україні: Навчальний посібник. -- Бердянськ, 2006. - 148с.
21. Фребель Ф. «Будем жить для своих детей» / Ф.Фребель / сост., предисл. Л.М.Волобуева. – М.: Изд.дом «Карпуз», 2001. – 288 с.
22. Фребель Ф. Воспитание человека / Мчедлидзе Н.Б. и др, История дошкольной и зарубежной педагогики. - М.; Просвещение, 1974. - 464 с.
23. Фребель Ф. Дитячий садок: Хрестоматія з історії дошкільної педагогіки / За заг. ред. З.Н.Борисової. - К.: Вища шк. 2004. - 511 с.
24. Хрестоматія з історії дошкільної педагогіки: навч посібн. / від упорядників, вступні нариси та упорядкув. З.Н. Борисової – К.: Вища школа, 2004. – 511 с.

Додаткова література

1. Анісімова О. Е. Ідеї Ф.Фребеля в науковій думці України ХХІ століття / Олена Едуардівна Анісімова // Педагогічний альманах: Збірник наукових праць / редкол. В.В. Кузьменко (голова) та ін. – Херсон: РПО, 2012. – Випуск 13. – С. 278-282.
2. Богуш А.М., Луцан Н.І. Мовленнєво-ігрова діяльність дошкільників: мовленнєві ігри, ситуації, вправи. Видання друге, доповнене. Навчальний посібник. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. – 304 с.
3. Улюкаєва І.Г. Історія суспільного дошкільного виховання в Україні (кінець ХІХ ст, - 1914 р.):Навчальний посібник. - Бердянськ, - 2004. - 76 с.
4. Сергеева В. Проблеми дошкільного виховання в педагогічній спадщині Софії Русової: Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01. – К., 1997. – 209 с.
5. Слободянюк Т.Б. Становлення та розвиток професійної підготовки фахівців з дошкільного виховання в Україні (кінець ХІХ - початок ХХ-го століття): Дис... канд. пед. Наук: 13.00.01. / НПУ ім.. М.П.Драгоманова. - Київ, 2000 - 187 арк.
6. Устав Киевского Педагогического Института в г. Киеве при Киевском Фребелевском Обществе. - К., 1917.-8 с.
7. Устав частного Фребелевского Института в г. Киеве (При Киевском Фребелевском Обществе). – К ., 1908.-7 с.

Internet – ресурси:

Педагогическая деятельность и теория Фридриха Фребеля. [Электронный ресурс] / Сергей Александрович Жданов. – Режим доступа: <http://www.gala-d.ru/parts/1086-part5.html>

Історія загальної та дошкільної педагогіки - <http://izdp.ksu.ks.ua>

4.Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік

5.Засоби діагностики успішності навчання: усне опитування, тестування, самостійна письмова робота.

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ «МАГІСТР»

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ГАЛУЗЕЙ «ТЕХНОЛОГІЙ», «МИСТЕЦТВО» У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

**Авторська програма
нормативної навчальної дисципліни
підготовки «Магістр»
напряму 01 Освіта
спеціальності 013 Початкова освіта
(Шифр за ОПП _____)**

Програма розроблена:

Голінською Тетяною Миколаївною, доцентом кафедри педагогіки початкової освіти, кандидатом педагогічних наук

ВСТУП

Програма вивчення нормативної дисципліни «Методика викладання галузей “Технології” “Мистецтво” у ЗВО» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів напряму 013 Початкова освіта.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Методика викладання галузей “Технології” “Мистецтво” у ЗВО» є методика впровадження викладання галузей “Технології” “Мистецтво” у ЗВО в навчально-виховному процесі початкової школи.

Міждисциплінарні зв'язки: студенти мають актуалізувати знання з курсів «Художня праця», «Трудове навчання з практикумом», «Художня культура», «Музичне мистецтво з методикою викладання», «Інформаційно-комунікативна грамотність», «Образотворче мистецтво з методикою викладання» “Суспільствознавство”, “Математика”, “Природознавство”, “Здоров'я і фізична культура” що сприятиме в подальшому формуванню професійної компетентності вчителя початкових класів у методичному аспекті.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальних дисциплін 1) «Технологія» в початковій школі є формування і розвиток у межах вікових можливостей предметно-перетворювальної компетентності учнів, яка дає можливість їм самостійно вирішувати предметно-практичні та побутові завдання. Трудове навчання поєднує в собі технологію ручної та механічної обробки різних матеріалів з художньо-декоративною діяльністю. Тому успішне виконання робіт з художньої праці передбачає комплексне вирішення художньо-декоративних і конструктивно-технологічних завдань. 2) «Мистецтво»: у процесі сприймання і інтерпретації творів мистецтва, практичної художньо-творчої діяльності формувати в учнів комплекс ключових, міжпредметних естетичних і предметних мистецьких компетентностей, який забезпечить здатність до художньо-творчої самореалізації особистості.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Методика викладання

галузей “Технології” “Мистецтво” у ЗВО» є

Пізнавальні:

- розвиток творчих здібностей, елементів графічної грамоти, вмінь працювати в команді та навичок виконання операцій із ручних технік обробки матеріалів; озброєння студентів необхідними практичними уміннями й навичками виготовлення та художнього оформлення виробів; розвиток художнього сприйняття: вміння відчувати колір, форму, усвідомлювати емоційну виразність об'єкту, здійснювати відбір засобів, що дозволяють передавати його образний зміст;

- засвоєння початкових знань, елементарних уявлень і понять про види та жанри мистецтва, особливості художньо-образної мови музичного та візуального мистецтва у взаємозв'язках із синтетичними мистецтвами (хореографія, театр, кіно, цирк, мультиплікація);

- розширення художньо-естетичного досвіду, опитування елементарними художніми вміннями та навичками у процесі практичної діяльності;

- набуття початкового досвіду зі створення художніх образів у процесі власної елементарної творчості.

Виховні:

- застосування набутих знань, вмінь і навичок при виконанні творчих завдань; оволодіння методикою трудового навчання для дітей початкових класів; виховання у студентів ціннісного ставлення до себе як суб'єкта предметно-перетворювальної діяльності, шанобливого ставлення до людей праці та їхньої професії, трудових традицій українського народу та інших народів світу.

- виховання у студентів естетичного ставлення до дійсності та емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва, художніх інтересів та естетичних смаків;

- виховання елементарних світоглядних уявлень і ціннісних орієнтацій, розуміння студентами зв'язків мистецтва з природним і культурним середовищем, життєдіяльністю людини, сучасною технікою, засобами масової інформації;

- виховання здатності сприймати, інтерпретувати та оцінювати художні твори, висловлювати й аргументувати особистісне ставлення до них;

- виховання потреби в художньо-естетичному самовдосконаленні відповідно до вікових можливостей;

Розвивальні:

- розвивати у студентів набуття досвіду предметно-перетворювальної та побутової практичної діяльності, алгоритмів і способів предметно-практичних дій ручними техніками для оволодіння в основній школи основами технологій;

- збагачення емоційно-почуттєвої сфери та розвиток загальних і спеціальних мистецьких здібностей;

- стимулювання художньо-образного мислення, проявів уяви та інтуїції,

творчого потенціалу особистості.

1.3. Компетентності:

- *загальнопедагогічні* - володіння базовими інваріантними психолого-педагогічними знаннями й уміннями, обумовленими успішністю вирішення широкого кола виховних і освітніх завдань в різних педагогічних системах; це відповідність певним професійно-педагогічним вимогам незалежно від спеціалізації майбутнього педагога; це володіння сукупністю загальнолюдських якостей особистості, необхідних для успішної професійно-педагогічної діяльності;

- *спеціальні* - володіння специфічними для даного курсу знаннями й уміннями;

- *технологічні* (діяльнісні) - володіння професійно-педагогічними вміннями, під якими розуміється засвоєний спосіб виконання професійно-педагогічних дій, що забезпечуються сукупністю набутих знань у галузях технології та мистецтва; креативність;

- *міжпредметні естетичні компетентності* — здатність особистості виявляти естетичне ставлення до світу, естетично оцінювати предмети та явища у різних сферах життєдіяльності, що формується під час опанування різних видів мистецтва та їхньої взаємодії.

- *предметні мистецькі компетентності* — здатність особистості до пізнавальної діяльності та творчого самовираження у певному виді мистецтва (музичному, образотворчому, театральному та ін.), що формується під час його сприймання і практичного опанування.

- *компетенція творчості* – це здатність педагога продуктивно організувати вирішення педагогічних проблем неординарними способами, діяти у тій чи іншій сфері відповідно до його інтелектуальної, ауто психологічної, комунікативної, психологічної компетентностей.

- *методична компетенція* – це оволодіння знаннями методологічних і теоретичних основ методики навчання різних предметів, концептуальних основ структури і змісту засобів навчання (підручників, навчальних посібників тощо), уміння застосувати знання в педагогічній і громадській діяльності, виконувати основні професійно-методичні функції.

- *комунікативні* - встановлення правильних взаємовідносин з вихованцями, які сприяли б найбільш ефективному вирішенню завдань навчання і виховання; прояв шанобливого, зацікавленого відношення до тих цінностей, які складають зміст позиції дитини, яким би воно простим і нецікавим не здалося; володіння прийомами професійного спілкування з колегами;

- *рефлексивні* - регулятор особистісних досягнень педагога, збудник професійного зростання, вдосконалення педагогічної майстерності. Дана компетенція проявляється в здатності до самопізнання (самопостереження, самоаналізу, критичної самооцінки), самовираження (самокритики, самостимулювання, самозмушування тощо.), самореалізації (самоорганізації, контролю та обліку діяльності з само утворення).

1.4. Очікувані результати навчання:

знати:

- вимоги до сучасного уроку трудового навчання у початковій школі; вікові, анатомо-фізіологічні, психологічні особливості дітей молодшого шкільного віку; властивості та методику роботи з матеріалами, передбаченими шкільною програмою, їх застосування у народному господарстві; мету і завдання трудового навчання і виховання в початкових класах загальноосвітньої школи; основні змістові лінії освітньої галузі „Технології” Державного стандарту початкової загальної освіти; основні розділи програми з трудового навчання; систему методичних засобів, за допомогою яких забезпечується успішне проведення уроку трудового навчання; специфіку, структуру, особливості підготовки і проведення уроку трудового навчання з учнями молодшого шкільного віку;

- засвоєння початкових знань, елементарних уявлень і понять про види та жанри мистецтва, особливості художньо-образної мови музичного та візуального мистецтва у взаємозв'язках із синтетичними мистецтвами (хореографією, театром і кіномистецтвом); розширення художньо-естетичного досвіду, опанування елементарними художніми вміннями та навичками у процесі практичної діяльності; набуття початкового досвіду зі створення художніх образів у процесі власної елементарної творчості;

вміти:

- уміти підготувати робоче місце, спланувати і організувати роботу; скласти ескіз, технічний рисунок, креслення, технологічні картки і користуватись ними у практичній діяльності, конструювати вироби і виконувати технологічні операції; методично вірно будувати, проводити та аналізувати уроки уроку трудового навчання у початковій школі; працювати з інструментами, приладами, пристроями та обладнанням робочої кімнати з дотриманням технічних та гігієнічних вимог, правилами безпечної праці; поводитись екскурсії та інші форми організації позакласної роботи з техніки.

- виховувати в учнів естетичного ставлення до дійсності та емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва, художніх інтересів та естетичних смаків; виховання елементарних світоглядних уявлень і ціннісних орієнтацій, розуміння учнями зв'язків мистецтва з природним і культурним середовищем, життєдіяльністю людини, сучасною технікою, засобами масової інформації; виховання здатності сприймати, інтерпретувати та оцінювати художні твори, висловлювати й аргументувати особистісне ставлення до них; виховання потреби в художньо-естетичному самовдосконаленні відповідно до вікових можливостей; аналізувати творчі роботи дітей; оцінювати естетичні явища дійсності та мистецтва; позитивно ставитися до творчої самореалізації в різних видах поліхудожньої діяльності.

На вивчення початкової дисципліни відводиться 90 годин/3 кредита ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Методика викладання в галузі “Технології” у

ЗВО

Практикум в навчальних майстернях з методикою трудового навчання

Методика навчання роботі з папером і картоном. Предмет і завдання методики трудового навчання. Папір і картон, їх властивості, застосуванню. Історія виникнення паперу. Виробництво паперу і картону. Види паперу і картону їх властивості, застосування. Обробка паперу.

Методика перегинання, складання паперу і картону. Елементи графічної грамоти. Згинання і складання паперу та картону (орігамі). Технічний рисунок, ескіз, креслення. Масштаб у графічних зображеннях. Інструкційні і технологічні картки. Розмічання і вимірювання: вимірювання за зразком і клітинками; вимірювання і розмічання лінійкою, косинцем, циркулем. Застосування шаблона, штампа, трафарету при обробці паперу і картону. Методика використання окантовки.

Методика навчання різання паперу і картону. Витинанки та аплікації. Технічне навчання різання паперу і картону. Історія виникнення витинанки та аплікації. Види та техніки виготовлення витинанок. Види орнаменту. Види та техніки виготовлення аплікації. Українські мотиви в аплікаціях.

Методика з'єднання деталей із паперу і картону. Процес з'єднання деталей із паперу і картону. Робота з клеєм. Дотримання гігієнічних вимог. Монтаж картонажних виробів. Процес виготовлення книги. Палітурні роботи.

Методика роботи аплікаційних композицій та конструювання об'ємних виробів з природного матеріалу. Аплікаційні композиції з природного матеріалу. Ікебана. Робота з пластиліном. Художні вироби із соломи. Конструювання об'ємних виробів із природного матеріалу. Комбінування природних і пластичних матеріалів.

Робота з тканиною і текстильним матеріалом. Короткі відомості про розвиток текстильної промисловості. Волокнисті матеріали. Прядіння волокон. Ткацтво. Інструменти і приладдя для ручного шиття. Крій і ручне шиття. Виготовлення швейних виробів. Ремонт одягу.

Методика роботи плетіння з ниток, шнура, тесьми. Робота плетіння з ниток. Методи роботи вузликowego плетіння сітки. Методи роботи вузликowego плетіння в техніці макраме. Методи роботи в'язання гачком. Українська народна вишивка.

Конструювання виробів з різних матеріалів. Художня обробка фольги. Конструювання виробів з дроту. Аплікація із тканини. Об'ємна пластика з тканини. Робота з глиною і пластиліном: властивості глини і пластиліну; гончарство, глиняні дитячі іграшки; обладнання для роботи з глиною і пластиліном; прийоми ліплення. Методи роботи в техніці пап'є-маше.

Методика трудового навчання в початкових класах

Предмет і функції методики трудового навчання, її методологічні засади. Методика трудового навчання як галузь педагогічної науки. Завдання трудового навчання і виховання в початковій школі. Методологічні засади

методики трудового навчання. Розвиток трудового навчання в Україні. Фізичний і розумовий розвиток в процесі праці. Естетичне і моральне виховання в праці. Психофізіологічні основи формування трудових дій.

Зміст та обладнання трудового навчання в початкових класах. Дидактичні принципи як наукова база змісту трудового навчання. Аналіз програми з трудового навчання в початкових класах. Комплекс базових знань і вмінь початкових класів: учні повинні знати; учні повинні вміти. Зміст інтегрованого курсу «Художня праця».

Організація навчально-трудового процесу в робочій і класній кімнаті. Обладнання робочої кімнати для учнів початкових класів. Обладнання робочого місця учителя. Обладнання робочого місця учня. Матеріальне і методичне забезпечення трудового процесу: інструменти і приладдя загального користування; загальні правила безпечної праці; культура праці на уроках трудового навчання; обов'язки чергових.

Методи і прийоми трудового навчання молодших школярів. Поняття про методи і прийоми навчання. класифікація методів трудового навчання. Характеристика методів, що визначаються за джерелом інформації. Методи, що визначаються за характером навчально-пізнавальної діяльності учнів. Методи стимулювання діяльності учнів. Інструктаж в трудовому навчанні. Методичні основи навчання молодших школярів технічному конструюванню: технічні моделювання в початкових класах; навчання елементам конструювання; конструкторсько-технологічні задачі для молодших школярів; конструкторські тести.

Урок як основна форма організації трудового навчання. Специфіка і типи уроків трудового навчання. Психолого-педагогічні вимоги до уроків трудового навчання. Політехнічний принцип навчання. Типи уроків трудового навчання. Підготовка вчителя до уроків, планування уроків праці. Структура уроку трудового навчання: організація класу; мотивація навчально-трудої діяльності; актуалізація знань учнів; послідовність трудових дій; самостійна робота учнів; аналіз і оцінка учнівських робіт; прибирання робочих місць.

Експерсії в трудовому навчанні. Елементи профорієнтації. Експерсія як форма організації навчання. Значення експерсії. Організація підготовки і проведення експерсії. Пропедевтика профорієнтації в трудовому вихованні.

Позакласна та позаурочна робота з трудового навчання й виховання. Завдання і принципи позакласної та позаурочної роботи з трудового навчання й виховання. Індивідуальна робота з учнями. Групові форми організації позакласної роботи. Масові форми позаурочної та позакласної роботи. Планування і методичні розробки уроків трудового навчання. Уроки праці в малокомплектній школі.

Змістовий модуль 2. Методика викладання в галузі “Мистецтво” у ЗВО

Передумови і сутність інтеграції в шкільній мистецькій освіті. Філософські (загальнонаукові) передумови. Мистецько-культурологічні

передумови. Психологічні передумови. Дидактичні передумови. Художньо-педагогічні передумови.

Концептуальні основи інтегрованого курсу «Мистецтво» у початковій школі. Предметно-інтегративний підхід до мистецької освіти. Функції і принципи загальної мистецької освіти. Мета і завдання інтегрованого курсу «Мистецтва». Базові компетентності інтегрованого курсу «Мистецтво». Зміст і структура програми «Мистецтво». Мистецький тезаурус як фактор інтеграції.

Загальні організаційно-методичні підходи до навчання мистецтва в контексті художньої дидактики. Технологія проєктивного моделювання уроків. Типи і жанри і структура уроків. Художньо-педагогічна драматургія. Єдність видів діяльності учнів на уроках мистецтва. Взаємоузгодження домінантних змістових ліній. Інтегрування синтетичних мистецтв у домінанті.

Художньо-педагогічні технології на уроках мистецтва. Сутність педагогічної технології. Інтегративні художньо-педагогічні технології. Проблемно-евристичні художньо-педагогічні технології. Інтерактивні художньо-педагогічні технології. Ігрові художньо-педагогічні технології. Сугестивні та терапевтичні художньо-педагогічні технології. Технології оцінювання результатів мистецької освіти. Види й технології оцінювання.

3. Рекомендована література.

Основна література.

1. Бех І.Д. Гуманістична педагогіка у траєкторії виховання особистості. //Виховання і культура. -2001.-№1.- С.9-13.
2. Веремійчик І.М. Методика трудового навчання в початковій школі. – Навч. посіб. – Тернопіль: Мальва, 2004. – 276 с.
3. Веремійчик І.М. Майстрик і Майстринка. 1 клас. - К.: Освіта 1997 - 128 с.
4. Веремійчик І.М. Майстровиті руки. 2 клас. - К.: Освіта, 1997, -128 с.
5. Веремійчик І.М. Майструй і твори. 3 клас. - К.: Освіта, 1998. -128 с.
6. Веремійчик І.М. Майстрик і Майстринка. - К.: Педагогічна думка, 2002. - 128 с.
7. Веремійчик І.М. Майстровиті руки (3 клас). - К.: Інститут педагогіки, 2001. - 128 с.
8. Веремійчик І.М. Майструй і твори (4 клас). - К.: Інститут педагогіки, 2001. - 128 с.
9. Веремійчик І.М. Художня праця в 3-4 класах. - Луцьк: Вежа, 1996. - 328 с.
10. Естетичне виховання: Підручник під ред. В.І.Толстих., Б.А.Еренграсс., Макаров К.О. – К.: Вища освіта, 1987. – 216 с.
11. Коновець С.В. Підготовка вчителя образотворчого мистецтва. Метод. посіб. – К., 2002. – 70 с.
12. Масол Л. Методика навчання мистецтва у початковій школі. –Х.: Ранок, 2006. - 256 с.

13. Освітні технології: Навч.-метод. посіб. За ред.. О.М.Пехоти. – К.: Вид-во А.С.К., 2004. – 256 с.
14. Пометун О.І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Навч.-метод. посіб. /За ред.. Пометун О.І. – К.: Вид-во А.С.К., 2004. – 192 с.
15. Чен Н.В. предметний тиждень. Образотворче мистецтво: Метод. посіб. – Харків: Скорпіон, 2005. – 64 с.
16. Яремків М. Композиція: творчі основи зображення. Навч. посіб. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2007. – 112 с.

Додаткова література.

1. Веремійчик І.М. Календарні плани з трудового навчання для 1-4 класів. Метод. посіб. – Тернопіль: Мальва, 2002. – 36 с.
2. Зязюн І.А., Семашко О.М. Державна програма естетичного виховання. - К., 1987. - 48 с.
3. Федун С.І., Рубля Т.Є. Розробки уроків образотворчого мистецтва для 1 класу. – Вінниця: Нова книга, 2004. – 64 с.
4. Федун С.І., Рубля Т.Є. Розробки уроків образотворчого мистецтва для 2 класу. – Вінниця: Нова книга, 2004. – 64 с.
5. Сидоренко В.О. Естетика в трудовому навчанні школярів //Трудова педагогіка в закладах освіти. – 1998. - №3. – С. 25 – 28.
6. Чен Н.В. Нетрадиційні техніки зображення: Навч.-метод. посіб. – Харків: Скорпіон, 2007. – 48с.

Internet – ресурси (Основні web-сторінки в Internet).

www.student.ru

www.osvita.ru

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання - залік.

Усне опитування, виконання практичного завдання.

5. Засоби діагностики успішності навчання

Педагогічний контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю.

Використовуються такі методи усного та письмового контролю, які сприяють підвищенню мотивації студентів-майбутніх фахівців до навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається практичному і тестовому контролю.

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ДИДАКТИКИ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

**Авторська програма
нормативної навчальної дисципліни
підготовки ОКР «Магістр»
галузі 01 Освіта
спеціальності 013 Початкова освіта**

(Шифр за ОПІ 5.5.4.)

Програма розроблена:

Гриценко Іриною Валентинівною, доцентом кафедри педагогіки початкової освіти, кандидатом педагогічних наук

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни “Методика викладання дидактики у ЗВО ” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки ОКР «Магістр» спеціальності 8.01012 Початкова освіта.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є спеціальні професійні компетенції, призначені для виконання відповідних педагогічних функцій, пов’язаних з викладацькою діяльністю за напрямом підготовки 8.010102 Початкова освіта.

Міждисциплінарні зв’язки: програма пов’язана зі змістом навчальних програм та дисциплін : історією, філософією, педагогічними дисциплінами – педагогікою вищої школи, дидактикою, історією педагогіки, педагогічною майстерністю, сучасними педагогічними технологіями, методиками викладання окремих дисциплін у ЗВО, організацією та керівництвом навчально-виховним процесом у ЗВО, а також є основою для проходження майбутніми викладачами комплексної науково-педагогічної магістерської практики.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Теоретичні основи навчання курсу «Дидактика» у ЗВО.

2. Специфіка роботи викладача у курсі «Дидактика».

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни “Методика викладання дидактики у ЗВО” є оволодіння студентами ґрунтовними знаннями дидактики вищої школи, професійними компетенціями та особливостями викладання дисциплін педагогічного спрямування та управління навчально-виховним процесом у освітніх закладах III-IV рівнів акредитації.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни “ Методика викладання дидактики у ЗВО ” є:

- ознайомлення студентів з концептуальними положеннями викладання педагогічних дисциплін у ЗВО;
- підготовка студентів до моделювання лекційних, семінарських занять з дидактики; розробки творчих завдань; змісту і форм самостійної роботи;
- формування практичних умінь і навичок розробки навчальних програм,

аудиторної роботи зі студентами; підготовки та використання презентаційних матеріалів; проведення різних видів контролю.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні **знати** :

загальну характеристику навчальної дисципліни «Дидактика», предмет і завдання курсу; принципи розробки робочої навчальної програми дисципліни «Дидактика»; особливості викладання основних тем курсу;

вміти :

розробляти навчально-методичне забезпечення курсу: складати робочу програму, користуватися навчальними планами, добирати сучасні методи та форми проведення занять з дидактики, розробляти творчі завдання для семінарських занять та самостійної роботи, визначати тематику та обсяг самостійної роботи студентів, розробляти презентації лекційних занять, складати конспекти лекцій та плани семінарських занять, визначати перелік необхідної та додаткової літератури.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 54 години/ 1,5 кредита ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи навчання курсу

«Дидактика» у ЗВО.

Тема 1. Змістовий компонент курсу «Дидактика».

Роль та місце курсу «Дидактика» в програмі МОН України «Педагогіка». Структура курсу «Дидактика». Аналіз сучасних підручників. Взаємозв'язок дисциплін педагогічного циклу.

Тема 2. Загальні засади організації навчально-виховного процесу. Форми організації навчання студентів у процесі викладання курсу «Дидактика». Методика проведення лекційних занять. Основні види діяльності на семінарських заняттях; вимоги до їх проведення. Методика проведення консультацій та індивідуальних занять з дидактики. Особливості організації самостійної роботи з дидактики.

Тема 3. Навчально-методичне забезпечення курсу «Дидактика». Сучасні тенденції викладання дидактики. Модульна технологія вивчення дидактики. Розробка робочої програми дисципліни. Планування самостійної роботи.

Тема 4. Контроль та оцінювання якості знань на заняттях з дидактики. Види та форми контрольних заходів. Особливості проведення модульного контролю. Розробка екзаменаційних білетів. Особливості виконання реферативних, графічних, контрольних, курсових робіт, випускних робіт з «Дидактики» у ЗВО.

Змістовий модуль 2. Специфіка роботи викладача у курсі «Дидактика».

Тема 5. Етапи підготовки викладача до лекційних, семінарських занять, консультацій. Вимоги до підготовки презентаційного матеріалу. Опорні схеми. Тематичні карти. Підготовка тестів.

3. Рекомендована література

▪ Основна література:

1. Ю. Беляєв., О. Мішуков. Навчальний процес у Херсонському державному університеті: Хрестоматія. –Херсон; ХДУ, 2007. -256с.
2. Бондар В. І. Дидактика: ефективні технології навчання студентів – К., 1996.
3. Бордовская Н. В., Реан А. А. Педагогика: Учебник для вузов. – СПб.: Питер, 2004. – 300 с.
4. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології; Навч. Посіб. – К., 2004. – 352 с.
5. Левченко Т. І. Розвиток освіти та особистості в різних педагогічних системах. – Вінниця: видавництво “Нова книга”, 2002. – 512 с.
6. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.метод. посіб. /Пометун О., Пироженко Л. – К.: ВСК, 2004. - 192 с.
7. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи. Навч. посібник для студентів вищих пед. закладів освіти. – Тернопіль, 1999. – 345с.
8. Хуторской А. В. Практикум по дидактике и методикам обучения. – СПб.: Питер, 2004. – 541 с.

• Додаткова література:

1. Вітвицька С. Основи педагогіки вищої школи: Навчальний посібник/ Світлана Вітвицька,; М-во освіти і науки України, Житомирський державний пед. ун-т ім. Івана Франка . - К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 314 с.
2. Гура О. Педагогіка вищої школи: вступ до спеціальності: Навчальний посібник/ Олександр Гура,; М-во освіти і науки України. - К.: Центр навчальної літератури, 2005. - 223 с.
3. Лекції з педагогіки вищої школи: Навчальний посібник/ Ред. В. І. Лозова. - Харків: Освіта. Виховання. Спорт, 2006. - 495 с.
4. Слєпкань З. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі: Навчальний посібник для магістрантів вищих навчальних закладів/ Зінаїда Слєпкань,; Ред. Л. О. Біда. - К.: Вища школа, 2005. - 238 с.

INTERNET – ресурси (Основні Web-сторінки в INTERNET)

<http://pidruchniki.ws/>

<http://www.smart->

[edu.com/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=51&Itemid=306&limit=10&limitstart=10.](http://www.smart-edu.com/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=51&Itemid=306&limit=10&limitstart=10)

Уваров А.Ю. Ключевые компоненты распространения новых педагогических практик // Вопросы информатизации образования. - Вып. 11 // [http://npstoik.ru/vio/inside.php?ind=articles&article_key=272.](http://npstoik.ru/vio/inside.php?ind=articles&article_key=272)

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: екзамен.

5. Засоби діагностики успішності навчання: тестові завдання.

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІН ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ У ВНЗ

Авторська програма
нормативної навчальної дисципліни
підготовки СВО «Магістр»
напряму 01 Освіта
спеціальності 012 Дошкільна освіта
(Шифр за ОПІ 1.3.5.)

Програма розроблена:

Анісімовою Оленою Едуардівною, доцентом кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти, кандидатом педагогічних наук

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни укладена відповідно до освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня підготовки спеціальності 012 Дошкільна освіта і спрямована на формування у студентів професійних умінь трансформувати набуті знання у освітній процес вищого навчального закладу.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є спеціальні професійні компетенції, призначені для виконання відповідних педагогічних функцій, пов'язаних з викладацькою діяльністю за спеціальністю 012 Дошкільна освіта.

Міждисциплінарні зв'язки: студенти мають актуалізувати знання з курсів «Психологія і педагогіка вищої школи», «Основи природознавства з методикою», «Теорія і методика фізичного виховання дошкільників та валеологічної освіти», «Теорія і методика формування елементарних математичних уявлень дошкільників», «Дошкільна лінгводидактика», «Основи образотворчого мистецтва з методикою керівництва зображувальною діяльністю», що сприятиме в подальшому формуванню професійної компетентності викладача закладу вищої освіти.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни.

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є дидактико-теоретична, психолого-педагогічна та професійно-методична підготовка майбутніх викладачів закладів вищої освіти

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

методичні: формування професійної компетентності фахівців у галузі дошкільної освіти; оволодіння сучасними технологіями педагогічної освіти; озброєння магістрантів сучасними формами роботи;

виховні: формування відповідального ставлення до ролі викладача вищого навчального закладу, прагнення збагачувати й удосконалювати знання і вміння, підвищувати професійну майстерність;

розвивальні: розвиток умінь викладати різні теми за допомогою адекватних форм і методів вузівської роботи, зокрема інтерактивних методів.

1.3. Компетентності:

- загальнопедагогічні - володіння базовими інваріантними психолого-педагогічними знаннями й уміннями, обумовленими успішністю вирішення широкого кола виховних і освітніх завдань в різних педагогічних системах; це відповідність певним професійно-педагогічним вимогам незалежно від спеціалізації майбутнього педагога; це володіння сукупністю загальнолюдських якостей особистості, необхідних для успішної професійно-педагогічної діяльності;

- спеціальні - володіння специфічними для даного курсу знаннями й уміннями;

- технологічні (діяльнісні) - володіння професійно-педагогічними вміннями, під якими розуміється засвоєний спосіб виконання професійно-педагогічних дій, що забезпечуються сукупністю набутих знань у галузі часткової лінгводидактики, а саме – методики навчання української мови в дитячих закладах з російськомовним режимом; креативність;

- комунікативні - встановлення правильних взаємовідносин з вихованцями, які сприяли б найбільш ефективному вирішенню завдань навчання і виховання; прояв шанобливого, зацікавленого відношення до тих цінностей, які складають зміст позиції дитини, яким би воно простим і нецікавим не здалося; володіння прийомами професійного спілкування з колегами;

- рефлексивні - регулятор особистісних досягнень педагога, збудник професійного зростання, вдосконалення педагогічної майстерності. Дана компетенція проявляється в здатності до самопізнання (самопостереження, самоаналізу, критичної самооцінки), самовираження (самокритики, самостимулювання, самозмушування тощо.), самореалізації (самоорганізації, контролю та обліку діяльності з само утворення).

1.4. Очікувані результати навчання:

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати: концептуальні засади викладання в умовах вищих навчальних закладів; зміст та форми організації навчально-виховного процесу ВНЗ; зміст і структуру фахових навчальних дисциплін; способи організації навчання майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів, їхньої пізнавальної діяльності та самостійної роботи; особливості керівництва науково-дослідницькою роботою та практикою студентів.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 105 годин / 3,5 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи методики викладання дисциплін дошкільної освіти у ВНЗ

Тема 1. Специфіка підготовки педагогів дошкільного профілю в сучасних умовах.

Специфіка підготовки педагогів дошкільного профілю в сучасних умовах. Структура навчальної дисципліни «Методика викладання дисциплін дошкільної освіти у ВНЗ». Мета і завдання курсу. Завдання педагогічної освіти в Україні. Становлення і розвиток системи підготовки фахівців у галузі дошкільної освіти за кордоном та у вітчизняній теорії і практиці педагогічної освіти. **Організація навчального процесу у вищій школі.**

Тема 2. Методика викладання фахових дисциплін дошкільної освіти. Методика викладання фахових дисциплін дошкільної освіти. Основні поняття методики: «державний стандарт», «навчальний план», «навчальна програма», «робоча програма». Місце психолого-педагогічних курсів у навчальних планах. Філософські засади, теоретичний рівень курсу: науковість, зв'язок з передовою педагогічною практикою. Аналіз програм з фахових дисциплін дошкільної освіти. Форми організації роботи зі студентами у курсах фахових дисциплін дошкільної освіти. Класифікація методів роботи викладача. Значення взаємодії викладача і студента як основа сучасних методів навчання майбутніх педагогів

Тема 3. Дослідження технологічної компетентності майбутнього вихователя дошкільного закладу.

Дослідження технологічної компетентності майбутнього вихователя дошкільного закладу. Технологічна компетентність майбутнього педагога: особливості дослідження. Визначення рівнів технологічної компетентності педагога.

Змістовий модуль 2. Технологічна культура сучасного викладача фахових методик у ВНЗ

Тема 4. Теорія і практика інтерактивного навчання.

Специфіка інтерактивного навчання. Теорія і практика інтерактивного навчання. Способи систематизації когнітивних установок: знання, розуміння, застосування, аналіз, синтез, оцінювання. Ступені залучення у процес навчання. Суть інтерактивного навчання. Педагогічні умови реалізації інтерактивного навчання. Структура інтерактивного заняття. Прийоми і методи створення позитивної атмосфери навчання та організації комунікації учнів. Прийоми і методи мотивації навчальної діяльності та актуалізації опорних знань. Прийоми і методи засвоєння нових знань, формування умінь, навичок, емоційно-ціннісних орієнтацій та ставлень студентів. Методика узагальнення, систематизації знань, організації рефлексії пізнавальної діяльності.

Тема 5. Технологія проведення тренінгових занять.

Технологія проведення тренінгових занять. Тренінг як педагогічна технологія. Історія виникнення тренінгу. Сутність тренінгових занять, їх принципи. Основні засоби впливу в тренінговій групі. Етапи та режим проведення тренінгу. Труднощі при проведенні тренінгових занять.

Тема 6. Технології кооперативного навчання.

Сутність кооперативного навчання. Методи організації кооперативного навчання. Технологія навчання в співробітництві під девізом «Навчаємося разом». Навчання в команді. Технологія організації дослідної роботи студентів у групах

3. Рекомендована література.

Основна література:

1. Андрієвський Б.М., Петухова Л.Є. Професійно-наукова підготовка майбутнього вчителя початкових класів: Монографія. – Херсон: Айлант, 2006. – 176 с.
2. Андрущенко В. Основні тенденції розвитку вищої освіти України на рубежі століть // Вища освіта України. - 2001. - №1.
3. Артемова Л.В. Педагогіка і методика вищої школи: Навчально-методичний посібник. – К.: Кондор, 2008. – 272 с.
4. Баглаєва Н.І. Логіко-математичний розвиток дошкільника / Н.І. Баглаєва. – К.: Світич, 2009. – 180 с.
5. Бенера, В. Є. Теорія та методика розвитку рідної мови дітей : навч.-метод. посіб. / В. Є. Бенера, Н. В. Маліновська. – Київ : Слово, 2014 – 382, [1] с.
6. Богуш, А. М. Дошкільна лінгводидактика : теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навч. закладах : підручник / Богуш А. М., Гавриш Н. В. ; [відп. за вип. Н. Кальченко] ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України. – 2-ге вид., допов. – Київ : Слово, 2011 – 703 с.
7. Вільчковський Е.С. Фізичне виховання дітей в дошкільному закладі / Е.С. Вільчковський, О.І. Курок. – К. : РВВ ГДПУ 2001. – 216 с.
8. Горопаха Н. Методика ознайомлення дітей з природою: хрестоматія / Н. Горопаха. – К., 2012. – 432 с.
9. Грішнова О. Розвиток вищої освіти в Україні: тенденції, проблеми та шляхи їх вирішення // Вища школа. -2001.- №2-3.
10. Гура О.І. Педагогіка вищої школи: вступ до спеціальності: навчальний посібник / О.І. Гура. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 224 с.
11. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. - К., 2004.-352 с.
12. Дошкільна освіта: навч. метод. посібник для підготовки фахівців ОКР «магістр» напряму підготовки 0101 Педагогічна освіта спеціальності 8.010101 «Дошкільна освіта» / за заг. ред. М.М.Чепіль, Н.В. Скотна. – Дрогобич : Ред. вид. відділ ДДПУ ім. Івана Франка, 2009. – Серія «Бібліотечка дошкільного педагога». – 270 с.
13. Дронова О.О., Мезіна О.О. Діагностика та корекція внутрішньосімейних стосунків засобами дитячого малюнка// Гуманізація навчально-виховного процесу: Зб. наук, праць. Вип. ІХ / Заг. ред. Л.Л.Льогенського, В. І. Сииченко. — Слов'янськ, 2000. - С. 126-130.
14. Загородня Л.П. Фізичне виховання дітей дошкільного віку : навчальний посібник / загородня Л.П., Тітаренко С.А., Барсуковський Г.П. ;

- за заг. ред. Л.П. Загородньої. – Суми : Університетська книга, 2011. – 272 с.
15. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні: Наук.-метод. посіб. / Наук. ред. О.Л.Кононко. – К.: Ред. журн. «Дошкільне виховання», 2003. – 243 с.
 16. Кучер С. Сутність та завдання контролю в системі модульного навчання // Рідна школа. - 2000. - №11
 17. Луценко І.О. Методика викладання фахової методичної дисципліни як система підготовки майбутніх вихователів до реалізації особистісно орієнтованого підходу // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету (Педагогічні науки). - №2. - Бердянськ: БДПУ, 2005.
 18. Мащенко Н.І. Основи педагогіки і психології вищої школи: Курс лекцій / Н.І. Мащенко. – Кременчук, 2006. – 272с.
 19. Михайлова З.А. Теорії та технології математичного розвитку дітей дошкільного віку / З.А. Михайлова, Е.Д. Носова, А.А Столяр, М.Н. Полякова, О.М. Вербенець. – СПб: Дитинство-прес, 2008. – 392 с.
 20. Навчальний процес у вищій школі / за ред. О.Г. Мороза. – НПУ ім. Драгоманова, 2001. – 337 с.
 21. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі : навч. посібник для студентів вищ. навч. закл. / В.М. Нагаєв – К. : Центр навч. літератури, 2007. – 232 с.
 22. Національна доктрина розвитку освіти // Освіта України. – 2002. - № 33. – 23 квітня; // Дошкільне виховання. – 2002. - № 7. – С. 4-9.
 23. Основи образотворчого мистецтва з методикою керівництва зображувальною діяльністю дітей : навч.-метод. посіб. для студ. пед. ф-гу напряму підготов. 6.010101 «Дошкільна освіта» / К.І. Демчик ; Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка. — Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2009. — 128 с.
 24. Підготовка фахівців з дошкільної освіти за кредитно-модульною системою організації навчального процесу: навчальний посібник / за ред.. Т.І.поніманської. – 2-ге вид., доп. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2010. – 304 с.
 25. Слєпкань З.В. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. – К. : НПУ ім. Драгоманова, 2000. – 180 с.
 26. Чепіль М. Педагогіка вищої школи. Болонський процес : навч. метод. посібник / Марія Чепіль. – Дрогобич : Ред. вид. відділу ДДПУ ім.. Івана Франка, 2010. – 96 с.
 27. Чепіль М.М. Дуднік Н.З. Педагогічні технології : навчальний посібник / рек. Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України (лист № 1/11 – 1506 від. 22.02.11). – К. : Альма-матер. 2012. – 224 с.
 28. Явоненко О.Ф., Савченко В.Ф. Комплексний підхід до розв'язування проблем фахової підготовки студентів педвузу // Педагогіка і психологія – 1996. – № 4. – С.18-22.

Додаткова:

1. Андрущенко В. Основні тенденції розвитку вищої освіти України на рубежі століть // Вища освіта України. - 2001. -№1.
2. Артемова Л.В. Пріоритети в підготовці педагогів дошкільного профілю // Дошкільне виховання. — 2002. — №2.
3. Бех І. Д. Виховання особистості: У 2 кн. Кн.2: Особистісно орієнтований підхід: науково-практичні засади: Навч.- метод. посібник. – К.: Либідь, 2003. – 344 с.
4. Бєленька Г.В. Інтерактивні прийоми викладання навчальної дисципліни у вищій школі (на матеріалі курсу «Методика ознайомлення дошкільників з природою»). - К., 2001.

Інформаційні ресурси:

1. [Вільчковський Е.С. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного...](http://lib.mdpu.org.ua/2011/03/01/vlchkovs...) [Електронний ресурс] : Режим доступу: lib.mdpu.org.ua/2011/03/01/vlchkovs...
2. «Методичні рекомендації до програми виховання та навчання дітей від двох до семи років «Дитина» - <http://nauch.com.ua/psihologiya/5477/index.html>
3. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт» (авт. кол. Андрієтті О.О., Голубович О.П. та ін.) - http://www.mon.gov.ua/images/files/doshkilna-crednya/doshkilna/progr_rozv/1.pdf
4. Богуш А. М., Гавриш Н. В. Дошкільна лінгводидактика : Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах : [підручник] / За ред. А. М. Богуш. .– Електронна версія за посиланням: <http://goo.gl/zqpaJp>

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: екзамен

5. Засоби діагностики успішності навчання: усне опитування, виконання практичних завдань, тестування.

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ У ВНЗ
Авторська програма
нормативної навчальної дисципліни
підготовки СВО «Магістр»
напряму 01 Освіта
спеціальності 012 Дошкільна освіта
(Шифр за ОПП 1.3.6.)

Програма розроблена:

Анісімовою Оленою Едуардівною, доцентом кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти, кандидатом педагогічних наук

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни укладена відповідно до освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня підготовки спеціальності 012 Дошкільна освіта і спрямована на формування у студентів професійних умінь трансформувати набуті знання у освітній процес вищого навчального закладу.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є спеціальні професійні компетенції, призначені для виконання відповідних педагогічних функцій, пов'язаних з викладацькою діяльністю за спеціальністю 012 Дошкільна освіта.

Міждисциплінарні зв'язки. Програма пов'язана зі змістом навчальних програм та дисциплін професійно-педагогічного циклу «Педагогіка дошкільна», «Педагогіка вищої школи», «Загальна педагогіка», «Загальна психологія», «Методика викладання дисциплін дошкільної освіти у ВНЗ» та фахових методик а також є основою для проходження майбутніми викладачами комплексної науково-педагогічної магістерської практики.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є розуміння майбутніми викладачами педагогіки організації роботи ЗВО та особливостей керівництва навчально-виховним процесом у освітніх закладах II-IV рівнів акредитації.

1.2. Фахівець рівня вищої освіти «магістр» здобуває спеціальні знання та уміння, призначені для виконання відповідних педагогічних функцій, пов'язаних з викладацькою діяльністю за спеціальностями 012 Дошкільна освіта і готується до виконання наступних **завдань:**

методичних: теоретична підготовка магістрантів до професійних умов роботи у педагогічних колективах вищих навчальних закладів;

пізнавальних: ознайомлення з особливостями структури, освітньої програми, основних принципів, видів діяльності вищих закладів освіти України;

практичних: формувати у майбутніх викладачів дошкільної педагогіки практичні вміння використовувати теоретичні знання, методи організації навчально-виховного процесу у ЗВО, розуміти роль та призначення педагога у роботі зі студентами;

виховних: виховувати у майбутніх викладачів педагогіки відповідальне ставлення до педагогічної праці; толерантність у майбутній співпраці з колегами та студентами, самостійність та креативність.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні: **знати:** основні структурні елементи вищого навчального закладу; принципи та види діяльності ЗВО; зміст освіти вищої школи; керівні положення про побудову навчально-виховного процесу у ЗВО.

вміти: застосовувати на практиці набуті знання в навчально-виховній роботі ЗВО; розуміти місце та роль викладача у процесі взаємодії зі студентами; розв'язувати педагогічні ситуації, що виникають у навчально-виховному процесі та попереджувати негативні прояви поведінки студентів; аналізувати та використовувати передовий педагогічний досвід.

У процесі навчання необхідно формувати у майбутнього викладача педагогіки **професійні компетентності**, пов'язані з вимогами до його знань та особливостями професійної діяльності. Педагогічна компетентність інтегрує різні види компетенцій, які розкривають загальні здатності педагога в різних сторонах педагогічного процесу. Мова йде про пізнавально-інтелектуальну, діагностичну, проектувальну, організаторську, прогностичну, інформаційну, стимулюючу, оцінно-контрольну, аналітичну, психологічну, соціальну, громадянську, комунікативну, рефлексивну, творчу, методичну, дослідницьку компетенцію та інші.

Пізнавально-інтелектуальна компетенція – сукупність теоретичних знань, практичних умінь, навичок, ставлень, досвіду, особистісних якостей педагога, що дають змогу здійснювати пошукову, евристичну діяльність, самостійно здобувати нові знання, аналізувати діяльність учасників навчально-виховного процесу, приймати рішення.

Організаторська компетенція – це вміння педагога залучати студентів до певної роботи і співробітництво з ними в досягненні поставленої мети.

Інформаційна компетенція. Педагог виступає головним джерелом наукової, світоглядної і морально-естетичної інформації. Для викладача важливою є широта кругозору, ерудиція, глибоке знання предмета викладання, методика його викладання, володіння практичною стороною знань, що позитивно позначається на формуванні умінь і навичок.

Психологічна компетенція охоплює вміння педагога адекватно оцінити власні здібності, можливості, рівень домагань, психологічні особливості; вибрати найефективніший варіант поведінки в тій чи іншій ситуації; регулювати власні емоційні стани, долати критичні педагогічні ситуації тощо.

Соціальна компетенція – це здатність педагога адекватно оцінювати навколишню дійсність на основі повноти знань про неї, які дають змогу зрозуміти основну закономірність соціальної ситуації, вміння знаходити інформацію в невизначеній ситуації й упевнено будувати свою поведінку для досягнення балансу між своїми потребами, очікуванням, смыслом життя і вимогами соціальної дійсності, вміння задовольняти бажання, спираючись на

норми.

Комунікативна компетенція – це вміння педагога будувати ефективні комунікативні дії в певному колі ситуацій міжособистісної взаємодії, це знання фахівцем закономірностей різних форм спілкування і правил поведінки в різних ситуаціях, вміння сформулювати тактичний план і реалізувати його на основі соціальних навичок.

Рефлексивна компетенція – професійна якість особистості, яка дає можливість найефективніше й адекватно здійснювати рефлексивні процеси, реалізацію рефлексивної здатності, що забезпечує процес розвитку та саморозвитку, сприяє творчому підходу до професійної діяльності, досягненню її максимальної ефективності й результативності.

Методична компетенція – це оволодіння знаннями методологічних і теоретичних основ методики навчання різних предметів, концептуальних основ структури і змісту засобів навчання (підручників, навчальних посібників тощо), вміння застосувати знання в педагогічній і громадській діяльності, виконувати основні професійно-методичні функції.

Дослідницька компетенція – передбачає оволодіння науковим мисленням, вмінням спостерігати й аналізувати, висунення гіпотези для вирішення спірних питань, виконувати дослідницьку роботу, аналізувати наукову літературу.

1.4. Очікувані результати навчання

У процесі вивчення навчальної дисципліни студенти здобудуть знання про:

- методику викладання навчальної дисципліни «Педагогіка дошкільна»;
- зміст та форми організації навчально-виховного процесу ВНЗ;
- систему навчальних планів та програм.

Водночас студенти набудуть вміння:

- володіти способами організації навчання майбутніх вихователів дошкільних закладів, їхньої пізнавальної діяльності та самостійної роботи;
- визначати чинники успішності освітнього процесу;
- оцінювати та удосконалювати власний професійний рівень.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 60 годин / 4 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.

Змістовий модуль 1. Актуальні проблеми підготовки магістра педагогічної освіти

Тема 1. Концептуальні підходи до організації навчання майбутніх педагогів у системі закладів вищої освіти.

Ступенева підготовка фахівців із спеціальності «Дошкільне виховання». Вищі навчальні заклади з правом підготовки фахівців за різними професійними рівнями. Кваліфікаційна характеристика магістра педагогічної

освіти. Основні професійні функції магістра: викладацька та наукова діяльність, організаційно-управлінська діяльність. Специфічні особливості та взаємозв'язок цих функцій.

Тема 2. Сутність та особливості підготовки викладача дошкільної педагогіки.

Підготовка викладача до навчальних занять. Аналіз програми курсу, змістовне наповнення та розробка тем і різних форм аудиторних занять. Вивчення відповідного змісту підручника, матеріалів до теми, наукової літератури та додаткових джерел. Підготовка і добір наочного та практичного обладнання. Створення викладачем власного внутрішнього стану.

Тема 3. Специфіка навчання дорослих у вищому навчальному закладі. Особливості викладання для дорослих.

Змістовий модуль 2. Організаційно-методична діяльність викладача дошкільної педагогіки

Тема 4. Форми організації роботи студентів з вивчення дошкільної педагогіки.

Лекційна форма роботи із студентами. Відбір змісту лекцій з «Дошкільної педагогіки». Типові методи роботи під час лекції: монолог, полілог, діалог, взаємні запитання, цитування, ілюстрації, демонстрації, короткочасні індивідуальні та групові завдання, проблемні ситуації тощо .

Практичне заняття як спосіб набування вмінь студентами. Добір методів, адекватних вивченню різних тем «Дошкільної педагогіки», та згідно різних форм навчальних занять. Поглиблення поінформованості щодо змісту програми даної навчальної дисципліни. Грамотність у практичному застосуванні форм і методів роботи за програмою.

Тема 5. Сутність і значення науково-дослідницької роботи студентів у процесі вивчення дошкільної педагогіки.

Види науково-дослідницької роботи студентів: конспект з визначеної теми, реферат проблематики дошкільної педагогіки, анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, розробка навчальних та діагностичних тестових завдань. Курсова робота – один з видів науково-дослідницького завдання творчого характеру. Дипломна, магістерська робота як індивідуальне науково-дослідницьке завдання завершального етапу вивчення дошкільної педагогіки.

Тема 6. Зміст і організація різних видів практики студентів

Практика як органічна частина освітнього процесу, що забезпечить поєднання теоретичної підготовки з дошкільної педагогіки та практичною діяльністю вихователя дитячого закладу.

3. Рекомендована література.

Основна література:

1. Артемова Л.В. Педагогіка і методика вищої школи: Навчально-методичний посібник / Л.В.Артемова. – К.: Кондор, 2008. – 272 с.

2. Беленька Г.В. Інтерактивні прийоми викладання навчальної дисципліни у вищій школі / Г.В. Беленька. - К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2001. — 118 с.
3. Беленька Г.В. Формування професійної компетентності сучасного вихователя дошкільного на вчального закладу : монографія / Г.В. Беленька. — К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. — 320 с.
4. Бібік Н.М. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування / Бібік Н.М. // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Під заг. ред. О.В. Овчарук. – К.: «К.І.С.», 2004. – С. 47-52.
5. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи / С.С. Вітвицька. К. : центр навчальної літератури, 2003. - 316 с.
6. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології : Навчальний посібник / І.М. Дичківська. — К. : Академвидав, 2004. — 352 с.
7. Дошкільна освіта: навч.метод. посібник для підготовки фахівців ОКР «магістр» напряму підготовки 0101 Педагогічна освіта спеціальності 8.010101 «Дошкільна освіта» / за заг. ред. М.М.Чепіль, Н.В. Скотна. – Дрогобич : Ред. вид. відділ ДДПУ ім. Івана Франка, 2009. – Серія «Бібліотечка дошкільного педагога». – 270 с.
8. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі : навч. посібник для студентів вищ. навч. закл. / В.М. Нагаєв – К. : Центр навч. літератури, 2007. – 232 с.
9. Олексюк О.Є. Активізація пізнавальної діяльності студентів у процесі загальнопедагогічної підготовки: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04. "Теорія і методика професійної освіти" / Оксана Євгенівна Олексюк. – Київ, 2005. – 20 с.
10. Підготовка фахівців із дошкільної освіти за кредитно-модульною системою організації навчального процесу : навчальний посібник / за ред. Т.І. Поніманської. - 2-ге вид., доп. - К. : Видавничий Дім «Слово», 2010. - 304 с.

Додаткова література:

1. Артемова Л.В. Програма «Методика викладання дошкільної педагогіки для магістрів спеціальності «Дошкільна педагогіка» 8.010101 магістр педагогічної освіти. - К., 2002.
2. Ігнатович О.М. Психологічні основи розвитку фахової інноваційної культури педагогічних працівників : монографія / О.М. Ігнатович. — К. : Центр учбової літератури, 2009. — 288 с.
3. Луценко І.О. Методика викладання фахової методичної дисципліни як система підготовки майбутніх вихователів до реалізації особистісно орієнтованого підходу // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету (Педагогічні науки). - №2. - Бердянськ: БДПУ, 2005.
4. Петриченко Л.О. Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до інноваційної діяльності в позааудиторній роботі [Текст] : дис... канд. пед.

наук: 13.00.04 / Петриченко Лариса Олексіївна ; Харківський національний педагогічний ун-т ім. Г.С. Сковороди. — Х., 2007. — 240 с.

5. Петухова Л. Є. Формування професійної компетентності майбутнього вчителя в умовах вищого навчального закладу [науковий посібник] / Під загальною редакцією професора С. І. Якименко. — К. : Видавничий Дім «Слово», 2011. — С. 63 – 74.

6. Слободянюк Т. Б. Становлення та розвиток професійної підготовки фахівців з дошкільного виховання в Україні (кінець ХІХ - початок ХХ-го століття): автореф. дис.... канд. пед. наук / Тетяна Борисівна Слободянюк – К., 2000. – 20 с.

7. Теорія і практика дошкільної освіти в Україні : колект. монографія / [Борисова З. Н. [та ін.] ; заг. ред.: Беленька Г. В., Машовець М. А.] ; Київ, ун-т ім. Б. Грінченка. Пед. ін-т. – К.: [б. в.], 2011. – 231 с.

Internet – ресурси:

Закон України Про вищу освіту (електронний варіант). Режим доступу: osvita. ua / legislation / law/ 2235

Максимюк С.П. Педагогіка: Види педагогічного досвіду, http://libfree.com/155576871_pedagogikavidi_pedagogichnogo_dosvidu.html, [24.07.2017].

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання – екзамен.

5. Засоби діагностики успішності навчання - тестові завдання, письмові роботи, усна відповідь.

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ІСТОРІЇ ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

авторська програма
нормативної навчальної дисципліни
підготовки магістр
напряму 01 Освіта
спеціальності 012 Дошкільна освіта

(Шифр за ОПП)

Програма розроблена:

Петуховою Любов Євгенівною, професором кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти, доктором педагогічних наук

Воропай Наталією Анатоліївною, доцентом кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти, кандидатом педагогічних наук

ВСТУП

Програма вивчення нормативної дисципліни «Методика викладання історії дошкільної педагогіки у ЗВО» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки ОКР «магістр» напряму підготовки: 8.01010101 Дошкільна освіта.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є спеціальні знання та уміння, призначені для виконання відповідних педагогічних функцій, пов'язаних з викладацькою діяльністю.

Міждисциплінарні зв'язки. У процесі викладання дисципліни використовуються міждисциплінарні зв'язки з такими курсами як: «Філософія освіти», «Історія дошкільної педагогіки», «Педагогіка вищої школи», «Основи педагогічної майстерності».

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Особливості побудови змісту курсу «Історія дошкільної педагогіки», як фундаменту компетентнісного підходу до підготовки вчителя.
2. Інформаційно-комунікаційне педагогічне середовище вивчення курсу «Історія дошкільної педагогіки».

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Методика викладання історії дошкільної педагогіки у ЗВО» є оволодіння студентами ґрунтовними знаннями методики викладання історії дошкільної педагогіки у вищій школі, професійними особливостями викладання дисциплін педагогічного спрямування та управління навчально-виховним процесом у освітніх закладах III-IV рівнів акредитації.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Методика викладання історії дошкільної педагогіки у ЗВО» є:

- організація та проведення навчально-виховної роботи з педагогічного циклу дисциплін, а саме курсу «Історія дошкільної педагогіки» зі студентами ліцеїв, коледжів, вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації;

- формування вміння організації змістовної самостійної діяльності студентів;
- вивчення вікових та індивідуальних особливостей молоді і врахування їх в організації роботи;
- ознайомлення студентів з основами компетентнісного підходу до підготовки вихователя;
- сприяння розвитку природжених задатків: рухових, лінгвістичних тощо;
- виготовлення наочних, дидактичних посібників та інших видів методичного забезпечення для різних аспектів роботи;
- аналіз передового педагогічного досвіду початкової освіти і творче впровадження його у свою роботу;
- формування інформатичних компетентностей майбутніх вихователів дошкільних закладів;
- узагальнення власного педагогічного досвіду та прогнозування щодо його застосування, корекції, поширення;
- вивчення психолого-педагогічної, методичної літератури та вдосконалення на її основі власного досвіду (професійного рівня) тощо.
- ознайомлення з особливостями проектної діяльності майбутнього викладача та використанням інформаційно-комунікаційного забезпечення.

1.3. Компетентності:

Пізнавально-інтелектуальна компетентність – сукупність теоретичних знань, практичних умінь, навичок, ставлень, досвіду, особистісних якостей учителя, що дають змогу здійснювати пошукову, евристичну діяльність, самостійно здобувати нові знання, аналізувати діяльність учасників навчально-виховного процесу, приймати рішення.

Прогностична компетентність – вміння визначити напрямок своєї діяльності, її конкретні цілі і завдання на кожному етапі виховної роботи, і передбачати кінцевий результат.

Інформаційна компетентність. Учитель виступає головним джерелом наукової, світоглядної і морально-естетичної інформації. Для вчителя важливо широта кругозору, ерудиція, глибоке знання предмета викладання, методику його викладання, володіння практичною стороною знань, що позитивно позначається на формування у школярів умінь і навичок.

Аналітична компетентність – це вміння вчителя аналізувати завершену справу: яка її ефективність, чому вона нижча від поставленої мети і т.д.

Комунікативна компетентність – це вміння педагога будувати ефективні комунікативні дії в певному колі ситуацій міжособистісної взаємодії, це знання фахівцем закономірностей різних форм спілкування і правил поведінки в різних ситуаціях, вміння сформулювати тактичний план і реалізувати його на основі соціальних навичок.

Рефлексивна компетентність – професійна якість особистості, яка дає можливість найефективніше й адекватно здійснювати рефлексивні процеси, реалізацію рефлексивної здатності, що забезпечує процес розвитку та

саморозвитку, сприяє творчому підходу до професійної діяльності, досягненню її максимальної ефективності й результативності.

Компетентність творчості – це здатність педагога продуктивно організувати вирішення педагогічних проблем неординарними способами, діяти у тій чи іншій сфері відповідно до його інтелектуальної, ауто психологічної, комунікативної, психологічної компетентностей.

Методична компетентність – це оволодіння знаннями методологічних і теоретичних основ методики навчання різних предметів, концептуальних основ структури і змісту засобів навчання (підручників, навчальних посібників тощо), уміння застосувати знання в педагогічній і громадській діяльності, виконувати основні професійно-методичні функції.

Дослідницька компетентність – передбачає оволодіння науковим мисленням, умінням спостерігати й аналізувати, висунення гіпотези для вирішення спірних питань, виконувати дослідницьку роботу, аналізувати наукову літературу.

1.4. Очікувані результати навчання;

знати:

- основні поняття методики викладання історії дошкільної педагогіки у ЗВО;
- структуру навчально-виховного процесу та вимоги до його організації;
- мету, зміст, методи, форми організації навчальної діяльності студентів, критерії оцінювання результатів;
- типи та структуру лекційних і семінарських занять;
- закономірності та принципи навчання;
- педагогічні погляди вчених-педагогів минулого в Україні, за рубежом;

вміти:

- застосовувати базові знання з історії дошкільної педагогіки у навчально-виховній діяльності;
- вивчати передовий педагогічний досвід;
- досліджувати і впроваджувати інноваційні та інформаційно-комунікаційні технології.

На вивчення початкової дисципліни відводиться 60 годин / 2 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Особливості побудови змісту курсу «Історія дошкільної педагогіки», як фундаменту компетентнісного підходу до підготовки вчителя.

Тема. Професійна підготовка як педагогічна проблема.

Ретроспективний аналіз соціальної педагогіки досліджень професійної підготовки вихователя. Професійна характеристика вихователя дошкільного закладу. Основні компоненти педагогіки як системи. Педагогічний потенціал.

Умови активізації студентів у навчальному процесі. Складові організації процесу професійної підготовки: навчально-пізнавальна діяльність; науково-дослідницька діяльність; навчально-практична діяльність

Тема. Компетентнісний підхід до підготовки вихователя.

Поняття компетентності і компетенції. Різні підходи до визначення (Равен, Хуторський, Селевко, Ельконін, Родигін, Марков, Петухова). Класифікація компетенцій. Типи фундаментальних компетентностей. Структура фундаментальних сутностей і сутностей, що базуються на здібностях і задатках. Структура компетентності. Професіограма вихователя.

Змістовий модуль 2. Інформаційно-комунікаційне педагогічне середовище вивчення курсу «Історія дошкільної педагогіки».

Тема. Основи побудови змісту курсу «Історія дошкільної педагогіки».

Цілепокладання у вивченні курсу «Історія дошкільної педагогіки». Дидактичні функції мети: системоутворююча, управління, мотивація і виховання. Співвідношення знань та вмінь. Вимоги до формування мети конструювання змісту, курсу «Історія дошкільної педагогіки». Прийоми і підходи до вивчення курсу «Історія дошкільної педагогіки» - парадигмальний аспект. Теорія і практика вивчення курсу «Історія дошкільної педагогіки» в структурі загальнопедагогічної підготовки вчителя. Умови передачі студентам знань, вмінь та навичок.

Тема. Інформаційно-комунікаційне забезпечення курсу «Історія дошкільної педагогіки».

Принципи трисуб'єктної дидактики. Інформаційно-комунікаційне педагогічне середовище, його особливості при вивченні курсу «Історія дошкільної педагогіки». Інтеграція інформаційно-комунікаційних ресурсів. Архітектура Web-мультимедіа енциклопедії «Історія загальної та дошкільної педагогіки». Структура інформаційно-комунікаційного забезпечення курсу «Історія дошкільної педагогіки». Рівні доступу: студент, викладач, адміністратор. Реалізація груп вимог: загальних, специфічних, контролю якості та спеціальних.

3. Рекомендована література.

Основна література:

1. Андрієвський Б.М. Професійно-наукова підготовка майбутнього вчителя початкових класів: монографія /Б.М. Андрієвський, Л.Є.Петухова. – Херсон: Айлант, 2006. – 176 с.

2. Бібік Н.М. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування /Бібік Н.М. //Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики /Під заг. ред. О.В. Овчарук. – К.: «К.І.С.», 2004. – С. 47-52.

3. Державні стандарти професійної освіти: теорія і методика: Монографія /За ред. Н. Г. Нічкало. – Хмельницький: ТУП, 2002.– 334 с.

4. Енциклопедія освіти /За ред. В.Г. Кременя. – К.: Хрінком Інтер,

2008. – 1040с.

5. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / [Курлянд З. Н., Хмелюк Р. І., Семенова А. В., Бартенєва І. О., Богданова І. М.] / За ред. З. Н. Курлянд. – 3-є вид., перероб., доп. – К.: Знання, 2007. – 495 с.

6. Петухова Л.Є. Інформатичні компетентності майбутнього вчителя початкових класів (В моделі трисуб'єктної дидактики): Навчально-методичний посібник. – Херсон: Айлант, 2010. – 444 с.іл.

7. Петухова Л.Є. Практикум з історії педагогіки. Кредитно-модульний аспект / Петухова Л.Є. – 3-є вид. перероб. і допов. – Херсон: Айлант, 2006. – 160 с.

8. Равен Дж. Компетентность в современном обществе: выявление, развитие и реализация / Равен Дж.; пер. с англ. – М.: Когито-центр, 2002. – 396 с.

Додаткова література:

52. Бондар В.І. Дидактика: ефективні технології навчання студентів / Бондар В.І. – К.: Вересень, 1999. – 129 с.

53. История педагогики: учебное пособие [для пед. университетов]: в 2 частях / Под ред. академика РАО А.И.Пискунова. – М.: ТЦ «Сфера», 1997.

54. Кравець В.П. Історія української школи і педагогіки / Кравець В.П. – Тернопіль, 1994. – 358 с.

55. Кремень В.Г. Національна освіта як соціокультурне явище / Кремень В.Г. // Учитель – 1999. – № 11-12. – С. 10-17.

56. Левківський М.В. Історія педагогіки: навчальний посібник / Левківський М.В., Микитюк О.М. / За ред. Левківського М.М. – Харків: ОВС, 2002. – 240 с.

57. Сбруєва А.А. Історія педагогіки у схемах, картах, діаграмах: навчальний посібник / Сбруєва А.А., Рисіна М.Ю. – Суми: Сум. ДПУ, 2000. – 208 с.

INTERNET-ресурси:

Web-мультимедіа енциклопедія «Історія загальної та дошкільної педагогіки» – Режим доступу: <http://izdp.ksu.ks.ua>

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання – екзамен.

5. Засоби діагностики успішності навчання – тестові завдання, письмові роботи, усна відповідь.

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ІСТОРІЇ ПЕДАГОГІКИ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Авторська програма
нормативної навчальної дисципліни
підготовки магістр
напряму 01 Освіта
спеціальності 013 Початкова освіта

(Шифр за ОПП)

Програма розроблена:

Петуховою Любов Євгенівною, професором кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти, доктором педагогічних наук

Воропай Наталією Анатоліївною, доцентом кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти, кандидатом педагогічних наук

ВСТУП

Програма вивчення нормативної дисципліни «Методика викладання історії педагогіки у ЗВО» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки ОКР «магістр» напряму підготовки: 8.01010201 Початкова освіта.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є спеціальні знання та уміння, призначені для виконання відповідних педагогічних функцій, пов'язаних з викладацькою діяльністю.

Міждисциплінарні зв'язки. У процесі викладання дисципліни використовуються міждисциплінарні зв'язки з такими курсами як: «Філософія освіти», «Історія педагогіки», «Педагогіка вищої школи», «Основи педагогічної майстерності».

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Особливості побудови змісту курсу «Історія педагогіки», як фундаменту компетентнісного підходу до підготовки вчителя.
2. Інформаційно-комунікаційне педагогічне середовище вивчення курсу «Історія педагогіки».

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Методика викладання історії педагогіки у ЗВО» є оволодіння студентами ґрунтовними знаннями методики викладання історії педагогіки у вищій школі, професійними особливостями викладання дисциплін педагогічного спрямування та управління навчально-виховним процесом у освітніх закладах III-IV рівнів акредитації.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Методика викладання історії педагогіки у ЗВО» є:

- організація та проведення навчально-виховної роботи з педагогічного циклу дисциплін, а саме курсу «Історія педагогіки» зі студентами ліцеїв, коледжів, вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації;
- формування вміння організації змістовної самостійної діяльності

студентів;

- вивчення вікових та індивідуальних особливостей молоді і врахування їх в організації роботи;
- ознайомлення студентів з основами компетентнісного підходу до підготовки вчителя;
- сприяння розвитку природжених задатків: рухових, лінгвістичних тощо;
- виготовлення наочних, дидактичних посібників та інших видів методичного забезпечення для різних аспектів роботи;
- аналіз передового педагогічного досвіду початкової освіти і творче впровадження його у свою роботу;
- формування інформатичних компетентностей майбутніх вчителів початкових класів;
- узагальнення власного педагогічного досвіду та прогнозування щодо його застосування, корекції, поширення;
- вивчення психолого-педагогічної, методичної літератури та вдосконалення на її основі власного досвіду (професійного рівня) тощо.
- ознайомлення з особливостями проектної діяльності майбутнього викладача та використання інформаційно-комунікаційного забезпечення.

1.3. Компетентності:

- *Пізнавально-інтелектуальна компетентність* – сукупність теоретичних знань, практичних умінь, навичок, ставлень, досвіду, особистісних якостей учителя, що дають змогу здійснювати пошукову, евристичну діяльність, самостійно здобувати нові знання, аналізувати діяльність учасників навчально-виховного процесу, приймати рішення.

- *Прогностична компетентність* – вміння визначити напрямки своєї діяльності, її конкретні цілі і завдання на кожному етапі виховної роботи, і передбачати кінцевий результат.

- *Інформаційна компетентність*. Учитель виступає головним джерелом наукової, світоглядної і морально-естетичної інформації. Для вчителя важливо широта кругозору, ерудиція, глибоке знання предмета викладання, методика його викладання, володіння практичною стороною знань, що позитивно позначається на формуванні у школярів умінь і навичок.

- *Аналітична компетентність* – це вміння вчителя аналізувати завершену справу: яка її ефективність, чому вона нижча від поставленої мети і т.д.

- *Комунікативна компетентність* – це вміння педагога будувати ефективні комунікативні дії в певному колі ситуацій міжособистісної взаємодії, це знання фахівцем закономірностей різних форм спілкування і правил поведінки в різних ситуаціях, вміння сформулювати тактичний план і реалізувати його на основі соціальних навичок.

- *Рефлексивна компетентність* – професійна якість особистості, яка дає можливість найефективніше й адекватно здійснювати рефлексивні

процеси, реалізацію рефлексивної здатності, що забезпечує процес розвитку та саморозвитку, сприяє творчому підходу до професійної діяльності, досягненню її максимальної ефективності й результативності.

- *Компетентність творчості* – це здатність педагога продуктивно організувати вирішення педагогічних проблем неординарними способами, діяти у тій чи іншій сфері відповідно до його інтелектуальної, ауто психологічної, комунікативної, психологічної компетентностей.

- *Методична компетентність* – це оволодіння знаннями методологічних і теоретичних основ методики навчання різних предметів, концептуальних основ структури і змісту засобів навчання (підручників, навчальних посібників тощо), уміння застосувати знання в педагогічній і громадській діяльності, виконувати основні професійно-методичні функції.

- *Дослідницька компетентність* – передбачає оволодіння науковим мисленням, умінням спостерігати й аналізувати, висунення гіпотези для вирішення спірних питань, виконувати дослідницьку роботу, аналізувати наукову літературу.

1.4. Очікувані результати навчання:

знати:

- основні поняття методики викладання історії педагогіки у ЗВО;
- структуру навчально-виховного процесу та вимоги до його організації;
- мету, зміст, методи, форми організації навчальної діяльності студентів, критерії оцінювання результатів;
- типи та структуру лекційних і семінарських занять;
- закономірності та принципи навчання;
- педагогічні погляди вчених-педагогів минулого в Україні, за рубежом;

вміти:

- застосовувати базові знання з історії педагогіки у навчально-виховній діяльності;
- вивчати передовий педагогічний досвід;
- досліджувати і впроваджувати інноваційні та інформаційно-комунікаційні технології.

На вивчення початкової дисципліни відводиться 60 годин / 2 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Особливості побудови змісту курсу «Історія педагогіки», як фундаменту компетентнісного підходу до підготовки вчителя.

Тема. Професійна підготовка як педагогічна проблема.

Ретроспективний аналіз соціальної педагогіки досліджень професійної підготовки вчителя. Професійна характеристика вчителя початкових класів. Основні компоненти педагогіки як системи. Педагогічний потенціал. Умови

активізації студентів у навчальному процесі. Складові організації процесу професійної підготовки: навчально-пізнавальна діяльність; науково-дослідницька діяльність; навчально-практична діяльність

Тема. Компетентнісний підхід до підготовки вчителя.

Поняття компетентності і компетенції. Різні підходи до визначення (Равен, Хуторський, Селевко, Ельконін, Родигін, Марков, Петухова). Класифікація компетенцій. Типи фундаментальних компетентностей. Структура фундаментальних сутностей і сутностей, що базуються на здібностях і задатках. Структура компетентності. Професіограма вчителя.

Змістовий модуль 2. Інформаційно-комунікаційне педагогічне середовище вивчення курсу «Історія педагогіки».

Тема. Основи побудови змісту курсу «Історія педагогіки».

Цілепокладання у вивченні курсу «Історія педагогіки». Дидактичні функції мети: системоутворююча, управління, мотивація і виховання. Співвідношення знань та вмінь. Вимоги до формування мети конструювання змісту, курсу «Історія педагогіки». Прийоми і підходи до вивчення курсу «Історія педагогіки» - парадигмальний аспект. Теорія і практика вивчення курсу «Історія педагогіки» в структурі загальнопедагогічної підготовки вчителя. Умови передачі студентам знань, вмінь та навичок.

Тема. Інформаційно-комунікаційне забезпечення курсу «Історія педагогіки».

Принципи трисуб'єктної дидактики. Інформаційно-комунікаційне педагогічне середовище, його особливості при вивченні курсу «Історія педагогіки». Інтеграція інформаційно-комунікаційних ресурсів. Архітектура мультимедійного сайту вивчення курсу «Історія педагогіки». Структура інформаційно-комунікаційного забезпечення курсу «Історія педагогіки». Рівні доступу: студент, викладач, адміністратор. Реалізація груп вимог: загальних, специфічних, контролю якості та спеціальних.

3. Рекомендована література.

Основна література:

1. Андрієвський Б.М. Професійно-наукова підготовка майбутнього вчителя початкових класів: монографія /Б.М. Андрієвський, Л.Є.Петухова. – Херсон: Айлант, 2006. – 176 с.

2. Бібік Н.М. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування /Бібік Н.М. //Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики /Під заг. ред. О.В. Овчарук. – К.: «К.І.С.», 2004. – С. 47-52.

3. Державні стандарти професійної освіти: теорія і методика: Монографія /За ред. Н. Г. Ничкало. – Хмельницький: ТУП, 2002.– 334 с.

4. Енциклопедія освіти /За ред. В.Г. Кременя. – К.: Хрінком Інтер, 2008. – 1040с.

5. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. /[Курлянд З. Н., Хмелюк Р. І., Семенова А. В., Бартенєва І. О., Богданова І. М.] /За ред. З. Н. Курлянд. – 3-є

вид., перероб., доп. – К.: Знання, 2007. – 495 с.

6. Петухова Л.Є. Інформатичні компетентності майбутнього вчителя початкових класів (В моделі трисуб'єктної дидактики): Навчально-методичний посібник. –Херсон: Айлант, 2010. -444 с.іл.

7. Петухова Л.Є. Практикум з історії педагогіки. Кредитно-модульний аспект /Петухова Л.Є. – 3-є вид. перероб. і допов. –Херсон: Айлант, 2006. – 160 с.

8. Равен Дж. Компетентность в современном обществе: выявление, развитие и реализация /Равен Дж.; пер. с англ. – М.: Когито-центр, 2002. – 396 с.

Додаткова література:

1. Бондар В.І. Дидактика: ефективні технології навчання студентів /Бондар В.І. – К.: Вересень, 1999. – 129 с.

2. История педагогики: учебное пособие [для пед. университетов]: в 2 частях /Под ред. академика РАО А.И.Пискунова. – М.: ТЦ «Сфера», 1997.

3. Кравець В.П. Історія української школи і педагогіки /Кравець В.П. – Тернопіль, 1994. – 358 с.

4. Кремень В.Г. Національна освіта як соціокультурне явище /Кремень В.Г. //Учитель – 1999. – № 11-12. – С. 10-17.

5. Левківський М.В. Історія педагогіки: навчальний посібник /Левківський М.В., Микитюк О.М. /За ред. Левківського М.М. – Харків: ОВС, 2002. – 240 с.

6. Сбруєва А.А. Історія педагогіки у схемах, картах, діаграмах: навчальний посібник /Сбруєва А.А., Рисіна М.Ю. – Суми: Сум. ДПУ, 2000. – 208 с.

INTERNET-ресурси:

Web-мультимедіа енциклопедія «Історія педагогіки» -Режим доступу:webhp.ksu.ks.ua/joomla/index.php

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання – екзамен.

5. Засоби діагностики успішності навчання – тестові завдання, письмові роботи, усна відповідь.

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ТЕОРІЇ ВИХОВАННЯ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Авторська програма
нормативної навчальної дисципліни
підготовки ОКР «Магістр»
галузі 01 Освіта
спеціальності 013 Початкова освіта

(Шифр за ОПІ 5.6.6)

Програма розроблена

Денисенко Веронікою В'ячеславівною, кандидатом педагогічних наук,
доцентом кафедри педагогіки початкової освіти.

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни “Методика викладання теорії виховання у ЗВО ” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки ОКР «Магістр» спеціальності 013 Початкова освіта.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є спеціальні професійні компетенції, призначені для виконання відповідних педагогічних функцій, пов'язаних з викладацькою діяльністю за напрямом підготовки 013 Початкова освіта.

Міждисциплінарні зв'язки: програма пов'язана зі змістом навчальних програм та дисциплін : історією, філософією, педагогічними дисциплінами – педагогікою вищої школи, дидактикою, теорією та методикою виховання, історією педагогіки, педагогічною майстерністю, сучасними педагогічними технологіями, методиками викладання окремих дисциплін у ЗВО, організацією та керівництвом навчально-виховним процесом у ЗВО, а також є основою для проходження майбутніми викладачами комплексної науково-педагогічної магістерської практики.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни “Методика викладання теорії виховання у ЗВО” є оволодіння студентами ґрунтовними знаннями теорії виховання вищої школи, професійними особливостями викладання дисциплін педагогічного спрямування та управління навчально-виховним процесом у освітніх закладах III-IV рівнів акредитації.

1.2. Фахівець освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» за рік навчання здобуває спеціальні знання та уміння, призначені для виконання відповідних педагогічних функцій, пов'язаних з викладацькою діяльністю за спеціальністю 013 Початкова освіта і готується до виконання наступних завдань:

методичних: організація та проведення навчально-виховної роботи з педагогічного циклу дисциплін, а саме курсу «Теорія виховання» зі студентами ліцеїв, коледжів, вищих навчальних закладів III-IV рівнів

акредитації; формування вміння організації змістовної самостійної діяльності студентів;

пізнавальних: вивчення вікових та індивідуальних особливостей молоді і врахування їх в організації роботи; сприяння розвитку природжених задатків: рухових, лінгвістичних тощо;

практичних: виготовлення наочних, дидактичних посібників та інших видів методичного забезпечення для різних аспектів роботи; аналіз передового педагогічного досвіду початкової освіти і творче впровадження його у свою роботу; узагальнення власного педагогічного досвіду та прогнозування щодо його застосування, корекції, поширення; вивчення психолого-педагогічної, методичної літератури та вдосконалення на її основі власного досвіду (професійного рівня) тощо.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні **знати:**

загальну характеристику навчальної дисципліни «Теорія виховання», предмет і завдання курсу; принципи розробки робочої навчальної програми дисципліни «Теорія виховання»; особливості викладання основних тем курсу;

вміти: застосовувати на практиці набуті знання в процесі викладання теорії виховання; розуміти сутність основних педагогічних явищ та категорій; розв'язувати виховні ситуації, що виникають у навчально-виховному процесі та вміти оцінювати навчальну діяльність студентів; розробляти конспекти лекцій, плани семінарських занять з теорії виховання; готувати та використовувати презентаційний матеріал; використовувати передовий педагогічний досвід та володіти інтерактивними методами взаємодії зі студентами.

У процесі навчання необхідно формувати у майбутнього викладача педагогіки **професійні компетентності**, пов'язані з вимогами до його знань та особливостями професійної діяльності.

Педагогічна компетентність інтегрує різні види компетенцій, які розкривають загальні здатності педагога в різних сторонах педагогічного процесу. Мова йде про пізнавально-інтелектуальну, діагностичну, проєктувальну, організаторську, прогностичну, інформаційну, стимулюючу, оцінно-контрольну, аналітичну, психологічну, соціальну, громадянську, комунікативну, рефлексивну, творчу, методичну, дослідницьку компетенцію та інші.

Пізнавально-інтелектуальна компетенція – сукупність теоретичних знань, практичних умінь, навичок, ставлень, досвіду, особистісних якостей педагога, що дають змогу здійснювати пошукову, евристичну діяльність, самостійно здобувати нові знання, аналізувати діяльність учасників навчально-виховного процесу, приймати рішення.

Діагностична компетенція – це вміння вивчати здібності фізичного, психічного, розумового розвитку, рівня морального, естетичного виховання, умов сімейного життя і виховання.

Прогностична компетенція – вміння визначити напрямок своєї діяльності, її конкретні цілі і завдання на кожному етапі виховної роботи, і передбачати кінцевий результат.

Організаторська компетенція – це вміння педагога залучати студентів до певної роботи і співробітництво з ними в досягненні поставленої мети.

Інформаційна компетенція. Педагог виступає головним джерелом наукової, світоглядної і морально-естетичної інформації. Для викладача важливою є широта кругозору, ерудиція, глибоке знання предмета викладання, методика його викладання, володіння практичною стороною знань, що позитивно позначається на формування умінь і навичок.

Стимулююча компетенція – передбачає глибокі знання предмета, ерудицію, моральну культуру, гуманне ставлення, любов і повагу, теплоту і турботу, широчесердність у ставленні до студентів.

Оцінно-контрольна компетенція – це вміння педагога здійснювати зворотній зв'язок у своїй роботі. Під час усного оцінювання і контролю він може побачити не тільки досягнення у своїй роботі і роботі дітей, а і причини не доопрацювань, зривів, невдач. Отримана інформація дасть змогу провести корекцію в діяльності з навчання і виховання, а також використовувати нові ефективні засоби і методи.

Аналітична компетенція – це вміння педагога аналізувати завершену справу: яка її ефективність, чому вона нижча від поставленої мети і т.д.

Психологічна компетенція охоплює вміння педагога адекватно оцінити власні здібності, можливості, рівень домагань, психологічні особливості; вибрати найефективніший варіант поведінки в тій чи іншій ситуації; регулювати власні емоційні стани, долати критичні педагогічні ситуації тощо.

Соціальна компетенція – це здатність педагога адекватно оцінювати навколишню дійсність на основі повноти знань про неї, які дають змогу зрозуміти основну закономірність соціальної ситуації, вміння знаходити інформацію в невизначеній ситуації й упевнено будувати свою поведінку для досягнення балансу між своїми потребами, очікуванням, смыслом життя і вимогами соціальної дійсності, вміння задовольняти бажання, спираючись на норми.

Громадянська компетенція це розвиток, у майбутніх фахівців, здатностей бути громадянином, який володіє демократичною, громадянською культурою, усвідомлює цінності свободи, прав людини, відповідальності, готовий до компетентної участі у громадському житті.

Комунікативна компетенція – це вміння педагога будувати ефективні комунікативні дії в певному колі ситуацій міжособистісної взаємодії, це знання фахівцем закономірностей різних форм спілкування і правил поведінки в різних ситуаціях, вміння сформулювати тактичний план і реалізувати його на основі соціальних навичок.

Рефлексивна компетенція – професійна якість особистості, яка дає

можливість найефективніше й адекватно здійснювати рефлексивні процеси, реалізацію рефлексивної здатності, що забезпечує процес розвитку та саморозвитку, сприяє творчому підходу до професійної діяльності, досягненню її максимальної ефективності й результативності.

Компетенція творчості – це здатність педагога продуктивно організувати вирішення педагогічних проблем неординарними способами, діяти у тій чи іншій сфері відповідно до його інтелектуальної, ауто психологічної, комунікативної, психологічної компетентностей.

Методична компетенція – це оволодіння знаннями методологічних і теоретичних основ методики навчання різних предметів, концептуальних основ структури і змісту засобів навчання (підручників, навчальних посібників тощо), уміння застосувати знання в педагогічній і громадській діяльності, виконувати основні професійно-методичні функції.

Дослідницька компетенція – передбачає оволодіння науковим мисленням, умінням спостерігати й аналізувати, висунення гіпотези для вирішення спірних питань, виконувати дослідницьку роботу, аналізувати наукову літературу.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин/ 3 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретико-практичні засади викладання курсу «Теорія виховання» у ЗВО.

Тема 1. . Змістово-організаційні засади курсу «Теорія виховання»

Роль та місце курсу «Теорія виховання» в програмі МОН України «Педагогіка». Концепція національного виховання України. Структура курсу «Теорія виховання» (робоча програма). Взаємозв'язок дисциплін педагогічного циклу.

Тема 2. Навчально-методичне забезпечення курсу «Теорія виховання».

Сучасні тенденції розвитку теорії виховання. Удосконалення змісту та методичного забезпечення курсу «Теорія виховання». Специфіка проведення пропедевтичних, навчальних практик, що мають виховні завдання.

Тема 3. Аналіз форм організації навчання з «Теорії та методики виховання»

Форми організації навчання студентів з «Теорії та методики виховання». Основні види діяльності на 1) лекційних, 2) семінарських (практичних) заняттях. Вимоги до проведення 1) лекційних, 2) семінарських (практичних) занять.

Тема 4. Специфіка викладання курсу «Теорія та методика виховання»

Етапи підготовки викладача до: лекційних, семінарських занять, консультацій з теорії виховання. Розробка конспектів лекцій;

презентаційного матеріалу. Підготовка тестових завдань.

Тема 5. Контроль та оцінювання якості знань на заняттях з «Теорії виховання»

Види та форми контрольних заходів. Підготовка залікового та екзаменаційного матеріалу з теорії та методики виховання. Особливості виконання реферативних, графічних, контрольних, курсових робіт, випускних робіт з «Теорії виховання» у вищих навчальних закладах.

Тема 6. Організація самостійної роботи студентів.

Види самостійної діяльності студентів у процесі вивчення курсу «Теорія виховання» у ЗВО. Використання педагогічних та інформаційних технологій. Самоосвіта майбутніх учителів початкової школи.

3. Рекомендована література

▪ Основна література:

13. Бех І.Д. Виховання особистості: підруч. – К.: Либідь, 2008. – 848с.
14. Вишневський О.Л., Кобрій О.М., Чепіль М.М. Теоретичні основи педагогіки: Курс лекцій / За ред. О.Вишневського. - Дрогобич: Відродження, 2001. - 268 с.
15. Волкова Н.П. Педагогіка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. - К.: Видавничий центр Академія", 2001. - 576 с.
16. Гриценко І.В., Денисенко В.В. Методика викладання педагогіки у вищих навчальних закладах. Навчальний посібник. – Херсон: ХНТУ, 2017. – 120с.
17. Денисенко В.В. Методичні рекомендації щодо аналізу педагогічної діяльності вчителя, викладача. – Херсон: Айлант, 2012. – 18с.
18. Зайченко І.В. Педагогіка: Навчальний посібник. – К.: Освіта України, КНТ, 2008. – 528 с.
19. Казанжи І.В. Теорія і методика виховної роботи в школі І ступеня: навч. посіб. – К.: Слово, 2014. – 296с.
20. Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання: навч. посіб. – К.: Вища школа, 2005. - 343с.
21. Мельничук С.Г. Педагогіка (Теорія виховання). Навчальний посібник. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. – 288 с.
22. Педагогіка вищої школи . Навч. посіб. /За ред.. З.Н.Курлянд. – К.: Знання, 2005. – 399с.
23. Омеляненко В.Л., Кузьмінський А.І. Теорія і методика виховання: Навчальний посібник. – К.: Знання, 2008. – 415 с.
24. Орієнтовний план виховної роботи вчителя початкових класів. 1-4 класи. Робочий зошит. І-ІІ семестри. – Тернопіль: Навчальна книга, 2006. – 64с.
25. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 472с.
26. Сорока Г.І. Організація виховної роботи. – Х.: Основа, 2005. – 128с.
27. Ярошук Л.Г. Методика виховної роботи: навчальний посібник. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. – 320 с.

• **Додаткова література:**

- 11.Беляєв Ю., Мішуков О.. Навчальний процес у Херсонському державному університеті: Хрестоматія. – Херсон: ХДУ, 2007. - 256с.
- 12.Бондарчук Е.И., Бондарчук Л.И. Основы психологии и педагогики: Курс лекций. - 2-е изд., перераб. и доп. - К.: МАУП, 2001. - 168 с.: ил.
- 13.Газман О.С., Харитоновна Н.Е. В школу - с игрой: Кн. Для учителя. – М.: Просвещение, 1991. – 96с.
- 14.Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997. – 376с.
- 15.Довідник класного керівника у запитаннях та відповідях /М.Є. Канцедал, О.М.Кравцова. – Х.: Веста: Вид-во Ранок, 2007. – 384с.
- 16.Зязюн І. Педагогіка добра: ідеали і реалії: наук.-метод. посіб. – К.: МАУП, 2002. – 312с.
- 17.Лозниця В.С. Основи психології та педагогіки: Навч. посібник. - К.: КНЕУ, 2001. - 288с.
- 18.Лозова В.І., Троцько Г.В. Теоретичні основи виховання і навчання: Навчальний посібник / Харк. держ. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди. - 2-е вид., випр. і доп. - Харків: ОВС", 2002. - 400 с.
- 19.Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ столітті – К: “Шкільний світ”, 2001. – 16 с.
- 20.Пехота О.М. Індивідуальність учителя: теорія і практика: Навч. посіб. – Миколаїв: Іліон, 2009. – 272с.
- 21.Савченко О.Я. Сімейне виховання. Молодші школярі. – К.: Рад. школа, 1979. – 141с.
- 22.Сухомлинський В.О. Народження громадянина //Вибр твори: В 5 т. – К.: Рад. школа, 1976. – Т. 3.
- 23.Сухомлинский В.А. Сердце отдаю детям. – К.: Рад. школа, 1974. – 288с.
- 24.Хомич Л.О. Професійно-педагогічна підготовка вчителя початкових класів. – К.: Магістр – S, 1998. – 200 с.

INTERNET – ресурси (Основні Web-сторінки в INTERNET)

- <http://zipsites.ru/>
<http://pidruchniki.ws/12570107/pedagogika/pedagogika - moyseyuk nye>
<http://pidruchniki.ws/17000308/pedagogika/pedagogika - zaychenko ib>
<http://pidruchniki.ws/pedagogika/pedagogika u zapitannayah i vidpovidyah - kuzminskiy ai>
http://pidruchniki.ws/1319100435360/pedagogika/pedagogika - _palchevskiy_ss

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік.

5. Засоби діагностики успішності навчання: тестові завдання.

МЕТОДИКА КЕРІВНИЦТВА ЛОГІКО-МАТЕМАТИЧНИМ РОЗВИТКОМ ДІТЕЙ

Авторська програма
варіативної навчальної дисципліни
підготовки магістр
напряму 01 Освіта
спеціальності 012 Дошкільна освіта
(Шифр за ОПП _____)

Програма розроблена

Цюпак І.М., доцентом кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти, кандидатом педагогічних наук.

ВСТУП

Програма вивчення варіативної навчальної дисципліни “Методика керівництва логіко-математичним розвитком дітей ” укладена відповідно до освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня підготовки спеціальності 012 Дошкільна освіта.

Предметом вивчення навчальної дисципліни теоретичні засади методики керівництва логіко-математичним розвитком дітей; категоріальні, змістові та структурні характеристики логічних операцій на занятті в ЗДО та практичні основи логіко-математичного розвитку дошкільників.

Міждисциплінарні зв'язки: студенти мають актуалізувати знання з курсів «Педагогіка дошкільна», «Дитяча психологія», «Теорія і методика формування елементарних математичних уявлень дітей дошкільного віку», що сприятиме в подальшому формуванню професійної компетентності вихователя в системі дошкільної освіти.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є вивчення та розуміння теоретико-методологічних засад методики, розвиток уміння оперувати дидактичними основами навчання логіки, особливостями формування вмінь логіко-математичної діяльності дошкільників в умовах закладу дошкільної освіти. Забезпечити оволодіння майбутніми вихователями методикою формування у дітей логічних умінь для подальшого використання в практичній діяльності та використання інноваційних технологій логіко-математичного розвитку. Сприяти формуванню особистості майбутнього педагога, розвитку його культури, ерудиції.

1.2. Завдання курсу:

методичні:

- ознайомити студентів з теоретичними та практичними положеннями про логіко-математичний компонент дошкільної освіти;
- ознайомити студентів з прийомами розумової діяльності;
- підготувати студентів до моделювання занять за різними теоретичними основами логіко-математичної освіти дошкільників та використання інноваційних технологій логіко-математичного розвитку;

- застосовувати практичні уміння і навички з розвитку в дітей логічного мислення;
- дати наукові знання про близькоспорідненість логіки та математики;
- показати закономірності засвоєння дітьми логічних операцій;
- ознайомити з програмою, методами, прийомами, формами вирішення логіко-математичних завдань;
- озброїти практичними вміннями та навичками навчання дітей логічним операціям;

виховні:

- формування мотивації до здійснення організованого й цілеспрямованого навчання й виховання дітей дошкільного віку;
- сприяти ефективному використанню майбутніми вихователями логіко-математичних форм, методів, засобів з метою ознайомлення вихованців закладів дошкільної освіти з логіко-математичними операціями.

розвивальні:

- розвиток рефлексивної позиції вихователя на педагогічну творчість, усвідомлення і аналіз власної діяльності;
- озброєння студентів варіативними технологіями розвитку логічних вмінь і навчання дітей до 6 років умінню вирішувати логіко-математичні задачі;
- формування в майбутніх вихователів знань, вмінь і навичок оцінки і контролю за навчально-розвивальною діяльністю як дітей, так і за організацією і здійсненням навчально-розвивальної діяльності вихователями дошкільних закладів.

1.3. Компетентності:

Власне логіко-математичні компетентності - володіння специфічними для даного курсу знаннями й уміннями: знання базових логіко-математичних понять, основних відомостей з різних розділів логіки та математики, передбачених програмою з математики за професійним спрямуванням; внутрішня потреба вивчати математику та логіку; досвід самостійної предметної діяльності - навчально-пізнавальної, аналітичної, синтетичної та ін.; здатність адекватно сприймати, розуміти, оцінювати і відтворювати почуте чи прочитане; здатність до логіко-математичної творчості; здатність до контролю, самоконтролю результатів діяльності; використання інноваційних технологій логіко-математичного розвитку;

Загальнопедагогічні: володіння базовими інваріантними психолого-педагогічними знаннями й уміннями, обумовленими успішністю вирішення широкого кола освітніх завдань в різних системах логіко-математичного розвитку необхідних для успішної професійно-педагогічної діяльності;

Технологічні (діяльнісні) - володіння професійно-педагогічними вміннями організувати педагогічні умови для логіко-математичного розвитку дітей дошкільного віку; виконання професійно-педагогічних дій, що забезпечуються сукупністю набутих знань у галузі логіки та математики, а саме – методики керівництва логіко-математичним розвитком дітей;

креативність;

Комунікативні - встановлення правильних взаємовідносин з вихованцями, які сприяли б найбільш ефективному вирішенню освітніх завдань з логіко-математичного розвитку; прояв шанобливого, зацікавленого відношення до тих цінностей, які складають зміст позиції дитини, яким би воно простим і нецікавим не здалося; володіння прийомами професійного спілкування з колегами;

Рефлексивні - регулятор особистісних досягнень педагога, збудник професійного зростання, вдосконалення педагогічної майстерності. Дана компетенція проявляється в здатності до самопізнання (самопостереження, самоаналізу, критичної самооцінки), самовираження (самокритики, самостимулювання, самозмушування тощо.), самореалізації (самоорганізації, контролю та обліку діяльності з само утворення).

1.4. Очікувані результати навчання:

Знати:

- термінологію, зміст предмету, що вивчається, оволодіння практичними знаннями (прийоми розумової діяльності: порівняння, класифікація, узагальнення та інші теми);

- філософські, психологічні, дидактичні основи математики та логіки, загальні питання методики керівництва логіко-математичним розвитком дітей; особливості формування вмінь логіко-математичної діяльності дошкільників в умовах дошкільного закладу; структуру курсу методики керівництва логіко-математичним розвитком дітей в закладах дошкільної освіти України та його методичне забезпечення.

Уміти:

- застосовувати на практиці здобуті знання з метою навчання дітей логіко-математичним умінням у дошкільних закладах;

- організовувати логіко-математичне розвивальне середовище та керувати процесом логіко-математичного розвитку дітей дошкільного віку;

- застосовувати інноваційні технології логіко-математичного розвитку;

- використовувати наукову термінологію, уміти розробляти конспекти занять та проводити заняття.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин/ 3 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи логіко-математичного розвитку дітей дошкільного віку

Теоретичні засади логіки як науки. Основні поняття курсу «логіко-математичний розвиток». Особливості формування засади логіки як науки. Характеристика основних понять курсу (логіка, види логіки, поняття, уявлення і т. п.). Альтернативні погляди педагогів минулого і сучасності на

логіко - математичну компетенцію дошкільників. Огляд загальнодидактичних принципів розвитку логіко-математичної сфери дошкільників.

Особливості формування пізнавальної сфери дошкільника. Пізнавальна активність, дітей дошкільного віку - ключова в процесі пізнання навколишнього. Пізнавальні потреби. Види пізнавальної активності. Умови формування пізнавальної активності в дошкільному закладі.

Формування логіко-математичних здібностей дітей дошкільного віку. Загальні та спеціальні здібності та їх характеристика. Сенсорні еталони, розвиток пізнавальних здібностей. Передумови розвитку творчих здібностей в дітей дошкільного віку. Вплив інтелектуальних здібностей на логіко - математичний розвиток дошкільника.

Розвиток словесно-логічного мислення у дітей старшого дошкільного віку. Особливості мислення дітей дошкільного віку. Основні умови розвитку мислення дітей . Розвиток мислення виявляється в розширенні змісту думки, в послідовному виникненні форм і способів розумової діяльності та зміни їх у процесі загального формування особистості. Вплив пізнавальних інтересів на розумову діяльність.

Методилогіко-математичного розвитку дітей дошкільного віку. Класифікація методів логіко-математичного розвитку дошкільників. За типом пізнавальної діяльності методи навчання: пояснювальні – ілюстративні (інформаційно-рецептивні), репродуктивні (відтворюючі), частково-пошукові (евристичні), проблемні, дослідницькі. Моделювання, основні види. ТРВЗ - система впровадження в ДНЗ з метою розвитку логіко-математичних здібностей.

Засвоєння дітьми логічних операцій у різних вікових групах. Характеристика логічних операцій (аналіз, синтез, аналіз і синтез, порівняння, класифікація, доведення, поняття зв'язку, причинно-наслідковий зв'язок, узагальнення, серіація, абстрагування) . Особливості засвоєння логічних операцій в дітей дошкільного віку.

Змістовий модуль 2. Забезпечення логіко-математичного розвитку дітей дошкільного віку.

Засоби забезпечення логіко-математичного розвитку дітей дошкільного віку. Зміст навчання логіко-математичного розвитку дітей дошкільного віку. Характеристика засобів навчання: сукупності предметів, явищ, знаки (моделі), дії, слова. Види моделей навчання, логіко-математичні моделі (опис, інтерпретація, аналогія). Характеристика дидактичної гри. Класифікація дидактичних ігор, їх вплив на розвиток логіко-математичного розвитку.

Методи логіко-математичного розвитку дітей дошкільного віку. Методи формування логіко-математичного розвитку у дошкільників. Репродуктивні і продуктивні вправи. Характеристика наочних методів. Словесні методи.

Формування логіко-математичної компетентності дітей дошкільного

віку. Логіко-математична компетентність дошкільників, структура. Формування мотиваційного компонента. Індивідуально-диференційований підхід - основа формування змістового компонента логіко-математичної компетентності дошкільників.

Керівництво логіко-математичною діяльністю в ЗДО. Організована навчально-пізнавальна діяльність у дошкільному закладі - це цілеспрямований двобічний процес, у якому органічно поєднуються педагогічні впливи з активністю самих дітей у процесі пізнання світу. Сутність інтегративного підходу в ЛМР дошкільнят

Основні форми навчально-пізнавальної діяльності у дошкільному закладі. Завдання для розвитку дітей із підвищеною та низькою пізнавальною активністю.

Логіко-математична компетентність дитини: наступність дошкілля і школи. Логіко-математичний розвиток дошкільника - один з найважливіших аспектів підготовки дитини до школи: сприяє формуванню у майбутнього школяра вміння розв'язувати інтелектуальні і практичні завдання в різних видах діяльності, оперувати моделями розв'язку. Характеристика Базової програми «Портрет дошкільника напередодні вступу до школи» та програми з математики для першого класу.

3. Рекомендована література

Основна література

1. Баглаєва Н. І. Діагностика логіко-математичних умінь дитини/Баглаєва Н. І. // Палітра педагога. – 1998. – № 3 - 4. С. 11-13
2. Баглаєва Н. І. Сучасні підходи до логіко-математичного розвитку дошкільнят/Баглаєва Н. І. // Дошкільне виховання. – 1999. – № 7. – С. 3-4.
3. Баглаєва Н. Логіко-математичний розвиток дошкільнят: шляхи оптимізації / Баглаєва Н. // Палітра педагога, 2002. - № 2. С. 12-14.
4. Баглаєва Н. Логіко-математичні ігри / Баглаєва Н. // Палітра педагога, 2000. - № 1. С. 14-17.
5. Баглаєва Н. Розвиток логіко-математичного мислення у дошкільників / Баглаєва Н. // Шлях освіти, 1999. – № 3. - С. 34-36.
6. Логіко-математичний розвиток дітей дошкільного віку: методичні рекомендації/ Лазарович Н.Б., Чупахіна С.В.– Івано-Франківськ, 2015. – с.90
7. Позднякова В.В. Логіко-математичний розвиток дошкільнят: інноваційні аспекти альтернативної технології математичної освіти / В. В. Позднякова, Н. В. Заплаткіна // Наукові записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Серія: Психолого-педагогічні науки. - Ніжин : НДУ, 2006, № 5. - С. 64-66.
8. Татаринова С. О. До проблеми формування логіко-математичних понять у практиці роботи дошкільного навчального закладу / С.О. Татаринова // Наука і освіта. – Одеса : Півд. наук. центр АПН України, 2010, № 8. - С. 148-151.

Допоміжна література

1. Крутій К.Л. Розвиваємо у дитини мовлення, інтелект і здібності. / Крутій К.Л. – Запоріжжя: ЛПС. Лтд, 1999. – 60с.
2. Степанова Т.М. Диференційоване навчання дітей дошкільного віку математики. Різномірні програми.- Миколаїв, 1997. – 27с.
3. Сучасні технології формування логіко-математичної компетентності в дітей дошкільного та молодшого шкільного віку / за заг. ред. Н. П. Тарнавської., Н. Ю. Рудницької, Ю. М. Мурашевич – Житомир: ФОП «Левковець», 2015. – 430 с.
4. Фунтиков О.А. Теоретические основы умственного развития дошкольников. – Симферополь: Таврида, 1999. – 304с.
5. Щербакова К. Й. Теорія і методика математичного розвитку. / Щербакова К. Й. – К.: Євр. Університет, 2005. – 206с.

INTERNET-ресурси

1. Електронний підручник «Математика в дитячому садку». - Режим доступу: [http : //www. ignom. ru/books/metlina_matematika_v_detskom_sadu.html](http://www.ignom.ru/books/metlina_matematika_v_detskom_sadu.html)
2. Навчання дітей у дитячому садку. -Режим доступу:<http://www.detskiysad.ru/ucheba.html>
3. Математика для малюків.- Режим доступу:http://adalin.mospsy.ru/1_01_00/1_01_08b.shtml

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Усне опитування, виконання практичного завдання.

5. Засоби діагностики успішності навчання

Педагогічний контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю.

Використовуються такі методи контролю: усний контроль здійснюється шляхом індивідуального і фронтального опитування; усного обговорення методичних проблем; метод письмового контролю здійснюється за допомогою контрольних робіт, тестових завдань, творчих робіт, які мають сприяти підвищенню мотивації студентів-майбутніх фахівців до навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається усному та письмовому контролю.

ОРГАНІЗАЦІЯ І КЕРІВНИЦТВО НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНИМ ПРОЦЕСОМ У ЗВО

**Авторська програма
нормативної навчальної дисципліни
підготовки ОКР «Магістр»
напряму 01 Освіта
спеціальності 013 Початкова освіта
(Шифр за ОПП 5.5.3);
спеціальності 012 Дошкільна освіта
(Шифр за ОПП 5.5.4);**

Програма розроблена

Денисенко Веронікою В'ячеславівною, кандидатом педагогічних наук, доцентом.

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни “Організація і керівництво навчально-виховним процесом у ЗВО ” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки ОКР «Магістр» спеціальності 013 Початкова освіта та спеціальності 012 Дошкільна освіта.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є спеціальні професійні компетенції, призначені для виконання відповідних педагогічних функцій, пов'язаних з викладацькою діяльністю за спеціальностями 013 Початкова освіта та 012 Дошкільна освіта.

Міждисциплінарні зв'язки: програма пов'язана зі змістом навчальних програм та дисциплін професійно-педагогічного циклу «Актуальні проблеми педагогіки», «Методика викладання теорії виховання у ЗВО», «Методика викладання дидактики у ЗВО», «Методика викладання історії педагогіки у ЗВО» та ін., а також є основою для проходження майбутніми викладачами комплексної науково-педагогічної магістерської практики.

Програма навчальної дисципліни складається із одного змістового модулю:

1. Організація навчально-виховного процесу в педагогічних училищах, коледжах, вищих навчальних закладах.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни “Організація і керівництво навчально-виховним процесом у ЗВО” є розуміння майбутніми викладачами педагогіки організації роботи ЗВО та особливостей керівництва навчально-виховним процесом у освітніх закладах II-IV рівнів акредитації.

1.2. Фахівець освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» за рік навчання здобуває спеціальні знання та уміння, призначені для виконання відповідних педагогічних функцій, пов'язаних з викладацькою діяльністю за спеціальностями 013 Початкова освіта та 012 Дошкільна освіта і готується до виконання наступних завдань:

методичних: теоретична підготовка магістрантів до професійних умов роботи у педагогічних колективах вищих навчальних закладів.

пізнавальних: ознайомлення з особливостями структури, освітньої програми, основних принципів, видів діяльності вищих навчальних закладів України.

практичних: формувати у майбутніх викладачів педагогіки практичні вміння використовувати теоретичні знання, методи організації навчально-виховного процесу у ЗВО, розуміти роль та призначення педагога у роботі зі студентами.

виховних: виховувати у майбутніх викладачів педагогіки відповідальне ставлення до педагогічної праці; толерантність у майбутній співпраці з колегами та студентами, самостійність та креативність.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні: **знати:** основні структурні елементи вищого навчального закладу; принципи та види діяльності ЗВО; зміст освіти вищої школи; керівні положення про побудову навчально-виховного процесу у ЗВО.

вміти: застосовувати на практиці набуті знання в навчально-виховній роботі ЗВО; розуміти місце та роль викладача у процесі взаємодії зі студентами; розв'язувати педагогічні ситуації, що виникають у навчально-виховному процесі та попереджувати негативні прояви поведінки студентів; аналізувати та використовувати передовий педагогічний досвід.

У процесі навчання необхідно формувати у майбутнього викладача педагогіки **професійні компетентності**, пов'язані з вимогами до його знань та особливостями професійної діяльності.

Педагогічна компетентність інтегрує різні види компетенцій, які розкривають загальні здатності педагога в різних сторонах педагогічного процесу. Мова йде про пізнавально-інтелектуальну, діагностичну, проєктувальну, організаторську, прогностичну, інформаційну, стимулюючу, оцінно-контрольну, аналітичну, психологічну, соціальну, громадянську, комунікативну, рефлексивну, творчу, методичну, дослідницьку компетенцію та інші.

Пізнавально-інтелектуальна компетенція – сукупність теоретичних знань, практичних умінь, навичок, ставлень, досвіду, особистісних якостей педагога, що дають змогу здійснювати пошукову, евристичну діяльність, самостійно здобувати нові знання, аналізувати діяльність учасників навчально-виховного процесу, приймати рішення.

Діагностична компетенція – це вміння вивчати здібності фізичного, психічного, розумового розвитку, рівня морального, естетичного виховання, умов сімейного життя і виховання.

Прогностична компетенція – вміння визначити напрямок своєї діяльності, її конкретні цілі і завдання на кожному етапі виховної роботи, і передбачати кінцевий результат.

Організаторська компетенція – це вміння педагога залучати студентів до певної роботи і співробітництво з ними в досягненні поставленої мети.

Інформаційна компетенція. Педагог виступає головним джерелом

наукової, світоглядної і морально-естетичної інформації. Для викладача важливою є широта кругозору, ерудиція, глибоке знання предмета викладання, методику його викладання, володіння практичною стороною знань, що позитивно позначається на формування умінь і навичок.

Стимулююча компетенція – передбачає глибокі знання предмета, ерудицію, моральну культуру, гуманне ставлення, любов і повагу, теплоту і турботу, щиросердність у ставленні до студентів.

Оцінно-контрольна компетенція – це вміння педагога здійснювати зворотній зв'язок у своїй роботі. Під час усного оцінювання і контролю він може побачити не тільки досягнення у своїй роботі і роботі дітей, а і причини не доопрацювань, зривів, невдач. Отримана інформація дасть змогу провести корекцію в діяльності з навчання і виховання, а також використовувати нові ефективні засоби і методи.

Аналітична компетенція – це вміння педагога аналізувати завершену справу: яка її ефективність, чому вона нижча від поставленої мети і т.д.

Психологічна компетенція охоплює вміння педагога адекватно оцінити власні здібності, можливості, рівень домагань, психологічні особливості; вибрати найефективніший варіант поведінки в тій чи іншій ситуації; регулювати власні емоційні стани, долати критичні педагогічні ситуації тощо.

Соціальна компетенція – це здатність педагога адекватно оцінювати навколишню дійсність на основі повноти знань про неї, які дають змогу зрозуміти основну закономірність соціальної ситуації, вміння знаходити інформацію в невизначеній ситуації й упевнено будувати свою поведінку для досягнення балансу між своїми потребами, очікуванням, смыслом життя і вимогами соціальної дійсності, вміння задовольняти бажання, спираючись на норми.

Громадянська компетенція це розвиток, у майбутніх фахівців, здатностей бути громадянином, який володіє демократичною, громадянською культурою, усвідомлює цінності свободи, прав людини, відповідальності, готовий до компетентної участі у громадському житті.

Комунікативна компетенція – це вміння педагога будувати ефективні комунікативні дії в певному колі ситуацій міжособистісної взаємодії, це знання фахівцем закономірностей різних форм спілкування і правил поведінки в різних ситуаціях, вміння сформулювати тактичний план і реалізувати його на основі соціальних навичок.

Рефлексивна компетенція – професійна якість особистості, яка дає можливість найефективніше й адекватно здійснювати рефлексивні процеси, реалізацію рефлексивної здатності, що забезпечує процес розвитку та саморозвитку, сприяє творчому підходу до професійної діяльності, досягненню її максимальної ефективності й результативності.

Компетенція творчості – це здатність педагога продуктивно організувати вирішення педагогічних проблем неординарними способами, діяти у тій чи іншій сфері відповідно до його інтелектуальної, ауто

психологічної, комунікативної, психологічної компетентностей.

Методична компетенція – це оволодіння знаннями методологічних і теоретичних основ методики навчання різних предметів, концептуальних основ структури і змісту засобів навчання (підручників, навчальних посібників тощо), уміння застосувати знання в педагогічній і громадській діяльності, виконувати основні професійно-методичні функції.

Дослідницька компетенція – передбачає оволодіння науковим мисленням, умінням спостерігати й аналізувати, висунення гіпотези для вирішення спірних питань, виконувати дослідницьку роботу, аналізувати наукову літературу/

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин/ 3 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Організація навчально-виховного процесу в педагогічних коледжах, вищих навчальних закладах.

Тема 1. Загальні засади організації навчально-виховного процесу в педагогічних коледжах, вищих навчальних закладах.

Нормативно-правова база організації навчального процесу. Аналіз Закону України «Про вищу освіту». Концепція освітньої діяльності ЗВО.

Тема 2. Організація і керівництво навчально-виховного процесу в педагогічних коледжах, вищих навчальних закладах.

Структура закладів освіти 2-4 рівнів акредитації. Навчальні плани та програми освітньо-кваліфікаційних рівнів «молодший бакалавр», «бакалавр», «магістр».

Тема 3. Загальні засади організації навчально-виховного процесу.

Форми організації навчання студентів. Основні види навчальних занять (лекційні, практичні, семінарські, індивідуальні), вимоги до їх проведення. Оформлення журналів академічних груп, ведення відповідної документації.

Тема 4. Зміст та місце практичної підготовки у вищих навчальних закладах. Мета, зміст, види практики. Специфіка проведення виробничої (педагогічної) практики. Навчально-методичне забезпечення і керівництво практикою. Організація установчих та звітних конференцій. Взаємодія з базами практик.

Тема 5. Система контролю і оцінювання знань студентів.

Види контрольних заходів. Особливості виконання реферативних, графічних, контрольних, курсових робіт у вищих навчальних закладах. Вимоги до написання випускної роботи. Державна атестація студентів освітньо-кваліфікаційних рівнів «бакалавр», «спеціаліст», «магістр».

Тема 6. Роль викладача у навчально-виховному процесі ЗВО.

Професійні якості викладача вищого навчального закладу. Вимоги до науково-педагогічної діяльності. Функції куратора (тьютора) академічної групи. Специфіка роботи зі студентським колективом.

Тема 7. Педагогічна майстерність викладача ЗВО.

Педагогічна техніка викладача ЗВО. Організація праці викладача. Керівництво науково-дослідною діяльністю студентів. Педагогічний вплив на розвиток творчої особистості студента.

3. Рекомендована література

▪ Основна література:

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія. Підручник для студентів, аспірантів та молодих викладачів вищих навчальних закладів. – К.: Либідь, 1998. – 560с.
2. Болюбаш Я. Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти. — К.: ВВП «Компас», 1997.
3. Бондарчук Е.И., Бондарчук Л.И. Основы психологии и педагогики: Курс лекций. - 2-е изд., перераб. и доп. - К.: МАУП, 2001. - 168 с.: ил.
4. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 384с.
5. Вітвицька С.С. Практикум з педагогіки вищої школи. За модульною системою навчання. – К., 2005.- 395 с.
6. Волкова Н.П. Педагогіка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. - К.: Видавничий центр Академія", 2001. - 576 с.
7. Денисенко В.В. Методичні рекомендації щодо аналізу педагогічної діяльності вчителя, викладача. – Херсон: Айлант, 2012. – 18с.
8. Зайченко І.В. Педагогіка: Навчальний посібник. – К.: Освіта України, КНТ, 2008. – 528с.
9. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник. – К.: Знання, 2005. – 486с.
10. Курлянд З.Н. Педагогіка вищої школи.- К.: Знання, 2009.- 387 с.
11. Лозова В.І., Троцько Г.В. Теоретичні основи виховання і навчання: Навчальний посібник / Харк. держ. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди. - 2-е вид., випр. і доп. - Харків: ОВС", 2002. - 400 с.
12. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка. Навчальний посібник. 2-е вид. - 1999 р. - 350с.
13. Національна система виховання. Концепція. - К.: Либідь, 1991.
14. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі. Навчальний посібник. - К.: ЧП, 2007. - 211 с.
15. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 472с.
16. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. – К.: «Академвидав», 2006. – С. 299-303.
17. Фіцула М.М. Педагогіка: Навч. посіб. – К.: «Академвидав», 2007. – С.356-372.
18. Хомич Л.О. Професійно-педагогічна підготовка вчителя початкових класів. – К.: Магістр – S, 1998. – 200с.

Додаткова література:

2. Беляєв Ю., Мішуков О. Навчальний процес у Херсонському

державному університеті: Хрестоматія. – Херсон: ХДУ, 2007. -256с.

3. Бордовская Н.В. Педагогика: Учебник для вузов /Н.В.Бордовская, А.А.Реан. – СПб: Питер, 2000.– 304 с.

4. Вишневський О І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки : навч. посіб. / О. І. Вишневський . - Вид. 3-є, доопрац. і допов. - К. : Знання, 2008. – 568 с.

5. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології; Навч. Посіб. – К., 2004. – 352 с.

6. Застосування телекомунікаційних засобів у навчальному процесі (психолого-педагогічні аспекти): навчально-методичний посібник / авт. кол.; за ред. М.Л. Смульсон. – К.: Педагогічна думка, 2008. - 256 с.

7. П'ятакова Г.П., Глотов О.Л. Інтерактивні методики та специфіка їх застосування у вищій школі /Навчально-методичний посібник. - Тернопіль, 2002. - 20с.

8. Слєпкань З.І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. Для студентів-магістрів /Нац. пед. ун-т ім.М.Драгоманова. - К.: НПУ, 2000.

9. Студентське самоврядування як невід'ємна складова демократизації вищої школи. Уклад.: М.Ф. Степко, Я.Я. Болюбаш, В.Д. Шинкарук, К.М. Левківський, В.І. Даниленко; Відп. ред. М.Ф. Степко. – К.: Освіта України, 2005. – 49 с.

10. Чернилевский Д.В. Дидактические технологии в высшей школе: Учебное пособие для вузов. М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002.- 437 с.

11. Черниченко В.И. Дидактика высшей школы: История и современные проблемы.- М.: Вузовская книга, 2002. - 136 с.

12. Ярошук Л.Г. Основи педагогічних вимірювань та моніторингу якості освіти: Навчальний посібник. – Луцьк, 2010. – 308с.

INTERNET – ресурси (Основні Web-сторінки в INTERNET)

1. <http://zipsites.ru/>

2. <http://pedlib.ru/>

3. <http://pidruchniki.ws/12570107/pedagogika/pedagogika - moyseyuk nye>

4. <http://pidruchniki.ws/17000308/pedagogika/pedagogika - zaychenko ib>

5. <http://pidruchniki.ws/1319100435360/pedagogika/pedagogika - palchevskiy ss>

6. http://pidruchniki.com/10810420/pedagogika/vischiy_pedagogichniy_navchalnyy_zaklad_organizatsiya_navchalno-vihovnogo_protsestu_nomu

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік.

5. Засоби діагностики успішності навчання: тестові завдання.

УПРАВЛІННЯ В СИСТЕМІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ
Авторська програма
нормативної навчальної дисципліни
підготовки СВО «Магістр»
напряму 01 Освіта
спеціальності 012 Дошкільна освіта
(Шифр за ОПП 2. 1. 5.)

Програма розроблена:

Анісімовою Оленою Едуардівною, доцентом кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти, кандидатом педагогічних наук

ВСТУП

Дисципліна «Управління в системі дошкільної освіти» є дисципліною нормативної частини циклу професійно-педагогічної підготовки студентів РВО «магістр» спеціальності «Дошкільна освіта».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні засади управління в системі дошкільної освіти; наукові знання про принципи, методи, прийоми, форми управлінської діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки: опановуючи перелік знань, умінь і навичок, студенти мають актуалізувати знання з курсів «Психологія загальна», «Психологія управління», «Дошкільна педагогіка», що сприятиме в подальшому формуванню професійної компетентності керівника дошкільного закладу.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Мета курсу: Забезпечення теоретичної і практичної підготовки студентів до управлінської діяльності в системі дошкільної освіти. З'ясування особливостей організації дошкільної освіти в Україні, озброєння кожного випускника комплексом сучасних управлінських знань, умінь і навичок, формування у нього професійних компетенцій.

1.2. Фахівець рівня вищої освіти «магістр» здобуває спеціальні знання та уміння, призначені для виконання відповідних педагогічних функцій, пов'язаних з управлінською діяльністю і готується до виконання наступних **завдань:**

методичні: озброєння студентів знаннями, уміннями, навичками в галузі організації роботи з дошкільної освіти і управлінні нею на різних її рівнях; вивчення теоретичних основ і передового досвіду управління в системі дошкільної освіти; ознайомлення з історією організації дошкільної справи в нашій державі; вивчення методів і прийомів керівництва колективом працівників дошкільного закладу;

пізнавальні: формування у студентів активної життєвої позиції, високої свідомості, прагнення керуватися в практичній діяльності принципами загальнолюдської моралі, сумлінного ставлення до професії, прагнення до творчості;

практичні: розвиток здібностей використовувати отримані знання і уміння в практиці управління дошкільною освітою, формування в студентів

професійних вмінь планувати методичну роботу в дошкільному закладі та відділі освіти, організувати діяльність педагогів та керівників відповідно до плану, надавати методичну допомогу працівникам дошкільної освіти, використовувати досвід кращих керівників ЗДО.

1.3. Компетентності:

Пізнавально-інтелектуальна компетентність – сукупність теоретичних знань, практичних умінь, навичок, ставлень, досвіду, особистісних якостей педагога, що дають змогу здійснювати пошукову, евристичну діяльність, самостійно здобувати нові знання, аналізувати діяльність учасників освітнього процесу, приймати рішення.

Інформаційна компетентність. Педагог виступає джерелом наукової, світоглядної і морально-естетичної інформації. Для нього важливо широта кругозору, ерудиція, глибоке професійне знання, володіння практичною стороною знань.

Громадянська компетентність – це розвиток, у майбутніх спеціалістів, здатностей бути громадянином, який володіє демократичною, громадянською культурою, усвідомлює цінності свободи, прав людини, відповідальності, готовий до компетентної участі у громадському житті.

Комунікативна компетентність – це вміння педагога будувати ефективні комунікативні дії в певному колі ситуацій міжособистісної взаємодії, це знання фахівцем закономірностей різних форм спілкування і правил поведінки в різних ситуаціях, вміння сформувати тактичний план і реалізувати його на основі соціальних навичок.

Рефлексивна компетентність – професійна якість особистості, яка дає можливість найефективніше й адекватно здійснювати рефлексивні процеси, реалізацію рефлексивної здатності, що забезпечує процес розвитку та саморозвитку, сприяє творчому підходу до професійної діяльності, досягненню її максимальної ефективності й результативності.

Методична компетентність – це оволодіння знаннями методологічних і теоретичних основ різних предметів, концептуальних основ структури і змісту засобів навчання (підручників, навчальних посібників тощо), вміння застосувати знання в педагогічній і громадській діяльності, виконувати основні професійно-методичні функції.

1.4. Очікувані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні: **знати:** теоретичні засади курсу «Управління в системі дошкільної освіти», основні положення управління дошкільною освітою, особливості ролі керівника дошкільного закладу, мету, завдання та зміст провідних концептуальних, базових та варіативних програмних документів, що регламентують діяльність дошкільного закладу, науково-методичне забезпечення дошкільної освіти;

вміти: орієнтуватися у питаннях планування науково-методичного забезпечення дошкільної освіти, керівництва освітньою, методичною, організаційно-педагогічною, адміністративно-господарською роботою ЗДО,

організувати власну навчальну діяльність, скласти програму професійного самовиховання.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи управління в системі дошкільної освіти.

Поняття «дошкільна освіта», «система дошкільної освіти». Принципи дошкільної освіти в Україні. Державні документи, що регулюють діяльність системи освіти. Державна політика у сфері дошкільної освіти. Основні принципи освіти в Україні. Завдання реформування дошкільного виховання на сучасному етапі. Аспекти функціонування системи дошкільної освіти. Принципи функціонування безперервної системи національного виховання. Основні завдання дошкільної освіти. Типи дошкільних закладів та їх функції. Програми виховання і навчання дітей дошкільного віку. Державна політика у сфері дошкільної освіти. **Головні завдання реформування дошкільного виховання на сучасному етапі.** Органи управління системою дошкільної освіти. Органи управління освітою, підпорядковані обласним, міським, районним державним адміністраціям та органами місцевого самоврядування, їх повноваження. Основні функції структурних підрозділів управління освіти. Оптимізація управлінської діяльності.

Змістовий модуль №2 Основні засади управління дошкільною освітою

Ключові пріоритети змістового наповнення освітнього процесу. Державні документи та підзаконні акти про здійснення контролю в дошкільному закладі. Річний план освітньої роботи ЗДО. Перспективне планування на місяць. Форми, методи організації роботи з дітьми за лініями розвитку. Тематика навчальних тижнів. Розклад організованої діяльності дітей.

Зміст понять «інновація», «інноваційні технології», «розвиток ЗДО», «інноваційний розвиток ЗДО». Зміст поняття «управління ЗДО» та «управління інноваційним розвитком ЗДО», закономірності та принципи інноваційного розвитку ЗДО. Нормативно-правова база атестації педагогічних працівників ЗДО. Завдання атестації. Кваліфікаційні категорії та педагогічні завдання. Планування атестації. Процедура проведення атестації. Атестаційна комісія, її діяльність.

Поняття «конфлікти» та їх види. Особливості конфліктів у педагогічному колективі. Роль директора ЗДО у попередженні конфліктів. Шляхи подолання конфліктів у колективі.

3. Рекомендована література.

Основна література:

1. Базовий компонент дошкільної освіти / Наук. кер.: А. М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф., д-р пед. наук; Авт. кол-в: Богуш А. М.,

Беленька Г. В., Богініч О. Л., Гавриш Н. В., Долинна О. П., Ільченко Т. С., Коваленко О. В., Лисенко Г. М., Машовець М. А., Низковська О. В., Панасюк Т. В., Піроженко Т. О., Поніманська Т. І., Сідельнікова О. Д., Шевчук А. С., Якименко Л. Ю. – К.: Видавництво МОН, 2012. – 26 с.

2. Закон України «Про дошкільну освіту». – К.: Ред. журналу «Дошкільне виховання», 2001. – С. 4-33.

3. Коментар до базового компонента дошкільної освіти в Україні: Наук.-метод. посіб. / Наук. ред. О.Л.Кононко. – К.: Ред. журн. «Дошкільне виховання», 2003. – 243 с.

4. Настільна книга керівника дошкільного навчального закладу. Частина 1. / Упор. Курочка Н.М., Омеляненко Н.В. – Тернопіль: Мандрівець, 2008. – 248 с.

5. Настільна книга керівника дошкільного навчального закладу. Частина 2. / Упор. Курочка Н.М., Омеляненко Н.В. – Тернопіль: Мандрівець, 2008. – 216 с.

6. Нормативні документи. Для завідуючих ДНЗ / Упор. Чала Т.Т. – Х.: Вид. гр. «Основа», 2008. – 528 с. (Серія «ДНЗ. Керівнику»).

7. Положення про дошкільний навчальний заклад // Освіта України. – 2003. - № 22. – 25 березня. – С. 3,8; //Дошкільне виховання. – 2003. - № 5. – С. 3-6.

8. Примірний Статут дошкільного навчального закладу // Дошкільне виховання. – 2003. - № 7. – С. 22-27; //Інформаційний збірник МОН України. – 2003. - № 9. – С. 14-18.

Додаткова література:

1. Нормативні документи. Для завідуючих ДНЗ / Упор. Чала Т.Т. – Х.: Вид. гр. «Основа», 2008. – 528 с. (Серія «ДНЗ. Керівнику»).

2. Середницька А.Д., Курочка Н.М. Довідник керівника дошкільного навчального закладу. – Х.: Веста: Видавництво «Ранок», 2006. – 440 с.

3. Смольникова Г. Тематичний контроль за станом навчально-виховного процесу в дошкільному навчальному закладі // Дитячий садок. – 2003. - №11; 2003. - №38.

4. Тименко О. Тематична перевірка в дошкільному навчальному закладі // Практика управління закладом освіти. – 2007. - №3. – С.65-71.

Інформаційні ресурси:

1. «Методичні рекомендації до програми виховання та навчання дітей від двох до семи років «Дитина» - <http://nauch.com.ua/psihologiya/5477/index.html>

2. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт» (авт. кол. Андрієтті О.О., Голубович О.П. та ін.) - http://www.mon.gov.ua/images/files/doshkilna-crednyia/doshkilna/progr_rozv/1.pdf

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання – диф. залік

5. Засоби діагностики успішності навчання - тестові завдання, письмові роботи, усна відповідь.

II. ЦИКЛ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОГО СПРЯМУВАННЯ

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ «БАКАЛАВР»

ІСТОРІЯ МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Авторська програма
нормативної навчальної дисципліни
підготовки магістр
напряму 01 Освіта
спеціальності 012 Дошкільна освіта
(Шифр за ОПП _____)

Програма розроблена

Гриценко І.В., доцентом кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти, кандидатом педагогічних наук.

Вступ

Програма вивчення навчальної дисципліни “Методика навчання англійської мови в ДНЗ” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів напряму 012 Дошкільна освіта.

Предметом вивчення навчальної дисципліни “Історія музичного виховання ” є основи теоретичного осмислення розвитку музичного мистецтва. Навчальна дисципліна узагальнює та систематизує уявлення про сутність музики як виду мистецтва, її різновиди, історію та закономірності розвитку музики Давнього світу, доби середньовіччя, епохи Відродження, музичну культуру XVII - першої половини XVIII ст., музики бароко, музичну культуру класицизму (друга половина XVIII ст.), особливості романтизму в музиці, музичні напрямки наприкінці XIX-XX ст., специфіку української музики, напрямки музичної культури XX ст. (етнічна музика, джаз, рок-музика, поп-музика, техно, хіп-хоп).

Міждисциплінарні зв'язки: студенти мають актуалізувати знання з курсів «Історія», «Історія України», «Теорія музики та сольфеджіо», «Музичний інструмент» що сприятиме в подальшому формуванню професійної компетентності вихователя та музичного керівника у ДНЗ.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни “Методика навчання англійської мови в ДНЗ” є набуття музично-історичних, культурологічних знань розвитку музичного мистецтва, умінь їх педагогічної інтерпретації в професійну діяльність музичного керівника у ДНЗ.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є *пізнавальні:*

- формувати у студентів уявлення про особливості розвитку музичного мистецтва різних країн та різних історичних епох;
- формування мистецького світогляду;
- підвищення рівня музичної ерудиції;

- формування умінь об'єктивної оцінки мистецьких явищ минулого та сучасності;

виховні:

- вироблення професійного ставлення до певної музичної події, стильового чи жанрового явища, конкретного музичного твору, творчого доробку та діяльності певного композитора чи виконавця в

контексті історико-культурологічного підходу;

- виховання естетичного смаку та відчуття стилю;

розвивальні:

- розвиток умінь використовувати теоретичні знання у процесі виховання дошкільників та під час музичних занять у ДНЗ;

- виховання аналітичного мислення.

1.3. Компетентності:

- *музично-педагогічна компетентність* (МПК) вихователя та музичного керівника – трактується як інтегративна особистісна якість, що виражає здатність до самостійної успішної реалізації завдань музичної освіти дітей на основі системної взаємодії загальногромадянських, психолого-педагогічних та музичних компетенцій. Музично-педагогічна компетентність вихователя та музичного керівника передбачає високий рівень їх загальнокультурного розвитку, ерудиції в галузі професійно-фахових знань (з педагогіки, психології, музичного мистецтва, методики музичного навчання), наявність досвіду та спроможність до аналітико-оцінювальних і творчо-ініціативних дій у виховній роботі з дітьми;

- *музично-інформаційна і технологічна* – здатність до самостійного пошуку музичного матеріалу в мережі Інтернет, репертуарних збірках, навчально-методичних посібниках;

- *мистецтвознавча* – знання історії музики, розуміння закономірностей становлення й розвитку музичного мистецтва різних країн у різні історичні періоди; знання творчого доробку композиторів різних епох та розуміння стилістичних і жанрових особливостей музичних творів; здатність застосовувати знання з історії музики та інших видів мистецтва у професійній діяльності.

- *музично-теоретична* – знання, розуміння і здатність застосовувати на практиці основні положення теорії музики, гармонії, поліфонії; здатність до теоретичного аналізу музичних творів різних форм, жанрів і стилів; сформованість музично-теоретичного тезаурусу.

- *методична* – здатність застосовувати базові знання і вміння для формування ключових і предметних компетентностей.

1.4. Очікувані результати навчання:

У результаті вивчення дисципліни «Історія музичного мистецтва» студент повинен **знати:**

- основні закономірності формування й розвитку зарубіжної музичної

культури та їх зв'язок із суспільно-історичними умовами;

- естетичні погляди представників різних композиторських шкіл;
- основні стилістичні риси національних композиторських шкіл;
- загальні напрями та стилі в музиці кожної культурної доби;
- основні музичні жанри та особливості їх розвитку;
- характерні риси творчості видатних композиторів певної епохи;

уміти:

- узагальнювати окремі історичні факти і робити висновки щодо розвитку музичної культури;

- охарактеризувати художній стиль доби, напрями, течії;
- здійснити порівняльний аналіз творів різних жанрів, епох і стилів;
- аналізувати літературу з історії, теорії музичної культури, біографічні та публіцистичні матеріали;

та публіцистичні матеріали;

- визначати основні риси того чи іншого музичного стилю, художнього напрями, композиторської школи та їх проявів у конкретному музичному творі;

- охарактеризувати творчість композитора (розкрити коло тем, образів,

- жанрів, виявити найтиповіші музичні засоби, використані для втілення ідейно-образного змісту його творів);

- охарактеризувати роль елементів музичної мови у створенні художнього образу (чи образів) твору;

- застосовувати набуті знання та вміння у власній педагогічно-виховній

- діяльності.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 300 годин/ 10 кредитів ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Музичне мистецтво докласичного періоду. Виникнення музичного мистецтва. Загальні риси первісного мистецтва. Основні особливості давньосхідної культури. Музика Античної Греції. Музичне мистецтво середньовіччя. Огляд найважливіших музичних жанрів духовної музики, світської і народної музики. Епоха Відродження. Виникнення національних композиторських шкіл. Сильові ознаки мистецтва Бароко, Класицизму, Рококо. Формування оперних національних шкіл.

Музична культура Німеччини кінця XVII – початку XVIII століття. І.С.Бах. Особливості музичної культури Німеччини кінця XVII – початку XVIII століть. Розвиток органної, оперної та інструментальної музики. **І. С. Бах** – уособлення найвищих досягнень світової культури. І. С. Бах і його час. Діапазон, ідейно-художній зміст творчості, жанрове розмаїття, коло образів. Традиції і новаторство у мистецтві І. С. Баха. Основні етапи життєвого і творчого шляху.

Епоха просвіти, віденська класична школа. Жанри симфонії і сонати у творчості Й. Гайдна, В. Моцарта, Л. Бетховена. Симфонічний оркестр. Нові художньо-естетичні принципи у музичному мистецтві другої половини XVIII століття. Утвердження просвітницьких ідей. Розвиток камерної, ансамблевої та сольної інструментальної музики. Симфонічний оркестр: функції оркестрових груп. Симфонічна музика. Жанри симфонії, сонати, квартету.. Образи, особливості тематизму. **Й. Гайдн** – основоположник віденської класичної школи. Провідні ідеї творчості. Гармонія світосприйняття. Розвиток жанру симфонії. Симфонічна творчість **В. А. Моцарта**. Взаємозв'язок оперної та симфонічної музики. Розвиток жанру симфонії. Риси оркестрового стилю. Основні принципи лірико-драматичного типу симфонізму. Фортепіанна творчість. Вплив моцартівського виконавства на його творчість. Тракткування інструмента. Розвиток жанру фортепіанної сонати. Універсалізм В.А.Моцарта. Загальна характеристика оперної естетики В.А.Моцарта. Риси оперної реформи. **Л. Бетховен** – один із найвидатніших представників світової музичної культури. Втілення у його творчості демократичних ідей епохи. Громадянський характер змісту й образів. Історичне значення творчості. Симфонізм як основний творчий метод. Риси оркестрового стилю. Фортепіанна, творчість Л. Бетховена. Новаторські риси фортепіанного стилю.

Романтизм – провідний мистецький напряму XIX столітті. Соціально-політичні передумови романтизму. Основні риси нового напрямку мистецтва XIX століття. Естетика романтизму. Специфіка її відбиття в музиці. Провідні жанри епохи. Новизна музичного стилю: змісту, форми, засобів виразності тощо. **Ф. Шуберт** – один із перших представників австро-німецького романтизму. Новаторство Ф. Шуберта: створення жанру фортепіанної мініатюри, пісенних циклів, ліричної симфонії, сонати нового типу. Вокальна творчість. Теми, образи, жанрова різноманітність. Специфіка засобів музичної виразності. Роль фортепіано у розкритті творчого задуму. Прогресивна спрямованість романтизму **Р. Шумана**. Відображення у творчості особливостей другого етапу розвитку романтизму. Універсальність діяльності Р. Шумана як композитора, піаніста, критика, публіциста, літератора, видавця-редактора, музично-громадського діяча. Особливості музичної мови. Патріотизм творчості **Ф. Шопена**. Національні витоки стилю. Своєрідність романтизму Ф. Шопена. Жанри творчості. Коло образів (поєднання ліричних образів з героїко-драматичним змістом). Провідне і визначальне значення фортепіанної музики у творчій спадщині Ф. Шопена. Розширення і збагачення жанрів фортепіанної літератури. Риси фортепіанного стилю. **Е. Гріг** – основоположник норвезької музичної класики. Риси романтизму у творчості Е. Гріга. Симфонічна музика Е. Гріга. Сюїта “Пер Гюнт”. Драматична поема та її музичне втілення. Тракткування основних образів. Специфіка музичної мови. Зв'язок з фольклорними джерелами.

Змістовий модуль 2. Історія української та російської російської

музики. Сучасне музичне мистецтво. Українські народні календарно-обрядові пісні та думи. Народний інструментарій. М.Дилецький «Мусікійська граматика». Становлення професійної музики в Україні (XVII - XVIII ст.) – Д.Бортнянський, М.Березовський, А.Ведель.М.Гулак-Артемівський «Запорожець за Дунаєм». Значення творчості М.Лисенка для становлення української музики. Традиції М.Лисенка в творчості його послідовників - М. Аркаса, М. Колачевського, В. Сокальського, К. Стеценка, Я. Степового, М. Леонтовича, С. Людкевича. Л.Ревуцький та Б.Лятошинський - класики української композиторської школи. Жанрові, стильові особливості, тематика творчості. В.Сильвестров, Л.Колодуб, М.Скорик, Г.Ляшенко, Є.Станкович, І.Карабиць – композитори-класики новітньої української музики. Жанрові та стильові особливості української музичної культури.

Російська народна музика – пісні, частушки. М.Глінка – класик російської музичної культури. Жанр романсу в російській музичній культурі. Композитори «Могутньої купки» - М.П.Мусоргський, М.А.Римський–Корсаков, П.Бородін. Творчість П.І.Чайковського. Романтизм в російській музичній культурі – С.В.Рахманінов. Еволюція творчості О.Скрябіна. І.Ф.Стравінський - жанри творчості. Російська музика радянського періоду Д.Д.Шостакович, С.С.Прокоф'єв.

Етнічна музика сучасності: фламенко, кантрі (ковбойська музика, вестерн-свінг, блюграсс, хонкі-тонк, кантрі-госпел, кантрі-фолк), ска, реггі, ран, блюз. Особливості музичних стилів. Представники. Джаз як явище музичного мистецтва. Африканські та європейські витоки джазу. Інструментальний та вокальний джаз. Рок-музика та її стильові різновиди. Характеристика музичних стилів рок-музики. Використання електромузичних інструментів та технічних пристроїв (мікрофони, мікшерний пульт, посилювачі, перетворювачі звуку, синтезатори) як основа рок-музики. Специфіка та особливості розвитку української рок-музики.

3. Рекомендована література.

Основна література

1. Архимович Л. Нариси з історії української музики: В 2-х т. [Текст]: дослідження /Л. Архимович, Т. Каришева, Т. Шеффер, О. Шреєр-Ткаченко. - К.: Музична Україна, 1964.
2. Галацкая В.С. Музыкальная литература зарубежных стран: Учеб. пособие. Вып. III. –7-е изд. – М.: Музыка, 1983. – 560 с.
3. История украинской музыки [Текст]: Учеб. пособие для студентов муз. вузов СССР /Сост. и ред. А.Я. Шреєр-Ткаченко. — М.: Музыка, 1981. -356 с.
4. Друскин М. История зарубежной музыки: Учеб. пособие. Вып. 4: Вторая половина XIX века. – изд. 5-е. – М.: Музыка, 1980. – 528 с
5. Конен В. История зарубежной музыки. Вып. 3. изд. 6-е. – М.: Музыка, 1984. – 533 с.

6. Корній Л. Історія української музики: у 3 ч. [Текст]: дослідження /Л. Корній. – Київ-Харків-Нью-Йорк, Вид-во М. П. Коць. 2001. – Ч. 3. ХІХ ст. – 480 с.

7. История русской музыки: Учебник. Вып.1. С древнейших времен до середины ХІХвека / Келдыш Ю.В., Левашева О.Е. / Общ. Ред. и предисл. А.И. Кандинского – 4-е изд., доп. и перераб. – М.: Музыка, 1990. – 431 с.

8. Ливанова Т. История западноевропейской музыки до 1789 года: Учебник. В 2х т., т.ІІ. ХVІІІ век: изд. 2-е перераб. и доп. – М.: Музыка, 1982. – 622 с.

9. Цалер И. Популярная музыка ХХ века. Джаз, блюз, рок, поп, кантри, фолк, електроника, соул/ Игорь Цалер. – М.: Мир энциклопедий Аванта +, Астрель, Полиграфиздат, 2010. - 512 с.

Додаткова література.

1. Грінченко М. Історія української музики [Текст]: монографія /М. Грінченко /Під ред. І. Соневицького. – [2-е вид.] – Нью-Йорк: Український музичний інститут, 1961. – 192 с.

2. Іваницький А. Українська музична фольклористика [Текст]: Навчальний посібник /А. Іваницький. – К.: Заповіт, 1997. – 319 с.

3. Історія української культури [Текст]: навчальний посібник /За загал. ред. І. Крип'якевича. — 4-те вид., стереотип. - К.: Либідь, 2002. — 656 с.

4. Конен В. Третий пласт. Новые массовые жанры в музыке ХХ века / В.Конен. – М.: Музыка, 1994. - 160 с.

5. Прохорова И.А. Музыкальная литература зарубежных стран. – М.: Музыка, 1990. –128 с.

6. Швейцер А. Иоганн Себастьян Бах. - М.: Классика-ХХІ, 2002. – 304 с.

Інтернет- ресурси

1. <http://nlib.org.ua>
2. <http://ru.wikipedia.org/>
3. <http://vnotke.com>.
4. <http://www.liveinternet.ru>
5. <http://www.opera.com.ua/>
6. www.tarakanov.net

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання - залік.

5. Засоби діагностики успішності навчання: відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається усному опитуванню та тестовому контролю.

МУЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ І ОСНОВИ ХОРЕОГРАФІЇ З МЕТОДИКОЮ НАВЧАННЯ

**Авторська програма
нормативної навчальної дисципліни
підготовки бакалавр
напряму 01. Освіта
спеціальності 013 початкова освіта**

(Шифр за ОПП 1.3.12)

Програма розроблена

Владимировою А.Л., доцентом кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти, кандидатом педагогічних наук.

Вступ

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Музичне виховання і основи хореографії з методикою навчання» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів напряму 013 Початкова освіта.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Музичне виховання і основи хореографії з методикою навчання» є теоретичні і практичні засади методики музичного виховання і основ хореографії з методикою навчання в початковій школі: закономірності засвоєння учнями музичного матеріалу; програми, принципи, методи, прийоми, форми навчання учнів початкових класів предмету «Музичне виховання і основи хореографії з методикою навчання».

Міждисциплінарні зв'язки: студенти мають актуалізувати знання з курсів «Загальна педагогіка», «Вікова психологія», «Класичний танець», «Народно-сценічний танець», «Композиція та постановка танцю», «Сучасний та бальний танець», «Методика викладання хореографії», «Музичне мистецтво», «Фольклористика» та інші предмети спеціального циклу, що сприятиме в подальшому формуванню професійної компетентності вчителя початкових класів у методичному аспекті.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Музичне виховання і основи хореографії з методикою навчання» є формування у майбутніх вчителів цілісної системи знань щодо поняття музичної культури в сучасних умовах; розвиток уміння мислити творчо, здатності до художнього самовираження, рефлексії та духовного самовдосконалення; виховання особистісно-ціннісного ставлення до музичного та хореографічного мистецтва, реальної участі в конкретних видах педагогічної діяльності з музично-хореографічного виховання.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Музичне виховання і основи хореографії з методикою навчання» є:

Пізнавальні:

- цілеспрямоване і систематизоване формування у студентів уявлень про види та жанри як вітчизняної, так і зарубіжної музично-хореографічної системи, навичок музично-естетичного сприймання та оцінної діяльності; цілісне розглядання теорії та практики художньо-образної мови різних видів мистецтв;

- створення умов ґрунтовного засвоєння теоретичних знань та здобуття практичних умінь управління навчально-виховним процесом з музичного та хореографічного мистецтв в початкових класів;

- забезпечення ефективності виховання студентів засобами музичного та хореографічного мистецтва через предметно-інтегративну освіту, яка поєднує навчання, виховання, розвиток на основі інтерактивних педагогічних технологій;

- збагачення емоційно-почуттєвої сфери.

Виховні:

- виховання в студентів соціальної активності, намагання керуватися в практичній діяльності принципами загальнолюдської моралі, сумлінного ставлення до професії, прагнення до творчості.

Розвивальні:

- стимулювання художньо-образного мислення, уяви та інтуїції; вмільний підбір та застосування студентами методів, засобів, форм музичного виховання та хореографічного навчання учнів початкових класів;

- розвиток у студентів вміння використовувати теоретичні знання при вирішуванні практичних питань викладання музичного та хореографічного мистецтва в початкових класах.

1.3. Компетентності:

- *загально педагогічна* – володіння базовими інваріантними психолого-педагогічними знаннями й уміннями, обумовленими успішністю вирішення широкого кола виховних і освітніх завдань в різних педагогічних системах; це відповідність певним професійно-педагогічним вимогам незалежно від спеціалізації майбутнього педагога; це володіння сукупністю загальнолюдських якостей особистості, необхідних для успішної професійно-педагогічної діяльності;

- *спеціальна* – володіння специфічними для даного курсу знаннями й уміннями;

- *пізнавально-інтелектуальна*– сукупність теоретичних знань, практичних умінь, навичок, ставлень, досвіду, особистісних якостей учителя, що дають змогу здійснювати пошукову, евристичну діяльність, самостійно здобувати нові знання, аналізувати діяльність учасників навчально-виховного процесу, приймати рішення.

- *діагностична компетенція* – це вміння вчителя вивчати здібності фізичного, психічного, розумового розвитку, рівня морального, естетичного виховання, умов сімейного життя і виховання дітей.

- *прогностична компетенція* – вміння вчителя визначити напрямок своєї

діяльності, її конкретні цілі і завдання на кожному етапі виховної роботи, і передбачати кінцевий результат.

- *організаторська компетенція* – це вміння вчителя залучати учнів до певної роботи і співробітництво з ними в досягненні поставленої мети.

- *компетенція творчості* – це здатність педагога продуктивно організувати вирішення педагогічних проблем неординарними способами, діяти у тій чи іншій сфері відповідно до його інтелектуальної, ауто психологічної, комунікативної, психологічної компетентностей.

- *методична компетенція* – це оволодіння знаннями методологічних і теоретичних основ методики навчання різних предметів, концептуальних основ структури і змісту засобів навчання (підручників, навчальних посібників тощо), уміння застосувати знання в педагогічній і громадській діяльності, виконувати основні професійно-методичні функції.

- *рефлексивна* – регулятор особистісних досягнень педагога, збудник професійного зростання, вдосконалення педагогічної майстерності. Дана компетенція проявляється в здатності до самопізнання (самопостереження, самоаналізу, критичної самооцінки), самовираження (самокритики, самостимулювання, самозмушування тощо.), самореалізації (самоорганізації, контролю та обліку діяльності з самоутворення).

1.4. Очікувані результати навчання:

знати:

- теоретичні засади курсу «Музичне виховання і основи хореографії з методикою навчання»;

- засоби музичної і хореографічної виразності;

- види хореографічної роботи студентів у групі (організаційна, постановочна, репетиційна робота, концертна діяльність).

- розвивати здатність до свідомого вибору шляхів та методів удосконалення своїх особистих і професійних якостей, уміння застосовувати їх на практиці.

вміти:

- планувати, моделювати та проводити уроки з музичного виховання і основ хореографії з методикою навчання за різними теоретичними основами методики;

- досягати мету на якісному виконанні професійної діяльності;

- володіти навичками дослідницької, творчої та організаторської діяльності;

- застосовувати набуті знання в педагогічній діяльності: музичні, хореографічні, фольклористичні, психологічні, дидактичні основи педагогіки, загальні питання методики музичного та хореографічного мистецтва.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальні питання теорії та методики музичного виховання і основ хореографії з методикою навчання

Предмет і завдання курсу «Музичне виховання і основи хореографії з методикою навчання». Загальні питання теорії та методики музичного та хореографічного виховання. Значення ритміки та хореографії в системі виховання дітей молодшого шкільного віку. Засоби і методичні особливості курсу. Основи навчання хореографії: дидактичні принципи музичного та хореографічного виховання, їх реалізація. Етапи навчання. Методи і методичні прийоми. Взаємозв'язок рухів і музики. Музичні ігри. Хореографічні вправи. Засоби музичної виразності в системі музично-хореографічного виховання. Мелодія. Регістр. Ритм. Розмір. Темп. Основи музичної грамоти. Методика засвоєння музичних знань та поєднання музики і рухів. Слухання музики. Методика розучування рухів у відповідності з побудовою періоду музичного твору. Ознайомлення з методичними посібниками. Порівняння методичних компонентів педагогічних систем в роботі музично-ритмічного та хореографічного навчання і виховання В. Верховинця, Г. Березової, А. Шевчук, А. Тараканової.

Змістовий модуль 2. Методика музично-ритмічного та хореографічного виховання учнів початкових класів.

Засоби хореографічної виразності: позиції рук, ніг, постава корпусу, рівновага, стрибок, оберт, виворотність. Взаємозв'язок рухів і музики. Музичні ігри, які використовуються для закріплення отриманих навичок та вмінь в узгодженні рухів з музикою. Хореографічні вправи, хороводи, танці.

Методика виконання різних форм ходьби та бігу у взаємозв'язку з музичними завданнями. Основні танцювальні рухи: приставний крок, па галопу, перемінний крок, па польки, крок вальсу. Елементи національних танців. Елементи сучасних танців. Створення і запис танців. Ритмічна гімнастика.

3. Рекомендована література

Основна література:

1. Бондаренко Л. Ритміка і танець у 1 – 4 класах загальноосвітньої школи. / Л. Бондаренко – К.: «Музична Україна», 1989
2. Верховинець В. Весняночка / В. Верховинець. – К.: Муз. Україна, 1989. – 343 с.
3. Полятков С. Т. Азбука хореографії. / С. Т. Полятков. – М.: Рольф, 1999. – 272с.
4. Тараканова А. «Хореографія – програма для середньої загальноосвітньої школи (1-4 класи)». / А. Тараканова. // Початкова школа № 10, 11, 12 2000 р.
5. Шевчук А. С. Дитяча хореографія: навч.-метод. посібник / А. С. Шевчук. – Тернопіль: Мандрівець, 2016. – 288 с.

6. Юцевич Ю. Музыка. Словник-довідник. – Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2003. – 352с.

Додаткова література:

1. Гелен Ідом. Вчимося танцювати./ Ідом Гелен і Катрак Ніколя – К.: Видавництво «Махаон-Україна», 2001. – 32с.
2. Детская энциклопедия «Балет». – М.: Астрель АСТ, 2001. – 63с.
3. Люси Смит. Танцы. Начальный курс./Смит Люси. – М.: Астрель, 2001. – 47с.
4. Нейл Моррис. Музыка и танец. /Моррис Нейл. – М.: ООО «Издательство»; ООО «Издательство Астрель», 2002. – 32с.

Інтернет-ресурси на допомогу вчителю

1. <http://folk.org.ua/> — Українська автентична музика (збереження унікальної народної музичної спадщини України);
2. <http://www.classic-music.ru/> — містить такі розділи: «Композитори» (біографії і творчі портрети); «Виконавці» (диригенти, співаки, піаністи, скрипалі, віолончелісти та ін.);
3. <http://gomin.uazone.net> — « Гомін»: архів української народної пісенності;
4. <http://www.artsmaidan.kiev.ua> — «ArtsMaidan» — галерея сучасного українського мистецтва» (твори сучасних українських митців on-line у жанрах живопису, графіки, скульптури, кераміки, портрету і натюрморту, декоративно-прикладного мистецтва);
5. www.student.ru
6. www.osvita.ru

6. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Усне опитування, виконання практичного завдання, контрольного завдання, тестування, залік.

7. Засоби діагностики успішності навчання

Педагогічний контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю.

Використовуються такі методи усного та письмового контролю, які сприяють підвищенню мотивації студентів-майбутніх фахівців до навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається практичному і тестовому контролю.

МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО З МЕТОДИКОЮ НАВЧАННЯ

Авторська програма
нормативної навчальної дисципліни
підготовки бакалавр
напряму 01. Освіта
спеціальності 013 Початкова освіта
(Шифр за ОПІ 1.3.13.3)

Програма розроблена

Владимировою А.Л., доцентом кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти, кандидатом педагогічних наук.

Вступ

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Музичне мистецтво з методикою навчання» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів напряму 013 Початкова освіта.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Музичне мистецтво з методикою навчання» є теоретичні і практичні засади методики навчання музичного мистецтва в початковій школі: закономірності засвоєння учнями музичного матеріалу; програми, принципи, методи, прийоми, форми навчання учнів початкових класів предмету «Музичне мистецтво».

Міждисциплінарні зв'язки: студенти мають актуалізувати знання з курсів «Загальна педагогіка», «Вікова психологія», «Родинна педагогіка», «Педагогічна майстерність», «Театральна-ігрова педагогіка», «Образотворче мистецтво», «Ритміка і хореографія», «Фольклористика», «Музична література», що сприятиме в подальшому формуванню професійної компетентності вчителя початкових класів у методичному аспекті.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Музичне мистецтво з методикою навчання» є формування у майбутніх вчителів цілісної системи знань щодо поняття музичної культури в сучасних умовах; розвиток умінь мислити творчо, здатності до художнього самовираження, рефлексії та духовного самовдосконалення; виховання особистісно-ціннісного ставлення до музичного мистецтва, реальної участі в конкретних видах педагогічної діяльності з музичного виховання.

1.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Музичне мистецтво з методикою навчання» є:

Пізнавальні:

- цілеспрямоване і систематизоване формування у студентів уявлень про види та жанри як вітчизняної, так і зарубіжної музики, навичок музично-естетичного сприймання та оцінної діяльності; цілісне розглядання теорії та практики художньо-образної мови різних видів мистецтв;

- створення умов ґрунтового засвоєння теоретичних знань та здобуття практичних умінь управління навчально-виховним процесом з музичного мистецтва в початкових класів;

- забезпечення ефективності виховання студентів засобами музичного

мистецтва через предметно-інтегративну освіту, яка поєднує навчання, виховання, розвиток на основі інтерактивних педагогічних технологій;

- збагачення емоційно-почуттєвої сфери.

Виховні:

- виховання в студентів соціальної активності, намагання керуватися в практичній діяльності принципами загальнолюдської моралі, сумлінного ставлення до професії, прагнення до творчості.

Розвивальні:

- стимулювання художньо-образного мислення, уяви та інтуїції; вмільний підбір та застосування студентами методів, засобів, форм навчання учнів початкових класів;

- розвиток у студентів вміння використовувати теоретичні знання при вирішуванні практичних питань викладання музичного мистецтва в початкових класах.

1.3. Компетентності:

- *загально педагогічна* – володіння базовими інваріантними психолого-педагогічними знаннями й уміннями, обумовленими успішністю вирішення широкого кола виховних і освітніх завдань в різних педагогічних системах; це відповідність певним професійно-педагогічним вимогам незалежно від спеціалізації майбутнього педагога; це володіння сукупністю загальнолюдських якостей особистості, необхідних для успішної професійно-педагогічної діяльності;

- *спеціальна* – володіння специфічними для даного курсу знаннями й уміннями;

- *пізнавально-інтелектуальна* – сукупність теоретичних знань, практичних умінь, навичок, ставлень, досвіду, особистісних якостей учителя, що дають змогу здійснювати пошукову, евристичну діяльність, самостійно здобувати нові знання, аналізувати діяльність учасників навчально-виховного процесу, приймати рішення;

- *діагностична компетенція* – це вміння вчителя вивчати здібності фізичного, психічного, розумового розвитку, рівня морального, естетичного виховання, умов сімейного життя і виховання дітей;

- *прогностична компетенція* – вміння вчителя визначити напрямок своєї діяльності, її конкретні цілі і завдання на кожному етапі виховної роботи, і передбачати кінцевий результат;

- *організаторська компетенція* – це вміння вчителя залучати учнів до певної роботи і співробітництво з ними в досягненні поставленої мети;

- *компетенція творчості* – це здатність педагога продуктивно організувати вирішення педагогічних проблем неординарними способами, діяти у тій чи іншій сфері відповідно до його інтелектуальної, ауто психологічної, комунікативної, психологічної компетентностей;

- *методична компетенція* – це оволодіння знаннями методологічних і теоретичних основ методики навчання різних предметів, концептуальних основ структури і змісту засобів навчання (підручників, навчальних

посібників тощо), уміння застосувати знання в педагогічній і громадській діяльності, виконувати основні професійно-методичні функції.

- *рефлексивна* – регулятор особистісних досягнень педагога, збудник професійного зростання, вдосконалення педагогічної майстерності. Дана компетенція проявляється в здатності до самопізнання (самопостереження, самоаналізу, критичної самооцінки), самовираження (самокритики, самостимулювання, самозмушування тощо.), самореалізації (самоорганізації, контролю та обліку діяльності з само утворення).

1.4. Очікувані результати навчання:

знати:

- теоретичні засади курсу «Музичне мистецтво з методикою навчання»;
- застосовувати набуті знання» в педагогічній діяльності: музичні, хореографічні, фольклористичні, психологічні, дидактичні основи педагогіки, загальні питання методики музичного мистецтва;
- розвивати здатність до свідомого вибору шляхів та методів удосконалення своїх особистих і професійних якостей, уміння застосовувати на практиці.

вміти:

- планувати, моделювати та проводити уроки з музичного мистецтва за різними теоретичними основами методики;
- досягати мету на якісному виконанні професійної діяльності;
- володіти навичками дослідницької, творчої та організаторської діяльності.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин / 4 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль I. Музика як вид мистецтва і предмет виховання

Вступ. Теоретичні та методологічні основи музичного виховання. Сучасні нормативні документи та вимоги при вивченні курсу «Музичне мистецтво з методикою навчання».

Порівняння методичних компонент музично-педагогічних систем Е. Жак-Далькроза, К. Орфа, З. Кодая, Д. Кабалевського. Естетичне виховання засобами музичного фольклору України.

Вікова характеристика з огляду готовності дітей до музичного навчання і виховання. Розвиток музичних здібностей. Релятивна система.

Жанрова система музичної культури. Жанри народного мистецтва. Дитячий музичний фольклор. Музично-естетичне виховання у системі навчання початкової школи.

Змістовий модуль II. Види музичної діяльності

Основи теорії музики. Музична фонетика. Нотна графіка. Музична морфологія. Музичні форми.

Дитяча музична творчість. Види творчих завдань. Музично-дидактичні ігри. Музично-ритмічні рухи. Гра на дитячих музичних інструментах. Казкові сюжети на уроках музики. Хоровий спів – основний вид музично-

виконавської діяльності дітей. Методика навчання співу. Методика розучування пісні. Основи гігієни, співацького режиму і охорони дитячого голосу. Основні диригентські жести. Методика формування музичного сприймання. Життя і творчість видатних композиторів (за програмою курсу). Взаємозв'язок різних видів мистецтва на уроках музики. Художньо-творча робота діяльність учнів у процесі музичного сприймання.

Змістовий модуль 3

Форми і технології музичного виховання учнів початкової школи

Навчальні програми з музичного мистецтва для 1-4 класів. Принципи відбору і структурування навчального матеріалу. Інноваційні освітні технології на уроках музичного мистецтва. Позаурочна музична робота з молодшими школярами.

Змістовий модуль 4

Методика навчання музичного мистецтва в початковій школі

Особливості програм з музичного мистецтва (1 – 2 клас). Особливості програм з музичного мистецтва (3 клас). Особливості програм з музичного мистецтва (4 клас). Інструментальне музикування учнів початкової школи на уроках музичного мистецтва.

3. Рекомендована література

Основна література:

1. Аристова Л. С. Методика викладання музичного мистецтва в 1 класі : методичний посібник / Л. С. Аристова. – Миколаїв : ОППО, 2014. – 128 с.
2. Верховинець В. Весняночка / В. Верховинець. – К. : Муз. Україна, 1989. – 343 с.
3. Владимірова А. Практикум з курсу «Основи музичного виховання з методикою викладання» : Для студентів спеціальності 6.010100 «Початкове навчання» денної, заочної та екстернатної форм навчання. / А. Владимірова // . – Херсон : Видавництво ХДУ, 2006. – 132 с.
4. Колискові пісні та забавлянки / упор. Довженок Г. В., Луганська К. М. – К. : Наук. думка, 1984. – 472 с.
5. Лобова О. Уроки музики в 2 (1) кл. почат. шк.: посіб. для вчителя. / О. Лобова. – К.: Освіта, 1998. – 63с.
6. Масол Л. Методика навчання мистецтва у початковій школі : посібник для вчителів / Л. Масол, О. Гайдамака, Е. Белкіна, О. Калініченко, І. Руденко. – Х. : Веста : Видавництво «Ранок», 2006. – 256 с.
7. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва (теорія і методика викладання
8. Ростовський О. Методика викладання музики в початковій школі / О. Ростовський. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2000. – 216 с.
9. Смаглій Г. А. Основи теорії музики : [підручник для навчальних закладів освіти, культури і мистецтв. – 3-тє вид., перероб. і доп.] / Г. А. Смаглій Л. В. Маловик. – Х. : Факт, 2005. – 384 с.
10. Хлебникова Л. Особливості навчання музичного мистецтва за новими програмами у 1 класі / Людмила Хлебникова // Початкова школа. –

2012. – № 10. – С. 37-40; Початкова школа. – 2012. – № 12. – С. 47-49; Початкова школа. – 2013. – № 2. – С. 16-19; Початкова школа. – 2013. – № 4. – С. 15-18.

Додаткова література:

1. Жак-Далькроз Э.Ж. Ритм /Э.Жак Далькроз. – М.: Классика-XXI, 2002. –145с.
2. Масол Л. Методика навчання мистецтва у початковій школі: посібник для вчителів / Л.Масол, О.Гайдамака, Е.Белкіна, О.Калініченко, І. Руденко. – Х.: Веста: Видавництво «Ранок», 2006. – 256 с.
3. Падалка Г. Учитель, музика, діти / Г. Падалка. – К.: Муз. Україна, 1982. – 144 с.
4. Пометун О.І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посібник [Текст] / О.І. Пометун, Л.В. Пироженко; за заг. ред. О.І.Пометун. – К. : А. С. К., 2006. – 192 с.
5. Тютюнникова Т. Група або трупа? Мова. Музика. Рух. Творчість. /Т. Тютюнникова //Дошкільне виховання. №1., 2000, С. 20 – 21.
6. Черкасов В. Теорія і методика музичної освіти: навч.посіб. /В Черкасов. – К.:ВЦ «Академія», 2016. – 240 с.

Інтернет-ресурси на допомогу вчителю

1. <http://spiv.org.ua/> — Хоровий спів в Україні (інформація про хоровий спів в Україні, видатних хорових композиторів, диригентів, хормейстерів, регентів, хори; новини хорового життя; хорові фото-, аудіо-, відеогалереї; анонси хорових подій тощо);
2. «Факти» (цікаві та маловідомі з життя видатних особистостей); «Афоризми»; «Інструменти» (енциклопедія старовинних і сучасних інструментів); «Словник музичних термінів»; «Наші проекти» (кращі сайти про класичну музику);
3. <http://www.artofukraine.com> — сучасне мистецтво українських художників.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Усне опитування, виконання практичного завдання, контрольного завдання, тестування, екзамен.

5. Засоби діагностики успішності навчання

Педагогічний контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю.

Використовуються такі методи усного та письмового контролю, які сприяють підвищенню мотивації студентів-майбутніх фахівців до навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається практичному і тестовому контролю.

МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ
Авторська програма
нормативної навчальної дисципліни
підготовки бакалавр
напряму 0101. Педагогічна освіта
спеціальності 012 Дошкільна освіта

(Шифр за ОПП _____)

Програма розроблена

Гриценко І.В., доцентом кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти, кандидатом педагогічних наук.

Вступ

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни “Музичний інструмент” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів напряму 013 Дошкільна освіта., спеціалізація «Музичне виховання».

Предметом вивчення навчальної дисципліни “Музичний інструмент” є система виконавських умінь та навичок, необхідних для вираження художнього задуму твору у виконавському процесі на музичному інструменті (фортепіано); закономірності засвоєння студентами творів класичної музики та дитячого репертуару.

Міждисциплінарні зв'язки: у процесі вивчення дисципліни «Музичний інструмент» важливим є опанування знань із предметів музично-теоретичного та методико-педагогічного циклів, таких як: теорія музики, сольфеджіо, педагогіка загальна та дошкільна, історія української культури та музики, методика музичного виховання у ДНЗ тощо.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Музичний інструмент» є формування навичок гри на музичному інструменті та умінь виконавської інтерпретації музичного твору як важливих складових фахової підготовки музичного керівника ДНЗ.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни “Методика навчання англійської мови в ДНЗ” є

пізнавальні:

- формування розуміння жанрової та стильової естетики музичного твору;

- вивчення загальних закономірностей будови музичних форм та виконавського мистецтва;

- ознайомлення студентів з актуальними проблемами фортепіанного виконавства та педагогіки;

методичні:

- розвиток виконавської майстерності майбутнього музичного керівника ДНЗ;

- формування техніки звуковидобування та майстерності володіння тембровою палітрою фортепіано;
- розвиток уміння виконавської інтерпретації музичних творів різних культурно-історичних епох;

практичні:

- залучення студентів до активної концертної та просвітницької діяльності;
- розвиток творчої особистості майбутнього вихователя та музичного керівника ДНЗ;

виховні:

- виховання в студентів сумлінного ставлення до професії, прагнення до творчості.

1.3. Компетентності:

інформаційна - здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань; здатність до ефективного використання інформаційних ресурсів мережі Інтернет, які містять текстовий, аудіо- і відеоматеріал у соціальній та професійній діяльності;

самоосвітня- здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку; спрямованість на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію у фаховій діяльності; прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху).

інструментально-виконавська - вільне володіння музичним інструментом (інструментами) та здатність його використовувати у навчальній і концертно-виконавській діяльності; володіння навичками читання нот з аркуша, транспонування, добору музики на слух; володіння методами навчання гри на музичних інструментах; здатність організувати інструментальне музикування дітей на музичних заняттях у ДНЗ.

1.4. Очікувані результати навчання:

У результаті вивчення дисципліни **студенти повинні знати:**

- основи виконавської інтерпретації музичного твору;
- жанрово-стильові особливості та культурно-історичний контекст виконуваних творів;
- основи формування фортепіанної техніки;
- основні структурні компоненти комплексу виразових засобів музичної вимови;
- основні етапи роботи над музичним твором;
- основні музичні форми, жанри, стилі;
- раціональні засоби й методи інструментально-технічного розвитку;
- основні аплікатурні принципи гам, акордів, арпеджіо та технічних прийомів;
- структурно-тематичні, художньо-виконавські особливості поліфонічних творів.;

- структурно-тематичні, художньо-виконавські особливості творів крупної форми, п'єс кантиленного та віртуозного характеру;
- основні принципи інтерпретації музичних творів.

Студенти повинні вміти:

- володіти технікою гри на фортепіано;
- використовувати уміння та навички фортепіанної гри у процесі практичної
 - інтерпретації музичного твору;
 - виконувати музичні твори на належному художньо-технічному рівні з дотриманням
 - авторського тексту;
 - втілювати жанрово-стильові особливості твору та специфіку його фактури;
 - виконувати музичні твори на інструменті, точно відтворювати авторський текст з технічною досконалістю;
 - добирати доцільні засоби музичної виразності та аналізувати їх доцільність у музичному творі;
 - художньо переконливо відтворювати образно-емоційний зміст виконуваних творів,
 - планувати самостійну роботу над музичними творами, що вивчаються,
 - читати нотний текст з аркуша, ескізно охоплювати музичні твори та практично відтворювати їх на інструменті;
 - визначати елементи музичної форми творів;
 - планувати завдання для роботи над поліфонією, творами крупної форми, п'єсами кантиленного та віртуозного характеру;
 - аналізувати структурно-тематичні компоненти інструментальних творів.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 360 годин/12 кредитів ECTS.

1. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основні аспекти інструментально-технічного розвитку.

Специфіка основних аспектів інструментально-технічного розвитку в процесі роботи над технічним репертуаром. Навички роботи над технікою в процесі практичного опрацювання музичних творів. Умови організації координованої свободи апарату музиканта-виконавця. Досягнення єдності художніх та технічних якостей виконання. Основні структурні компоненти комплексу виразових засобів музичної вимови.

Змістовий модуль 2. Основні структурні компоненти комплексу виразових засобів музичної мови.

Поняття «засобів музичної виразності» та їх класифікація. Мелодія, як основний засіб музичного виконавства. Поняття фразування, як художньо-смыслового поділу музичної мови. Динаміка та агогіка – засоби втілення

емоціонального виконавства. Пошук доцільних засобів для втілення художньо-виконавського задуму твору.

Змістовий модуль 3.

Особливості роботи над поліфонічними творами. Види поліфонічного багатоголосся. Основні етапи опрацювання поліфонічних творів. Поняття імітації, як одного із основних засобів мелодичного розвитку поліфонії. Розмаїття методів і форм роботи над багатоголосною фактурою. Методичні засади опрацювання музичного твору. Етапність в роботі над музичним твором. Розбір твору, детальність та ретельність фрагментарної роботи. Точність виконання штрихів та артикуляції. Осмислення та удосконалення мистецтва фразування. Активність, творча самостійність музично-виконавського мислення. Специфічні особливості основних елементів структури музично-виконавського мислення.

Змістовий модуль 4.

Активність та творча самостійність в процесі роботи над розучуваними інструментальними творами. Практичне (предметно-інструментальне), архітектонічне мислення. Особливості художньо-образного мислення при роботі над музичними творами. Раціональні прийоми й методи розвитку виконавських навичок в процесі роботи над творами кантиленного та віртуозного характеру. Особливості роботи над звуковидобуванням та інтонацією у творах кантиленного характеру. Значення кантилени у вихованні музичної культури виконавця. Раціональні методи роботи над творами віртуозного характеру. Формування навичок досягнення технічної свободи при виконанні віртуозного репертуару. Формування та розвиток навичок самостійної роботи музиканта-виконавця. Умови продуктивної та якісної самостійної роботи музиканта. Правильна організація самостійної роботи над формуванням професійних умінь та навичок. Ефективний розподіл часу та різноманітність видів музичної діяльності. Самоконтроль виконавця при самостійному опрацюванні музичних творів. Навички слухового уявлення розучуваних музичних творів. Особливості роботи над творами крупної форми. Сонатна форма і проблеми її виконавської інтерпретації. Штрихові вказівки та особливості мелізматики в класичній музиці. Темпова єдність і ритмічна точність в класичній сонаті. Цілісність форми і стилю в творах крупної форми. Навички музично-виконавської культури музиканта.

3. Рекомендована література

Основна література

1. Алексеев А.Д. История фортепианного искусства. Часть 1, 2. Изд.2, доп. /А.Д.Алексеев. - М.: Музыка, 1988.- 413 с..
2. Алексеев А.Д. Из истории фортепианной педагогики. Хрестоматия/ А.Д.Алексеев. Киев: Музична Україна, 1974. - 163 с.
3. Баренбойм Л.А. Музыкальная педагогика и исполнительство./Л.А.Баренбойм. – Л.: Музыка, 1974. - 336 с.
4. Вицинский А.В. Процесс работы пианиста-исполнителя над

музыкальным произведением. /А.В. Вицинский. - М.: Классика-XXI, 2004. -98 с.

5. Гинзбург Л.С. О музыкальном исполнительстве. /Л.С.Гинзбург. - М.:Знание, 1972. – 40 с.

6. Корыхалова Н.П. Музыкально-исполнительские термины: Возникновение, развитие значений и их оттенки, использование в разных стилях / Н.П. Корыхалова. – СПб.: Композитор, 2000. – 272 с.: ноты.

7. Мильштейн Я.И. Вопросы теории и истории исполнительства. /Я.И.Мильштейн. – М.: Советский композитор, 1983. - 261 с.

8. Руднева Т. И. Сценическое амплуа музыканта-исполнителя / Т.И. Руднева, А.Н. Чванова. – Самара, 2007. – 182 с.

Додаткова література

1. Алиев Ю.Б. Настольная книга школьного учителя-музыканта / Алиев Ю.Б. – М.: ВЛАДОС, 2000. – 336 с.: ноты.

2. Бобровский В.П. Функциональные основы музыкальной формы / В.П.Бобровский. – М.: Музыка, 1978. – 332 с.

3. Готсдинер А.Л. Музыкальная психология / А.Л. Готсдинер. – М.: Музыка, 1993. – 193 с.

4. Горбунова И.Б. Современное музыкальное образование. Материалы международной научно-практической конференции / И.Б. Горбунова. – СПб.: РГПУ им.А.И. Герцена, 2003. – 329 с.

Internet – ресурси (Основні web-сторінки в Internet

1. Медушевский В. В.Духовно-нравственный анализ музыки. Пособие для студентов педвузов. <http://www.portal-slovo.ru/art/35813.php>

2. Розширений довідник з біографічних відомостей композиторів: <http://www.orfeo.ru/index.html>

3. Сайт музичної студентської бібліотеки. Містить ноти, музику: <http://musstudent.ru/biblio.html>

4. Сайт нотних ресурсів для різних інструментів: <http://www.partita.ru/solos.shtml>

5. Сайт нотної бібліотеки академічної музики: <http://nlib.org.ua/>

6. Сайт про класичну музику. Містить біографії композиторів, характеристики їх творів, книги з музичного мистецтва : <http://www.classicmusic.ru/index.html>

7. Форум класичної музики. Містить дискусії про класичну музику, нотні ресурси: <http://www.forumklassika.ru/forumdisplay.php?f=115>

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Виконання практичного завдання.

5. Засоби діагностики успішності навчання: відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається виконанню практичного завдання – гри на музичному інструменті.

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО З МЕТОДИКОЮ НАВЧАННЯ
Авторська програма
нормативної навчальної дисципліни
підготовки ОКР «Бакалавр»
напряму 01. Освіта
спеціальності 013 Початкова освіта

(Шифр за ОПП _____)

Програма розроблена:

Голінською Тетяною Миколаївною, доцентом кафедри педагогіки початкової освіти, кандидатом педагогічних наук

ВСТУП

Програма вивчення нормативної дисципліни «Образотворче мистецтво з методикою викладання» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки ОКР «Бакалавр» напряму 013 Початкова освіта.

Предмет курсу «Образотворче мистецтво з методикою навчання» є одним з важливих питань естетичного виховання та формування художньої культури студентів, який дає обов'язковий мінімум знань, необхідних для розвитку духовної культури та послідовного розвитку художньої культури, мислення, уяви і творчої фантазії.

Методикою програми передбачено гармонійне поєднання в структурі занять різноманітних видів діяльності та видів мистецтва (музики, поезії тощо). Вивчення курсу «Образотворче мистецтво з методикою викладання» передбачає підготовку спеціалістів до здійснення всебічного виховання дітей засобами образотворчого мистецтва і художньо-творчої візуальної діяльності, до методичної і викладацької роботи.

Міждисциплінарні зв'язки: студенти мають актуалізувати знання з курсів «Педагогіка», «Дитяча психологія», «Художня культура», «Технології», «Мови і літератури», «Природознавство», «Суспільствознавство», «Математика», «Здоров'я і фізична культура» що сприятиме в подальшому формуванню професійної компетентності вихователя ДНЗ у методичному аспекті.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Теоретичні основи образотворчого мистецтва в початкових класах як педагогічна наука і навчальний предмет.
2. Методика навчання малюванню учнів молодших класів.
3. Організація навчання образотворчому мистецтву та планування роботи вчителя в початковій школі.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Образотворче мистецтво з методикою викладання» є набуття елементарних навичок зображення предметного світу з натури, з уяви та з пам'яті; вивчення основних закономірностей, побудови простих геометричних форм, створення нескладних площинних композицій на основі зразків народного мистецтва.

Принцип художньої педагогіки - організація розвитку образотворчої діяльності дітей на *мистецькій основі*. Оволодіння художнім досвідом, сконцентрованим у творах мистецтва, сприяє соціалізації дитини, збагаченню її художньої практики та осмисленню краси в усіх її формах, допомагає пізнати себе і гармонізувати стосунки із соціумом. Однак найціннішим є те, що мистецтво формує культуру людських почуттів, розвиває і збагачує їхню палітру в особистому досвіді самої дитини, є засобом духовного спілкування з однолітками й дорослими, встановлення взаємодії в соціокультурному та природному середовищі.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Образотворче мистецтво з методикою викладання»є:

• **пізнавальні:**

- ознайомлення студентів з основами теорії та історії образотворчого мистецтва, з особливостями розвитку у дітей початкової освіти творчих здібностей і шляхів формування у них інтересу до різних видів образотворчої діяльності;

- розвиток естетичного і емоційного ставлення до творів мистецтва, вміння розуміти їх художній образ, вміння розуміти та цінувати народну художню творчість; виховання активного естетичного відношення до дійсності;

• **виховні:**

- виховання в студентів соціальної активності, намагання керуватися в практичній діяльності принципами загальнолюдської моралі, сумлінного ставлення до професії, прагнення до творчості.

• **розвивальні:**

- розвивати у студентів вміння використовувати теоретичні знання при вирішуванні практичних питань викладання образотворчої діяльності в дитячому садку, формування практичних навичок художньо-творчої діяльності, залучення до науково-дослідної роботи в галузі образотворчої діяльності дошкільників, розуміння зв'язків художньо - образних завдань твору з ідеєю та змістом.

1.3. Компетентності:

- *загальнопедагогічні* - володіння базовими інваріантними психолого-педагогічними знаннями й уміннями, обумовленими успішністю вирішення широкого кола виховних і освітніх завдань в різних педагогічних системах; це відповідність певним професійно-педагогічним вимогам незалежно від спеціалізації майбутнього педагога; це володіння сукупністю загальнолюдських якостей особистості, необхідних для успішної професійно-педагогічної діяльності;

- *спеціальні* - володіння специфічними для даного курсу знаннями й уміннями;

- *технологічні* (діяльнісні) - володіння професійно-педагогічними вміннями, під якими розуміється засвоєний спосіб виконання професійно-

педагогічних дій, що забезпечуються сукупністю набутих знань у галузі часткової лінгводиактики, а саме – методики навчання української мови в дитячих закладах з російськомовним режимом; креативність;

- *комунікативні* - встановлення правильних взаємовідносин з вихованцями, які сприяли б найбільш ефективному вирішенню завдань навчання і виховання; прояв шанобливого, зацікавленого відношення до тих цінностей, які складають зміст позиції дитини, яким би воно простим і нецікавим не здалося; володіння прийомами професійного спілкування з колегами;

- *рефлексивні* - регулятор особистісних досягнень педагога, збудник професійного зростання, вдосконалення педагогічної майстерності. Дана компетенція проявляється в здатності до самопізнання (самопостереження, самоаналізу, критичної самооцінки), самовираження (самокритики, самостимулювання, самозмушування тощо.), самореалізації (самоорганізації, контролю та обліку діяльності з само утворення).

1.4. Очікувані результати навчання:

знати: специфіку відображення світу в образотворчому мистецтві, його функції в соціумі, види, жанри та засоби виразності візуальних мистецтв: живопису, графіки, скульптури, архітектури та декоративного мистецтва, оволодівають способами їхнього мистецького та психолого-педагогічного аналізу, навчаються визначати критерії, показники, за якими можна встановити цінність творів образотворчого мистецтва для сприймання дітьми дошкільного віку і здійснити добір змісту для образотворчої діяльності та освітньої програми розвитку дитини в ній; сучасні альтернативні програми навчання дітей образотворчої діяльності, форми, методи й прийоми розвитку дитини в ній. Важливою проблемою, що висвітлюється в цьому модулі, є організація освітньо-розвивального середовища для образотворчої діяльності в сучасному дошкільному навчальному закладі; студенти *усвідомлюють* процес створення педагогічної технології розвитку особистості в різних видах образотворчої діяльності, *ознайомлюються* з конкретними методиками розвитку в дітей здібності сприймати красу в різних її формах, організації різних видів образотворчої діяльності в групах раннього і дошкільного віку, *вивчають* індивідуально-типологічні вияви дітей у процесі спілкування з творами мистецтва та художньої творчості; ознайомлення студентів з альтернативними підходами до визначення педагогічної стратегії і планування образотворчої діяльності. Студенти осмислюють проблему забезпечення перспективності й наступності в організації образотворчої діяльності в дошкільному навчальному закладі і початковій школі, визначають способи і напрями роботи із сім'єю, аналізують зміст й організацію пошукової діяльності в галузі естетичного виховання та образотворчої діяльності, визначають власний шлях в інноваційних науково-дослідних пошуках.

вміти: уміння розробляти стратегію освітньої роботи, зміст образотворчої діяльності й умови її функціонування для забезпечення

комплексного розвитку особистості в ній та за її допомогою; уміння визначати й моделювати педагогічну тактику, технологію спілкування з дитиною, методики розвитку різних видів образотворчої діяльності та дитини в них.

На вивчення початкової дисципліни відводиться 120 годин/4 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи образотворчого мистецтва в початкових класах як педагогічна наука і навчальний предмет

Тема 1. Основи образотворчого мистецтва в початковій школі

Вступ до предмету “Образотворче мистецтво з методикою викладання в початкових класах”. Мета і завдання курсу “Образотворче мистецтво з методикою викладання в початкових класах”. Образотворче мистецтво та його значення в навчально-виховному процесі початкової школи. Вимоги до вчителя при викладанні образотворчого мистецтва в початкових класах.

Тема 2. Зміст навчання малюванню в початкових класах

Принципи визначення змісту образотворчого мистецтва. Структура програми з образотворчого мистецтва. Аналіз програми з образотворчого мистецтва в початкових класах. Типи уроків образотворчого мистецтва в початковій школі. Програмно-методичне забезпечення та сприятлива психологічна атмосфера на уроці образотворчого мистецтва. Організаційно-технічні засоби для викладання образотворчого мистецтва в початковій школі. Значення шкільного кабінету з образотворчого мистецтва.

Тема 3. Види і жанри образотворчого мистецтва як джерело змісту образотворчої діяльності дітей початкової школи

Поняття про малюнок, його види й образотворчі засоби. Малювання плоских предметів. Перспективне малювання (загальні поняття і методи перспективного зображення; зображення плоских і об’ємних предметів у перспективі; зображення форм рослинного світу; малювання натюрморту; малювання інтер’єра і пейзажу; малювання форм тваринного світу; зображення людини). Поняття про живопис, його види й образотворчі засоби. Поняття про колір та його властивості. Матеріали та приладдя для роботи фарбою. Початкові вправи. Малювання умовно-плоских та об’ємних предметів. Малювання натюрморту. Малювання пейзажу. Малювання голови і постаті людини. Тематична композиція (теоретичні основи композиції; особливості композиції дитячих малюнків; робота над сюжетною композицією).

Змістовий модуль 2. Методика навчання малюванню учнів молодших класів

Тема 1. Методичні засади викладання образотворчого мистецтва в початковій школі

Особливості викладання образотворчого мистецтва в початкових класах на сучасному етапі. Становлення і розвиток методики викладання образотворчого мистецтва як науки. Методи і засоби навчання образотворчій

грамоті в початкових класах. Педагогічні умови опанування образотворчим мистецтвом молодшими школярами. Вікові особливості дітей молодшого шкільного віку у процесі опанування образотворчим мистецтвом.

Тема 2. Методичні прийоми та послідовність малювання з природи

Методика навчання молодших школярів малюванню з природи. Зміст занять малювання з природи. Принципи побудови геометричних фігур. Методичні особливості навчання малюванню учнів молодших школярів. Послідовність навчання образотворчого мистецтва молодших школярів. Особливості структури уроку образотворчого мистецтва при застосуванні живописних матеріалів. Особливості структури уроку образотворчого мистецтва при застосуванні графічних матеріалів.

Тема 3. Специфіка декоративного малювання

Основи декоративно-прикладного мистецтва для учнів молодших класів. Ознайомлення учнів з творами декоративно-прикладного мистецтва в 1-4 класах. Види орнаментів і їх використання.

Тема 4. Пластичні матеріали та їх властивості

Поетапні прийоми роботи з пластичними матеріалами. Пластичні матеріали та їх властивості. Поетапність та технологічні прийоми роботи: а) пластиліном; б) пластичним тістом. Особливості структури уроку образотворчого мистецтва при застосуванні пластичних матеріалів.

Тема 1. Образотворче мистецтво та його види. Роль мистецтва в житті людини. Мистецтво як художнє відображення дійсності.

Зміст, форма і гармонія в мистецтві.

Образотворче мистецтво і його види. Образотворче мистецтво в дитячому садку. Основні функції образотворчого мистецтва у вихованні дітей дошкільного віку. Ускладнення завдань програми.

Ознайомлення дошкільників з образотворчим мистецтвом Закарпаття.

Тема 2. Сприймання оточуючого як основа образотворчої діяльності. Значення розвитку сприймання для образотворчої діяльності дітей. Особливості сприймання дітьми дошкільного віку творів живопису, графіки, скульптури. Сенсорна основа розвитку сприймання. Методика проведення обстеження предметів. Організація і методика керівництва сприйманнями.

Тема 3. Дидактичні основи занять. Сучасні погляди на методи і прийоми навчання образотворчої діяльності. Основна мета і завдання навчання образотворчої діяльності. Основні принципи дидактики, на яких будується програма. Використання різноманітних класифікацій методів і прийомів навчання на сучасних заняттях. Ігрові прийоми навчання. Аналіз сучасних програм для дитячих садків. Структура і особливості побудови розділу «Образотворча діяльність» в різних програмах.

Тема 4. Типи і організація занять з образотворчої діяльності. Підготовка вихователя до керівництва образотворчої діяльності. Типи занять: заняття на тему, запропоновану вихователем; заняття на тему, вибрану дитиною.

Організація занять: гігієнічні вимоги до проведення занять, підготовка до занять, структура різних типів занять. Організація занять в різновіковій групі. Нетрадиційні форми проведення заняття.

Змістовий модуль 3. Організація навчання образотворчому мистецтву та планування роботи вчителя в початковій школі

Тема1. Способи активізації образотворчості в 1-4-х класах

Творча активність школярів початкової школи. Активізація дитячої образотворчості в школі. Гра як основний засіб активізації дитячої творчості.

Тема2. Особливості організації естетичного сприймання в початковій школі

Шляхи удосконалення сприймання та оцінювання мистецьких творів молодшими школярами. Особливості сприймання явищ природи та суспільного життя. Методи організації естетичного сприймання молодших школярів. Критерії та норми оцінювання знань, умінь та навичок молодших школярів з образотворчого мистецтва: а) Обсяг знань, умінь та навичок молодших школярів з образотворчого мистецтва. б) Особливості оцінювання шестирічних першокласників. в) Критерії та норми оцінювання знань, умінь та навичок учнів 2-4-го класу).

Тема 3. Планування уроків образотворчого мистецтва в початковій школі

Основні вимоги до планування роботи вчителя образотворчого мистецтва. Види навчальних планів з образотворчого мистецтва в початкових класах. Складання календарних планів з образотворчого мистецтва в початкових класах. Тематичне планування навчального матеріалу з образотворчого мистецтва.

Тема4. Методика проведення позакласної роботи з образотворчого мистецтва

Значення і місце позакласної роботи з образотворчого мистецтва. Види і форми позакласної роботи. Зміст і методи проведення занять. Оцінювання дитячого малюнка й аналіз творчих робіт. Аналіз дитячого малюнка. Контроль та оцінювання дитячого малюнка. Аналіз творчих робіт з образотворчого мистецтва учнів молодших класів. Організація пізнавально-творчої активності й спостережливості учнів. Пізнавально-творча активність школярів початкової школи. Умови які сприяють успішному розвитку самостійності, ініціативи в процесі навчання образотворчому мистецтву. Найбільш ефективні способи розвитку спостережливості молодших школярів. Роль екскурсії в розвитку спостережливості учнів.

3. Рекомендована література.

Основна література.

1. Антонович Є.А., Захарчук Р.В. Чугай Р.В., Станкович М.С. Декоративно-прикладне мистецтво. -Львів: Світ, 1993.

2. Історія української культури /Заг. Ред. І.Крип'якевича. - К.: Либідь, 1994.

3. Курочкина Н.А. Детям о книжной графике. - .С.-П.: Акцидент, 1997

4. Лекції з історії світової та вітчизняної культури /Ред, Яртися А.В - Львів; Світ, 1994.
5. Ознайомлення дітей старшого дошкільного віку з мистецтвом витинанки: Методичні рекомендації /Укл. Ликова І.О., - К.: І СДО, 1995.
6. Ознайомлення дітей старшого дошкільного віку з мистецтвом живопису. Упор. Підкурманна. -К.: РМК, 1991.
7. Сірченко Л.І., Скиданова Л.Я. Декоративне малювання в дитячому садку. Альбом. - К.: Рад. Школа, 1991.
8. Скиданова Г.В., Сірченко Л.І. Декоративне малювання в дитячому садку: Альбом. - К.: Рад. Школа, 1991.
9. Сухорукова Г.В., Ступак О.В. Українські вишиванки. -К.: Грай лик, 1995.
10. Україно, нене моя /Укл. Шевченко О., - К.: Веселка, 1993.
11. Українська культура: історія і сучасність. /Ред. Черепі нової С.О., - Львів: Світ, 1994.
12. Чарівний світ живопису. Упор. Белкіна Е.В.- К.: РМК, 1991.
13. Шульга Л.М. Розвиток творчих здібностей дітей дошкільного віку на заняттях з малювання. - К.: ІСДО, 1995.

Додаткова література

1. Выготский Л.С. Вопросы детской психологии. - М. 1997.
2. Ганжа П.О. Таємниці українського рукомесла. - К.: Мистецтво, 1996.
3. Декоративно-ужиткове та образотворче мистецтво: Історія, теорія, практика. Вип.3 / Відп. ред. Є.П. Мисько. - Львів: Світ. 1992.
4. Лендгрет Г.Л. Игровая терапия: искусство отношений. - М., 1994. – 368 с.
5. Педагогічне керівництво образотворчою діяльністю школярів: Курс лекцій для студ. худ.- графічних факультетів пед. ін-тів і ун-тів: Навч. посібник / Прикарпатський ун-т ім. В. Стефаника. Ів.-Франківськ, 1992.

Internet – ресурси (Основні web-сторінки в Internet)

<http://ru.wikipedia.org/wiki/>

<http://subject.com.ua/>

<http://www.nmc.cv.ua/chnu>

www.student.ru

www.osvita.ru

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання – екзамен.

Усне опитування, виконання практичного завдання.

5. Засоби діагностики успішності навчання

Педагогічний контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю.

Використовуються такі методи усного та письмового контролю, які сприяють підвищенню мотивації студентів-майбутніх фахівців до навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається практичному і тестовому контролю.

ОСНОВИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА З МЕТОДИКОЮ КЕРІВНИЦТВА ЗОБРАЖУВАЛЬНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ДІТЕЙ

Авторська програма
нормативної навчальної дисципліни
підготовки ОКР «Бакалавр»
напряму 01. Освіта
спеціальності 012 Дошкільна освіта
(шифр і назва спеціальності)

(Шифр за ОПП _____)

Програма розроблена:

Голінською Тетяною Миколаївною, доцентом кафедри педагогіки початкової освіти, кандидатом педагогічних наук

ВСТУП

Програма вивчення нормативної дисципліни «Основи образотворчого мистецтва з методикою керівництва зображувальною діяльністю дітей» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки ОКР «Бакалавр» напряму 012 Дошкільна освіта.

Предмет курсу інтегрує образотворче мистецтво як *форму* існування краси, *засіб* входження дитини у світ культури, унікальний *спосіб* відкриття і пробудження її «сенсорних каналів», формування перцептивної культури, що становить основу художньо-творчих здібностей та образотворчу діяльність дитини в період дошкілья. Вивчення курсу «Основи образотворчого мистецтва з методикою керівництва зображувальною діяльністю дітей» передбачає підготовку спеціалістів до здійснення всебічного виховання дітей засобами образотворчого мистецтва і художньо-творчої візуальної діяльності, до методичної і викладацької роботи.

Міждисциплінарні зв'язки: студенти мають актуалізувати знання з курсів «Загальна педагогіка», «Дошкільна педагогіка», «Дитяча психологія», «Образотворче мистецтво з методикою викладання», «Художня культура», «Художня праця та основи дизайну», «Мистецтво», «Декоративне мистецтво» що сприятиме в подальшому формуванню професійної компетентності вихователя ДНЗ у методичному аспекті.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Поліфункціональність образотворчого мистецтва як основа реалізації особистісно-орієнтованої моделі організації образотворчої діяльності дошкільнят.

2. Організація образотворчої діяльності дітей.

3. Методика і педагогічні технології розвитку особистості дитини в процесі образотворчої діяльності.

4. Вихователь як організатор, супроводжувач і співучасник образотворчої діяльності дітей.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Основи образотворчого

мистецтва з методикою керівництва зображувальною діяльністю дітей» є поглиблене та розширене ознайомлення студентів спеціальності «Дошкільне виховання» університету з оволодіння теоретичними знаннями про специфіку відображення дійсності в образотворчому мистецтві, його функції в суспільстві та історію розвитку художніх напрямків в мистецтві.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Основи образотворчого мистецтва з методикою керівництва зображувальною діяльністю дітей» є:

• **пізнавальні:**

- ознайомлення студентів з основами теорії та історії образотворчого мистецтва, з особливостями розвитку у дітей дошкільного віку творчих здібностей і шляхів формування у них інтересу до різних видів образотворчої діяльності;

- розвиток естетичного і емоційного ставлення до творів мистецтва, вміння розуміти їх художній образ, вміння розуміти та цінувати народну художню творчість; виховання активного естетичного відношення до дійсності;

• **виховні:**

- виховання в студентів соціальної активності, намагання керуватися в практичній діяльності принципами загальнолюдської моралі, сумлінного ставлення до професії, прагнення до творчості.

• **розвивальні:**

- розвивати у студентів вміння використовувати теоретичні знання при вирішуванні практичних питань викладання образотворчої діяльності в дитячому садку, формування практичних навичок художньо-творчої діяльності, залучення до науково-дослідної роботи в галузі образотворчої діяльності дошкільників, розуміння зв'язків художньо - образних завдань твору з ідеєю та змістом.

1.3. Компетентності:

- *загальнопедагогічні* - володіння базовими інваріантними психолого-педагогічними знаннями й уміннями, обумовленими успішністю вирішення широкого кола виховних і освітніх завдань в різних педагогічних системах; це відповідність певним професійно-педагогічним вимогам незалежно від спеціалізації майбутнього педагога; це володіння сукупністю загальнолюдських якостей особистості, необхідних для успішної професійно-педагогічної діяльності;

- *спеціальні* - володіння специфічними для даного курсу знаннями й уміннями;

- *технологічні* (діяльнісні) - володіння професійно-педагогічними вміннями, під якими розуміється засвоєний спосіб виконання професійно-педагогічних дій, що забезпечуються сукупністю набутих знань у галузі часткової лінгводиактики, а саме – методики навчання української мови в дитячих закладах з російськомовним режимом; креативність;

- *комунікативні* - встановлення правильних взаємовідносин з

вихованцями, які сприяли б найбільш ефективному вирішенню завдань навчання і виховання; прояв шанобливого, зацікавленого відношення до тих цінностей, які складають зміст позиції дитини, яким би воно простим і нецікавим не здалося; володіння прийомами професійного спілкування з колегами;

- *рефлексивні* - регулятор особистісних досягнень педагога, збудник професійного зростання, вдосконалення педагогічної майстерності. Дана компетенція проявляється в здатності до самопізнання (самопостереження, самоаналізу, критичної самооцінки), самовираження (самокритики, самостимулювання, самозмушування тощо.), самореалізації (самоорганізації, контролю та обліку діяльності з само утворення).

1.4. Очікувані результати навчання:

знати: специфіку відображення світу в образотворчому мистецтві, його функції в соціумі, види, жанри та засоби виразності візуальних мистецтв: живопису, графіки, скульптури, архітектури та декоративного мистецтва, оволодівають способами їхнього мистецького та психолого-педагогічного аналізу, навчаються визначати критерії, показники, за якими можна встановити цінність творів образотворчого мистецтва для сприймання дітьми дошкільного віку і здійснити добір змісту для образотворчої діяльності та освітньої програми розвитку дитини в ній; сучасні альтернативні програми навчання дітей образотворчої діяльності, форми, методи й прийоми розвитку дитини в ній. Важливою проблемою, що висвітлюється в цьому модулі, є організація освітньо-розвивального середовища для образотворчої діяльності в сучасному дошкільному навчальному закладі; студенти *усвідомлюють* процес створення педагогічної технології розвитку особистості в різних видах образотворчої діяльності, *ознайомлюються* з конкретними методиками розвитку в дітей здібності сприймати красу в різних її формах, організації різних видів образотворчої діяльності в групах раннього і дошкільного віку, *вивчають* індивідуально-типологічні вияви дітей у процесі спілкування з творами мистецтва та художньої творчості; ознайомлення студентів з альтернативними підходами до визначення педагогічної стратегії і планування образотворчої діяльності. Студенти осмислюють проблему забезпечення перспективності й наступності в організації образотворчої діяльності в дошкільному навчальному закладі і початковій школі, визначають способи і напрями роботи із сім'єю, аналізують зміст й організацію пошукової діяльності в галузі естетичного виховання та образотворчої діяльності, визначають власний шлях в інноваційних науково-дослідних пошуках.

вміти: уміння розробляти стратегію освітньої роботи, зміст образотворчої діяльності й умови її функціонування для забезпечення комплексного розвитку особистості в ній та за її допомогою; уміння визначати й моделювати педагогічну тактику, технологію спілкування з дитиною, методики розвитку різних видів образотворчої діяльності та дитини в них.

На вивчення початкової дисципліни відводиться 120 годин/4 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Поліфункціональність образотворчого мистецтва як основа реалізації особистісно-орієнтованої моделі організації образотворчої діяльності дошкільнят

Тема 1. Вступ. Культура, мистецтво й освіта — взаємовпливові чинники розвитку особистості в образотворчій діяльності.

Культура як феномен. Вихідним теоретичними положеннями у створенні особисто-орієнтованих програм і педагогічних технологій організацій образотворчої діяльності дошкільнят є взаємозв'язок між поняттями «Культура» - «Мистецтво» - «Освіта». Реалізація принципу природо відповідності в педагогічній технології. Принцип культури відповідності.

Освіта як елемент культури. Освіта є специфічною сферою соціального життя. Вона передбачає створення зовнішніх і внутрішніх умов для розвитку індивіда (дитини й дорослого у їхній взаємодії, а також в автономному режимі) у процесі освоєння цінностей культури. Тому освіта є синтезом навчання та учіння, індивідуальної пізнавальної діяльності, виховання й самовиховання, розвитку й саморозвитку, дорослішання й соціалізації. У метафоричному звучанні освіта визначається як творіння образу Людини в індивіді. Осмисленню поняття «освіта» допомагають знання курсу «Педагогіка» (загальна й дошкільна). На цьому підґрунті досягається усвідомлення мети, змісту і технології педагогічного супроводження образотворчої діяльності дошкільнят як елемента освіти.

Мистецтво як елемент культури, її знак та символ.

Осмислення освіти в контексті культури веде нас до мистецтва (як елемента, явища й феномена культури). Зміст навчальних курсів: «Естетика», «Філософія» допоможе визначити ідею залучення мистецтва до інформаційно-освітнього поля дитини в період дошкільця. А покищо зробимо короткий екскурс у зміст поняття «мистецтво».

В античній естетиці мистецтво розуміли як пізнання, що відбувається через наслідування природи, її гармонії (Геракліт, Піфагор). Античні мислителі ототожнювали мистецтво з ремеслом і наукою.

За Сократом, мистецтво — це зображення, вираження через зображення стану душі та рис людини. Платон обстоював думку про мистецтво як створення речей (предметів). Аристотель розглядав мистецтво як діяльність, в якій створенням схожості досягається пізнання об'єктивного світу, а наслідування (чогось) вважав способом пізнання істини.

В естетиці Стародавнього світу (Плутарх) започатковано ідею про наявність прекрасного у предметі та способах його зображення в мистецтві, а в Середньовіччі мистецтво тлумачили з позицій системи релігійних уявлень і визначали як Боже натхнення.

Доба Відродження відкрила в мистецтві гармонійну єдність пізнання і

творчості. Мистецтво визнавалося «вікном у світ» для пізнання дійсності; творчою діяльністю, яка є дзеркалом життя; способом ствердження людини, пов'язаного з пізнанням її сутності.

У період класицизму мистецтво визнається продуктом смаку, уяви і розуму. У добу Просвітництва стверджується перетворювальна сила мистецтва. Воно покликане виховувати добродетельність, виправляти й ушляхетнювати норів. На думку Д. Дідро, сила мистецтва полягає у здатності концентровано виражати явища дійсності, втілювати ідеал. Саме доба Просвітництва стала джерелом педагогічної думки щодо погляду на мистецтво як чинник розвитку особистості.

У німецькій естетиці XVII — початку XIX ст. мистецтво тлумачилося як явище творчої активності людини, як гра (Г.-Е Лессінг, А. Баумгартен. Ф. Шиллер, І. Кант).

Тема 2. Функціональна природа мистецтва як основа проектування інтегрованої педагогічної технології образотворчої діяльності.

Поліфункціональність мистецтва в соціумі. Мистецтво виконує в соціумі різні функції. Осмислення функцій мистецтва є наступним кроком у професійній підготовці вихователя дітей дошкільного віку. «Прийшовши у Світ, дитина існує у трьох основних вимірах — фізичному, емоційно-чуттєвому та розумовому. Саме в них вона і виявляє себе в житті: у фізичному — вчинками, діями; у почуттєвому — душевними порухами, бажаннями; у розумовому — думками, судженнями. Отже, процеси виховання і навчання мають апелювати до всіх означених аспектів розвитку особистості одночасно. Забезпечити сучасній дитині належний освітній рівень — означає залучити її до **діяння** (цінностей Творчості), **переживання** (цінностей Любові), **осягнення** (цінностей Істини, розуміння). Життєво компетентною, життєпридатною можна вважати лише таку дитину, яка не тільки має належні знання, а й усвідомлює їхній сенс, прагне реально їх використати, радіє здобутому результату, діє доцільно і з користю для себе та інших». Звернемося до функцій мистецтва в соціумі.

Інтегрований підхід до проектування технології образотворчої діяльності. Мистецтво є інтегрованою моделлю Світу і Людини в ньому, тому може визнати його основою проектування оригінальної моделі образотворчої діяльності дошкільнят та інтегрованою педагогічної технології супроводження цієї діяльності.

Тема 3. Види і жанри образотворчого мистецтва як джерело змісту образотворчої діяльності дошкільнят. Підходи до класифікації видів мистецтва. Види мистецтва. Зображальність і вражальність у мистецтві. Зображально-виражальні засоби. Художній образ у мистецтві. Художній образ. Образ художника. Образотворче мистецтво. Графіка: Екслібрим, монотипія, діатипія, водяний друк. Головні види графіки. Живопис. Види живопису. Композиція. Перспектива. Жанри живопису. Скульптура. Архитектура. Декоративне мистецтво. Народні художні промисли. Сувенір. Театральне-декоративне мистецтво. Оформлювальне мистецтво. Дизайн.

Синтез мистецтв.

Тема 4. Сенсомоторний розвиток як чинник та передумова образотворчості в період дошкільця. Поняття про художньо-творчі здібності та їхній розвиток у дітей. Фізіологія сенсомоторної діяльності дитини. Сприйняття Педагогічні технології сенсомоторного розвитку дітей в образотворчій діяльності. Взаємодія сприймання і мислення. Образотворча діяльність. Сенсорне сприйняття кольору. Здібності і задатки. Анатомно-фізіологічні особливості розвитку здібностей. Структура образотворчих здібностей. Психолого-педагогічні дослідження проблеми розвитку образотворчих здібностей. Роль навчання в розвитку здібностей. Періодизація розвитку образотворчих здібностей в перед дошкільньому і дошкільньому віці. Проблема художньої творчості. Своєрідність творчості в образотворчій діяльності дитини-дошкільняти. Динаміка розвитку творчих здібностей дітей в образотворчій діяльності.

Тема 5. Розвиток у дітей інтересу до образотворчої діяльності. Образотворча діяльність як чинник та середовище розвитку особистості дитини. Роль інтересу в навчанні дітей образотворчої діяльності. Психолого-педагогічна характеристика інтересу до образотворчої діяльності, його особливості. Художній інтерес. Зображувальна діяльність. Способи формування у дітей інтересу до образотворчої діяльності. Образотворча діяльність в особистісно-орієнтованій моделі освіти. Поліфункціональність образотворчої діяльності як основи різнобічного розвитку особисті дитини.

Змістовий модуль 2. Організація образотворчої діяльності дітей

Тема 1. Образотворче мистецтво та його види. Роль мистецтва в житті людини. Мистецтво як художнє відображення дійсності.

Зміст, форма і гармонія в мистецтві.

Образотворче мистецтво і його види. Образотворче мистецтво в дитячому садку. Основні функції образотворчого мистецтва у вихованні дітей дошкільного віку. Ускладнення завдань програми.

Ознайомлення дошкільників з образотворчим мистецтвом Закарпаття.

Тема 2. Сприймання оточуючого як основа образотворчої діяльності. Значення розвитку сприймання для образотворчої діяльності дітей. Особливості сприймання дітьми дошкільного віку творів живопису, графіки, скульптури. Сенсорна основа розвитку сприймання. Методика проведення обстеження предметів. Організація і методика керівництва сприйманнями.

Тема 3. Дидактичні основи занять. Сучасні погляди на методи і прийоми навчання образотворчої діяльності. Основна мета і завдання навчання образотворчої діяльності. Основні принципи дидактики, на яких будується програма. Використання різноманітних класифікацій методів і прийомів навчання на сучасних заняттях. Ігрові прийоми навчання. Аналіз сучасних програм для дитячих садків. Структура і особливості побудови розділу «Образотворча діяльність» в різних програмах.

Тема 4. Типи і організація занять з образотворчої діяльності.

Підготовка вихователя до керівництва образотворчої діяльності. Типи занять: заняття на тему, запропоновану вихователем; заняття на тему, вибрану дитиною.

Організація занять: гігієнічні вимоги до проведення занять, підготовка до занять, структура різних типів занять. Організація занять в різновіковій групі. Нетрадиційні форми проведення заняття.

Змістовий модуль 3. Методика і педагогічні технології розвитку особистості дитини в процесі образотворчої діяльності

Тема 1. Методика навчання малювання. Малювання та його види. Виникнення малювання на другому році життя.

Предметне малювання.

Малювання окремих предметів. Ускладнення завдань програми і методики навчання в різних вікових групах.

Особливості навчання малювання дітей молодшого віку. Навчання технічним навичкам малювання в різних групах.

Малювання предметів з натури, з уяви і пам'яті дітьми старшого віку. Навчання узагальненим способом зображення різних предметних груп.

Сюжетне малювання.

Сюжетне малювання. Завдання програми, види і форми організації занять.

Підготовка дітей до сюжетного малювання. Підготовчий етап до сюжетного малювання в молодшому дошкільному віці.

Сюжетне малювання дітьми середньої та старшої груп. Ускладнення композиційних навичок при передачі зв'язного змісту. Значення слова та наочності у навчанні.

Декоративне малювання.

Підготовка дітей другої молодшої групи до декоративного малювання.

Ускладнення завдань навчання з декоративного малювання в середній та старшій групі. Особливості методики навчання в різних вікових групах. Використання творів народного декоративно-прикладного мистецтва України та Закарпаття на заняттях з декоративного малювання.

Тема 2. Методика навчання ліпленню. Особливості ліплення в дитячому садку. Сенсорні основи ліплення.

Ускладнення завдань і змісту програми з ліплення для різних вікових груп. Розвиток творчості дітей на заняттях з ліплення. Методика проведення занять в різних вікових групах.

Ліплення за мотивами народного декоративно-прикладного мистецтва України.

Тема 3. Методика навчання аплікації. Аплікація як вид декоративно-прикладного мистецтва. Види аплікаційної техніки.

Особливості аплікацій в молодшому віці. Ускладнення техніки роботи ножицями від однієї вікової групи до іншої. Методика навчання аплікації.

Особливості декоративної аплікації за мотивами народних орнаментів. Індивідуальні і колективні форми роботи. Зміна методики навчання в

залежності від групи.

Розвиток творчості і самостійності у виборі техніки виконання аплікацій, використання різноманітних кольорів, композиції та ін.

Тема 4. Методика навчання конструюванню. Особливості конструктивної діяльності дошкільників. Значення конструювання в формуванні особистості дитини. Програма по конструюванню в дитячих закладах. Основні прийоми навчання конструюванню. Особливості конструювання з будівельного матеріалу в різних вікових групах. Навчання конструюванню з паперу, природного та інших матеріалів.

Змістовий модуль 4. Вихователь як організатор, супроводжувач і співучасник образотворчої діяльності дітей

Тема 1. Підготовка дітей до школи на заняттях з образотворчої діяльності. Наступність дитячого закладу та школи. Вплив образотворчої діяльності на всебічний розвиток дітей та підготовку їх до школи.

Спеціальна і психологічна готовність дітей до школи.

Зміст роботи дитячого закладу і школи по зображувальній діяльності. Вибір методів навчання дітей зображувальному мистецтву в залежності від віку.

Тема 2. Взаємозв'язок образотворчої діяльності з іншими видами діяльності і заняття. Зображувальна діяльність як частина навчально-виховної роботи в дитячому садку. Взаємозв'язок малювання, ліплення, аплікації з іграми дітей. Взаємозв'язок образотворчої діяльності з заняттями по ознайомленню дітей з природою, розвитком мови, музичними заняттями.

3. Рекомендована література.

Основна література.

1. Антонович Є.А., Захарчук Р.В. Чугай Р.В., Станкович М.С. Декоративно-прикладне мистецтво. -Львів: Світ, 1993.

2. Історія української культури /Заг. Ред. І.Крип'якевича. - К.: Либідь, 1994.

3. Компанцева Л.В. Поэтический образ природы в детском рисунке. - М.: Просвещение, 1985.

4. Курочкина Н.А. Детям о книжной графике. - С.-П.: Акцидент, 1997

5. Лекції з історії світової та вітчизняної культури /Ред, Яртіся А.В - Львів; Світ, 1994.

6. Ознайомлення дітей старшого дошкільного віку з мистецтвом витинанки: Методичні рекомендації /Укл. Ликова І.О., - К.: І СДО, 1995.

7. Ознайомлення дітей старшого дошкільного віку з мистецтвом живопису. Упор. Підкурманна. -К.: РМК, 1991.

8. Сірченко Л.І., Скиданова Л.Я. Декоративне малювання в дитячому садку. Альбом. - К.: Рад. Школа, 1991.

9. Скиданова Г.В., Сірченко Л.І. Декоративне малювання в дитячому садку: Альбом. - К.: Рад. Школа, 1991.

10. Сухорукова Г.В., Ступак О.В. Українські вишиванки. -К.: Грай лик, 1995.

11. Україно, мене моя /Укл. Шевченко О., - К.: Веселка, 1993.
12. Українська культура: історія і сучасність. /Ред. Черепі нової С.О., - Львів: Світ, 1994.
13. Чарівний світ живопису. Упор. Белкіна Е.В.- К.: РМК, 1991.
14. Шульга Л.М. Розвиток творчих здібностей дітей дошкільного віку на заняттях з малювання. - К.: ІСДО, 1995.

Додаткова література

6. Выготский Л.С. Вопросы детской психологии. - М. 1997.
7. Ганжа П.О. Таємниці українського рукомесла. - К.: Мистецтво, 1996.
8. Декоративно-ужиткове та образотворче мистецтво: Історія, теорія, практика. Вип.3 / Відп. ред. Є.П. Мисько. - Львів: Світ. 1992.
9. Лендгрет Г.Л. Игровая терапия: искусство отношений. - М., 1994. – 368 с.
10. Педагогічне керівництво образотворчою діяльністю школярів: Курс лекцій для студ. худ.- графічних факультетів пед. ін-тів і ун-тів: Навч. посібник / Прикарпатський ун-т ім. В. Стефаника. Ів.-Франківськ, 1992.

INTERNET – ресурси (Основні Web-сторінки в INTERNET).

<http://ru.wikipedia.org/wiki/>

<http://subject.com.ua/>

<http://www.nmc.cv.ua/chnu>

www.student.ru

www.osvita.ru

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання – екзамен.

Усне опитування, виконання практичного завдання.

5. Засоби діагностики успішності навчання

Педагогічний контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю.

Використовуються такі методи усного та письмового контролю, які сприяють підвищенню мотивації студентів-майбутніх фахівців до навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається практичному і тестовому контролю.

ОСНОВИ СЦЕНІЧНОГО ТА ЕКРАННОГО МИСТЕЦТВА З МЕТОДИКОЮ НАВЧАННЯ

**Авторська програма
нормативної навчальної дисципліни
підготовки ОКР «Бакалавр»
напряму 01. Освіта
спеціальності 013 Початкова освіта**

(Шифр за ОПП _____)

Програма розроблена:

Горловою Анастасією Василівною, доцентом кафедри дошкільної та педагогіки початкової освіти, кандидатом педагогічних наук.

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Основи сценічного та екранного мистецтва» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки ОКР «Бакалавр» Напрямок підготовки: 6.010102 Початкова освіта.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є знання, що уможливають усвідомлення студентами специфіки майбутньої професійної діяльності; розширення мистецького світогляду та ціннісних орієнтацій майбутніх учителів початкової школи на основі ознайомлення і вивчення кращих зразків сценічного та екранного мистецтва; формування умінь оперування різними видами аналізу художніх особливостей мистецьких явищ та інтерпретації творів на основі знайомства з різними формами, жанрами, стилями мистецтва; збагачення власного художньо-естетичного досвіду для подальшого використання в професійній діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки. Спецкурс «Основи сценічного та екранного мистецтва» тісно пов'язаний з дисциплінами психолого-педагогічного блоку («Загальна педагогіка», «Педагогічна психологія», «Основи педагогічної майстерності»), методиками початкової освіти, філософією, соціологією.

Програма навчальної дисципліни складається з 1 змістового модулю «Основи сценічного та екранного мистецтва: теорія і практика», кількість кредитів – 1,5, загальна кількість годин – 45.

Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1 Метою викладання навчальної дисципліни «Основи сценічного та екранного мистецтва» є вивчення і опрацювання майбутніми вчителями початкової школи ефективних механізмів підвищення якості навчання шляхом розвитку художньої свідомості та художньо-творчих умінь, художньо-образного мислення; формування вміння опрацьовувати твори мистецтва та їх інтерпретувати; розширення сфери естетично-емоційних вражень тощо, розвиток критичного мислення.

1.2. Серед основних **завдань** навчальної дисципліни є: надання студентам основ художніх знань; розширення мистецького світогляду та

ціннісних орієнтацій майбутніх учителів; формування вмінь аналізувати, порівнювати, оцінювати мистецькі явища, жанри та стилі мистецтва, ефективно застосовувати здобутки кращих зразків театрального та кіномистецтва в навчально-виховному процесі.

Вихідними концептуальними положеннями при розробці курсу стало розуміння актуальності наповнення індивідуальних особливостей студентів фаховими знаннями та збагачення їх художньо-естетичного досвіду для подальшого використання в професійній діяльності.

Мета і завдання навчальної програми «Основи сценічного та екранного мистецтва», лекції та практичні заняття дозволяють майбутнім фахівцям освоїти великий обсяг матеріалу світової художньої культури, адекватно розуміти та сприймати твори мистецтва, застосовувати різноманітні методи аналізу, знаходити зв'язки й паралелі з іншими видами та жанрами мистецтва, естетично грамотно оцінювати й переосмислювати їх через естетично-емоційну сферу, дають можливість удосконалювати художньо-аналітичні вміння й практичні творчі навички, розвиваючи художнє мислення. Прилучення до шедеврів вітчизняної та закордонної культури, до кращих зразків народної творчості, класичного й сучасного мистецтва забезпечить формування естетично розвиненої й зацікавленої особистості, дозволить реалізувати моральний потенціал мистецтва як засобу формування й розвитку етичних цінностей та ідеалів особистості й суспільства.

1.3. Компетентності:

- *загальнопедагогічні* - володіння базовими інваріантними психолого-педагогічними знаннями й уміннями, обумовленими успішністю вирішення широкого кола виховних і освітніх завдань в різних педагогічних системах; це відповідність певним професійно-педагогічним вимогам незалежно від спеціалізації майбутнього педагога; це володіння сукупністю загальнолюдських якостей особистості, необхідних для успішної професійно-педагогічної діяльності;

- *спеціальні* - володіння специфічними для даного курсу знаннями й уміннями;

- *технологічні* (діяльнісні) - володіння професійно-педагогічними вміннями, під якими розуміється засвоєний спосіб виконання професійно-педагогічних дій, що забезпечуються сукупністю набутих знань; креативність;

- *комунікативні* - встановлення правильних взаємовідносин з вихованцями, які сприяли б найбільш ефективному вирішенню завдань навчання і виховання; прояв шанобливого, зацікавленого відношення до тих цінностей, які складають зміст позиції дитини, яким би воно простим і нецікавим не здалося; володіння прийомами професійного спілкування з колегами;

- *рефлексивні* - регулятор особистісних досягнень педагога, збудник професійного зростання, вдосконалення педагогічної майстерності. Дана компетенція проявляється в здатності до самопізнання (самопостереження,

самоаналізу, критичної самооцінки), самовираження (самокритики, самостимулювання, самозмушування тощо.), самореалізації (самоорганізації, контролю та обліку діяльності з само утворення).

1.4. Очікувані результати навчання

знати: основи драми; основи суміжних мистецтв – театрального, екранного, образотворчого, музичного тощо; мистецтво суміжного синтезу; засоби образного відтворення дійсності; засоби сценічного втілення жанрів; мистецтво створення і вміння режисерського задуму;

вміти: володіти закономірностями драматургії та специфікою драматургічного дійства; володіти образними засобами сценічної виразності для відображення реальної дійсності; виховувати жагу до творчого пошуку, до експериментальних методів сценічного відтворення суспільних явищ різними видами мистецтв.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 45 годин/1,5 кредити ECTS

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

«Основи сценічного та екранного мистецтва: теорія і практика»

Артистизм і сценічність вчителя – важливий компонент його педагогічної компетентності і культури. Становлення і розвиток професійно-педагогічної майстерності вчителя. Елементи театральної педагогіки та екранного мистецтва у педагогічній діяльності. Характеристика понять "здібності" та "вміння". Головні ознаки таланту згідно з Б.Г.Ананьєвим.

Розвиток і становлення виразного читання. Мовна підготовка майбутнього вчителя як синтез елементів театральної педагогіки. Формування виконавського вміння в процесі професійної підготовки майбутнього вчителя.

Театральна система К.С. Станіславського, принципи і складові елементи "системи". Природа сценічної творчості.

Емоції і почуття. Мистецьке перевтілення, теорія П.В.Симонова про фізіологію емоцій та акторське перевтілення.

Специфіка і синтетичність театрального мистецтва. Гелебачення й естрада як форма мистецтва.

Елементи сценічної творчості, придатні для педагогічної праці вчителя.

Принцип засвоєння і тренування елементів уваги.

Психологічна готовність до творчого акту та її компоненти.

М'язове напруження, вправи для формування психофізичної свободи вчителя. Свідоме та підсвідоме на сцені та на уроці. Уява та фантазія.

Дія і взаємодія на сцені та на уроці. Логіка (схема) педагогічної дії, взаємодії та впливу.

Зародження театру. Види театрів. Основи режисури масових і театралізованих видовищ. Створення та виконання етюдів з деталізацією дійової лінії: на основі музичного, художнього та літературного образу. Робота актора над образом. Грим. Костюми. Сценічна культура в педагогічному просторі. Вправи на володіння технікою жестів і міміки.

Сценічна композиція. Основи сценічного руху. Гімнастика почуттів. Акторський тренінг. Специфіка і синтетичність театрального мистецтва. Розуміння і сприймання змісту спектаклю. Уміння висловлювати судження й давати оцінку театральним діям.

Медіа-освіта. Медіаграмотність. Основні принципи медіа-освіти в Україні. Порівняння та аналіз рекламних месиджів.

Кіно в системі мистецтв. Види і жанри кіно. Образна мова кіно. Оцінювання дій і вчинків героїв, логічний переказ сюжету, виявлення свого ставлення до зображених подій.

3. Рекомендована література

Базова (основна)

1. Абрамян В.Ц. Театральна педагогіка. – К.: Лібра, 1996.
2. Андрианова-Голицына И.А. Я познаю мир. Театр: энциклопедия. – М.: АСТ: Астрель: Транзит-книга, 2006. – 398 с.
3. Антонович Д. Український театр// Дмитро Антонович. Українська культура. Лекції. – К.: Либідь, 1993. – 592 с.
4. Дятчук В.В., Барабан Л.І. Український тлумачний словник театральної лексики. – К.: Видавничий центр "Просвіта", 2002.
5. Злочевський П.О. Оформлення театральних і концертних виступів у школах та позашкільних установах. – К., 1993.
6. Книга вчителя дисциплін художньо-естетичного циклу: Довідково-методичне видання / Упоряд. М.С.Демчишин; О.В.Гайдамака. – Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. – 768 с.
7. Красильникова О. В. Історія українського театру ХХ сторіччя— К.: Либідь, 1999. — 208с.
8. Крижанівський Б. Книга про кіно. – К.: Веселка, - 1992.
9. Крижанівський Б. Таємниці білого екрану. – К., 1990.
10. Масол Л. та ін. Методика навчання мистецтва у початковій школі. – Х.: Ранок, 2006.
11. Масол Л., Ганнусенко Н., Комаровська О., Ничкало С., Оніщенко О., Рагозіна В. Комплексна програма художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах. / Інформаційний збірник міністерства освіти і науки України. – 2004. - №10. – С. 9-32.
12. Масол Л.М. Концепція художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах / Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. – 2004. - №10. – С.4-9.
13. Паві, Патріс. Словник театру. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2006. – 640 с.
14. Полякова Ю.Ю. У світі прекрасного Ілюстрована енциклопедія для дітей. – Х.: Веста: Видавництво „Ранок”, - 2006 – 128 с. (Я пізнаю світ)
15. Програми для початкової загальноосвітньої школи. 1- 4 класи. – К.: Початкова школа, 2006.
16. Художня культура України: Навч. посіб./ Л.М.Масол, С.А.Ничкало, Г.І.Веселовська, О.І.Оніщенко; За заг. ред.. Л.М.Масол. – К.: Вища школа,

2006. – 239 с.

Додаткова література:

1. Алянський Ю. Азбука театру: 50 маленьких рассказов о театре. – 2-е изд., переработ и доп. – Л.: Дет.лит., 1990. – 159 с.
2. Белоусов Ю.А. Я познаю мир: Детская энциклопедия: Кино. – М.: «Издательство Астрель». «Олимп», «Фирма «Издательство АСТ», 2000. – 432 с.
3. Бичко А.К., Ігнатенко П.І., Феоктистов А.М. та ін.. Теорія та історія світової і вітчизняної культури. Курс лекцій. – К.: Либідь – 1993.
4. Госейко Л. Історія українського кінематографа (1896–1995). - Київ, 2005, с. 464
5. Історія української культури: У 5-ти т. – К.: Наукова думка, 2001. – Т.2. – Українська культура XIII-XVII століть. – 848 с.
6. Кормич Л.І., Багацький В.В. Культурологія (історія і теорія світової культури XX століття). Вид.третє. – Х.: Одісей, 2004.
7. Корній Л. Українська шкільна драма і духовна музика XVIII століття. – К.: Муз. Україна, 1993. – 186 с.
8. Крижанівський Б. Як народжується кіно. – К.: Либідь, 2003.
9. Мерзлякова С.И. Волшебный мир театра // Фольклор - музыка - театр: Программы и конспекты занятий для педагогов дополнительного образования, работающих с дошкольниками: Программно-метод. пособие / Под ред. С.И.Мерзляковой. -М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1999. - 216 с.
10. Мусский И.А. 100 великих актеров . – М.: Вече, 2006. – 528 с.
11. Мусский И.А. 100 великих отечественных кинофильмов . – М.: Вече, 2005. – 480 с.
12. Основи викладання мистецьких дисциплін: Навч. посібник / За заг. ред. О.П.Рудницької. – К.: 1998. – 183 с.
13. От упражнения к спектаклю. – М.: Сов. Россия, 1974. – Вып. IV. – 112 с. (Б-чка «В помощь художественной самодеятельности»).
14. Ревуцький, Дмитро. Живе слово: Теорія виразного читання для школи: Перевидання. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2001. – 200 с.
15. Склярєнко В.М. Українські традиції та звичаї. Дитяча енциклопедія Фоліо, 2006. – 318 с.
16. Софронова Л . Старовинний український театр. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2004. – 336 с.
17. Справочник школьника. История мировой культуры. / Сост. Ф.С.Капица, Т.М.Колядич. – М.: Філолог. об-во „Слово”, Центр гуманитарных наук при факультете журналистики МГУ им. М.В.Ломоносова, ТКО „АСТ”, 1996. – 610 с.
18. Театр у школі: Книга для вчителя / Упорядник Н.Є.Миропольська. – К.: Рад. школа, 1990. – 155 с.
19. Українська культура: історія і сучасність: навч. Посібник / За ред.. Черепанової С.О. – Львів: Світ, 1994. – 456 с.
20. Я вхожу в мир искусства. – М., 2000. – 168 с. (Реп. метод. б-чка,

№3).

Web-ресурси

1. Театр в Україні http://ifteatr.org.ua/load/teatr_v_ukrajini_xvii_xviii_st/2-1-0-34
2. Культурологія, Грищенко Т.Б. <http://studentbooks.com.ua/content/view/219/46/1/6/>
3. Виразне читання http://dn.tup.km.ua/dn/dn/k_default.aspx?lng=1&MF=7728908431898312757861523521651548986D579D24718427179D5835D5&T=r6&st=0&L=1
4. Малий тлумачний словник театральної-драматургічної термінології http://www.socgum.mdpu.org.ua/index.php?option=com_mtree&task=viewlink&link_id=1687&Itemid=0

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Усне опитування, виконання практичного завдання, контрольного завдання, тестування, залік.

5. Засоби діагностики успішності навчання

Педагогічний контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю.

Використовуються такі методи усного та письмового контролю, які сприяють підвищенню мотивації студентів-майбутніх фахівців до навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається практичному і тестовому контролю.

РИТМІКА І ХОРЕОГРАФІЯ
Авторська програма
нормативної навчальної дисципліни
підготовки бакалавр
напряму 0101. Педагогічна освіта
спеціальності 012 Дошкільна освіта

(Шифр за ОПІ 2.3.5)

Програма розроблена

Владимировою А.Л., доцентом кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти, кандидатом педагогічних наук.

Вступ

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Ритміка і хореографія» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів напряму 012 Дошкільна освіта.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Ритміка і хореографія» є теоретичні і практичні засади музичного виховання в дитячих навчальних закладах: закономірності засвоєння дошкільниками музично-ритмічного матеріалу; програми, принципи, методи, прийоми, форми музично-ритмічного та хореографічного виховання дітей дошкільного віку з предмету «Ритміка і хореографія».

Міждисциплінарні зв'язки: студенти мають актуалізувати знання з курсів «Загальна педагогіка», «Дошкільна педагогіка», «Дитяча психологія», «Ритміка», «Хореографія», що сприятиме в подальшому формуванню професійної компетентності вихователя дитячого навчального закладу в методичному аспекті.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Ритміка і хореографія» є формування у майбутніх вихователів цілісної системи знань щодо поняття ритмічної та хореографічної культури в сучасних умовах; розвиток уміння мислити творчо, здатності до художнього самовираження, рефлексії та духовного самовдосконалення; виховання особистісно-ціннісного ставлення до хореографічного мистецтва, реальної участі в конкретних видах педагогічної діяльності з музично-ритмічного виховання.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Ритміка і хореографія» є:

Пізнавальні:

- цілеспрямоване і систематизоване формування у студентів уявлень про види та жанри як вітчизняної, так і зарубіжної музично-ритмічної та хореографічної діяльності, навичок музично-естетичного сприймання; цілісне розглядання теорії та практики художньо-образної мови різних видів мистецтв;

- створення умов ґрунтового засвоєння теоретичних знань та

здобуття практичних умінь управління навчально-виховним процесом з ритмічного та хореографічного виховання в дошкільних навчальних закладах;

- забезпечення ефективності виховання студентів засобами музично-ритмічного та хореографічного мистецтва через предметно-інтегративну освіту, яка поєднує навчання, виховання, розвиток на основі інтерактивних педагогічних технологій;

- збагачення емоційно-почуттєвої сфери.

Виховні:

- виховання у студентів соціальної активності, намагання керуватися в практичній діяльності принципами загальнолюдської моралі, сумлінного ставлення до професії, прагнення до творчості.

Розвивальні:

- стимулювання художньо-образного мислення, уяви та інтуїції; вміль підбір та застосування студентами методів, засобів, форм ритмічного і хореографічного виховання дітей дошкільного віку;

- розвиток у студентів вміння використовувати теоретичні знання при вирішуванні практичних питань музично-ритмічного та хореографічного виховання дітей дошкільного віку.

1.3. Компетентності:

- *загально педагогічна* – володіння базовими інваріантними психолого-педагогічними знаннями й уміннями, обумовленими успішністю вирішення широкого кола виховних і освітніх завдань в різних педагогічних системах; відповідність певним професійно-педагогічним вимогам незалежно від спеціалізації майбутнього педагога; володіння сукупністю загальнолюдських якостей особистості, необхідних для успішної професійно-педагогічної діяльності;

- *спеціальна* – володіння специфічними для даного курсу знаннями й уміннями;

- *пізнавально-інтелектуальна* – сукупність теоретичних знань, практичних умінь, навичок, ставлень, досвіду, особистісних якостей вихователя, що дають змогу здійснювати пошукову, евристичну діяльність, самостійно здобувати нові знання, аналізувати діяльність учасників навчально-виховного процесу, приймати рішення.

- *діагностична компетенція* – це вміння вихователя вивчати здібності фізичного, психічного, розумового розвитку, рівня морального, естетичного виховання, умов сімейного життя і виховання дітей.

- *прогностична компетенція* – вміння вихователя визначити напрямок своєї діяльності, її конкретні цілі і завдання на кожному етапі виховної роботи, і передбачати кінцевий результат.

- *організаторська компетенція* – це вміння вихователя залучати дітей дошкільного віку до певної роботи і співробітництво з ними в досягненні поставленої мети.

- *компетенція творчості* – це здатність педагога продуктивно організувати вирішення педагогічних проблем неординарними способами, діяти у тій чи іншій сфері відповідно до його інтелектуальної, ауто психологічної, комунікативної, психологічної компетентностей.

- *методична компетенція* – це оволодіння знаннями методологічних і теоретичних основ методики навчання різних предметів, концептуальних основ структури і змісту засобів навчання (підручників, навчальних посібників тощо), уміння застосувати знання в педагогічній і громадській діяльності, виконувати основні професійно-методичні функції.

- *рефлексивна* – регулятор особистісних досягнень педагога, збудник професійного зростання, вдосконалення педагогічної майстерності. Дана компетенція проявляється в здатності до самопізнання (самопостереження, самоаналізу, критичної самооцінки), самовираження (самокритики, самостимулювання, самозмушування тощо), самореалізації (самоорганізації, контролю та обліку діяльності з самоутворення).

1.4. Очікувані результати навчання

знати:

- теоретичні засади курсу «Ритміка і хореографія»;
- засоби музично-ритмічної і хореографічної виразності;
- види хореографічної роботи студентів у групі (організаційна, постановочна, репетиційна робота, концертна діяльність).

- розвивати здатність до свідомого вибору шляхів та методів удосконалення своїх особистих і професійних якостей, уміння застосовувати їх на практиці.

вміти:

- планувати, моделювати та проводити заняття з ритміки та хореографії за різними теоретичними основами методики;

- досягати мету на якісному виконанні професійної діяльності;

- володіти навичками дослідницької, творчої та організаторської діяльності;

- застосовувати набуті знання в педагогічній діяльності: музично-ритмічні, хореографічні, фольклористичні, психологічні, дидактичні основи педагогіки, загальні питання методики музичного та хореографічного мистецтва.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3/90кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальні питання теорії та методики музично-ритмічного та хореографічного виховання.

Теоретичні та методологічні основи музично-ритмічного та хореографічного мистецтва. Сучасні нормативні документи та вимоги при вивченні курсу «Ритміка і хореографія».

Загальні питання теорії та методики музично-ритмічного та хореографічного виховання. Значення ритміки та хореографії в системі виховання дітей дошкільного віку. Засоби і методичні особливості курсу.

Ознайомлення з методичними посібниками. Порівняння методичних компонентів педагогічних систем в роботі музично-ритмічного та хореографічного навчання і виховання Жан-Жака Далькроза, В. Верховинця, Г. Березової, А. Тараканової, А. Шевчук.

Основи навчання ритміки і хореографії, дидактичні принципи музично-ритмічного та хореографічного виховання, їх реалізація. Етапи навчання. Методи і методичні прийоми. Взаємозв'язок рухів і музики. Музичні ігри. Хореографічні вправи.

Змістовий модуль 2. Методика музично-ритмічного та хореографічного виховання дітей дошкільного віку

Взаємозв'язок рухів і музики. Слухання музики. Методика розучування рухів у відповідності з побудовою періоду музичного твору. Ритмічна гімнастика.

Танець – як засіб спілкування. Засоби музичної виразності в системі музично-ритмічного та хореографічного виховання: позиції рук, ніг, постава корпусу, рівновага, стрибок, оберт, виворотність. Мелодія. Регістр. Ритм. Розмір. Темп. Основи музичної грамоти.

Хореографічні вправи, хороводи, танці. Методика засвоєння музичних знань та поєднання музики і рухів. Елементи національних танців. Елементи сучасних танців. Створення і запис танців.

3. Рекомендована література

Основна література:

1. Базарова Н. Азбука классического танца. Методика преподавания 1, 2, 3 года обучения. / Н. Базарова, В. Мей – М., 1964. – 207с.
2. Бондаренко Л. Методика хореографической работы в школе и внешкольных заведениях. / Л. Бондаренко. – К.: Муз. Україна, 1985
3. Ваганова А. Основи класичного танцю. А. Ваганова. – Санкт-Петербург.: 2001. – 190 с.
4. Верховинець В. Весняночка / В. Верховинець. – К.: Муз. Україна, 1989. – 343 с.
5. Верховинець В. Теорія українського народного танцю. / В. Верховинець. – К.: «Музична Україна», 1990
6. Гусев Г. Методика преподавания народного танца (Этюды). / Г. Гусев. – Москва, 2004.
7. Гусев Г. Методика преподавания народного танца (Упражнения у станка). / Г. Гусев. – Москва, 2002.
8. Ерохина О. Школа танцев для детей. / О. Ерохина. – Ростов-на-Дону.: «Феникс», 2003
9. Есаулов И. Хореодраматургия. / И. Есаулов. – Ижевск, 2000.
10. Колесниченко Ю. Основи народно-сценічного танцю.

/Ю. Колесниченко. – Вінниця, 2007.

11. Педагогічні умови формування творчого освітньо-виховного середовища в позашкільних навчальних закладах: навчально-методичний посібник / за аг. ред.. С.І.Якименко. – Видавничий Дім «Слово», 2016. – 184 с.

12. Полятков С. Т. Азбука хореографії. /С.Т. Полятков. – М.: Рольф, 1999. – 272с.

13. Шевчук А. С. Дитяча хореографія: навч.-метод.посібник / А. С. Шевчук. – Тернопіль: Мандрівець, 2016. – 288 с.

14. Юцевич Ю. Музика. Словник-довідник. – Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2003. – 352с.

Додаткова література:

5. Гелен Ідом. Вчимося танцювати./ Ідом Гелен і Катрак Ніколя – К.: Видавництво «Махаон-Україна», 2001. – 32с.

6. Детская энциклопедия «Балет». – М.: Астрель АСТ, 2001. – 63с.

7. Люси Смит. Танцы. Начальный курс./Смит Люси. – М.: Астрель, 2001. – 47с.

8. Нейл Моррис. Музыка и танец. /Моррис Нейл. – М.: ООО «Издательство»;ООО «Издательство Астрель», 2002. – 32с.

Інтернет-ресурси на допомогу вихователю

1. <http://folk.org.ua/> — Українська автентична музика (збереження унікальної народної музичної спадщини України);

2. <http://gomin.uazone.net> — « Гомін»: архів української народної пісенності;

3. www.student.ru

4. www.osvita.ru

8. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Усне опитування, виконання практичного завдання, контрольного завдання, тестування, залік.

9. Засоби діагностики успішності навчання

Педагогічний контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю.

Використовуються такі методи усного та письмового контролю, які сприяють підвищенню мотивації студентів-майбутніх фахівців до навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається практичному і тестовому контролю.

СВЯТА І РОЗВАГИ У ДНЗ
Авторська програма
нормативної навчальної дисципліни
підготовки бакалавр
напряму 01. Освіта
спеціальності 012 Дошкільна освіта
(шифр і назва спеціальності)

(Шифр за ОПП 2.2.4)

Програма розроблена

Владимировою А.Л., доцентом кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти, кандидатом педагогічних наук.

Вступ

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Свята і розваги у ДНЗ» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів напряму 012 Дошкільна освіта.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Свята і розваги у ДНЗ» є теоретичні і практичні засади музичного виховання в дитячих навчальних закладах: закономірності засвоєння дошкільниками музичного матеріалу; програми, принципи, методи, прийоми, форми музичного виховання дітей дошкільного віку з предмету «Свята і розваги у ДНЗ».

Міждисциплінарні зв'язки: студенти мають актуалізувати знання з курсів «Загальна педагогіка», «Дошкільна педагогіка», «Дитяча психологія», «Театрально-ігрова педагогіка», «Образотворче мистецтво», «Ритміка і хореографія», що сприятиме в подальшому формуванню професійної компетентності вихователя дитячого навчального закладу в методичному аспекті.

Програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів:**

1. Види і тематика музичних свят і розваг у вітчизняних програмах з музичного виховання.
2. Сучасні технології проведення свят і розваг з дітьми раннього та дошкільного віку.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Свята і розваги у ДНЗ» є формування у майбутніх вихователів цілісної системи естетичних знань щодо поняття форм організації музичної діяльності, види якої складають основний зміст організації та проведення свят і розваг в сучасних умовах (ознайомлення з творами національного фольклору та класики, слухання музики, спів, музично-ритмічні рухи та дидактичні ігри, гра на музичних інструментах, театр і гра, пальчикова гімнастика, фізичні вправи з музичним супроводом, тощо); розвивати уміння мислити креативно, бути здатними до художнього самовираження, рефлексії та духовного самовдосконалення; виховувати особистісно-ціннісне ставлення як до національного мистецтва

так і до мистецтва народів Світу. Готувати до реальної участі в конкретній спільній виконавчій педагогічній діяльності вихователя і музичного керівника.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Свята і розваги у ДНЗ» є:

Пізнавальні:

- цілеспрямоване і систематизоване формування у студентів уявлень про види та жанри як вітчизняної, так і зарубіжної музики, навичок музично-естетичного сприймання та оцінної діяльності; цілісне розглядання теорії та практики художньо-образної мови різних видів мистецтв;

- створення умов ґрунтовного засвоєння теоретичних знань та здобуття практичних умінь управління навчально-виховним процесом з музичного виховання в дошкільних навчальних закладах;

- забезпечення ефективності виховання студентів засобами музичного мистецтва через предметно-інтегративну освіту, яка поєднує навчання, виховання, розвиток на основі інтерактивних педагогічних технологій;

- збагачення емоційно-почуттєвої сфери.

Виховні:

- Виховання в студентів соціальної активності, намагання керуватися в практичній діяльності принципами загальнолюдської моралі, сумлінного ставлення до професії, прагнення до творчості.

Розвивальні:

- стимулювання художньо-образного мислення, уяви та інтуїції; вмільний підбір та застосування студентами методів, засобів, форм музичного виховання дітей дошкільного віку;

- розвиток у студентів вміння використовувати теоретичні знання при вирішуванні практичних питань музичного виховання дітей дошкільного віку.

1.3. Компетентності:

- *загально педагогічна* – володіння базовими інваріантними психолого-педагогічними знаннями й уміннями, обумовленими успішністю вирішення широкого кола виховних і освітніх завдань в різних педагогічних системах; відповідність певним професійно-педагогічним вимогам незалежно від спеціалізації майбутнього педагога; володіння сукупністю загальнолюдських якостей особистості, необхідних для успішної професійно-педагогічної діяльності;

- *спеціальна* – володіння специфічними для даного курсу знаннями й уміннями;

- *пізнавально-інтелектуальна* – сукупність теоретичних знань, практичних умінь, навичок, ставлень, досвіду, особистісних якостей вихователя, що дають змогу здійснювати пошукову, евристичну діяльність, самостійно здобувати нові знання, аналізувати діяльність учасників навчально-виховного процесу, приймати рішення.

- *діагностична компетенція* – це вміння вихователя вивчати здібності

фізичного, психічного, розумового розвитку, рівня морального, естетичного виховання, умов сімейного життя і виховання дітей.

- *прогностична компетенція* – вміння вихователя визначити напрямок своєї діяльності, її конкретні цілі і завдання на кожному етапі виховної роботи, і передбачати кінцевий результат.

- *організаторська компетенція* – це вміння вихователя залучати дітей дошкільного віку до певної роботи і співробітництво з ними в досягненні поставленої мети.

- *компетенція творчості* – це здатність педагога продуктивно організувати вирішення педагогічних проблем неординарними способами, діяти у тій чи іншій сфері відповідно до його інтелектуальної, ауто психологічної, комунікативної, психологічної компетентностей.

- *методична компетенція* – це оволодіння знаннями методологічних і теоретичних основ методики навчання різних предметів, концептуальних основ структури і змісту засобів навчання (підручників, навчальних посібників тощо), уміння застосувати знання в педагогічній і громадській діяльності, виконувати основні професійно-методичні функції.

- *рефлексивна* – регулятор особистісних досягнень педагога, збудник професійного зростання, вдосконалення педагогічної майстерності. Дана компетенція проявляється в здатності до самопізнання (самопостереження, самоаналізу, критичної самооцінки), самовираження (самокритики, самостимулювання, самозмушування тощо), самореалізації (самоорганізації, контролю та обліку діяльності з самоутворення).

1.4. Очікувані результати навчання

знати:

- теоретичні засади курсу «Свята і розваги у ДНЗ»;
- застосовувати набуті знання в педагогічній діяльності: музичні, хореографічні, фольклористичні, психологічні, дидактичні основи педагогіки, загальні питання методики музичного виховання;
- розвивати здатність до свідомого вибору шляхів та методів удосконалення своїх особистих і професійних якостей, уміння застосовувати їх на практиці.

вміти:

- планувати, моделювати та проводити заняття з музичного виховання за різними теоретичними основами методики;
- досягати мету на якісному виконанні професійної діяльності;
- володіти навичками дослідницької, творчої та організаторської діяльності.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Види і тематика музичних свят і розваг у вітчизняних програмах з музичного виховання

Види музичних свят і розваг. Формування ключових компетенцій дітей

при підготовці та проведенні свят і розваг, позитивного досвіду соціальної взаємодії. Нові змістовно-технологічні характеристики свят і розваг, організація продуктивної та ефективної системи їх підготовки. Використання ігрових форм як засобу підвищення творчого потенціалу дітей та їх здібностей. Виховання інформаційної культури дітей та батьків у контексті компетентностей освіти, в системі цілісної діяльності проектування креативного загальноосвітнього середовища.

Календарний план роботи. План проведення масових заходів, дійств музично-естетичного циклу. Сценарії свят, розваг, театральних вистав. Щоденник обліку індивідуальної (гурткової) роботи. Схеми календарного планування навчально-виховної роботи з музичного виховання.

Театральна гра. Ритмопластика. Культура і техніка мови. Основи театральної культури. Робота над виставою. Таємниці театральних професій. Правила поведінки в театрі. Самостійна театралізована діяльність дітей. Планування театралізованої діяльності в роботах вихователів.

Народна пісенна лірика. Танцювальні пісні. Народні пісні літературного походження. Драматизовано календарно-обрядові дійства. Вертеп.

Музично-хороводні ігри як засіб вокально-хорової техніки. Види хороводів. Бал. Карнавал. Маскарад.

Змістовий модуль 2. Сучасні технології проведення свят і розваг з дітьми раннього та дошкільного віку

Складові професійної майстерності музичного керівника, педагога. Загальна та духовна культура педагога. Професійно-педагогічна компетентність педагога. Загальнопедагогічні уміння та здібності. Культура праці. Діагностичне обстеження музичного розвитку дітей від народження до трьох років. Особистісно-орієнтований підхід у музичному вихованні малюків.

Діагностичне обстеження музичного розвитку дітей молодшого дошкільного віку (3-4 роки). Особистісно орієнтований підхід у музичному вихованні малюків.

Діагностичне обстеження музичного розвитку дітей середнього дошкільного віку (4-5 роки). Показники та критерії оцінки музичного розвитку.

Діагностичне обстеження музичного розвитку дітей старшого дошкільного віку (5-6 років). Показники та критерії оцінки музичного розвитку.

3. Рекомендована література

Основна література:

1. Беніфанд А.В. Свята: сутність, історія, сучасність./ А.В. Беніфанд. – Красноярськ, 2006.

2. Выготский Л.С. Игра и ее роль в психическом развитии ребенка. // Психология развития. СПб/Л.С. Выготский – М. – Харьков – Минск, 2001.

3. Гайдук Т.А. Організація святкових заходів. /Т.А. Гайдук. – М.: ОРІДУ, 2007.

4. Генкін Д.М. Масові свята. /Д.М. Генкін. – М.: Просвещение, 2007.
5. Ковшар І.Ф. Проблеми історії та теорії масових музичних вистав нового часу. / І.Ф. Кофшар. – М.: Музика, 2009.
6. Музичне виховання у дошкільному навчальному закладі: Збірник методичних матеріалів / Упор. І. Романюк. – Тернопіль: Мандрівець, 2007. – 104 с.
7. Шевчук А.С. Прилучаємо дітей до музичної скарбниці //Дитина: Метод, рек. до програми виховання і навчання дітей від 3 до 7 років. – 2-ге вид., доопр., доповн./ А.С. Шевчук. – К.: Богдана, 2004. – С. 167 – 184.
8. Юдін Н.Л. Соціальний зміст свята. /Н.Л.Юдін. – Іваново: ІГУ, 2006.

Додаткова література:

1. Гогоберидзе А.Г. Теория и методика музыкального воспитания детей дошкольного возраста: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений /А. Г. Гогоберидзе, В.А.Деркунская. — М.: Издательский центр «Академия», 2005. — 320 с.
2. Дзига. Українські дитячі й молодечі народні ігри та розваги (композиція П. Черемиського) / укладачі : В. Семеренський, П. Черемиський. – Х : Друк, 1999. – 528 с.
3. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка: Навч. посібник. / Т.І Поніманська / – К.: Академвидав, 2004.
4. Семизорова В.В. Використання системи «елементарного музикування» Карла Орфа в освітньому процесі дошкільного навчального закладу / В.В. Семизорова, І.Я.Шараєвська, Н.В.Степаненко. Тернопіль: Мандрівець, 2014. – 68 с.

Інтернет-ресурси на допомогу вихователю дитячого навчального закладу

1. Музейний простір України <http://prostir.museum/>
2. Національний художній музей України <http://namu.kiev.ua/>
3. Музей театрального, музичного і кіномистецтва http://www.tmf-museum.kiev.ua/ua/main_ie.htm Український центр народної культури «Музей Івана Гончара» <http://honchar.org.ua/ukranian.htm>

10. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Усне опитування, виконання практичного, творчого, контрольного завдання, тестування, залік.

11. Засоби діагностики успішності навчання

Педагогічний контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю.

Використовуються такі методи усного та письмового контролю, які сприяють підвищенню мотивації студентів-майбутніх фахівців до навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається практичному, творчому і тестовому контролю.

ТЕАТРАЛЬНО-ІГРОВА ДІЯЛЬНІСТЬ В ПОЗАКЛАСНІЙ РОБОТІ
Авторська програма
варіативної навчальної дисципліни
підготовки бакалавр
напряму 01 Освіта
спеціальності 013 Початкова освіта
(Шифр за ОПП 2.2.6)

Програма розроблена

Владимировою А.Л., доцентом кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти, кандидатом педагогічних наук.

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Театрально-ігрова діяльність в позакласній роботі» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів напряму 013 Початкова освіта.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Театрально-ігрова діяльність в позакласній роботі» є забезпечення ефективного засвоєння студентами педагогічних і психологічних аспектів організації шкільних свят, активізація розвитку творчості у молодших школярів на основі театралізовано-ігрової діяльності; теоретичні і практичні засади методики навчання театрально-ігрового мистецтва в початковій школі.

Міждисциплінарні зв'язки: студенти мають актуалізувати знання з курсів «Загальна педагогіка», «Вікова психологія», «Педагогічна майстерність», «Театрально-ігрова педагогіка», «Філологія», «Риторика», «Образотворче мистецтво», «Ритміка і хореографія», що сприятиме в подальшому формуванню професійної компетентності вчителя початкових класів у методичному аспекті.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Театрально-ігрова діяльність в позакласній роботі» є формування у майбутніх вчителів цілісної системи знань щодо поняття театрально-ігрова діяльність в сучасних умовах; усвідомлення теоретичних основ педагогіки вільного часу; ознайомлення з історією розвитку театрально-ігрової роботи; оволодіння загальною та галузевою методикою позаурочної роботи, методикою організації гурткових, масових та індивідуальних форм дозвілля.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Театрально-ігрова діяльність в позакласній роботі» є:

Пізнавальні:

- цілеспрямоване і систематизоване формування у студентів уявлень про види та жанри як вітчизняної, так і зарубіжної театрально-ігрової діяльності, навичок музично-естетичного сприймання та оцінної діяльності; цілісне розглядання теорії та практики художньо-образної мови різних видів мистецтв;

- створення умов ґрунтового засвоєння теоретичних знань та

здобуття практичних умінь управління навчально-виховним процесом з театральньо-ігрової діяльності в початкових класах;

- забезпечення ефективності виховання студентів засобами театральньо-ігрової діяльності через предметно-інтегративну освіту, яка поєднує навчання, виховання, розвиток на основі інтерактивних педагогічних технологій;

- збагачення емоційно-почуттєвої сфери.

Виховні:

- виховання у студентів соціальної активності, намагання керуватися в практичній діяльності принципами загальнолюдської моралі, сумлінного ставлення до професії, прагнення до творчості.

Розвивальні:

- стимулювання художньо-образного мислення, уяви та інтуїції; вміль підбір та застосування студентами методів, засобів, форм навчання учнів початкових класів.

- розвиток у студентів вміння використовувати теоретичні знання при вирішуванні практичних питань викладання театральньо-ігрової діяльності в початкових класах.

1.3. Компетентності:

- *загально педагогічна* – володіння базовими інваріантними психолого-педагогічними знаннями й уміннями, обумовленими успішністю вирішення широкого кола виховних і освітніх завдань в різних педагогічних системах; це відповідність певним професійно-педагогічним вимогам незалежно від спеціалізації майбутнього педагога; це володіння сукупністю загальнолюдських якостей особистості, необхідних для успішної професійно-педагогічної діяльності;

- *спеціальна* – володіння специфічними для даного курсу знаннями й уміннями;

- *пізнавально-інтелектуальна* – сукупність теоретичних знань, практичних умінь, навичок, ставлень, досвіду, особистісних якостей учителя, що дають змогу здійснювати пошукову, евристичну діяльність, самостійно здобувати нові знання, аналізувати діяльність учасників навчально-виховного процесу, приймати рішення.

- *діагностична компетенція* – це вміння вчителя вивчати здібності фізичного, психічного, розумового розвитку, рівня морального, естетичного виховання, умов сімейного життя і виховання дітей.

- *прогностична компетенція* – вміння вчителя визначити напрямок своєї діяльності, її конкретні цілі і завдання на кожному етапі виховної роботи, і передбачати кінцевий результат.

- *організаторська компетенція* – це вміння вчителя залучати учнів до певної роботи і співробітництво з ними в досягненні поставленої мети.

- *компетенція творчості* – це здатність педагога продуктивно організувати вирішення педагогічних проблем неординарними способами, діяти у тій чи іншій сфері відповідно до його інтелектуальної, ауто

психологічної, комунікативної, психологічної компетентностей.

- *методична компетенція* – це оволодіння знаннями методологічних і теоретичних основ методики навчання різних предметів, концептуальних основ структури і змісту засобів навчання (підручників, навчальних посібників тощо), уміння застосувати знання в педагогічній і громадській діяльності, виконувати основні професійно-методичні функції.

- *рефлексивна* – регулятор особистісних досягнень педагога, збудник професійного зростання, вдосконалення педагогічної майстерності. Дана компетенція проявляється в здатності до самопізнання (самопостереження, самоаналізу, критичної самооцінки), самовираження (самокритики, самостимулювання, самозмушування тощо.), самореалізації (самоорганізації, контролю та обліку діяльності з само утворення).

1.4. Очікувані результати навчання:

Майбутній вчитель повинен:

знати:

основні поняття і положення теорії організації дозвіллевої роботи; вимоги до соціального педагога як до організатора дозвілля та театрално – ігрової діяльності підростаючого покоління; історію розвитку дитячої, позакласної та позашкільної роботи; загальну методику позаурочної роботи; методику культурно-масової роботи; галузеву методику групової та індивідуальної позакласної виховної роботи; педагогічні основи гурткової роботи; основи організації дозвілля у групах продовженого дня та за місцем проживання дітей; основні види організації сумісного сімейного дозвілля; загальнопедагогічні основи роботи з дитячими та юнацькими організаціями; організацію дозвілля дітей молодшого шкільного віку під час канікул.

вміти:

проводити дослідження з вивчення запитів та інтересів дітей у вільний час; моделювати та розв'язувати педагогічні ситуації з урахуванням принципів організації театрално-ігрової діяльності; складати план та карту-схему дозвіллевих заходів мікрорайону на певний період; розробляти та проводити виступи, бесіди, дискусій для дітей та юнацтва; готувати та проводити виставки творчих дитячих робіт; організовувати різноманітні дозвіллеві ігри (інтелектуальні, рухливі, сюжетно-рольові, ігри з естради тощо); розробляти зміст та методику колективної творчої справи; розробляти та аналізувати програми та сценарії свят (вечорів, ранків); складати орієнтовну програму сімейного відпочинку, формувати фахові уміння майбутніх вчителів початкової школи на засадах **компетентнісного** підходу.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 60 годин / 2 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Педагогічні та психологічні аспекти театрално-ігрової діяльності учнів початкових класів

Театрално-ігрова діяльність з дітьми молодшого шкільного віку в системі суспільного виховання. Принципи організації дозвіллевої діяльності.

Сучасна система соціально-педагогічної роботи у сферах дозвілля. Форми масової роботи.

Поняття про театральну-ігрову спільність. Шляхи утворення театральних-ігрових об'єднань. Різновиди учасників культурно-дозвілдової діяльності. Особливості організації дозвілдової та театральної-ігрової діяльності з різновіковими аудиторіями. Драматургія шкільних свят.

Художні виразні засоби театральної-ігрової діяльності з дітьми молодшого шкільного віку. Значення позаурочної виховної роботи. Просвітницько-виховні години. Читацька конференція. Тематичні вечори. Вечори запитань та відповідей. Усний журнал. Екскурсії та походи.

Групові форми організації виховання учнів. Індивідуальні форми виховання учнів у позаурочний час.

Змістовий модуль 2. Методика організації колективної театральної-ігрової діяльності учнів початкових класів

Методика організації колективної театральної-ігрової творчої діяльності. Особливості методики КТВ. Технологія підготовки і реалізації колективних творчих справ.

Поняття про позашкільні заклади. Характеристика основних видів позашкільних виховних закладів. Значення діяльності позашкільних виховних закладів.

Загальна характеристика сценарію. Методика роботи над сценаріями.

Особливості конкурсних програм. Видовищні форми дозвілля. Методика підготовки і проведення масових свят і гулянь. Значення і характерні особливості масових гулянь і народних свят. Види масових гулянь і народних свят.

3. Рекомендована література

Основна література:

1. Артемова Л.В. Театрализованные игры дошкольников / Л.В. Артемова. – М. : Просвещение, 1991.
2. Богуцький З.Г. Театральна майстерність // Позакласний час. / З.Г. Богуцький. – 2006. – №17 – 18.
3. Водолага Н.В. Театральна абетка / Н.В. Водолага. – Донецьк : Лебідь, 2000.
4. Владимірова А. «Перлинки-звідусільки» / А. Владимірова // Естетичне виховання дітей засобами національного пісенного фольклору : навчально-методичний посібник. – Херсон : Грінь Д.С. 2013. – 136 с.
5. Владимірова А. Фольклорно-дозвіллова робота в системі естетичного виховання молодших школярів / А. Владимірова // Теорія і методика виховання : науково-педагогічний вісник ; за ред. чл.-кор. НАПН України, д. пед. наук, проф. В.Г. Бутенка. – Херсон, Грінь Д.С., 2012. – Вип. 1. – С. 8-11.
6. Владимірова А. Л. «Прийшов Наум – пора братись за ум» / А. Л. Владимірова // Конспекти уроків та виховних заходів для початкових класів : [додаток до науково-методичного журналу «Таврійський вісник

освіти»]. – 2006. – С. 153-156.

7. Гребенюков Г.В. Мистецтво найсприятливіший засіб залучення дитини до культури і духовних цінностей // Мистецтво в школі, 2011. – №10. – С. 16 – 19.

8. Масол Л. Методика навчання мистецтва у початковій школі : посібник для вчителів / Л. Масол, О. Гайдамака, Е. Белкіна, О. Калініченко, І. Руденко. – Х. : Веста : Видавництво «Ранок», 2006. – 256 с.

9. Печерська Е.П. Удосконалювати музично-творчий розвиток дітей // Початкова школа. – 2006. – №6. – С.40.

10. Театр у школі: робота над виставою, репертуар / уклад. О.М. Ворожейкіна. – Х.: Вид.група «Основа», 2012. – 208 с.

Додаткова література:

1. Владимірова А. Естетичне виховання учнів засобами музичного фольклору в позашкільних закладах / А. Владимірова // Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології: збірник наук. праць Херсонського національного технічного університету. Вип. 2 (5). – Херсон. 2011. – С. 221-225.

2. Владимірова А. Подих рідної землі (театралізована музично-хореографічна композиція) / А. Владимірова // Початкова школа : Щомісячний науково-методичний журнал. – № 3 (393) березень. – К., 2002. – С. 35-37.

3. Основи акторської майстерності/уроряд. Л.А.Ряднова. – .:Вид. група «Основа», 2009, - 160 с.

4. Тютюнникова Т. Група або трупа? Мова. Музика. Рух. Творчість. /Т. Тютюнникова //Дошкільне виховання. №1., 2000, С. 20 – 21.

Інтернет-ресурси на допомогу вчителю

1. <http://www.artsmaidan.kiev.ua> — «ArtsMaidan» — галерея сучасного українського мистецтва» (твори сучасних українських митців on-line у жанрах живопису, графіки, скульптури, кераміки, портрету і натюрморту, декоративно-прикладного мистецтва);

2. www.student.ru

3. www.osvita.ru

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Усне опитування, виконання практичного завдання, контрольного завдання, тестування, залік.

5. Засоби діагностики успішності навчання

Педагогічний контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю.

Використовуються такі методи усного та письмового контролю, які сприяють підвищенню мотивації студентів-майбутніх фахівців до навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається практичному і тестовому контролю.

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Авторська програма
нормативної навчальної дисципліни
підготовки бакалавр
напряму 01. Освіта
спеціальності 012 Дошкільна освіта
(Шифр за ОПП 1.3.11)

Програма розроблена

Владимировою А.Л., доцентом кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти, кандидатом педагогічних наук.

Вступ

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Теорія і методика музичного виховання» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів напряму 012 Дошкільна освіта.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Теорія і методика музичного виховання» є теоретичні і практичні засади музичного виховання в дитячих навчальних закладах: закономірності засвоєння дошкільниками музичного матеріалу; програми, принципи, методи, прийоми, форми музичного виховання дітей дошкільного віку.

Міждисциплінарні зв'язки: студенти мають актуалізувати знання з курсів «Загальна педагогіка», «Дошкільна педагогіка», «Дитяча психологія», «Театральна-ігрова педагогіка», «Образотворче мистецтво», «Ритміка і хореографія», що сприятиме в подальшому формуванню професійної компетентності вихователя дитячого навчального закладу в методичному аспекті.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Теорія і методика музичного виховання» є формування у майбутніх вихователів цілісної системи знань щодо поняття музичної культури в сучасних умовах; розвиток уміння мислити творчо, здатності до художнього самовираження, рефлексії та духовного самовдосконалення; виховання особистісно-ціннісного ставлення до музичного мистецтва, реальної участі в конкретних видах педагогічної діяльності з музичного виховання.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Теорія і методика музичного виховання» є:

Пізнавальні:

- цілеспрямоване і систематизоване формування у студентів уявлень про види та жанри як вітчизняної, так і зарубіжної музики, навичок музично-естетичного сприймання та оцінної діяльності; цілісне розглядання теорії та практики художньо-образної мови різних видів мистецтв;
- створення умов ґрунтового засвоєння теоретичних знань та здобуття практичних умінь управління навчально-виховним процесом з музичного виховання в дошкільних навчальних закладах;
- забезпечення ефективності виховання студентів засобами

музичного мистецтва через предметно-інтегративну освіту, яка поєднує навчання, виховання, розвиток на основі інтерактивних педагогічних технологій;

- збагачення емоційно-почуттєвої сфери.

Виховні:

- Виховання в студентів соціальної активності, намагання керуватися в практичній діяльності принципами загальнолюдської моралі, сумлінного ставлення до професії, прагнення до творчості.

Розвивальні:

- стимулювання художньо-образного мислення, уяви та інтуїції; вміль підбір та застосування студентами методів, засобів, форм музичного виховання дітей дошкільного віку;

-

розвиток у студентів вміння використовувати теоретичні знання при вирішуванні практичних питань музичного виховання дітей дошкільного віку.

1.3. Компетентності:

- *загально педагогічна* – володіння базовими інваріантними психолого-педагогічними знаннями й уміннями, обумовленими успішністю вирішення широкого кола виховних і освітніх завдань в різних педагогічних системах; відповідність певним професійно-педагогічним вимогам незалежно від спеціалізації майбутнього педагога; володіння сукупністю загальнолюдських якостей особистості, необхідних для успішної професійно-педагогічної діяльності;

- *спеціальна* – володіння специфічними для даного курсу знаннями й уміннями;

- *пізнавально-інтелектуальна* – сукупність теоретичних знань, практичних умінь, навичок, ставлень, досвіду, особистісних якостей вихователя, що дають змогу здійснювати пошукову, евристичну діяльність, самостійно здобувати нові знання, аналізувати діяльність учасників навчально-виховного процесу, приймати рішення.

- *діагностична компетенція* – це вміння вихователя вивчати здібності фізичного, психічного, розумового розвитку, рівня морального, естетичного виховання, умов сімейного життя і виховання дітей.

- *прогностична компетенція* – вміння вихователя визначити напрямок своєї діяльності, її конкретні цілі і завдання на кожному етапі виховної роботи, і передбачати кінцевий результат.

- *організаторська компетенція* – це вміння вихователя залучати дітей дошкільного віку до певної роботи і співробітництво з ними в досягненні поставленої мети.

- *компетенція творчості* – це здатність педагога продуктивно організувати вирішення педагогічних проблем неординарними способами, діяти у тій чи іншій сфері відповідно до його інтелектуальної, ауто психологічної, комунікативної, психологічної компетентностей.

- *методична компетенція* – це оволодіння знаннями методологічних і теоретичних основ методики навчання різних предметів, концептуальних основ структури і змісту засобів навчання (підручників, навчальних посібників тощо), уміння застосувати знання в педагогічній і громадській діяльності, виконувати основні професійно-методичні функції.

- *рефлексивна* – регулятор особистісних досягнень педагога, збудник професійного зростання, вдосконалення педагогічної майстерності. Дана компетенція проявляється в здатності до самопізнання (самопостереження, самоаналізу, критичної самооцінки), самовираження (самокритики, самостимулювання, самозмушування тощо), самореалізації (самоорганізації, контролю та обліку діяльності з самоутворення).

1.4. Очікувані результати навчання

знати:

- теоретичні засади курсу «Теорія і методика музичного виховання»;

- застосовувати набуті знання в педагогічній діяльності: музичні, хореографічні, фольклористичні, психологічні, дидактичні основи педагогіки, загальні питання методики музичного виховання;

- розвивати здатність до свідомого вибору шляхів та методів удосконалення своїх особистих і професійних якостей, уміння застосовувати їх на практиці.

вміти:

- планувати, моделювати та проводити уроки заняття з музичного виховання за різними теоретичними основами методики;

- досягати мету на якісному виконанні професійної діяльності;

- володіти навичками дослідницької, творчої та організаторської діяльності.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин / 4 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади організації освітнього процесу в сучасному закладі

Теоретичні та методологічні завдання курсу музичного виховання. Етнонаціональна специфіка музичного виховання у полікультурному просторі України. Джерела виникнення суспільного дошкільного музичного виховання. Сучасні нормативні документи та вимоги при вивченні курсу. Становлення вітчизняної та зарубіжної теорії та практики музичного виховання наприкінці XIX – першій половині XX століття. Зв'язок курсу з іншими навчальними дисциплінами: фольклористикою, мистецтвознавством, культурологією, дошкільною педагогікою, дитячою психологією, народознавством, історією, географією.

Музичне виховання і розвиток дітей дошкільного віку в контексті сучасних концепцій дитинства. Основні програмові завдання, зміст, засоби, форми організації музичного виховання дітей у вітчизняних програмах. Відображення вікової динаміки музичного розвитку дітей через

різні структурні компоненти (завдання; види музичної діяльності; репертуар; показники музичного розвитку тощо) різних авторів (Т.Науменко; Л.Левченко, А.Шевчук; Т.Сорока та ін.).

Змістовий модуль 2. Національний пісенний фольклор – основа музично-естетичного виховання

Жанрова характеристика дитячого музичного фольклору. Жанрова система музичної культури. Жанри народного музичного мистецтва. Жанри дитячого музичного фольклору. Колискова пісня. Різновиди дитячого фольклору пестування. Музичний ігровий та позаігровий фольклор. Гра на дитячих музичних інструментах. Використання матеріалів дитячих музично-театральних спектаклів. Календарна обрядовість. Хороводи. Музично-дидактичні ігри.

Змістовий модуль 3. Методика музичного виховання й розвитку дітей дошкільного віку

Дитяча музична діяльність у дитячому навчальному закладі. Форми занять. Особливості проведення сучасних музичних занять у ДНЗ. Робота вихователя і музичного керівника: питання співпраці та співтворчості. Організація процесу слухання музики дітьми ДНЗ. «Музична скринька» (слухання музики). Організація музично-творчої діяльності дітей дошкільного віку. Творчість у рухах і пластиці.

3. Рекомендована література

Основна література:

1. Богуш А. М. Українське народознавство в дошкільному закладі: навчальний посібник / А. М. Богуш, Н. В. Лисенко. – Київ: Вища школа, 1994. – 398 с.
2. Гайворонская Т.А. Развитие эмпатии у старших дошкольников в театрализованной деятельности. Методическое пособие /Т.А Гайворонская, В.А. Деркунская. — М.: Центр педагогического образования, 2007. - 144 с.
3. Гогоберидзе А.Г. Теория и методика музыкального воспитания детей дошкольного возраста: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений /А. Г. Гогоберидзе, В.А.Деркунская. — М.: Издательский центр «Академия», 2005. — 320 с.
4. Дзига. Українські дитячі й молодечі народні ігри та розваги (композиція П. Черемиського) / укладачі: В. Семеренський, П. Черемиський. – Х: Друк, 1999. – 528 с.
5. Музичне виховання у дошкільному навчальному закладі: Збірник методичних матеріалів / Упор. І. Романюк. – Тернопіль: Мандрівець, 2007. – 104 с.
6. Науменко, Т. Музичне виховання найменших: Інтегровані заняття / Т.Науменко. – К.: Шкільний світ, 2007. – 128 с.
7. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка: Навч. посібник. / Т.І Поніманська / – К.: Академвидав, 2004.
8. Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина»/ О.В. Проскура, Л.П. Кочина, В.У. Кузьменко, Н.В. Кудикіна. –

НМЦ видавничої діяльності Київського університету імені Бориса Грінченка. 2012.

9. Смаглій Г. А. Основи теорії музики : [підручник для навчальних закладів освіти, культури і мистецтв. – 3-тє вид., перероб. і доп.] / Г. А. Смаглій Л. В. Маловик. – Х. : Факт, 2005. – 384 с.

10. Семизорова В.В. Використання системи «елементарного музикування» Карла Орфа в освітньому процесі дошкільного навчального закладу / В.В. Семизорова, І.Я.Шараєвська, Н.В.Степаненко. Тернопіль: Мандрівець, 2014. – 68 с.

Додаткова література:

1. Владимірова А. «Перлинки-звідусільки» / А. Владимірова // Естетичне виховання дітей засобами національного пісенного фольклору : навчально-методичний посібник. – Херсон : Гринь Д.С. 2013. – 136 с.

2. Науменко, Т. Музичне виховання найменших : Інтегровані заняття / Т. Науменко . – К. : Шкільний світ, 2007. – 128 с.

3. Теорія і методика музичного виховання дітей дошкільного віку : програми вищих педагогічних навчальних закладів / укл. : А.С.Шевчук. – К. : Вид. дім «Шкіл. світ», 2006. – 36 с.

4. Українське народознавство в дошкільному закладі: програма та довідковий матеріал вихователям дошкільних закладів / за ред. А. Богуш. – 3-тє вид., стереот. – Запоріжжя : ТОВ «ЛПКС» ЛТД, 2005. – 84 с.

5. Фольклор для наймолодших : Заняття вихователя і логопеда / упоряд. Т. Вороніна. – К. : Вид. дім «Шкіл. світ» : Вид. Л. Галіцина, 2005. – 128 с.

Інтернет-ресурси на допомогу вихователю дитячого навчального закладу

1. Музейний простір України <http://prostir.museum/>

2. Національний художній музей України <http://namu.kiev.ua/>

3. Музей театрального, музичного і кіномистецтва http://www.tmf-museum.kiev.ua/ua/main_ie.htm Український центр народної культури «Музей Івана Гончара» <http://honchar.org.ua/ukranian.htm>

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Усне опитування, виконання практичного, творчого, контрольного завдання, тестування, залік.

5. Засоби діагностики успішності навчання

Педагогічний контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю.

Використовуються такі методи усного та письмового контролю, які сприяють підвищенню мотивації студентів-майбутніх фахівців до навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається практичному, творчому і тестовому контролю.

ТЕОРІЯ МУЗИКИ І СОЛЬФЕДЖІО
Авторська програма
нормативної навчальної дисципліни
підготовки магістр
напряму 01 Освіта
спеціальності 012 Дошкільна освіта

(Шифр за ОПП _____)

Програма розроблена

Гриценко І.В., доцентом кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти, кандидатом педагогічних наук.

Вступ

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни “Теорія музики і сольфеджіо” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів напряму 012 Дошкільна освіта.

Предметом вивчення навчальної дисципліни “Теорія музики і сольфеджіо ” є основи теорії музики; теоретичні засади сольфеджіо; принципи, методи, прийоми, форми застосування теоретичних знань на практиці.

Міжпредметні зв'язки – у процесі підготовки програми враховано принцип міждисциплінарних зв'язків із предметами музично-теоретичного та методико-педагогічного циклів, такими як: теорія музики, сольфеджіо, педагогіка загальна та дошкільна, історія української культури та музики, методика музичного виховання у ДНЗ, історія музичного виховання.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Мета: опанування студентами основних видів роботи (написання музичного диктанту, читання з листа одноголосих, прикладів, вправи з теорії музики, слуховий аналіз). Розвиток у студентів музичних знань та вмінь; формування навичок практичної роботи з розвитку музичних здібностей дітей в умовах навчального закладу. Стимулювання творчої активності студентів (створення вокальних вправ, музичних ігр тощо).

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни “Теорія музики і сольфеджіо” є

- **пізнавальні:** дати поняття про теорію музики як науку, знання якої допомагає оволодіти навичками практичної музичної діяльності; розкрити особливості її становлення та розвитку, основні категорії; зв'язок елементарної теорії музики та сольфеджіо з іншими музичними дисциплінами;

- **методичні:** отримати уявлення про складові елементи музичної системи; навчити орієнтуватися в закономірностях, принципах побудови музичної форми; опанувати знаннями про музичний звук, фразу та мелодію; оволодіти елементарними навичками аналізу музичних творів дитячого репертуару; розвинути практичні вміння, що забезпечують творчість та

ініціативу в різних музичної видах діяльності;

- **практичні:** навчити студентів використовувати навчальний матеріал у конкретних умовах педагогічної ситуації, спираючись на засвоєні теоретичні положення; залучення до діяльності творчого характеру (музичних ігор, співу, гри на музичних інструментах тощо);

- **виховні** - виховувати у студентів працьовитість, відповідальність до виконання завдань курсу, дисциплінованість, самостійність;

- **розвивальні** - розвивати у студентів вміння використовувати теоретичні знання при вирішуванні практичних питань на музичних заняттях у ДНЗ.

1.3. У процесі вивчення курсу студент формує такі світоглядні, освітні та професійні компетентності:

світоглядну - наявність ціннісно-орієнтаційної позиції;

інформаційну - здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань;

науково-дослідницьку - володіння науково-дослідними методами відповідно до фахового спрямування;

самоосвітню - здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку;

фахові компетентності (музично-теоретичні):

- знання, розуміння і здатність застосовувати на практиці основні положення теорії музики, гармонії, поліфонії;

- здатність вільно читати з аркуша одноголосні та двоголосні приклади з урахуванням метро- ритмічних складнощів;

- здатність записати по слуху мелодію в будь-якому стилі та тональності;

- здатність осмислено виконати вправи різного спрямування в певній тональності;

- здатність по пам'яті відтворити певні засоби музичної виразності; - здатність підбирання акомпанементу до заданої мелодії на фортепіано з використанням особливостей різних видів гармонії та фактури;

- здатність організувати музикування дітей на музичних заняттях у ДНЗ.

1.4. Очікувані результати навчання:

Студенти повинні знати:

- нотну грамоту, основні засоби музичної виразності;

- будову простих інтервалів, тризвуків, їх обернення та визначення;

- схеми тактування простих розмірів;

- тональності, паралельні тональності, будову мажорної та мінорної гам;

- акорди, основні види тризвуків та їх обернення;

- інтервали: прості, складені, їх будову, консонанси, дисонанси.

Студенти повинні вміти:

- вміти будувати гами від звуку: мажорні і мінорні, записувати та

розуміти ключові знаки альтерації;

- записувати та читати ноти з листа;
- визначати розмір, розставити тактові риси;
- аналізувати прості інтонаційні приклади;
- визначати тональність, лад, мелодичні зміни, ритмічні особливості;
- будувати і визначати інтервали;
- визначати на слух ладові особливості мелодії;
- транспонувати мелодію відповідно до потреб дитячого голосу;
- визначати тональності і їх види: натуральний, гармонічний, мелодичний.

- самостійно здобувати знання, грамотно працювати з навчальною і довідковою літературою, словниками, енциклопедіями та спеціальними виданням;

- критично підійти до будь-якої усної чи друкованої інформації з теорії музики;

- читати (розуміти) нотний текст, включаючи знаки спрощення, скорочення нотного письма, мелізматичку тощо;

- будувати інтервали від звуку і в тональності та розв'язувати їх.

- будувати акорди від звуку та в тональності і розв'язувати їх;

- підібрати акомпанемент до будь-якого музичного фрагменту;

- проаналізувати музичний твір з точки зору засобів музичної виразності, гармонічного і ладотонального розвитку.

- застосовувати навчальний матеріал у конкретних умовах педагогічної ситуації;

- користуватися досвідом діяльності творчого характеру.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 135 годин/4,5 кредитів ECTS.

2.Інформаційний обсяг навчальної дисципліни:

Змістовий модуль 1. Музична фонетика та нотна графіка.Музичний звук та його властивості.

Звук як фізичне явище. Властивості і якості звуку. Висота звуку (частота коливань). Сила звуку (амплітуда коливань). Тембр (фарби звуку). Тривалість звуку (тривалість коливань). Натуральний звукоряд, обертони. Ступінь. Основні ступені звукоряду, їх назви. Позначення звуку. Нотний стан. Початкова лінія. Аколада. Додаткові лінії. Октавна система. Діапазон. Регістр. Ключ. Скрипічний і басовий ключ. Знак перенесення на октаву. Загальні поняття про темперацію. Резонанс. Нотний запис музики. Нота. Стрій. Темперований стрій. Півтон. Цілий тон. Прохідні ступені звукоряду. Альтерація і альтеровані ступені. Знаки альтерації. Назви похідних ступенів. Енгармонізм звуків. Діатонічні і хроматичні напівтони і цілі тони. Паузи. Аколада. Музичний ритм. Синкопа. Особливі види ритмічного поділу. Тріоль, Квінтоль. Септоль. Складна тріоль. Секстоць, дуоль і квартоць. Основний і вільний поділ тривалостей. Правопис штилів. Знаки для

збільшення нотних тривалостей. Акцент. Групування тривалостей в такті. Метр. Такти. Прості такти. Тактовий розмір. Складні такти. Змішані такти. Тактова риска. Затакт. Прості метри і розміри. Групування тривалостей в тактах простих розмірів. Складні метри і розміри. Відносно сильні долі. Групування в складних розмірах. Змішані метри і розміри. Групування тривалостей в тактах змішаних розмірів. Перемінні метри і розміри. Поняття про поліметрію. Синкопа. Групування у вокальній музиці. Темп. Метроном. Агогіка. Динамічні відтінки. Терміни, що визначають характер виконання. Значення темпу в музиці. Інтервали та їх назви. Інтервал мелодичний і гармонічний. Кількісна (ступенева) і якісна (тонова) величина інтервалів. Прості інтервали. Побудова інтервалів. Діатонічні інтервали. Інтервали між основними ступенями звукоряду. Прості інтервали. Складені інтервали. Збільшені і зменшені інтервали. Обернення інтервалів. Консонуючі та дисонуючі інтервали. Енгармонізм інтервалів. Розв'язання дисонансів. Розв'язання збільшених і зменшених дисонуючих інтервалів. Акорди. Тризвуки. Тризвуки в основному виді. Обернення тризвуків. Види обернень. З'єднання головних тризвуків. Консонуючі і дисонуючі тризвуки. Септакорд. Септакорди в основному виді. Акорди з п'яти і більше звуків. Акорди нетерцової структури.

Змістовий модуль 2. Сольфеджіо: музичний диктант. Зоровий музичний диктант. Слуховий аналіз. Музична творчість. Слуховий музичний диктант. Підбір мелодії та акомпанементу..

Змістовий модуль 3. Музична морфологія

Загальне поняття про лад і його елементи. Лад. Мажорний лад. Гама натурального мажору. Ступені мажорного ладу. Побудова мажорної гами. Назва, позначення і властивості ступенів мажорного ладу. Мінорний лад. Гама натурального мінору. Ступені мінорного ладу і їх властивості. Гармонічний і мелодичний мінор. Тональності мінору. Паралельні тональності. Квінтове коло мінорних тональностей. Однойменні тональності. Деякі риси спорідненості мажорного і мінорного ладу в музиці. Мажорні і мінорні тональності. Їх спорідненість. Ключові та випадкові знаки. Квінтове коло мажорних тональностей. Енгармонізм мажорних тональностей. Інтервали на ступенях мажору та мінору. Стійкі і нестійкі інтервали. Загальне поняття про розв'язання інтервалів. Розташування інтервалів на ступенях гами. Інтервали натурального мажору. Інтервали натурального мінору. Інтервали гармонічного мінору. Інтервали гармонічного мажору. Ладове розв'язання дисонансів. Розв'язання збільшених і зменшених інтервалів. Розв'язання великої і малої секунди, великої і малої септими. Ладове розв'язання консонансів. Розв'язання дисонансів незалежно від тяготіння (акустичного розв'язання). Акорди на ступенях мажору і мінору. Загальне уявлення про ладові функції акордів. Розташування акордів. Ладове розв'язання дисонуючих акордів домінантової групи. Поняття про альтеровані акорди. Гармонічна фігурація. Фактура. Ладова альтерація мажору і мінору. Загальне поняття про альтерацію та хроматизм. Альтерація

ступенів ладу. Хроматичний півтон, хроматичний тон. Хроматичні інтервали. Хроматична гама. Діатоніка і хроматизм. Хроматичні звуки, узяті плавно і стрибком. Хроматичні інтервали. Мелодійний рух по хроматичній гаммі. Хроматична гамма. Правопис хроматичної гами.

Змістовий модуль 4. Структура музичного твору

Мелодична лінія. Мотив. Тема. Основні елементи будови музичної форми. Функції частин музичної форми. Прості та складні форми. Функції частин форми та типи викладу. Період. Проста 2-часна та 3-часна форма. Складні форми. Складна 2-часна та 3-часна форми. Рондо. Історично-стильові риси форми рондо. Варіаційна форма.

3. Рекомендована література

Основна література:

1. Агажанов А. Курс сольфеджио. Двухголосие.(диатоника, хроматика и модуляция) : Учебное пособие / А. Агажанов – М., 1985. – 144 с.
2. Андреева О. Основы музичної грамоти / О. Андреева – К. : Музична Україна, 1993. – 123 с.
3. Вахромеев В. А. Элементарная теория музыки / В.А.Вахромеев. – Москва, 2007. – 238 с.
4. Виноградов Г., Красовская Е. Занимательная теория музыки/ Г.Виноградов, Е.Красовская Е. - М.: Сов. композитор, 1991. – 192 с.
5. Дадимов А.Е. Начальная теория музыки// А. Е. Дадимов . - М.: Изд-во Катанского В.М., 2006. – 240 с.
6. Драгомиров П. Учебник по сольфеджио /П. Драгомиров. – М. :Музыка, 2010. – 62 с.
7. Єфремов К. Про можливі шляхи розвитку сучасної системи нотописання/ К.Єфремов. – К: Музична Україна, 1966.
8. Павлюченко С. Елементарна теорія музики / С. Павлюченко – К ., 1980 –211 с.
9. Побережна Г. І. Загальна теорія музики : підручник / Г. І. Побережна, Т. В. Щериця. – К. : Вища школа, 2004. – 298, [6] с.
10. Смаглій Г. А. Основы теорії музики : підручник / Г. А. Смаглій, Л. В. Маловик – Х. : Факт, 1998. – 231 с.
11. Способин И. Элементарная теория музыки / И. Способин – М. - Л., 1960 –168 с.

Додаткова література:

1. Ансамблевое и сольное музицирование на уроках сольфеджио. Вып. 1: Зарубежная музыка. Произведения а capella. /Сост.: Стоянова Л., Савельева Е. – С.-П., 1998. – 39 с.
2. Веселые уроки музыки в школе и дома / Авт.-сост. З. Н. Бугаева. – М. : ООО «Издательство АСТ»; Донецк : Сталкер, 2002. – 383, [1] с. – (Учимся играя).
3. Гогоберидзе А. Теория и методика музыкального воспитания детей дошкольного возраста : Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений /

А. Гогоберидзе, В. Деркунская. – М. : Издательский центр «Академия», 2005. – 320 с.

4. Зими́на А. Новые подходы к процессу воспитания творческой направленности ребенка на основе музыкального творчества / А. Зими́на // Дошкольное воспитание. – 2010. – № 9. – С. 94–99.

5. Метлов Н. Слушание музыки / Н. Метлов // Дошкольное воспитание. – 2008. – № 9. – С. 35–40.

6. Музичне виховання у дошкільному навчальному закладі: Збірник методичних матеріалів / Упор. І. Романюк. – Тернопіль: Мандрівець, 2007. – 104 с.

7. Науменко Т. Музичне виховання найменших : Інтегровані заняття / Тетяна Науменко. – К. : Шк. Світ, 2007. – 128 с. – (Б-ка «Шкіл. світу»).

8. Середа В. П. Теория музыки. Сольфеджио // В.П. Середа . - М.: Классика XXI век, 2005. - 187 с.

9. Шип С. Як передати словами зміст музики? / С. Шип // Мистецтво та Освіта. – 2001. – № 2. – С. 8–12.

10. Шуть М. Музичний керівник та учитель музичного мистецтва: нова формація / М. Шуть // Музичний керівник. – 2011. – № 1. – С. 4–5.

Internet – ресурси (Основні web-сторінки в Internet)

1. <http://www.musicfancy.net/uk/music-theory-ua>

2. <http://www.music-theory.ru/>

3. <http://www.7not.ru/theory/>

4. <http://www.lafamire.ru>

5. http://virartech.ru/flash-apps/musical_timbres/index.php

6. http://froland.ru/lyceum/muslit/man3_3_9.htm

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік

Усне опитування, виконання практичного завдання.

5. Засоби діагностики успішності навчання

Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається усному контролю (сольфеджування, слуховий аналіз) та письмовому контролю (практичне завдання, музичний диктант).

ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ З ПРАКТИКУМОМ
Авторська програма
нормативної навчальної дисципліни
підготовки ОКР «Бакалавр»
напряму 01. Освіта
спеціальності 013 Початкова освіта
(шифр і назва спеціальності)

(Шифр за ОПШ _____)

Програма розроблена:

Голінською Тетяною Миколаївною, доцентом кафедри педагогіки початкової освіти, кандидатом педагогічних наук

ВСТУП

Програма вивчення нормативної дисципліни «Трудове навчання з практикумом» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки ОКР «Бакалавр» напряму 013 Початкова освіта.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні та методичні знання в галузі «Технології» в молодших класах реалізується через зміст навчальних предметів «Трудове навчання» та «Інформаційно-комунікативна грамотність», які є початковою ланкою загальної системи трудового навчання та виховання учнів. Трудове навчання в початковій школі є однією з ланок неперервної технологічної освіти, що логічно продовжує дошкільну освіту, створює базу для успішного опанування учнями технологій основної школи та здобуття професійної освіти. Трудове навчання в початкових класах є першою сходинкою до вибору майбутньої професії.

Міждисциплінарні зв'язки: студенти мають актуалізувати знання з курсів «Загальна педагогіка», «Вступ до спеціальності», «Ознайомлення дітей з суспільним довкіллям», «Художня культура», «Художня праця», «Мистецтво» що сприятиме в подальшому формуванню професійної компетентності вчителя початкових класів.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

Змістовий модуль 1. Практикум в навчальних майстернях з методикою трудового навчання

Змістовий модуль 2. Методика трудового навчання в початкових класах

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Трудового навчання» в початковій школі є формування і розвиток у межах вікових можливостей предметно-перетворювальної компетентності учнів, яка дає можливість їм самостійно вирішувати предметно-практичні та побутові завдання. Трудове навчання поєднує в собі технологію ручної та механічної обробки різних матеріалів з художньо-декоративною діяльністю. Тому успішне виконання робіт з художньої праці передбачає комплексне вирішення художньо-декоративних і конструктивно-технологічних завдань.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Трудове навчання з

практикумом»є:

• **пізнавальні:**

розвиток творчих здібностей, елементів графічної грамоти, вмінь працювати в команді та навичок виконання операцій із ручних технік обробки матеріалів; озброєння студентів необхідними практичними умінями й навичками виготовлення та художнього оформлення виробів; розвиток художнього сприйняття: вміння відчувати колір, форму, усвідомлювати емоційну виразність об'єкту, здійснювати відбір засобів, що дозволяють передавати його образний зміст.

• **виховні:**

застосування набутих знань, вмінь і навичок при виконанні творчих завдань; оволодіння методикою трудового навчання для дітей початкових класів; виховання у студентів ціннісного ставлення до себе як суб'єкта предметно-перетворювальної діяльності, шанобливого ставлення до людей праці та їхньої професії, трудових традицій українського народу та інших народів світу.

• **розвивальні:**

розвивати у студентів набуття досвіду предметно-перетворювальної та побутової практичної діяльності, алгоритмів і способів предметно-практичних дій ручними техніками для оволодіння в основній школи основами технологій.

1.3. Компетентності:

- *загальнопедагогічні* - володіння базовими інваріантними психолого-педагогічними знаннями й умінями, обумовленими успішністю вирішення широкого кола виховних і освітніх завдань в різних педагогічних системах; це відповідність певним професійно-педагогічним вимогам незалежно від спеціалізації майбутнього педагога; це володіння сукупністю загальнолюдських якостей особистості, необхідних для успішної професійно-педагогічної діяльності;

- *спеціальні* - володіння специфічними для даного курсу знаннями й умінями;

- *технологічні* (діяльнісні) - володіння професійно-педагогічними вміннями, під якими розуміється засвоєний спосіб виконання професійно-педагогічних дій, що забезпечуються сукупністю набутих знань у галузі технологія;

- *комунікативні* - встановлення правильних взаємовідносин з вихованцями, які сприяли б найбільш ефективному вирішенню завдань навчання і виховання; прояв шанобливого, зацікавленого відношення до тих цінностей, які складають зміст позиції дитини, яким би воно простим і нецікавим не здалося; володіння прийомами професійного спілкування з колегами;

- *рефлексивні* - регулятор особистісних досягнень педагога, збудник професійного зростання, вдосконалення педагогічної майстерності. Дана компетенція проявляється в здатності до самопізнання (самопостереження,

самоаналізу, критичної самооцінки), самовираження (самокритики, самостимулювання, самозмушування тощо.), самореалізації (самоорганізації, контролю та обліку діяльності з само утворення).

1.4. Очікувані результати навчання:

знати: вимоги до сучасного уроку трудового навчання у початковій школі; вікові, анатомо-фізіологічні, психологічні особливості дітей молодшого шкільного віку; властивості та методика роботи з матеріалами, передбаченими шкільною програмою, їх застосування у народному господарстві; мету і завдання трудового навчання і виховання в початкових класах загальноосвітньої школи; основні змістові лінії освітньої галузі „Технології” Державного стандарту початкової загальної освіти; основні розділи програми з трудового навчання; систему методичних засобів, за допомогою яких забезпечується успішне проведення уроку трудового навчання; специфіку, структуру, особливості підготовки і проведення уроку трудового навчання з учнями молодшого шкільного віку;

вміти: уміти підготувати робоче місце, спланувати і організувати роботу; скласти ескіз, технічний рисунок, креслення, технологічні картки і користуватись ними у практичній діяльності, конструювати вироби і виконувати технологічні операції; методично вірно будувати, проводити та аналізувати уроки уроку трудового навчання у початковій школі; працювати з інструментами, приладами, пристроями та обладнанням робочої кімнати з дотриманням технічних та гігієнічних вимог, правилами безпечної праці; поводитись екскурсії та інші форми організації позакласної роботи з техніки.

На вивчення початкової дисципліни відводиться 135 годин/4,5 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Практикум в навчальних майстернях з методикою трудового навчання

Методика навчання роботі з папером і картоном. Предмет і завдання методики трудового навчання. Папір і картон, їх властивості, застосування. Історія виникнення паперу. Виробництво паперу і картону. Види паперу і картону їх властивості, застосування. Обробка паперу.

Методика перегинання, складання паперу і картону. Елементи графічної грамоти. Згинання і складання паперу та картону (орігамі). Технічний рисунок, ескіз, креслення. Масштаб у графічних зображеннях. Інструкційні і технологічні картки. Розмічання і вимірювання: вимірювання за зразком і клітинками; вимірювання і розмічання лінійкою, косинцем, циркулем. Застосування шаблона, штампа, трафарету при обробці паперу і картону. Методика використання окантовки.

Методика навчання різання паперу і картону. Витинанки та аплікації. Технічне навчання різання паперу і картону. Історія виникнення витинанки та аплікації. Види та техніки виготовлення витинанок. Види орнаменту. Види та техніки виготовлення аплікації. Українські мотиви в аплікаціях.

Методика з'єднання деталей із паперу і картоном Процес з'єднання

деталей із паперу і картону. Робота з клеєм. Дотримання гігієнічних вимог. Монтаж картонажних виробів. Процес виготовлення книги. Палітурні роботи.

Методика роботи аплікаційних композицій та конструювання об'ємних виробів з природного матеріалу. Аплікаційні композиції з природного матеріалу. Ікебана. Робота з пластиліном. Художні вироби із соломи. Конструювання об'ємних виробів із природного матеріалу. Комбінування природних і пластичних матеріалів.

Робота з тканиною і текстильним матеріалом. Короткі відомості про розвиток текстильної промисловості. Волокнисті матеріали. Прядіння волокон. Ткацтво. Інструменти і приладдя для ручного шиття. Крій і ручне шиття. Виготовлення швейних виробів. Ремонт одягу.

Методика роботи плетіння з ниток, шнура, тесьми. Робота плетіння з ниток. Методи роботи вузликowego плетіння сітки. Методи роботи вузликowego плетіння в техніці макраме. Методи роботи в'язання гачком. Українська народна вишивка.

Конструювання виробів з різних матеріалів. Художня обробка фольги. Конструювання виробів з дроту. Аплікація із тканини. Об'ємна пластика з тканини. Робота з глиною і пластиліном: властивості глини і пластиліну; гончарство, глиняні дитячі іграшки; обладнання для роботи з глиною і пластиліном; прийоми ліплення. Методи роботи в техніці пап'є-маше.

Змістовий модуль 2. Методика трудового навчання в початкових класах

Предмет і функції методики трудового навчання, її методологічні засади. Методика трудового навчання як галузь педагогічної науки. Завдання трудового навчання і виховання в початковій школі. Методологічні засади методики трудового навчання. Розвиток трудового навчання в Україні. Фізичний і розумовий розвиток в процесі праці. Естетичне і моральне виховання в праці. Психофізіологічні основи формування трудових дій.

Зміст та обладнання трудового навчання в початкових класах. Дидактичні принципи як наукова база змісту трудового навчання. Аналіз програми з трудового навчання в початкових класах. Комплекс базових знань і вмінь початкових класів: учні повинні знати; учні повинні вміти. Зміст інтегрованого курсу «Художня праця».

Організація навчально-трудового процесу в робочій і класній кімнаті. Обладнання робочої кімнати для учнів початкових класів. Обладнання робочого місця учителя. Обладнання робочого місця учня. Матеріальне і методичне забезпечення трудового процесу: інструменти і приладдя загального користування; загальні правила безпечної праці; культура праці на уроках трудового навчання; обов'язки чергових.

Методи і прийоми трудового навчання молодших школярів. Поняття про методи і прийоми навчання. класифікація методів трудового навчання. Характеристика методів, що визначаються за джерелом інформації. Методи, що визначаються за характером навчально-пізнавальної діяльності учнів.

Методи стимулювання діяльності учнів. Інструктаж в трудовому навчанні. Методичні основи навчання молодших школярів технічному конструюванню: технічні моделювання в початкових класах; навчання елементам конструювання; конструкторсько-технологічні задачі для молодших школярів; конструкторські тести.

Урок як основна форма організації трудового навчання. Специфіка і типи уроків трудового навчання. Психолого-педагогічні вимоги до уроків трудового навчання. Політехнічний принцип навчання. Типи уроків трудового навчання. Підготовка вчителя до уроків, планування уроків праці. Структура уроку трудового навчання: організація класу; мотивація навчально-трудої діяльності; актуалізація знань учнів; послідовність трудових дій; самостійна робота учнів; аналіз і оцінка учнівських робіт; прибирання робочих місць.

Експерсії в трудовому навчанні. Елементи профорієнтації. Експерсія як форма організації навчання. Значення експерсії. Організація підготовки і проведення експерсії. Пропедевтика профорієнтації в трудовому вихованні.

Позакласна та позаурочна робота з удогового навчання й виховання. Завдання і принципи позакласної та позаурочної роботи з трудового навчання й виховання. Індивідуальна робота з учнями. Групові форми організації позакласної роботи. Масові форми позаурочної та позакласної роботи. Планування і методичні розробки уроків трудового навчання. Уроки праці в малокомплектній школі.

3. Рекомендована література.

1. Антонович Е.А., Захарчук-Чугай Р.В., Станкевич М.Е. Декоративно-прикладне мистецтво. - Львів: Видавництво "Світ", 1992 -272 с.
2. Богатеева З.А. Чудесные поделки из бумаги. М.: Просвещение, 1992, - 208 с.
3. Божко Л.М. Виховання дитячої уяви у художніх образах. - Київ, 1997.- 108 с.
4. Веремійчик І.М. Майстрик і Майстринка. 1 клас. - К.: Освіта 1997 -128 с.
5. Веремійчик І.М. Майстровиті руки. 2 клас. - К.: Освіта, 1997, -128 с.
6. Веремійчик І.М. Майструй і твори. 3 клас. - К.: Освіта, 1998. -128 с.
7. Веремійчик І.М. Майстрик і Майстринка. - К.: Педагогічна думка, 2002. - 128 с.
8. Веремійчик І.М. Майстровиті руки (3 клас). - К.: Інститут педагогіки, 2001. - 128 с.
9. Веремійчик І.М. Майструй і твори (4 клас). - К.: Інститут педагогіки, 2001. - 128 с.
10. Веремійчик І.М. Художня праця в 3-4 класах. - Луцьк: Вежа, 1996. - 328 с.
11. Веремійчик І.М. Прекрасне руками творить. - Луцьк: Вежа, 1997. - 180 с.
12. Веремійчик І.М. Творчість на кінчиках пальців. - Тернопіль:

Мальва-ОСО, 2002. - 108 с.

13. Веремійчик І.М. Стежинка до майстерності. - К.: Педагогічна думка, 2002. - 128 с.

14. Веремійчик І.М. Граючись, вчимося. - Тернопіль: Мальва-ОСО, 2002. - 116 с.

15. Веремійчик І.М. Стародавні знаряддя праці українських селян-хліборобів // Рідна школа. - 1992, №2. - С. 12-17.

16. Дубинський І.В., Котелянець Н. В. Трудове навчання в початкових класах. - Кіровоград: РВГ КДПУ, 1999. - 228 с.

17. Міщенко І.Т. Трудове навчання в 1-2 класах. - К.: Рад. шк., 1990. - 128 с.

18. Навчальні програми для 4-річної початкової школи. Трудове навчання // Початкова школа. - 2001, № 8. - С. 40-45.

19. Огієнко І.І. Історія українського друкарства. - К.: Либідь, 1994. - 44 с.

20. Педагогіка /Под. ред. Ю.К. Бабанського. - М.: Просвещение, 1988.- 480 с.

21. Проскура О.В. Психологічна підготовка вчителя до роботи з першокласниками. - К.: Освіта, 1999. - 200 с.

22. Развитие технического творчества младших школьников /Под. ред. П. Н. Андрианова, М.А. Галагузовой, - М.: Просвещение, 1990.-112 с.

23. Рожнев Я.А. Методика трудового обучения с практикумом в учебных мастерских. - М.: Просвещение, 1988. - 240 с.

24. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи.- К.: Генеза, 2002. - 366 с.

25. Савченко О.Я. Сучасний урок у початкових класах.- К.: Магістр, 1997.- 256 с.

26. Сорокіна Л.М. Учись вишивати. - К.: Освіта, 1992. - 80 с.

27. Тименко В.П. Художня праця - 2. К.: Спалах, 1999. - 48 с.

28. Тименко В.П. Художня праця - 3. К.: Спалах, 1999. - 48 с.

29. Тименко В.П. Художня праця - 4. К.: Спалах, 2000. - 48 с.

30. Фіцула М.М. Педагогіка. - К.: Видавничий центр «Академія», 2002. - 528 с.

31. Фрейтаг И.Г. Урок технического труда в начальных классах. -М.: Просвещение, 1990. - 64 с.

32. Хорунжий В.І. Методика трудового навчання в початкових класах. Частина І. - Олександрія: РВА "Світло", 1996. - 190 с.

33. Хорунжий В. І., Черніка Г.П. Методика трудового навчання в початкових класах. - Частина ІІ. - Олександрія: РВА "Світло", 1997. - 96 с.

Допоміжна

1. Вережак Г. Писанкарство в школі // Гуцульська школа. - 1994. - №1. - С. 19-22.

2. Герчук Ю.Я. Что такое орнамент? - М.: Гаралт, 1998.

3. Гуцуляк О. Про таємну символіку писанки // Писанка. - 1994. - Ч.3. - С. 12-13.

4. Даниленко В. Я. Основи дизайну: навчальний посібник. -К., 1996.
5. Декоративно-прикладне мистецтво / За ред. А.Н.Кириченко. - К., 1991. - С. 22-32.
6. Жедрев Е.В. Художественное осмысление объекта дизайна. - М.: АУТО-ПАН, 1993.
7. Зуванич Ф.І. Писанка на кленовому листку: Документальні новели про українців Канади. - К.: Молодь, 1991. - 240 с.
8. Ізвєкова Г.В. Витинанки - художній вид художньої праці // Початкова школа. - 1993 - №10.
9. Моздир М.І. Художні ремесла // Етнографія України. - Львів, 1994.
10. Нагальський О.П. Художня кераміка: гончарне мистецтво // Рідна школа - К., 1993. - №11-12.
11. Нестеренко О.И. Краткая энциклопедия дизайна. - М.: Мол. гвардия, 1994.
12. Орел Л. Великдень. Писанка // Початкова школа. -1991. - №3. - С. 57-59.
13. Орел Л.Г. Дитяча народна іграшки на Україні // Початкова школа. - 1991. - №2.
14. Числова О. Дизайн - основа формування сучасних промислових виробів. Еврика - V. Зб. студ. наукових праць. - Ів.-Фр., 2004.
15. Шумега С.С. Дизайн. – К., 2004.

INTERNET – ресурси (Основні Web-сторінки в INTERNET).

Музейний простір України <http://prostir.museum/>
 Національний художній музей України <http://namu.kiev.ua/>
 Музей театрального, музичного і кіномистецтва http://www.tmf-museum.kiev.ua/ua/main_ie.htm Український центр народної культури «Музей Івана Гончара» <http://honchar.org.ua/ukranian.htm>
<http://ru.wikipedia.org/wiki/>
<http://subject.com.ua/>
<http://www.nmc.cv.ua/chnu>

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання – д. залік.

Усне опитування, виконання практичного завдання.

5. Засоби діагностики успішності навчання

Педагогічний контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю.

Використовуються такі методи усного та письмового контролю, які сприяють підвищенню мотивації студентів-майбутніх фахівців до навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається практичному і тестовому контролю.

ХУДОЖНЯ ПРАЦЯ ТА ОСНОВИ ДИЗАЙНУ
Авторська програма
нормативної навчальної дисципліни
підготовки ОКР «Бакалавр»
напряму 01. Освіта
спеціальності 012 Дошкільна освіта
(шифр і назва спеціальності)

(Шифр за ОПП _____)

Програма розроблена:

Голінською Тетяною Миколаївною, доцентом кафедри педагогіки початкової освіти, кандидатом педагогічних наук

ВСТУП

Програма вивчення нормативної дисципліни «Художня праця та основи дизайну» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки ОКР «Бакалавр» напряму 012 Дошкільна освіта.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні та методичні знання в галузі художньої праці та основ дизайну про завдання, зміст, форми організації та методи навчально-виховної роботи з дітьми дошкільного віку; формування у процесі навчання професійної майстерності, організаційно-педагогічних навичок; засади роботи та шляхи творчого розвитку дітей дошкільного віку.

Міждисциплінарні зв'язки: студенти мають актуалізувати знання з курсів «Загальна педагогіка», «Вступ до спеціальності», «Ознайомлення дітей з суспільним довкіллям», «Ритміка та хореографія», що сприятиме в подальшому формуванню професійної компетентності вихователя ДНЗ.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи художньої праці дітей дошкільного віку.

Змістовий модуль 2. Дизайн – мистецтво формування естетичного середовища

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Художня праця та основи дизайну» є підготовка студентів спеціальності «Дошкільна освіта» до проведення занять з художньої праці в дошкільних навчальних закладах. Художня праця поєднує в собі технологію ручної та механічної обробки різних матеріалів з художньо-декоративною діяльністю. Тому успішне виконання робіт з художньої праці передбачає комплексне вирішення художньо-декоративних і конструктивно-технологічних завдань.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Художня праця та основи дизайну» є:

• **пізнавальні:**

засвоєння студентами технологічних прийомів обробки різних матеріалів; озброєння студентів необхідними практичними вміннями й

навичками виготовлення та художнього оформлення виробів; розвиток художнього сприйняття: вміння відчувати колір, форму, усвідомлювати емоційну виразність об'єкту, здійснювати відбір засобів, що дозволяють передавати його образний зміст.

• **виховні:**

застосування набутих знань, вмінь і навичок при виконанні творчих завдань; оволодіння методикою навчання художньої праці дітей дошкільного віку; виховання у студентів активності, самостійності, прагнення до творчості.

• **розвивальні:**

розвивати у студентів вміння використовувати теоретичні знання при вирішуванні практичних питань викладання образотворчої діяльності в дитячому садку, формування практичних навичок художньо-творчої діяльності, залучення до науково-дослідної роботи в галузі образотворчої діяльності дошкільників, розуміння зв'язків художньо - образних завдань твору з ідеєю та змістом.

1.3. Компетентності:

- *загальнопедагогічні* - володіння базовими інваріантними психолого-педагогічними знаннями й уміннями, обумовленими успішністю вирішення широкого кола виховних і освітніх завдань в різних педагогічних системах; це відповідність певним професійно-педагогічним вимогам незалежно від спеціалізації майбутнього педагога; це володіння сукупністю загальнолюдських якостей особистості, необхідних для успішної професійно-педагогічної діяльності;

- *спеціальні* - володіння специфічними для даного курсу знаннями й уміннями;

- *технологічні* (діяльнісні) - володіння професійно-педагогічними вміннями, під якими розуміється засвоєний спосіб виконання професійно-педагогічних дій, що забезпечуються сукупністю набутих знань у галузі часткової лінгводиактики, а саме – методики навчання української мови в дитячих закладах з російськомовним режимом; креативність;

- *комунікативні* - встановлення правильних взаємовідносин з вихованцями, які сприяли б найбільш ефективному вирішенню завдань навчання і виховання; прояв шанобливого, зацікавленого відношення до тих цінностей, які складають зміст позиції дитини, яким би воно простим і нецікавим не здалося; володіння прийомами професійного спілкування з колегами;

- *рефлексивні* - регулятор особистісних досягнень педагога, збудник професійного зростання, вдосконалення педагогічної майстерності. Дана компетенція проявляється в здатності до самопізнання (самопостереження, самоаналізу, критичної самооцінки), самовираження (самокритики, самостимулювання, самозмушування тощо.), самореалізації (самоорганізації, контролю та обліку діяльності з само утворення).

1.4. Очікувані результати навчання:

знати: технологічну організацію процесу виготовлення естетичних виробів; історію культури народів світу; особливості розвитку особистісної цілісності, духовності та естетичної культури; психолого-педагогічні основи навчання художній праці та основам дизайну дошкільників; методіку організації навчання художній праці та основам дизайну дітей дошкільного віку;

вміти: аналізувати творчі роботи дітей; оцінювати естетичні явища дійсності та мистецтва; позитивно ставитися до творчої самореалізації в різних видах художньої діяльності; володіти технологією обробки різних матеріалів, різними способами виготовлення та художньо-декоративного оформлення виробів (площинні та об'ємні вироби з паперу і картону; пап'є-маше; робота з пластиліном, бісером, солоним тістом, шкірою; вишивання; виготовлення м'якої іграшки).

На вивчення початкової дисципліни відводиться 90 годин/3 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи художньої праці дітей дошкільного віку.

Теоретичні засади курсу, історичний аспект розвитку художньої праці та її значення у підготовці вихователя. Психолого-педагогічні основи навчання художньої праці дітей дошкільного віку, форми і методи організації роботи дітей на заняттях. Система практичних занять охоплює засвоєння основних понять кожної з технік, що вивчаються. Практична діяльність студентів складається з двох видів: репродуктивної і творчої. Репродуктивна діяльність спрямована на формування необхідних вмінь і навичок виготовлення та художньо-декоративного оформлення виробів; творча передбачає застосування набутих знань і навичок при виконанні нових завдань.

Значення навичок і вмінь, які діти набувають на заняттях з художньої праці, для подальшої трудової та художньо-естетичної діяльності; психолого-педагогічні основи навчання художньої праці дітей дошкільного віку.

Знайомить студентів виробництвом і застосуванням паперу, картону, їх видами, техніка безпеки під час роботи, санітарно-гігієнічними вимогами до роботи з папером, картоном, клеєм, організацією робочого місця.

Вчить виготовляти площинні вироби, вироби за шаблоном, виготовляти іграшки з рухомими частинами, використовувати техніку переплетіння, складати схем нових варіантів виготовлення іграшок. Знайомить з виготовленням об'ємних виробів, іграшок з картонних і напівкартонних конусів та циліндрів, з виготовленням площинних виробів з паперу і картону, з основними прийомами, характерними для мистецтва оригамі.

Присвячений ознайомленню студентів з роботою із тканиною, виконанням ручних швів: «уперед голку», «строчка», «через край», «тамбурний» («ланцюжок»), з'єднувальні і декоративні шви.

Розглядається історія вишивання та вишивки, національні особливості української вишивки: характер, орнаментальні мотиви, кольорове вирішення,

композиція. Засвоєння технік «хрестик», «коса», «гладь», «лиштва», «виколювання».

Вчить студентів робити викрійку, виготовляти м'яку іграшку. Застосувати у своїй роботі методи: «пошук аналогів», «удосконалення». «символічна аналогія», «фантастична аналогія».

Змістовий модуль 2. Дизайн – мистецтво формування естетичного середовища

Висвітлено роботу з природним матеріалом, технологією обробки природного матеріалу. Вчить використовувати в своїй роботі евристичні методи: «мозкової атаки», «прямі аналогії», «фантастичні аналогії»; «комбінування». Застосовувати методи «удосконалення», «комбінування», «презентації ідей».

Студенти знайомляться з викидним матеріалом, особливостями роботи, технікою безпеки та гігієнічними вимогами в роботі з викидним матеріалом. Розкриває способи поєднання матеріалів між собою, застосувати під час роботи методи «перетворення», «прямі аналогії», «символічні аналогії». «фантастичні аналогії», «комбінування», «презентації ідей».

Передумови зародження дизайну. Дизайн як творча діяльність дітей дошкільного віку. Види дизайну: промисловий, графічний, арт-дизайн, фітодизайн. Композиція в дизайні. Міжпредметний зв'язок дизайн і дошкільня.

Творчість у дизайні. Прийоми та засоби композиції дизайну. Оформлення інтер'єру дошкільного закладу. Вимоги до оформлення дошкільного закладу. Твори мистецтва в оформленні дошкільного закладу. Центри народних художніх промислів України.

3. Рекомендована література.

Основна література.

1. Антонович Є.А., Захарчук Р.В. Чугай Р.В., Станкович М.С. Декоративно-прикладне мистецтво. - Львів: Світ, 1993.
2. Історія української культури /Заг. Ред. І.Крип'якевича. - К.: Либідь, 1994.
3. Курочкина Н.А. Детям о книжной графике. - С.-П.: Акцидент, 1997
4. Лекції з історії світової та вітчизняної культури /Ред, Яртіся А.В - Львів; Світ, 1994.
5. Ознайомлення дітей старшого дошкільного віку з мистецтвом витинанки: Методичні рекомендації /Укл. Ликова І.О., - К.: І СДО, 1995.
6. Ознайомлення дітей старшого дошкільного віку з мистецтвом живопису. Упор. Підкурманна. -К.: РМК, 1991.
7. Сірченко Л.І., Скиданова Л.Я. Декоративне малювання в дитячому садку. Альбом. - К.: Рад. Школа, 1991.
8. Скиданова Г.В., Сірченко Л.І. Декоративне малювання в дитячому садку: Альбом. - К.: Рад. Школа, 1991.
9. Сухорукова Г.В., Ступак О.В. Українські вишиванки. -К.: Грай лик, 1995.

10. Україно, мене моя /Укл. Шевченко О., - К.: Веселка, 1993.
11. Українська культура: історія і сучасність. /Ред. Черепі нової С.О., - Львів: Світ, 1994.
12. Чарівний світ живопису. Упор. Белкіна Е.В.- К.: РМК, 1991.
13. Чумичева Р.М. Дошкольникам о живописи. -М.: Просвещение, 1991.
14. Шульга Л.М. Розвиток творчих здібностей дітей дошкільного віку на заняттях з малювання. - К.: ІСДО, 1995.

Додаткова література

11. Від ремесла до творчості: Збірник / Упор. Ю.Г. Легенький. - К.: Час, 1990.
12. Выготский Л.С. Вопросы детской психологии. - М. 1997.
13. Ганжа П.О. Таємниці українського рукомесла. - К.: Мистецтво, 1996.
14. Декоративно-ужиткове та образотворче мистецтво: Історія, теорія, практика. Вип.3 / Відп. ред. Є.П. Мисько. - Львів: Світ. 1992.
15. Лендгрет Г.Л. Игровая терапия: искусство отношений. - М., 1994. – 368 с.
16. Педагогічне керівництво образотворчою діяльністю школярів: Курс лекцій для студ. худ.- графічних факультетів пед. ін-тів і ун-тів: Навч. посібник / Прикарпатський ун-т ім. В. Стефаника. Ів.-Франківськ, 1992.
17. Рейноутер Дж. Это в ваших силах. - М: Прогресс, 1993.
18. Сокольникова Н.М. Изобразительное искусство: Учебник для уч. 5-8 кл.: В 4 ч. Ч.3. Основы композиции. — Обнинск: Титул, 1996.

INTERNET – ресурси (Основні Web-сторінки в INTERNET).

<http://ru.wikipedia.org/wiki/>

<http://subject.com.ua/>

<http://www.nmc.cv.ua/chnu>

www.student.ru

www.osvita.ru

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання – д. залік.

Усне опитування, виконання практичного завдання.

5. Засоби діагностики успішності навчання

Педагогічний контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю.

Використовуються такі методи усного та письмового контролю, які сприяють підвищенню мотивації студентів-майбутніх фахівців до навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається практичному і тестовому контролю.

III. ЦИКЛ ФІЛОЛОГІЧНОГО СПРЯМУВАННЯ РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ «БАКАЛАВР»

АНГЛІЙСЬКА МОВА З МЕТОДИКОЮ НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Авторська програма
варіативної навчальної дисципліни
підготовки бакалавр
напряму 01 Освіта
спеціальності 012 Дошкільна освіта

(Шифр за ОПП _____)

Програма розроблена

Швець Т.А., старшим викладачем кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти, кандидатом педагогічних наук.

ВСТУП

Програма вивчення варіативної навчальної дисципліни складена відповідно до освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня підготовки спеціальності 012. Дошкільна освіта.

Предметом вивчення навчальної дисципліни “Методика навчання англійської мови в ДНЗ” є теоретичні засади методики навчання англійської мови в ДНЗ; закономірності засвоєння дітьми англійської мови; програми, принципи, методи, прийоми, форми навчання дошкільників англійській мові.

Міждисциплінарні зв'язки: студенти мають актуалізувати знання з курсів «Загальна педагогіка», «Дошкільна педагогіка», «Дитяча психологія», «Практичний курс англійської мови» що сприятиме в подальшому формуванню професійної компетентності вихователя ДНЗ у методичному аспекті.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни “Методика навчання англійської мови в ДНЗ” є розкриття перед студентами особливої ролі дошкільного дитинства як сенситивного періоду опанування іноземної мови, ознайомлення їх із завданнями і змістом навчання англійської мови дітей дошкільного віку, з методами і прийомами роботи, викликати інтерес і зацікавленість до теоретичного вивчення проблеми навчання англійської мови в дошкільному віці, навчити творчо використовувати одержані під час навчання теоретичні знання у практичній діяльності, сприяти професійному становленню майбутніх фахівців у галузі дошкільної освіти.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни “Методика навчання англійської мови в ДНЗ” є

Пізнавальні:

- Сформувати у студентів уявлення про особливості навчання іноземної мови дітей дошкільного віку, надати знання про механізми опанування дитиною рідної та іноземної мов.

- Створення умов ґрунтового засвоєння теоретичних знань та здобуття практичних умінь управління навчально-виховним процесом з іноземної мови в дошкільному закладі;

Виховні:

- Виховання в студентів соціальної активності, намагання керуватися в практичній діяльності принципами загальнолюдської моралі, сумлінного ставлення до професії, прагнення до творчості.

Розвивальні:

- Розвивати у студентів вміння використовувати теоретичні знання при вирішуванні практичних питань викладання англійської мови у дитячому садку, організації навчання англійської мови у родинному оточенні, спрямовувати свою увагу на творчий пошук в питаннях організації та проведення занять з англійської мови в дошкільному закладі освіти і в умовах сім'ї;

Розвиток прагнення до міцного усвідомленого засвоєння змісту, організаційних форм і методів навчання англійської мови дітей дошкільного віку.

1.3. Компетентності:

- *загальнопедагогічні* - володіння базовими інваріантними психолого-педагогічними знаннями й уміннями, обумовленими успішністю вирішення широкого кола виховних і освітніх завдань в різних педагогічних системах; це відповідність певним професійно-педагогічним вимогам незалежно від спеціалізації майбутнього педагога; це володіння сукупністю загальнолюдських якостей особистості, необхідних для успішної професійно-педагогічної діяльності;

- *спеціальні* - володіння специфічними для даного курсу знаннями й уміннями;

- *технологічні* (діяльнісні) - володіння професійно-педагогічними вміннями, під якими розуміється засвоєний спосіб виконання професійно-педагогічних дій, що забезпечуються сукупністю набутих знань у галузі часткової лінгводиактики, а саме – методики навчання української мови в дитячих закладах з російськомовним режимом; креативність;

- *комунікативні* - встановлення правильних взаємовідносин з вихованцями, які сприяли б найбільш ефективному вирішенню завдань навчання і виховання; прояв шанобливого, зацікавленого відношення до тих цінностей, які складають зміст позиції дитини, яким би воно простим і нецікавим не здалося; володіння прийомами професійного спілкування з колегами;

- *рефлексивні* - регулятор особистісних досягнень педагога, збудник професійного зростання, вдосконалення педагогічної майстерності. Дана компетенція проявляється в здатності до самопізнання (самопостереження,

самоаналізу, критичної самооцінки), самовираження (самокритики, самостимулювання, самозмушування тощо.), самореалізації (самоорганізації, контролю та обліку діяльності з само утворення).

1.4. Очікувані результати навчання:

знати: теоретичні засади курсу “Методика навчання англійської мови дітей дошкільного віку”, передумови дошкільного навчання іноземних мов, особливості ролі вихователя дошкільного закладу у дошкільній лінгводидактиці, методичні вимоги до проведення заняття з іноземної мови з різними віковими групами дітей, санітарно-гігієнічні вимоги до проведення занять з іноземної мови.

вміти: планувати та проводити заняття з іноземної мови в дошкільному закладі, здійснювати діагностику розвитку іншомовних мовленнєвих вмінь дітей дошкільного віку, проводити просвітницьку роботу з батьками дітей дошкільного віку з питань навчання дітей іноземних мов.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин/3 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1 Теоретичні основи навчання англійської мови дітей дошкільного віку

Специфіка навчання дітей дошкільного віку іншомовній лексиці. Характеристика поняття «лексика». Особливості організації вивчення нових лексичних одиниць. Засоби навчання новій лексиці дошкільників. Організація закріплення та повторення вивчених лексичних одиниць. Методи та прийоми при навчанні дітей дошкільного віку іншомовній лексиці. Специфіка контролю у навчанні дітей англійської мови. Характеристика особливостей контролю знань у навчанні дітей дошкільного віку. Вікові особливості дошкільників, що мають визначальне значення при організації контролю. Організація поточного контролю знань. Рубіжний контроль знань дошкільників. Особливості обліку успішності дітей дошкільного віку. Різні підходи до навчання дошкільників іноземних мов. Характеристика специфічних та загальнодидактичних принципів у навчанні англійської мови в ДНЗ. Означення методів навчання англійської мови та виокремлення характерних для навчання дошкільників. Основні засоби навчання та їх характеристика. Технічні засоби навчання англійської мови в ДНЗ.

Організаційні форми навчання іноземної мови дошкільників. Методичні матеріали для занять з дітьми дошкільного віку іноземною мовою. Заняття з англійської мови для дітей дошкільного віку

Тема 2 Практичні аспекти навчання дітей англійської мови в дошкільних закладах

Робота над граматичною стороною англійського мовлення дошкільників. Особливості граматичного устрою англійської мови.

Виокремлення обсягу граматичного матеріалу для використання на заняттях з дошкільниками. Організація та специфіка навчання граматичних одиниць дітей дошкільного віку відповідно до віку. Методи та прийоми організації роботи над граматичною стороною англійського мовлення. Навчання дошкільників аудіювання. Характеристика поняття «аудіювання». Види аудіювання дітей дошкільного віку. Завдання аудіювання у ДНЗ. Труднощі у процесі аудіювання дітей дошкільного віку. Послідовність реалізації аудіювання. Засоби організації аудіювання на різних етапах при навчанні дошкільників. Специфіка організації контролю над розумінням почутого. Планування роботи з навчання дітей англійської мови. Методична скринька з навчання англійської мови дітей дошкільного віку. Перспективне планування роботи педагога з англійської мови.

3. Рекомендована література

1. Бігич О.Б. Типова програма з курсу “Методика викладання англійської мови в початковій школі”. – К.: Вид. Центр КНЛУ, 2004. – 64 с.

2. Будак С. В. Формування готовності студентів до іншомовної діяльності з дошкільниками [Текст] : монографія зі спецпрактикумом у двох книгах / С. В. Будак. – К. : Слово, 2008. – 288 с.

3. Бурова А. П. Організація ігрової діяльності дітей дошкільного віку [Текст] / А. П. Бурова. – Тернопіль: Мандрівець, 2010. – 255 с.

4. Гайдук С.Є. Типи та види практичних занять з англійської мови у процесі підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів / С. Є. Гайдук // Молодь і ринок. – № 4 (135). – Дрогобич, 2016. – С. 21–26.

5. Соколовська С. В. Використання комп'ютера на заняттях англійської мови з дошкільниками// Національна освіта: традиції і новації у контексті ідей Івана Огієнка: Зб. наук. праць// За ред. проф. М.В.Левківського. – Київ–Житомир: ЖДПУ, 2002. – С. 208–211.

6. Соколовська С. В. До проблеми конструювання змісту посібника для навчання дошкільників іноземної мови// Проблеми сучасного підручника: Зб. наук. праць. – Вип. 3. – К.: Пед. думка, 2003. – С. 215–220.

7. Шкваріна Т. М. Англійська мова для дітей дошкільного віку (програма, методичні рекомендації): Навч. посіб. для вчителів раннього навчання англ. мови, студентів вищ. пед. навч. Закладів / Т. М. Шкваріна. – Умань: Видавничо-поліграф. підприємство, 2003. – 120 с.

8. Шкваріна Т. М. Методика навчання іноземної мови дошкільників: Навчальний посібник / Т. М. Шкваріна. – Київ: “Освіта України”, 2007. – 300 с.

9. Slattery M. English for Primary Teachers / Mary Slattery, Jane Willis. – Oxford, 2010. – 148 p.

Додаткова:

14. Бойко О.

В. Формування мовленнєвої активності старших дошкільників в процесі вивчення англійської мови / О. В. Бойко // Матеріали Х підсумкової наук.-прак. конф.

викладачів МДГУ : зб. наук. праць / за заг. ред. К. В. Балабанова / М-во освіти України, Маріуполь : МДГУ, 2008. – С. 192–194.

16. Соколовська С. В. До проблеми навчання англійської мови дітей дошкільного віку // Сучасні технології викладання іноземних мов у професійній підготовці фахівців: Зб. наук. статей. – К.: Київський інститут туризму, економіки і права, 2000. – С. 242–249.

17. Соколовська С. В. Розвивальне середовище в навчанні іноземної мови дошкільників // Національна освіта: провідні тенденції та перспективи (до 140-річчя) від дня народження Б.Д.Грінченка): Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції // Редкол.: Н.М.Бібік та ін. – К.: КМПУ ім. Б.Д.Грінченка, 2004. – С. 96–97.

18. Англійська мова з дитинства [електронний ресурс]. – Режим доступу : osvita.ua/home/develop/8664/

19. Бігич О. Б. Експериментальне навчання старших дошкільників англійської мови з використанням мультимедійної презентації [Електронний ресурс] / О. Б. Бігич, А. Г. Мокіна // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – 2013. – Випуск 6. – С. 66–70. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/VZhDU_2013_6_13.pdf

20. Рудич О. О. Навчання дошкільнят іноземної мови у контексті сучасних освітніх тенденцій [електронний ресурс] / О. О. Рудич. – Режим доступу : www.Rusnauka.com/23.NTP_2010/Philologia/70276.doc.htm

21. Навчання дошкільнят англійської мови [електронний ресурс]. – Режим доступу : prolisok.it-we.net

22. Шкваріна Т. М. Дидактичні основи створення засобів підготовки вчителів до здійснення іншомовної освіти дошкільників [електронний ресурс] / Т. М. Шкваріна. – Режим доступу : www-center.univer.kharkov.ua/vestnik/1.php?aut

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Усне опитування, виконання практичного завдання.

5. Засоби діагностики успішності навчання

Педагогічний контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю.

Використовуються такі методи усного та письмового контролю, які сприяють підвищенню мотивації студентів-майбутніх фахівців до навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається практичному і тестовому контролю.

АНГЛІЙСЬКА МОВА ПОЗАКРЕДИТНА ДИСЦИПЛІНА
Авторська Програма
Варіативної навчальної дисципліни
підготовки бакалавр
напряму 01 Освіта
спеціальності 012 Дошкільна освіта, 013 Початкова освіта
(Шифр за ОПП _____)

Програма розроблена

Котковою В.В., доцентом кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти, кандидатом педагогічних наук.

ВСТУП

Програма вивчення варіативної навчальної дисципліни “Англійська мова (поза кредитна дисципліна)” укладена відповідно до освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня підготовки спеціальностей 012 Дошкільна освіта, 013 Початкова освіта.

Предметом вивчення є життя та культура Великобританії.

Міждисциплінарні зв'язки: у процесі вивчення даного курсу реалізуються міжпредметні зв'язки з такими дисциплінами:

1. Країнознавство Британії.
2. Історія англійської мови.
3. Іноземна мова.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є вивчення та розуміння повної картини британського та американського життя, розвиток вміння комунікації в типових ситуаціях, враховуючи специфіку правил поведінки у Великобританії та закони політкоректності; розвиток вміння здійснювати комунікацію відповідно до норм, історично сформованим у суспільстві. Кінцевою метою курсу є опанування національними і загальнолюдськими культурними і духовними цінностями, нормами, які регулюють стосунки між поколіннями, націями, сприяють естетичному і морально-етичному розвитку особистості, органічному входженню в соціум.

1.2. Завдання курсу:

Методичні:

1. Забезпечити студентів навчальним матеріалом, який вони зможуть використовувати для формування соціокультурної компетенції учнів під час подальшої роботи;

2. Розвивати творчі здібності та фантазію студентів, вміння логічно мислити, робити висновки.

Практичні:

1. Вдосконалити соціокультурну компетенцію студентів, ознайомити їх з реаліями сучасного життя Великобританії ;

2. Розвинути вміння комунікації в типових ситуаціях, враховуючи специфіку правил поведінки у Великобританії та закони політкоректності;

3. Підтримувати мотивацію до оволодіння англійською мовою;

4. Розвинути вміння здійснювати комунікацію відповідно до норм, історично сформованим у суспільстві.

5. Оволодіти культурою мовного спілкування, невід'ємною частиною якого є дотримання мовного етикету, тобто культури поведінки в мовному прояві.

Пізнавальні:

1. Ознайомити з культурними, демографічними, географічними реаліями Великобританії;

2. Сформувати в студентів чітке уявлення про основні особливості географічних, історичних культурних та інших чинників.

1.3. Компетентності:

Лінгвістична компетентність представляє собою систему внутрішньо засвоєних студентом знань про функціонування іноземної мови і проявляється у їх використанні в мовленнєво-мисленнєвій діяльності. На заняттях з іноземної мови таку діяльність забезпечує робота з текстом, з проблемою, з ігровим завданням.

Граматична компетентність як знання граматичної системи мови і правил її функціонування в процесі комунікації є невід'ємною складовою частиною підготовки фахівців, і тому вимоги до рівня граматичної компетентності студентів є високими.

Мовна компетенція передбачає знання самої мови, його пристрою і функціонування, мовних норм, у тому числі орфографічних і пунктуаційних.

Комунікативна компетентність означає, що кожному висловлюванню притаманні правила, які підпорядковуються загальним правилам граматики, і засвоєння яких забезпечує спроможність використовувати мову в процесі комунікації. Суть комунікативної компетентності розкривається через прагматичний, дискурсивний та інформативний компоненти. Комунікативна прагматичність означає готовність передавати комунікативний зміст у конкретній ситуації спілкування. У формуванні англійської комунікативної компетентності необхідно також враховувати: 1) мовну компетенцію, яка передбачає систему знань, умінь і навичок здійснювати англійську комунікацію в типових ситуаціях навчальної, трудової та культурної сфер спілкування; 2) соціокультурну компетенцію, яка включає фонові знання (сукупність відомостей про соціокультурні особливості народу, мова якого вивчається, та про стандарти комунікативної поведінки, прийняті в цій культурній спільноті).

Формування в студентів соціокультурної компетентності передбачає наявність знань про національно-культурні особливості країн, мова яких вивчається, про норми мовленнєвої та немовленнєвої поведінки її носіїв і вміння будувати свою поведінку відповідно до цих особливостей і норм.

Формування соціокультурної компетентності майбутніх фахівців має відбуватись на основі вивчення ними а заняттях з іноземної мови національної культури різних країн світу. Студенти повинні усвідомити різницю між їхньою рідною культурою та іншими культурами, а також

набути вмінь долати соціокультурні відмінності. Важливим є оволодіння не тільки мовою, але й культурою спілкування, знати особливості мовленнєвої та немовленнєвої поведінки носіїв мови у певних ситуаціях спілкування.

1.4. Очікувані результати навчання:

Знати:

- основні факти історії, культури та державного устрою Великобританії, різні аспекти сучасного життя, історії та культури країни;
- специфіку правил поведінки у країні виучуваної мови та закони політкоректності;
- лексичний мінімум 1500 одиниць передбачений темами навчання.
- усі видо-часові форми англійського дієслова, способи творення ступенів порівняння прикметників, творення множини іменників, розряди займенників; правила вживання артиклів;
- способи творення активного та пасивного стану;
- правила побудови розповідних, питальних та заперечних речень.

Вміти:

- вживати в усному та писемному мовленні мінімум 1500 слів і фразеологічних одиниць (активний лексичний мінімум);
 - безпомилково розуміти в мовленні інших людей, в художній літературі і т.ін. ще приблизно таку ж кількість слів та фразеологічних одиниць (пасивний лексичний мінімум);
 - вести бесіду та робити узагальнення англійською мовою в рамках передбаченого програмою фонетичного, лексичного і граматичного матеріалу;
 - переказувати зміст прослуханого або прочитаного тексту;
 - читати англійською мовою адаптовані художні, суспільно-політичні та науково-популярні тексти, спираючись на передбачений програмою лексичний, фонетичний та граматичний матеріал, країнознавчі фонові знання
- На вивчення навчальної дисципліни відводиться 32 годин/0 кредитів ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальні відомості про Великобританію.

Знайомство з Великобританією (географічне положення, населення, структура, уряд, головні міста). Теперішній неозначений час. Школи Об'єднаного Королівства. Обставини часу. Гастрономія Великобританії. Присвійні займенники. Будинки британців. Словосполучення з have, make і do. Спортивне життя британців. Теперішній тривалий час. Популярні фестивалі країни. Питальні слова. Музика Великобританії. Майбутній час: going to / present continuous. Лондон – столиця країни. Минулий неозначений час.

Змістовий модуль 2. Політичний устрій та культура Великобританії.

Трудова діяльність британців (професії, робоче навантаження). Повторення часів: past simple, present simple, present continuous, майбутнього з

going to. Свята Великобританії. Абстрактні і конкретні іменники. Тваринний світ країни. Ступені порівняння прикметників. Засоби масової інформації Великобританії. Майбутній час: will / going to. Вільний час британців. Теперішній перфектний час. Навколишнє середовище Великобританії. Час: present perfect / past simple. Здоров'я британців. Відкрите умовне речення. Закон і порядок. Пасивний стан: present simple / past simple.

3. Рекомендована література

Основна література

1. Гапонів А.Б., Возна М.О. Лінгвокраїнознавство. Англomовні країни. Підручник для студентів та викладачів вищих навчальних закладів. – Вінниця: НОВА КНИГА, 2009. – 464с.
2. Гапонів А.Б., Возна М.О. Лінгвокраїнознавство. Англomовні країни. Підручник для студентів та викладачів вищих навчальних закладів. – Вінниця: НОВА КНИГА, 2009. – 464с.

Допоміжна література

1. В мире живописи: Книга для чтения на английском языке: Учебное пособие для ин-тов и фак-тов иностр. яз. / Сост.: Воронихина Л.Л., Михайлова Т.М. – М.: Высш. школа, 1989. – 158 с.
2. Яковева Е.В., Вершинина Е.Ю. Об англоязычной культуре на английском языке: Учебное пособие. – М.: Московский лицей, 1999 – 248 с.
3. Arts in Britain: Promotion and Encouragement. – UK: Central Office of Information. – 1993. – 51p.

INTERNET-ресурси

1. <http://www.bbc.co.uk>
2. <http://www.cnn.com>
3. <http://www.news.google.co.ua>
4. <http://www.encyclopedia.com>
5. <http://www.bbc.co.uk>
6. <http://www.cnn.com>
7. <http://www.new.google.co.uk>
8. <http://en.wikipedia.org/wiki/>
9. <http://cultureonline.gov.uk/projects/icons.asp>
10. www.liveinternet.ru/users/vologryn/post148780021/

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Усне опитування, виконання практичного завдання.

5. Засоби діагностики успішності навчання

Використовуються такі методи контролю: усний контроль здійснюється шляхом індивідуального і фронтального опитування; усного обговорення методичних проблем; метод письмового контролю здійснюється за допомогою контрольних робіт, тестових завдань, творчих робіт, які мають сприяти підвищенню мотивації студентів-майбутніх фахівців до навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається усному та письмовому контролю.

ІНОЗЕМНА МОВА
Авторська програма
нормативної навчальної дисципліни
підготовки бакалавр
напряму 01 Освіта
спеціальності 012 Дошкільна освіта, 013 Початкова освіта
(Шифр за ОПП _____)

Програма розроблена

Котковою В.В., доцентом кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти, кандидатом педагогічних наук.

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Іноземна мова» укладена відповідно до освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня підготовки спеціальності 012 Дошкільна освіта, 013 Початкова освіта.

Предметом є навчальний матеріал, що охоплює базові знання з морфології та синтаксису англійської мови, словниковий запас, що відображає професійну термінологію.

Міждисциплінарні зв'язки: з граматичним практикумом англійської мови, адже передбачається опанування базових граматичних понять з тем «Артикль», «Іменник», «Числівник», «Прислівник», «Прикметник», «Сполучник», опанування системою часів англійської мови. Спостерігається тісний взаємозв'язок з курсом теоретичної фонетики, адже студенти мають опанувати символи фонетичної транскрипції, особливості інтонації стверджувальних, заперечних та питальних речень. Є взаємозв'язки з курсом історії англійської мови, тому що це забезпечує повне розуміння особливостей побудови та структури англійських речень, аналізується етимологія окремих лексичних одиниць.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою курсу «Іноземна мова» є формування лінгвістичної, комунікативної й країнознавчої компетенції, що полягає у здатності сприймати та продукувати іншомовне мовлення; підготовка студента до викладання мови в школі, формування бази для подальшого самовдосконалення знань з англійської мови. Ця загальна мета курсу іноземної мови конкретизується в мовленнєвих уміннях (говоріння, аудіювання, читання, письмо).

1.2. Завдання курсу:

- Пізнавальні – студенти мають засвоїти необхідний мінімум фонових знань про країну, мова якої вивчається, а саме: звичаї, традиції та свята; найважливіші історичні персоналії, видатні представники науки та культури

;

- Методичні - сформувати мовленнєві навички та вміння для свідомого володіння англійською мовою; сформувати початкові навички обробки тексту при перекладі з однієї мови на іншу;
- Практичні – сформувати:
 - вміння розуміти мову викладача або іншої особи при безпосередньому спілкуванні або у запису в межах знайомого лексичного й граматичного матеріалу;
 - вміння в нормальному розмовному темпі з правильною вимовою і відповідною інтонацією вести бесіду на будь-яку з пройдених тем, використовуючи лексичний мінімум та граматичний матеріал;
 - вміння читати про себе і розуміти без перекладу незнайомий нескладний оригінальний художній текст і викладати його зміст англійською мовою.

1.3. Компетентності:

Лінгвістична компетентність представляє собою систему внутрішньо засвоєних студентом знань про функціонування іноземної мови і проявляється у їх використанні в мовленнєво-мисленнєвій діяльності. На заняттях з іноземної мови таку діяльність забезпечує робота з текстом, з проблемою, з ігровим завданням.

Змістсоціальної компетентності розкривається через соціокультурний, соціолінгвістичний та професійний компоненти, які сприяють реалізації основної мети сучасної освіти, коли іноземна мова розглядається як засіб соціокультурного розвитку особистості, збагачення знаннями нової культури. Соціокультурний розвиток через вивчення іноземної мови має важливе значення для професійного становлення майбутнього фахівця дошкільного закладу навчання чи вчителя початкових класів.

Комунікативна компетентність означає, що кожному висловлюванню притаманні правила, які підпорядковуються загальним правилам граматики, і засвоєння яких забезпечує спроможність використовувати мову в процесі комунікації. Суть комунікативної компетентності розкривається через прагматичний, дискурсивний та інформативний компоненти. Комунікативна прагматичність означає готовність передавати комунікативний зміст у конкретній ситуації спілкування. У формуванні англійської комунікативної компетентності необхідно також враховувати: 1) мовну компетенцію, яка передбачає систему знань, умінь і навичок здійснювати англійську комунікацію в типових ситуаціях навчальної, трудової та культурної сфер спілкування; 2) соціокультурну компетенцію, яка включає фонові знання (сукупність відомостей про соціокультурні особливості народу, мова якого вивчається, та про стандарти комунікативної поведінки, прийняті в цій культурній спільноті).

Професійна компетентність передбачає володіння знаннями фахової термінологічної лексики, а також вдосконалення навички її використання.

1.4. Очікувані результати навчання:

Знати:

- Лексичний мінімум 1500 одиниць передбачений програмою
- Усі видо-часові форми англійського дієслова, способи творення ступенів порівняння прикметників, творення множини іменників, розряди займенників; правила вживання артиклів;
- Способи творення активного та пасивного стану;
- Правила побудови розповідних, питальних та заперечних речень.

Вміти:

- вживати в усному та писемному мовленні мінімум 1500 слів і фразеологічних одиниць (активний лексичний мінімум);
- безпомилково розуміти в мовленні інших людей, в художній літературі і т.ін. ще приблизно таку ж кількість слів та фразеологічних одиниць (пасивний лексичний мінімум);
- вести бесіду та робити узагальнення англійською мовою в рамках передбаченого програмою фонетичного, лексичного і граматичного матеріалу;
- переказувати зміст прослуханого або прочитаного тексту;
- читати англійською мовою адаптовані художні, суспільно-політичні та науково-популярні тексти, спираючись на передбачений програмою лексичний, фонетичний та граматичний матеріал, країнознавчі фонові знання

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 60 годин/2 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Студент та його оточення

Сімейне коло студента. Ідеальна родина. Рідне місто або село. Історичні місця Херсона. Іменник. Число. Творення множини. Орфографія. Присвійна конструкція. Творення присвійного відмінка. Випадки опущення форманту 's. Артикль. Неозначений артикль a/an . Номінативна функція неозначеного артикля з обчислюваними іменниками – конкретними та абстрактними. Означений артикль the. Функція означеного артикля. Використання означеного артикля. Відсутність артикля. Дієслово. Present Indefinite. Творення форм дієслова to be. Питальна форма. Заперечна форма. Вживання Present Indefinite.

Змістовий модуль 2. Наш університет

Навчання в університеті. Вільний час студента. Захоплення та хобі. Участь студентів у суспільному житті. Прикметник. Ступені порівняння. Творення порівняльного та найвищого ступеня порівняння. Прості форми (суфікси –er, - est). Орфографія: hard – harder, nice – nicer, hot – hotter, lazy – lazier. Складні формиздвоскладовимитамоноскладовимиприкметниками (more clever, more expensive, the most expensive). Порівняльні конструкції as ... as; not so ... as; more ... than. Числівник. Кількісні числівники.

Суфіксичислівників –teen, -ty. Порядковічислівники. Суфікс –th. Субстантивневживаннячислівниківhundred, thousand, million. Прислівник. Простіприслівники.

Творенняприслівниківвідприкметниківза допомогоюсуфіксу. Ступені порівняння: прості та складні. Місце прислівників неозначеного часу, частоти та способу дії у реченні.

Змістовий модуль 3. Країни, мова яких вивчається

Великобританія. Лондон – столиця Великобританії. США. Історія, географічне положення, політичний устрій. Мова та національності США.

Дієслово. Past Indefinite. Правильні та неправильні дієслова. Питальна форма. Заперечна форма. Future Indefinite. Питальна та заперечна форма. Конструкція to be going + інфінітив для вираження майбутнього часу. Часи групи Continuous. Творення. Заперечна форма. Питальна форма. Випадки вживання. Часи групи Perfect. Їх творення. Питальна та заперечна форми. Випадки вживання.

Змістовий модуль 4. Моя Батьківщина – Україна

Україна – промислова та сільськогосподарська держава. Київ – столиця України. Освіта в Україні. Видатні українці сучасності. Речення. Підмет. Формальний підмет. Конструкція з вставною конструкцією there. Присудок. Простий присудок. Складний присудок – іменний та дієслівний. Граматичний зв'язок між підметом і присудком. Розповідне речення. Порядок слів. Заперечне речення. Місце заперечної частки not. Питальні речення. Загальні та спеціальні

3. Рекомендована література

Основна література

1. Барановська Т.В. Граматика англійської мови. – К., 2012. – 382с.
2. Бардієр Л.А. Англійська мова (завдання і тести). – К. : Генеза. – 1993. – 255с.
1. Верба Л.Г. Граматика сучасної англійської мови. – К.: Логос. –2009.- 341с.
2. Волкова О.Ю. 171 найсучасніша розмовна тема з англійської мови. – Харків. –2003. –368с.
5. Гацкевич М.А. Английский для школьников и абитуриентов. – Санкт-Петербург. –2003. –156с.
6. Каушанская В.Л. Английская грамматика. (Морфология.Синтаксис). Л., Просвещение, 2004.
7. Каушанская В.Л. Сборник упражнений по грамматике английского языка. /Пособие для студентов педагогических вузов. Л, «Просвещение», 2001.
8. А.В. Кузьмин Учите английский, учите английскому Санкт-Петербург. –2004. –176с.
9. Murphy R. Essential Grammar in Use. – CambridgeUniversity, 1996.

Додаткова література

1. Kuskovskaya S. English Proverbs and sayings. Minsk, Vysheishaya Shkola Publishers, 2007.
2. Клементьева Т.Г. Повторяем времена английского глагола, изд. 2-е., М., Высшая школа, 1990.
3. Возна М.Гапонів, А.Акулова, О.Хоменко, Н.Гуль Англійська мова для перекладачів та філологів. 1 курс. Підручник для студентів та викладачів вищих навчальних закладів. – Вінниця: НОВА КНИГА, 2010. - 480 с.
4. Плюхина Л.А. «The way the British Communicate» М., «Высшая школа», 1991.

INTERNET-ресурси

<http://www.multitran.ru>

<http://www.lingvo.ua/ru>

http://englishtests.ucoz.com/FCE/test1/reading/FCE_paper1_test1_reading_part3.htm

rutracker.org/forum/viewforum.php?f=1265

englishtips.org/

learnamericanenglishonline.com/

britishcouncil.org/learnenglish

bbc.co.uk/russian/learning_english/

voanews.com/russian/learning-english/

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Усне опитування, виконання практичного завдання.

5. Засоби діагностики успішності навчання

Педагогічний контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю.

Використовуються такі методи усного та письмового контролю, які сприяють підвищенню мотивації студентів-майбутніх фахівців до навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається практичному і тестовому контролю.

КРАЇНОЗНАВСТВО ТА ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА БРИТАНІЇ І США

Авторська програма
варіативної навчальної дисципліни
підготовки бакалавр
напряму 01 Освіта
спеціальності 012 Дошкільна освіта

(Шифр за ОПП _____)

Програма розроблена

Котковою В.В., доцентом кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти, кандидатом педагогічних наук.

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Іноземна мова» укладена відповідно до освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня підготовки спеціальності 012 Дошкільна освіта, 013 Початкова освіта.

Предметом вивчення цієї навчальної дисципліни є соціально-культурні аспекти Британії та США, головні події і явища, що проходять в англійських суспільствах, найважливіші етапи історичного та культурного розвитку, дитяча художня література країн.

Міждисциплінарні зв'язки: опановуючи зазначений перелік знань, умінь і навичок, студенти мають актуалізувати знання з таких курсів «Практичний курс англійської мови», «Культурологія», «Дитяча література», що сприятиме в подальшому формуванню країнознавчої та лінгвокраїнознавчої компетенції, необхідної для адекватного володіння англійською мовою як засобом спілкування, формування світогляду майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Мета курсу – ознайомити з особливостями географічного положення та клімату Великої Британії та Сполучених Штатів Америки, їх суспільно-політичного ладу, національної освіти, формування культури, дитячої літератури та мистецтва, а також з особливостями найбільш важливих подій в історії Великої Британії та Сполучених Штатів Америки; удосконалити практичну підготовку вихователя дітей дошкільного віку, його лінгвістичної та професійної компетенції, інтеграції у європейський освітній простір; ознайомити студентів із кращими зразками літературних дитячих творів та короткими біографіями їх авторів, розкрити питання історичного розвитку дитячої літератури, як самостійної галузі мистецтва слова, її своєрідності та художньо-естетичної цінності.

1.2. Завдання курсу:

Пізнавальні:

Ознайомити студентів з сучасним станом знань про історію та сучасність

суспільств Великобританії, США.

Систематизувати елементи країнознавчих знань, яких студенти набули в процесі вивчення практичного курсу англійської мови.

Створення у студентів цілісного уявлення про дитячу зарубіжну літературу шляхом ознайомлення з сучасними та класичними художніми творами, написаними для дітей.

Залучення студентів до надбань культури англомовного соціуму.

Практичні:

Навчити студентів порівнювати життя суспільства у Великобританії, США та в Україні шляхом критичного аналізу вивченої інформації.

Удосконалити практичну підготовку студентів з англійської мови за рахунок розширення словникового запасу у сфері країнознавства.

Формувати професійно-педагогічні навички та вміння, які необхідні студентам для їхньої майбутньої професійної діяльності.

Сприяти формуванню читацьких інтересів.

Сприяти збагаченню словникового запасу.

Розвивальні:

Розвинути у студентів навички виділяти країнознавчу інформацію, безеквівалентну та фонову лексику в оригінальних англомовних текстах.

Розвивати творчу активність під час пошуку та викладання країнознавчої інформації.

Розширювати кругозір студентів за рахунок вивчення історії, культури, політичного та державного устрою, соціальних здобутків Великобританії, США.

Задоволення потреби особистості у самопізнанні та самовдосконаленні.

Підвищення пізнавальної активності, активізація творчих здібностей; розвиток логічного мислення; розвиток уваги і уяви; розвиток концептуального мислення, як здатності узагальнювати інформацію у більш змістовній формі.

Виховні:

Виховання в студентів соціальної активності, намагання керуватися в практичній діяльності принципами загальнолюдської моралі, сумлінного ставлення до професії, прагнення до творчості.

Виховання студентів на основі загальнолюдських морально-етичних цінностей.

Формування естетичної позиції.

Сприяння вихованню шанобливого ставлення до соціокультурного надбання людства.

1.3. Компетентності:

- ***загальнопедагогічні*** - володіння базовими інваріантними психолого-педагогічними знаннями й уміннями, обумовленими формуванням навичок професійного володіння іноземною мовою в процесі вивчення країнознавчої інформації;

- **компетентність, що відповідає предмету:** описати предмет країнознавства; дати опис історичним особливостям розвитку Великобританії, США; окреслити економічне положення Великобританії, США; проаналізувати кількісний та етнічний склад населення; дати характеристику державного та політичного устрою Великобританії, США; описати систему народної освіти Великобританії, США; окреслити особливості культури Великобританії, США; охарактеризувати традиції та звичаї Великобританії, США.

- **технологічні** (діяльнісні) - володіння професійно-педагогічними вміннями, під якими розуміється вдосконалення практичної підготовки майбутніх фахівців шляхом розширення їх словникового запасу при вивченні країнознавчої тематики;

- **комунікативні** - синтезування англомовних комунікативних умінь в різних видах мовленнєвої діяльності, в тому числі і перекладацької;

- **рефлексивні** - регулятор особистісних досягнень педагога, збудник професійного зростання, вдосконалення педагогічної майстерності. Дана компетенція проявляється в здатності до самопізнання (самопостереження, самоаналізу, критичної самооцінки), самовираження (самокритики, самостимулювання, самозмушування тощо.), самореалізації (самоорганізації, контролю та обліку діяльності з само утворення).

1.4. Очікувані результати навчання:

Знати:

Географічне положення, склад території, природні умови, кліматичні умови, оцінка природних умов для розвитку сільського господарства, мінерально-сировинні ресурси англійської, американської та канадської промисловостей; політичне та економічне положення Великобританії у феодальний період, виникнення капіталістичного укладу, створення англійської колоніальної імперії; чисельність та етнічний склад населення Великобританії, США; формування англійської, американської та канадської нації, розміщення населення; державний та політичний устрій Великобританії, США; політичні партії цих держав; сучасне економічне положення Великобританії, США; загальна характеристика господарства, промисловість, значення сільського господарства для економіки країн, основні економічні райони Великобританії, США; система дошкільної, середньої та вищої освіти Великобританії, США; культура, традиції, звичаї цих англомовних країн.

Відомості біографії письменників і поетів, їх основні твори для дітей; основні ознаки літературознавчих понять: художній образ, тема, ідея, сюжет, композиція художнього твору; основні ознаки родів літератури (епос, лірика, драма) і найбільш поширені жанри; зображувально-виразні засоби мови.

Вміти:

- визначити роль країнознавства серед інших теоретичних дисциплін;
- окреслити історичні особливості розвитку англомовних країн;

- визначити особливості способу життя і культури англійського, американського та канадського народів;
- визначити вплив географічного положення, клімату на розвиток сільського господарства та промисловості;
- окреслити різні тенденції розвитку населення;
- вміти описати державний та політичний устрій Великобританії, США;
- визначити тенденції розвитку сільського господарства та промисловості;
- охарактеризувати освіту, культуру, традиції англомовних країн (Великобританії, США);
- розповісти про епоху, в якій жив письменник або поет;
- розповісти біографію письменника або поета;
- виразно виконувати фольклорні та літературні тексти;
- аналізувати окремі твори англомовної дитячої літератури;
- працювати з навчальною та науково-популярною літературою, користуватися довідковою літературою, бібліотечними каталогами;
- складати усні і письмові повідомлення з елементами наукового апарату (посилань на використану літературу).

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 180 годин/6 кредитів ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Країнознавство Британії

Географічне положення Великобританії (Рельєф. Клімат. Гори. Ріки. Природні ресурси. Населення. Фауна. Флора). Державний прапор Об'єднаного Королівства. Державний герб. Гімн країни. Рослинні емблеми. Святі покровителі Англії, Шотландії, Уельсу, Північної Ірландії. Національний характер та національний стереотип: населення країни; мовні сім'ї; діалекти та акценти; багатокультурна Великобританія; етнічні та національні меншини; сім'я та сімейні стосунки; житло; одяг; їжа та напої; видатні люди. Монархія, королівська сім'я у Великій Британії. Законодавчий, виконавчий органи влади та судова влада країн. Конституція і управління. Свобода і права громадян. Політичні партії. Загальна думка про освіту в Великій Британії. Система середньої освіти. Типи шкіл. Навчальний рік. Екзамени. Події та церемонії в школах країни. Всенародні свята та святкування: Новий рік, Різдво Христове, День Святого Валентина, Великдень та інші свята та їх святкування в Британії. Фестивалі та ярмарки. Традиційні церемонії в Лондоні. Культурне життя Великої Британії. Різноманітність інтересів людей у Великій Британії.

Змістовий модуль 2. Країнознавство США.

Географічне положення Сполучених Штатів Америки (Рельєф. Клімат. Гори. Ріки. Природні ресурси. Населення. Фауна. Флора). Найбільш важливі події в історії Сполучених Штатів Америки: Перші поселення в Америці.

Громадянська війна. Хвиля імміграції. Перша Світова війна. Велика депресія. Друга Світова війна. Наддержава. Державний прапор Сполучених Штатів Америки. Державний герб. Гімн країни. Статуя Свободи. Дзвоник Свободи. Дядько Сем. Національний характер та національний стереотип: населення країни; мовні сім'ї; діалекти та акценти; багатокультурні США; етнічні та національні меншини; сім'я та сімейні стосунки; житло; одяг; їжа та напої; видатні люди. Законодавчий, виконавчий органи влади та судова влада країн. Конституція і управління. Свобода і права громадян. Політичні партії. Загальна думка про освіту в Сполучених Штатах Америки. Система середньої освіти. Типи шкіл. Навчальний рік. Екзамени. Події та церемонії в школах країни. Всенародні свята та святкування: Новий рік, Різдво Христове, День Святого Валентина, Великдень та інші свята та їх святкування в Америці. Фестивалі та ярмарки. Традиційні церемонії в Вашингтоні. Культурне життя США. Різноманітність інтересів людей у Сполучених Штатах.

Змістовий модуль 3. Література англомовних країн у дитячому читанні

Зміст і завдання курсу, його місце в системі підготовки майбутніх вихователів. Історично-культурні передумови виникнення та розвитку дитячої англомовної літератури. Загальна характеристика літератури Британії дохристиянського періоду. Англомовні загадки Матінки Гусині, з українським перекладом Віктора Марача. Англомовні дитячі заклички та замовляння в українському перекладі. Віршики "Donkey, Donkey..", "Blessyou, blessyou, bonniebee", "Rainonthegreengrass", "Juniper", "Hickup, hickup, goaway", "Snail". Mother Goose Nursery Rhyme Lyrics / Ліричнідитячівіршізізбіркианглійськоїнародноїпоезії "МатінкиГусині". Вірші "Twinkle, twinkle, little star", "There was a little boy and a little girl", "I am a pretty little Dutch girl" англійськоютаукраїнськоюмовами. Англомовніспіванки - примовлянкидлядітлахізбіркидитячоїпоезії "МатінкаГусиня". Вірші-співанки "Dance, little Baby, dance up high", "Here are my lady's knives and forks", "Dance to your Daddy" ванглійськомутаукраїнськомуваріантах. Вірші-колисковідлядітей "Sleep, baby, sleep", "The man in the moon", "Hush-a-bye, baby", "Good night, sleep tight", "Diddle-me-diddle-me-dandy" ванглійськійтаукраїнськійверсіях. Play rhymes for baby / Ігри-забавлянкидлямалюків, з "МатінкиГусині". Віршики-забавлянки "Clap, clap handies", "Bye, baby Bunting", "Clap hands, clap hands" вангломовнійтаукраїнськійверсіях.

КороткібіографічніданіОлександраМілна.

РозмаїттяхудожньоїтворчостіО.Мілна. Літературна своєрідність казки «Вінні-Пух та всі-всі», характеристика образів головних героїв. Характеристика засобів створення комічного у творі. Літературний аналіз творів зі збірки «Коли ми були маленькими», та «Тепер нам уже шість». Відображення англійської фольклорної традиції та позитивно-гумористичний погляд на світ у творах для дітей. Складові літературного

твору. Жанрові особливості дитячої літератури. Особливості побудови сюжету, мова, ритм, рима, ігровий мотив. Твори для дітей: казки, міфи, віршики (nursery rhymes). Сучасні літературні жанри: nonfiction (реалістичний), fiction (фантастичний), fanciful fiction (чарівна вигадка), realistic fiction (реалістична вигадка), poetry (віршики). Відмінності поезії минулого та сучасних творів. Поняття літературного стилю та його відображення у сучасній дитячій англomовній літературі. Особливості викладання дитячої сучасної англomовної літератури. Стимуляція інтересу до читання та розвиток базових навичок читання англomовних творів. Логіка добору літератури для читання з урахуванням вікових, індивідуальних особливостей учнів (рівня знань з іноземної мови, кола особистих інтересів, мотивації до вивчення мови, соціoкультурного середовища та психологічної ситуації, емоційної реакції на певний літературний твір) педагогічної мети та методичних цілей заняття. Особливості використання словників під час роботи із дитячою літературою.

3. Рекомендована література

Основна література

1. Веклич Ю.І. Країнознавство (Курс лекцій). – К.: КМПУ імені Б.Д. Грінченка, 2004. – 167 с.

2. Веклич Ю.І. Англomовні країни (English-speaking countries): навчально-методичний посібник з країнознавства для студентів вищих навчальних закладів / Ю.І. Веклич, С.В. Соколовська. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2011. – 288 с

3. Вигран О.Ф. Знайомтеся: Великобританія. – К.: Форум, 2001. – 304 с.

4. Вигран О.Ф., Константинова О.М., Крупська І.Л., Теленкова С.І. Знайомтеся: Сполучені Штати Америки. Пробн. підручн. – К.: Форум, 2002. – 304 с.

5. По Великій Британії: Навч. посіб. з курсу “Країнознавство” / Уклад. Н.Ф. Вовченко. – К.: Знання, 2002. 222 с.

6. Будур Н.В., Иванова Э.И., Николаева С.А., Чеснокова Т.А. Зарубежная детская литература : [учеб. пос. для студ. пед. учеб. завед.]. - Изд. 2-е, стереотип. – М.: «Академия», 2000. – 304 с.

7. Зарубіжна літературна казка: навч. посіб.-хрестом. / Давидюк Л.В., Задорожня О.Ф. - К.: Ленвіт, 2003. – 592 с.

8. Стихи Матушки Гусыни : Сборник / Составл. К.Н. Атаровой. – На англ. и русск. яз. – М.: ОАО Издательство «Радуга», 2002. – 384 с.

Додаткова література

9. Веклич Ю.І. Geography of Great Britain = Книга для читання з географії Великої Британії (англійською мовою): Посібник з курсу «Країнознавство» /Укладач Ю.І. Веклич. – К.: КМПУ імені Б.Д. Грінченка, 2004. – 66 с.

10. Полупан А.П. English-speaking countries. A cultural reader. – Х.: Країнамрій, 2002. – 208 с.

11. Bryn O'Callaghan. An Illustrated History of the USA. Longman, 1990. – 144 p.
12. David McDowall. An Illustrated History of Britain. Longman, 1997. – 188 p.
13. Гогильчин С.И. Британія сьогодні: Посібник по страноведенню. – Донецьк: Академія, 1997. – 72 с.
14. Гужва Т.М. Сучасні розмовні теми. – Х.: Торчінг Плюс, 2006. – 320 с.
15. Дудченко М.М. Література Великобританії і США. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів (англійською мовою) – 2-ге вид., доп. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. – 445с.

INTERNET – ресурси (Основні Web-сторінки в INTERNET).

https://en.wikipedia.org/wiki/Great_Britain

https://www.google.com.ua/?gws_rd=ssl#q=Canada

https://www.google.com.ua/?gws_rd=ssl#q=The+USAdada191091.blogspot.com/p/4.html

<http://www.math.technion.ac.il/~rl/andersen/> Зібрання чарівних казок та історій Х.-К.Андерсена в англійських перекладах. Подаються посилання до біографії автора.

<http://www.lewiscarroll.org/carroll.html> Бюлетень для прихильників Льюїса Керролла, з посиланнями до біографії, аналізу творчості і ілюстрованій книзі "Пригоди Аліси в країні Див".

<http://www.cs.cmu.edu/people/rgs/alice-table.html> Захоплююче мультимедійне видання "Пригод Аліси в країні Див" Л.Керролла. З ілюстраціями Джона Тенніела, створеними для першого видання.

<http://www.aaronshep.com/stories/> Безліч переказаних і оригінальних історій, в тому числі народні казки, легенди, міфи і оповідання для читачів-початківців.

<http://unmuseum.mus.pa.us/crr/> Оповідання для дітей від 3 до 9 років.

<http://www.darkgoddess.com/fairy/> Витоки та еволюція чарівних казок досліджуються на цій вартій уваги сторінці. Включає докладну бібліографію та посилання на інші джерела.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Усне опитування, виконання практичного завдання.

5. Засоби діагностики успішності навчання

Педагогічний контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю.

Використовуються такі методи усного та письмового контролю, які сприяють підвищенню мотивації студентів-майбутніх фахівців до навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається практичному і тестовому контролю.

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Авторська програма
варіативної навчальної дисципліни
підготовки бакалавр
напряму 01 Освіта
спеціальності 013 Початкова освіта
(Шифр за ОПП _____)

Програма розроблена

Котковою В.В., доцентом кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти, кандидатом педагогічних наук.

ВСТУП

Програма вивчення варіативної навчальної дисципліни “Методика навчання іноземної мови в початковій школі” укладена відповідно до освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня підготовки спеціальності 013 Початкова освіта.

Предметом є теоретичні засади методики навчання іноземної мови в початковій школі; закономірності засвоєння молодшими школярами іноземного матеріалу; програми, принципи, методи, прийоми, форми, засоби навчання школярів іноземній мові.

Міждисциплінарні зв'язки:

1. Лінгвістика: лінгвістичний опис мови; семасіологічний опис – система мови; елементи цієї системи, їх значення та функції; ономасіологічний опис мови – зміст мовлення та мовні засоби його переказу.

а) Сучасне мовознавство: поняття ”мови” та “мовлення”, лінгвістичні моделі тощо;

б) Лінгвістика тексту: одиниці мови і мовлення; їхні особливості тощо;

в) Сучасна українська мова: система мови; вплив норм рідної мови на іноземну; явища переносу та інтерференції;

2. Психологія:

а) Загальна та вікова психологія: психологічні особливості учнів молодших класів; психологія емоцій, пам'яті, мислення тощо;

б) Педагогічна психологія: шляхи формування знань, вмінь і навичок;

в) Психологія мови: види мовлення – усне та писемне, зовнішнє та внутрішнє, рецептивне та продуктивне, їх психологічні особливості;

г) Психологія спілкування: спілкування, його функції, види, засоби та способи спілкування, форми спілкування;

д) Соціальна психологія;

е) Етнопсихологія: національні особливості психіки.

3. Психолінгвістика: механізм здійснення мовленнєвої діяльності.

4. Педагогіка: загальні принципи та правила дидактики, методи навчання, система навчання, цілі та зміст навчання тощо.

5. Теорія інформації.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Мета курсу – підготуватимайбутніх учителів початкових класів до здійснення іншомовної освіти молодших школярів, формування теоретико-методичної бази знань з методики викладання іноземної мови в початкових класах та практичних навичок їх використання в навчально-виховному процесі початкової школи, розвиток мотивації студентів до професійного самовдосконалення в аспекті основних завдань курсу.

1.2. Завдання курсу:

Теоретичні – озброїти майбутніх учителів початкових класів знаннями про загальні та спеціальні закономірності процесу навчання іноземної мови як засобу спілкування, освіти, виховання й розвитку, яка включає, крім методичних знань, також знання суміжних з методикою наук психолого-педагогічного й філологічного циклів, і на цій основі сформулювати уявлення про зміст і структуру педагогічної діяльності вчителя;

- ознайомити студентів з найбільш відомими методичними напрямками, системами і методами, формами та засобами навчання іноземної мови;

- сформулювати уявлення про наукове дослідження в методиці викладання іноземної мови в початкових класах;

- поглибити систему знань та уявлень студентів щодо позакласної роботи з іноземної мови в початковій школі.

Практичні – розвивати творче методичне мислення; вміння планувати та організовувати англomовну освіту молодших школярів, здійснювати контроль навчальних досягнень учнів та аналіз власної педагогічної діяльності;

- підготувати студентів до формування необхідних іншомовних компетенцій молодших школярів, до співпраці з батьками щодо організації іншомовної освіти дітей;

- залучити майбутніх вчителів до читання спеціальної науково-методичної літератури та інших джерел професійного саморозвитку.

1.3. Компетентності:

- *загальнопедагогічні* - володіння базовими інваріантними психолого-педагогічними знаннями й уміннями, обумовленими успішністю вирішення широкого кола виховних і освітніх завдань в різних педагогічних системах; це відповідність певним професійно-педагогічним вимогам незалежно від спеціалізації майбутнього педагога; це володіння сукупністю загальнолюдських якостей особистості, необхідних для успішної професійно-педагогічної діяльності;

- *філологічна компетентність* – здатність до застосування професійно профільованих лінгвістичних і літературознавчих знань, умінь та навичок, що становлять теоретичну основу початкового курсу мови навчання, мови вивчення, іноземної мови, літературного читання та їхніх окремих змістових ліній. Складниками філологічної компетентності є лінгвістична, мовленнєва, літературознавча.

- *технологічні* (діяльнісні) - володіння професійно-педагогічними

вміннями, під якими розуміється засвоєний спосіб виконання професійно-педагогічних дій, що забезпечуються сукупністю набутих знань у галузі часткової лінгводидактики, а саме – методики навчання української мови в дитячих закладах з російськомовним режимом; креативність;

- *комунікативні* - встановлення правильних взаємовідносин з вихованцями, які сприяли б найбільш ефективному вирішенню завдань навчання і виховання; прояв шанобливого, зацікавленого відношення до тих цінностей, які складають зміст позиції дитини, яким би воно простим і нецікавим не здалося; володіння прийомами професійного спілкування з колегами;

- *рефлексивні* - регулятор особистісних досягнень педагога, збудник професійного зростання, вдосконалення педагогічної майстерності. Дана компетенція проявляється в здатності до самопізнання (самопостереження, самоаналізу, критичної самооцінки), самовираження (самокритики, самостимулювання, самозмушування тощо.), самореалізації (самоорганізації, контролю та обліку діяльності з само утворення).

- *методична компетентність* – здатність ефективно діяти, розв'язуючи стандартні та проблемні методичні задачі під час навчання учнів освітніх галузей/змістових ліній, визначених Державним стандартом початкової загальної освіти. Методична компетентність ґрунтується на теоретичній і практичній готовності до проведення уроків за різними навчальними комплектами, що виявляється у сформованості системи дидактико-методичних знань і умінь із окремих розділів та тем курсу, окремих етапів навчання й досвіду їх застосування та наявності емоційно-ціннісного ставлення до діяльності щодо навчання учнів предмету.

1.4. Очікувані результати навчання:

Знати:

– основні категорії методики викладання іноземної мови в початкових класах,

– вимоги до уроку іноземної мови в початкових класах та лінгводидактичних особливостей його проведення,

– критерії оцінювання навчальних досягнень молодших школярів з іноземної мови,

– основні способи планування процесу викладання іноземної мови в початковій школі,

– методичні особливості формування англomовних компетенцій молодших школярів,

– сучасні технології викладання іноземної мови в початкових класах,

– особливості проведення наукового дослідження в методиці викладання іноземної мови,

– форми позакласної роботи з іноземної мови,

– напрями та способи самоосвіти та професійного зростання вчителя іноземної мови початкових класів.

Вміти:

- ефективно планувати процес викладання іноземної мови,
- раціонально використовувати відомі методи, засоби, форми та сучасні технології у формуванні англомовних компетенцій молодших школярів,
- здійснювати контроль та оцінювання навчальних досягнень учнів під час вивчення іноземної мови,
- проводити наукове дослідження в методиці іноземної мови та узагальнювати його результати,
- організувати позакласну роботу з іноземної мови в початкових класах.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин/Зкредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретико-практична підготовка студентів до навчання іноземної мови

Теоретичні основи методики навчання іноземної мови в початковій школі. Особливості навчання іноземної мови в початкових класах. Нормативна база викладання іноземної мови. Документація вчителя іноземної мови початкових класів. Система викладання іноземної мови в початкових класах. Особливості уроку іноземної мови та його аналіз. Оформлення плану-конспекту уроку іноземної мови в початкових класах. Контроль та оцінювання в процесі викладання іноземної мови. Види та форми контролю навчальних досягнень молодших школярів. Критерії оцінювання навчальних досягнень з іноземної мови. Система планування з іноземної мови в початковій школі. Складання календарного, тематичного та поурочного планів. Планування в роботі вчителя іноземної мови початкових класів. Шкільний лексичний мінімум. Зміст навчання лексики. Шкільний словниковий запас. Способи семантизації. Сторони лексичної одиниці. Етапи формування репродуктивної лексичної навички. Шкільний граматичний мінімум. Зміст навчання граматики. Рівні мовленнєвих одиниць. Етапи формування репродуктивної граматичної навички. Зміст навчання фонетики. Групи звуків іноземної мови. Етапи формування артикуляційної навички. Етапи формування інтонаційної навички. Лінгвістичний та психологічний складники змісту навчання техніки читання і письма в початковій школі. Завдання навчання техніки читання і письма. Об'єктивні труднощі навчання читання. Методи навчання техніки читання. Етапи навчання читання. Підсистема вправ для навчання техніки читання. Принципи навчання орфографії. Етапи навчання письма і писемного мовлення. Підсистема вправ для навчання техніки письма.

Змістовий модуль 2. Практична підготовка студентів до формування іншомовних компетенцій молодших школярів

Аудіювання як рецептивний вид мовленнєвої діяльності. Мовні труднощі в аудіювання. Система вправ для навчання аудіювання. Етапи роботи з аудіотекстом. Способи контролю розуміння аудіоповідомлення. Читання як рецептивний вид мовленнєвої діяльності.

Зміст навчання читання на початковому ступені. Етапи навчання читання. Система вправ для навчання читання. Етапи роботи з текстом для читання. Говоріння як продуктивний вид мовленнєвої діяльності. Особливості діалогічного мовлення. Особливості монологічного мовлення. Етапи та система вправ навчання діалогічного мовлення. Етапи та система вправ навчання монологічного мовлення. Письмо як продуктивний вид мовленнєвої діяльності. Зміст та етапи навчання писемного мовлення. Система вправ для навчання писемного мовлення. Особливості застосування ІКТ в процесі викладання іноземної мови. Проведення уроку іноземної мови засобами ІКТ. Створення програмного забезпечення іншомовної освіти молодших школярів. Аналіз програмного забезпечення іншомовної освіти. Інтерактивні технології іншомовної освіти молодших школярів. Ігрові та проектні технології викладання іноземної мови. Проведення уроку англійської мови з використанням інтерактивних технологій. Іншомовні проекти в початковій школі. Структура іншомовної ігрової діяльності молодших школярів та особливості її організації. Методи наукового дослідження в методиці викладання іноземної мови в початкових класах. Особливості організації наукового дослідження. Педагогічний експеримент в методиці іноземної мови. Передовий педагогічний досвід у викладанні іноземної мови в початковій школі. Форми позакласної роботи з іноземної мови в початкових класах. Свята та розваги іноземною мовою для молодших школярів. Співпраця вчителя з батьками щодо іншомовної освіти молодших школярів. Краснавче іншомовне свято в початковій школі.

3. Рекомендована література

Основна література

1. Бігич О.Б. Теорія і практика формування методичної компетенції вчителя іноземної мови початкової школи: Навчальний посібник. – К.: Ленвіт, 2006. – 200 с.
2. Зубенко Т.В. Комунікативний підхід до навчання іноземної мови в учнів початкової школи. – Миколаїв: МДУ імені В.О.Сухомлинського, 2006. – 120 с.
3. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник. Вид. 2-е, випр. і перероб. / Кол. авторів під керівн. С.Ю.Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2002. – 328 с.
4. Практикум з методики викладання іноземної мови у середніх навчальних закладах: Посібник. Вид. 2-е, доп. і перероб. / Кол. авторів під керівн. С.Ю.Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2004. – 360 с.
5. Роман С.В. Методика навчання іноземної мови у початковій школі: Навчальний посібник. – К.: Ленвіт, 2005. – 208 с.

Додаткова література

1. Бойко М.І. Форми і розвиток писемної грамотності на уроках іноземної мови // Англійська мова та література. – 2010. - №19-20. – С. 7-11.
2. Грезіна Л.К. Роль гри в розвитку комунікативних і граматичних навичок // Англійська мова та література. – 2010. - №12. – С.29.

3. Добра О.Й. Ефективні прийоми навчання правопису на уроці іноземної мови // Іноземні мови. – 2010. - №1. – С.8-10.
4. Коломінова О.О., Роман С.В. Сучасні технології навчання іноземної мови у початковій школі // Іноземні мови. – 2010.- № 2. С. 40-47.
5. Коробова О. Можливості використання мультимедійних програм у навчанні іноземної мови в початковій ланці загальноосвітньої школи / О.Коробова // Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. – 2007. - № 6. – С. 68 – 73.
6. Сікачова М.А. Учнівське мовне портфоліо як засіб індивідуального руху учнів у формуванні комунікативних компетенцій // Англійська мова та література. – 2011. - №13. – С.2-3.
7. Тульнова О.В. Використання комунікативного методу навчання іноземному говорінню на практиці // Англійська мова і література. – 2010. - №7. – С.2-5.

INTERNET – ресурси

1. Ресурси для навчання іноземної мови, архіви уроків:
<http://www.esl-library.com/index.cfm?PageId=1>
<http://www.btinternet.com/~ted.power/literacy.html>
2. Ігри у навчанні іноземної мови:
<http://iteslj.org/games/>
<http://www.manythings.org/lulu/>
3. Вірші та пісні у навчанні іноземної мови:
<http://www.rhymezone.com/?loc=top>
<http://iteslj.org/Techniques/Hussein-Poems.html>
4. Проектні технології у викладанні іноземних мов:
<http://distant.ioso.ru/project/meth%20project/metod%20pro.htm>
<http://www.kidlink.org/kidspace/start.php?HoldNode=1>
5. Інформаційні технології навчання іноземних мов:
<http://www.bbc.co.uk/languages/tutors/internet/index.shtml>
http://www.itlt.edu.nstu.ru/masterclass_links.php
6. Відеопрезентації закордонних методистів (англійською мовою):
<http://www.youtube.com/oupeltglobal>
<http://www.oupeltpromo.com/businessresult/>
<http://www.teachingenglish.org.uk/try/tips>

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Усне опитування, виконання практичного завдання.

5. Засоби діагностики успішності навчання

Використовуються такі методи усного та письмового контролю, які сприяють підвищенню мотивації студентів-майбутніх фахівців до навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається практичному і тестовому контролю.

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ «МАГІСТР»

АНГЛІЙСЬКА МОВА З МЕТОДИКОЮ НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

**Авторська програма
варіативної навчальної дисципліни
підготовки магістр
напряму 01 Освіта
спеціальності 012 Дошкільна освіта
(Шифр за ОПП _____)**

Програма розроблена

Котковою В.В., доцентом кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти, кандидатом педагогічних наук.

Вступ

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни укладена відповідно до освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня підготовки спеціальності 012 Дошкільна освіта.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні засади методики навчання англійської мови в ЗДО; закономірності засвоєння дітьми англійської мови; програми, принципи, методи, прийоми, форми навчання дошкільників англійській мові.

Міждисциплінарні зв'язки: студенти мають актуалізувати знання з курсів «Загальна педагогіка», «Дошкільна педагогіка», «Дитяча психологія», «Практичний курс англійської мови» що сприятиме в подальшому формуванню професійної компетентності вихователя ЗДО у методичному аспекті.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є розкриття перед студентами особливої ролі дошкільного дитинства як сенситивного періоду опанування іноземної мови, ознайомлення їх із завданнями і змістом навчання англійської мови дітей дошкільного віку, з методами і прийомами роботи, викликати інтерес і зацікавленість до теоретичного вивчення проблеми навчання англійської мови в дошкільному віці, навчити творчо використовувати одержані під час навчання теоретичні знання у практичній діяльності, сприяти професійному становленню майбутніх фахівців у галузі дошкільної освіти.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

Пізнавальні:

- Сформуванню у студентів уявлення про особливості навчання іноземної мови дітей дошкільного віку, надати знання про механізми опанування дитиною рідної та іноземної мов.

- Створення умов ґрунтового засвоєння теоретичних знань та здобуття практичних умінь управління навчально-виховним процесом з іноземної мови в дошкільному закладі;

Виховні:

- Виховання в студентів соціальної активності, намагання керуватися в практичній діяльності принципами загальнолюдської моралі, сумлінного ставлення до професії, прагнення до творчості.

Розвивальні:

- Розвивати у студентів вміння використовувати теоретичні знання при вирішуванні практичних питань викладання англійської мови у дитячому садку, організації навчання англійської мови у родинному оточенні, спрямовувати свою увагу на творчий пошук в питаннях організації та проведення занять з англійської мови в дошкільному закладі освіти і в умовах сім'ї;

Розвиток прагнення до міцного усвідомленого засвоєння змісту, організаційних форм і методів навчання англійської мови дітей дошкільного віку.

1.3. Компетентності:

- *загальнопедагогічні* - володіння базовими інваріантними психолого-педагогічними знаннями й уміннями, обумовленими успішністю вирішення широкого кола виховних і освітніх завдань в різних педагогічних системах; це відповідність певним професійно-педагогічним вимогам незалежно від спеціалізації майбутнього педагога; це володіння сукупністю загальнолюдських якостей особистості, необхідних для успішної професійно-педагогічної діяльності;

- *спеціальні* - володіння специфічними для даного курсу знаннями й уміннями;

- *технологічні* (діяльнісні) - володіння професійно-педагогічними вміннями, під якими розуміється засвоєний спосіб виконання професійно-педагогічних дій, що забезпечуються сукупністю набутих знань у галузі часткової лінгводидактики, а саме – методики навчання української мови в дитячих закладах з російськомовним режимом; креативність;

- *комунікативні* - встановлення правильних взаємовідносин з вихованцями, які сприяли б найбільш ефективному вирішенню завдань навчання і виховання; прояв шанобливого, зацікавленого відношення до тих цінностей, які складають зміст позиції дитини, яким би воно простим і нецікавим не здалося; володіння прийомами професійного спілкування з колегами;

- *рефлексивні* - регулятор особистісних досягнень педагога, збудник професійного зростання, вдосконалення педагогічної майстерності. Дана компетенція проявляється в здатності до самопізнання (самопостереження, самоаналізу, критичної самооцінки), самовираження (самокритики, самостимулювання, самозмушування тощо.), самореалізації (самоорганізації, контролю та обліку діяльності з само утворення).

1.4. Очікувані результати навчання:

знати: теоретичні засади курсу, передумови дошкільного навчання іноземних мов, особливості ролі вихователя дошкільного закладу у

дошкільній лінгводидактиці, методичні вимоги до проведення заняття з іноземної мови з різними віковими групами дітей, санітарно-гігієнічні вимоги до проведення занять з іноземної мови.

вміти: планувати та проводити заняття з іноземної мови в дошкільному закладі, здійснювати діагностику розвитку іншомовних мовленнєвих вмінь дітей дошкільного віку, проводити просвітницьку роботу з батьками дітей дошкільного віку з питань навчання дітей іноземних мов.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин/3 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи навчання англійської мови дітей дошкільного віку.

Специфіка навчання дітей дошкільного віку іншомовній лексиці. Характеристика поняття «лексика». Особливості організації вивчення нових лексичних одиниць. Засоби навчання новій лексиці дошкільників. Організація закріплення та повторення вивчених лексичних одиниць. Методи та прийоми при навчанні дітей дошкільного віку іншомовній лексиці. Специфіка контролю у навчанні дітей англійської мови. Характеристика особливостей контролю знань у навчанні дітей дошкільного віку. Вікові особливості дошкільників, що мають визначальне значення при організації контролю. Організація поточного контролю знань. Рубіжний контроль знань дошкільників. Особливості обліку успішності дітей дошкільного віку. Різні підходи до навчання дошкільників іноземних мов. Характеристика специфічних та загальнодидактичних принципів у навчанні англійської мови в ДНЗ. Означення методів навчання англійської мови та виокремлення характерних для навчання дошкільників. Основні засоби навчання та їх характеристика. Технічні засоби навчання англійської мови в ДНЗ.

Організаційні форми навчання іноземної мови дошкільників. Методичні матеріали для занять з дітьми дошкільного віку іноземною мовою. Заняття з англійської мови для дітей дошкільного віку

Змістовий модуль 2. Практичні аспекти навчання дітей англійської мови в дошкільних закладах.

Робота над граматичною стороною англійського мовлення дошкільників. Особливості граматичного устрою англійської мови. Виокремлення обсягу граматичного матеріалу для використання на заняттях з дошкільниками. Організація та специфіка навчання граматичних одиниць дітей дошкільного віку відповідно до віку. Методи та прийоми організації роботи над граматичною стороною англійського мовлення. Навчання дошкільників аудіювання. Характеристика поняття «аудіювання». Види аудіювання дітей дошкільного віку. Завдання аудіювання у ДНЗ. Труднощі у процесі аудіювання дітей дошкільного віку. Послідовність реалізації аудіювання. Засоби організації аудіювання на різних етапах при навчанні дошкільників. Специфіка організації контролю над розумінням почутого. Планування роботи з навчання дітей англійської мови. Методична скринька з

навчання англійської мови дітей дошкільного віку. Перспективне планування роботи педагога з англійської мови.

3. Рекомендована література

Основна література:

1. Богуш А.М. та ін. Методика розвитку рідної мови і ознайомлення з навколишнім у дошкільному закладі. Київ, 2010. – 423с.

2. Віттенберг К., Білоущенко І. Повний курс англійської мови в ДНЗ (за Базовою програмою розвитку дитини дошкільного віку "Я у Світі"). 1-й рік навчання. - Х.: Основа, 2010. – 384с.

3. Протасова Е.Ю. Обучение иностранному языку дошкольников: обзор теоретических позиций // Иностранные языки в школе. – 2008. - №1

4. Шкваріна Т. Англійська мова для дітей дошкільного віку: програма, метод, реком.- К.: Шк.світ, 2008. – 112с.

Додаткова література.

1. Дем'яненко О.Є. Фонетична робота з дітьми старшого дошкільного і молодшого шкільного віку в умовах багатомовності(фрагменти занять і уроків на матеріалі української, російської й англійської мов). – Запоріжжя: ТОВ «ЛІПС» ЛТД, 2005.-92с.

2. Тихеева Е. Развитие речи детей. - Москва. – 1981. – 167с.

3. Рязанова И.С. Обучение английскому языку детей младшего возраста. // Иностранные языки в школе. – 2011. - №1

4. Старжинская Н. Дошкольное детство: усвоение родного и второго языка // Дошкольное воспитание. – 2006. - №10

5. Шебедина В.В. Обучение английской разговорной речи в детском саду // Иностранные языки в школе. – 2010. - №2

6. Шишкова И.А., Вербовская М.Е. Английский язык для малышей. Руководство для преподавателей и родителей.-М.:ЗАО «РОСМЭН-ПРЕСС», 2006.-157с.

7. Шкваріна Т. Англійська мова для дітей дошкільного віку: програма, метод, реком.- К.: Шк.світ, 2008. – 112с.

Internet – ресурси (Основні web-сторінки в Internet).

Лінгвістична школа для малюків <http://poliglotik.ucoz.ru/>

Раннє навчання іноземних мов http://www.solnet.ee/parents/pp_000.html

Англійська мова дітям <http://www.bilingual.ru/>

Англійська мова для маленьких учнів <http://kinder-english.narod.ru/>

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Усне опитування, виконання практичного завдання.

5. Засоби діагностики успішності навчання

Використовуються такі методи усного та письмового контролю, які сприяють підвищенню мотивації студентів-майбутніх фахівців до навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається практичному і тестовому контролю.

IV. ЦИКЛ ІНФОРМАТИЧНОГО СПРЯМУВАННЯ

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ «БАКАЛАВР»

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В РОБОТІ З ДІТЬМИ

Авторська програма
варіативної навчальної дисципліни
підготовки **бакалавр**
напряму **01 Освіта**
спеціальності **012 Дошкільна освіта**
(Шифр за ОПП _____)

Програма розроблена

Котковою В.В., доцентом кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти, кандидатом педагогічних наук.

ВСТУП

Програма вивчення варіативної навчальної дисципліни «Інформаційно-комунікаційні технології в роботі з дітьми» укладена відповідно до освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня підготовки спеціальності 012 Дошкільна освіта.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є способи та методи застосування комп'ютерних технологій для роботи з дітьми 5-6 років в умовах ДНЗ майбутніми фахівцями дошкільної освіти та проектування, конструювання, реалізація (впровадження в педагогічну практику), аналіз (педагогічний експеримент) і розвиток сучасних інформаційних технологій.

Міждисциплінарні зв'язки: «Нові інформаційні технології», загальною педагогікою, психологією, дидактикою та методиками дошкільного виховання.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Мета курсу – отримання майбутнім фахівцем знань та вмінь, потрібних для свідомого користування сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями; формування інформатичної компетентності як складової професійної компетентності майбутнього фахівця у галузі дошкільної освіти; забезпечити ґрунтовне оволодіння студентами основними засобами і методами інформаційних освітніх технологій, їх теоретичною і технічною базою, можливими напрямками застосування; сформувати у студентів основи інформаційної культури майбутнього спеціаліста.

1.2. Завдання курсу:

1. Теоретико-методологічні знання наукових засад побудови освітнього процесу з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, їх розумного застосування в роботі з дошкільниками, впливу освітньо-інформаційного середовища на різні сторони розвитку особистості

дошкільника.

2. Забезпечити ґрунтовне вивчення студентами способів використання в навчальному процесі комп'ютерної техніки і відповідного програмного забезпечення, розуміння методичних ідей використання методів і засобів сучасної інформаційної технології.

3. Виховати у майбутніх вихователів творчий підхід до використання засобів ІКТ у своїй майбутній діяльності, сформувати знання, вміння і навички, необхідні для самостійного аналізу навчального процесу, дослідження різноманітних методичних проблем та психолого-педагогічних ситуацій, розвинути здатність до постійної самоосвіти.

4. Когнітивні – поглиблення знань методики застосування інформаційних технологій в освітньому процесі ЗДО, санітарно-гігієнічними нормами використання ІТ в роботі з дошкільниками.

5. Ознайомити з сучасними технологіями отримання та передачі інформації, використання їх під час підготовки до навчальних занять.

1.3. Компетентності:

Загальнонавчальна. Здатність навчатися й оволодівати сучасними знаннями, зокрема, інноваційними методичними підходами, сучасними системами, методиками, технологіями навчання, розвитку й виховання дошкільників; чинним нормативним забезпеченням дошкільної освіти тощо.

Інформаційно-аналітична. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу, систематизації й узагальнення інформації, зокрема професійно-педагогічної, з різних джерел та формулювання логічних висновків.

Міжособистісної взаємодії. Здатність до ефективної міжособистісної взаємодії; зокрема, здатність успішно взаємодіяти з керівництвом, колегами, вихованцями та їхніми батьками; володіння алгоритмами конструктивного розв'язання педагогічних конфліктів. Здатність працювати в команді, здатність до співпраці, групової та кооперативної діяльності. Здатність бути критичним і самокритичним, наполегливим щодо поставлених завдань і взятих зобов'язань.

Рефлексивна. Здатність ефективно та адекватно здійснювати рефлексивні процеси, що сприяє розвитку й саморозвитку дошкільників, творчому підходові до освітнього процесу закладу дошкільної освіти. Здатність оцінювати результати педагогічних впливів та забезпечувати якість діяльності навчання, розвитку й виховання дошкільників; здатність до педагогічної рефлексії.

Інформаційно-комунікаційна. Здатність до застосування сучасних засобів інформаційних і комп'ютерних технологій для розв'язання комунікативних задач у професійній діяльності й у повсякденному житті.

Технологічна компетентність. Здатність до застосування професійно профільованих проектно-технологічних знань, умінь і навичок.

Методична компетентність. Здатність ефективно діяти, розв'язуючи стандартні та проблемні методичні задачі під час навчання дошкільників

змістових ліній, визначених Базовим компонентом дошкільної освіти. Методична компетентність ґрунтується на теоретичній і практичній готовності до проведення занять за різними навчальними комплектами, що виявляється у сформованості системи дидактико-методичних знань і умінь із окремих розділів та тем курсу, окремих етапів навчання й досвіду їх застосування та наявності емоційно-ціннісного ставлення до діяльності щодо навчання дошкільників предмету.

1.4. Очікувані результати навчання:

Знати:

- техніку безпеки та правила поведінки при роботі за комп'ютером;
- значення основ інформаційної культури у загальній і професійній освіті людини, вплив засобів сучасної інформаційної технології на науковотехнічній і соціально-економічний розвиток суспільства;
- форми, методи і прийоми організації роботи з дошкільниками засобами комп'ютерних технологій;
- різновиди комп'ютерних ігор для дітей старшого дошкільного віку, їх характеристику та принципи побудови занять з їх використанням;
- критерії оцінювання ефективності розроблених комп'ютерних ігрових та навчально-розвивальних програм для дітей;
- методичку організації занять з комп'ютерної грамоти дітей старшого дошкільного віку;
- медичні, гігієнічні і психолого-педагогічні вимоги безпечного використання комп'ютерної техніки у роботі з дошкільниками.

Вміти:

- працювати в мережі Інтернет;
- підбирати різноманітні види ІКТ для реалізації мети та завдань спрямованих на навчання та виховання дітей дошкільного віку;
- розробляти презентації, графіки, таблиці, роздатковий матеріал та дидактичний; використовувати усі можливості комп'ютера та глобальної мережі Інтернет;
- розробляти конспекти занять та підбирати комп'ютерні засоби;
- застосовувати комп'ютерні технології з метою організації освітньо-виховної роботи з дітьми у дошкільному навчальному закладі;
- організовувати та проводити заняття з комп'ютерної грамоти з дітьми старшого дошкільного віку;
- застосовувати навчально-пізнавальні програми та ігри у педагогічному процесі дошкільного навчального закладу;
- аналізувати розроблені комп'ютерні ігрові та навчально-розвивальні програми для дітей дошкільного віку.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 105 годин/3,5кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Інформаційно-комунікаційні технології в системі освіти

Роль інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі дошкільного навчального закладу. Нормативні документи, що регламентують впровадження ІКТ в роботу закладів освіти. Дидактичні можливості інформаційно-комунікативних технологій. Напрямки інформатизації системи інформаційних технологій освіти. Технічні засоби інформаційно-комунікативних технологій в системі освіти. Інформаційно – освітнє середовище дошкільного закладу. Базові складові мережі інформаційного середовища дошкільного навчального закладу. Взаємодія дитини дошкільного віку з інформаційним середовищем. Особливості фізичного, психічного, когнітивного та соціального розвитку дитини в інформаційному середовищі. Фактори, що негативно впливають при роботі з комп'ютером; прояви комп'ютерної втомлюваності. Використання сучасних форм методичної роботи з розвитку ІКТ- компетентності педагогів. Інформаційна культура як складова інформаційної компетентності педагога.

Змістовий модуль 2. Використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі

Мережа Інтернет та її використання в роботі педагогів. Зміст Інтернет - ресурсів та ознайомлення з медіаосвітніми напрямами роботи дітей та педагогів. Мультимедійні презентації в роботі вихователя і методиста дошкільних навчальних закладів. Завдання, зміст та форми роботи з дітьми. Особливості організації занять по навчанню основами комп'ютерної грамотності дошкільників. Структура занять з комп'ютерної грамоти. Дитячі освітні комп'ютерні ігри та їх місце в педагогічному процесі дошкільного навчального закладу. Комп'ютерні ігри як засіб педагогічної комунікації для реалізації навчання. Створення занять за допомогою інтерактивної дошки. Методика роботи дошкільників з інтерактивною дошкою. Організація гурткової роботи з формування комп'ютерної грамотності. Організація сайту дошкільного навчального закладу. Використання блогів у педагогічній діяльності. Медіаактивність дошкільного навчального закладу в Інтернет-просторі.

3. Рекомендована література

Основна література

1. Авторська програма навчання комп'ютерній грамоті дошкільнят 5-го і 6-го року життя. Вакуленко Н.М. Відділ Києво-святошинської райдержадміністрації. Районний інформаційно-методичний центр. 2007 – 2008 н.р.

2. Базовий компонент дошкільної освіти/ М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. акад. пед. наук України; наук. кер.: А.М.Богущ, дійсний член НАПН України, проф., д-р пед. наук – К.: Ред. журн. «Вихователь-

методист дошкільного закладу», 2012. – Спецвипуск. – С.29.

3. Гуржій А.М., Зайцева Т.В., Співаковський О.В. Комп'ютерні технології загального призначення. - Херсон: Айлант. – 2001.- 215с.

4. Зайцева Т.В. Вступ до інформаційних технологій. - Херсон: Айлант. – 2000. – 196с.

5. О.Червинська. Інформаційні технології в освітній процес//Дошкільне виховання. –2011. – № 1. – С.12-15

Допоміжна

1. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження: Методологічні поради молодим науковцям / С. У. Гончаренко . – Київ-Вінниця : Дов «Вінниця», 2008. –278с.

2. Захарова И. Г. Информационные технологии в образовании: [учебное пособие для высших педагогических учебных заведений] / И. Г. Захарова. – М.: Академия, 2003. – 188 с.

3. Олифер В.Г., Олифер Н.А. Компьютерные сети. Принципы, технологии, протоколы. – Учебник для вузов. – Питер, 2007. – 958с. 13. Рагулин П.Г. Теоретические основы информационных технологий. Учебное пособие. - Владивосток: Изд-во Дальневост. Ун-та, 2004.

Інформаційні ресурси

4. http://teachinf.at.ua/load/programi/rizne/cartoonmaker_konstruktor_multiki_v_i_komiksiv/18-1-0-500#.VqQIo8jp2w8 –конструктор мультиків

5. <http://www.armoredpenguin.com/crossword/> -створення кросвордів

6. <http://learningapps.org> –створення та перегляд вправ

7. Професійні програми для розробників. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://8801/projects/inf/access>

8. Створення презентацій. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.intuit.ru/department/education/intelteach/14/8.html>

9. Створення веб-сторінок з допомогою Publisher. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : - <http://books.br.com.ua/23664> \

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Усне опитування, виконання практичного завдання.

5. Засоби діагностики успішності навчання

Педагогічний контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю.

Використовуються такі методи усного та письмового контролю, які сприяють підвищенню мотивації студентів-майбутніх фахівців до навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається практичному і тестовому контролю.

СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Авторська програма
варіативної навчальної дисципліни
підготовки бакалавр
напряму 01 Освіта
спеціальності 013 Початкова освіта

(Шифр за ОПП _____)

Програма розроблена

Котковою В.В., доцентом кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти, кандидатом педагогічних наук.

Вступ

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни “Сучасні інформаційні технології навчання” укладена відповідно до освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня підготовки спеціальності 013 Початкова освіта.

Предметом є способи та методи застосування педагогічних можливостей сучасних інформаційних технологій у навчанні молодших школярів майбутніми вчителями початкових класів та проектування, конструювання, реалізація (впровадження в педагогічну практику), аналіз (педагогічний експеримент) і розвиток сучасних інформаційних технологій навчання в початковій школі.

Міждисциплінарні зв'язки: вивчення курсу ґрунтується на знаннях, уміннях і навичках студентів з дидактики, психології, фахових методик початкової школи та нових інформаційних технологій і технічних засобів навчання.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Мета курсу – удосконалювати професійні компетентності майбутніх учителів початкових класів у застосуванні сучасних інформаційних технологій навчання в початковій школі, розвивати позитивну мотивацію до професійного самовдосконалення в даному напрямі, рефлексію, систему трансдисциплінарних знань і багатофункціональних умінь здійснення навчання молодших школярів із використанням сучасних інформаційних технологій.

1.2. Завдання курсу:

Теоретичні: озброїти майбутніх учителів початкових класів знаннями про загальні основи сучасних інформаційних технологій навчання в початковій школі: ключові поняття та терміни, класифікації, умови й проблеми застосування, принципи побудови уроку за інформаційними технологіями; педагогічними, гігієнічними та психологічними особливостями використання інформаційних технологій в початковій школі; уявленнями про педагогічні можливості використання глобальної мережі

Інтернет; пошук та відбір потрібної інформації.

Практичні: формувати вміння раціонального застосування інформаційних технологій навчального призначення відповідно до нормативно-правових, психолого-педагогічних вимог; навички опрацювання інформації, критичного аналізу різних видів ілюстраційно-демонстраційних, навчально-тренувальних, контрольних-оцінюючих та комунікаційних технологій; вміння активно працювати в інформаційно-комунікаційному педагогічному середовищі.

1.3. Компетентності:

Загальнонавчальна. Здатність навчатися й оволодівати сучасними знаннями, зокрема, інноваційними методичними підходами, сучасними системами, методиками, технологіями навчання, розвитку й виховання учнів початкової школи; чинним нормативним забезпеченням початкової освіти тощо.

Інформаційно-аналітична. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу, систематизації й узагальнення інформації, зокрема професійно-педагогічної, з різних джерел та формулювання логічних висновків.

Міжособистісної взаємодії. Здатність до ефективної міжособистісної взаємодії; зокрема, здатність успішно взаємодіяти з керівництвом, колегами, учнями та їхніми батьками; володіння алгоритмами конструктивного розв'язання педагогічних конфліктів. Здатність працювати в команді, здатність до співпраці, групової та кооперативної діяльності. Здатність бути критичним і самокритичним, наполегливим щодо поставлених завдань і взятих зобов'язань.

Рефлексивна. Здатність ефективно та адекватно здійснювати рефлексивні процеси, що сприяє розвитку й саморозвитку учнів, творчому підході до навчально-виховного процесу початкової школи. Здатність оцінювати результати педагогічних впливів та забезпечувати якість діяльності навчання, розвитку й виховання учнів початкової школи; здатність до педагогічної рефлексії.

Інформаційно-комунікаційна. Здатність до застосування сучасних засобів інформаційних і комп'ютерних технологій для розв'язання комунікативних задач у професійній діяльності вчителя початкових класів й у повсякденному житті.

Технологічна компетентність. Здатність до застосування професійно профільованих проектно-технологічних знань, умінь і навичок, які є теоретичними основами побудови змісту освітньої галузі «Технології» загалом та окремих його змістових ліній.

Методична компетентність. Здатність ефективно діяти, розв'язуючи стандартні та проблемні методичні задачі під час навчання учнів освітніх галузей/змістових ліній, визначених Державним стандартом початкової загальної освіти. Методична компетентність ґрунтується на теоретичній і практичній готовності до проведення уроків за різними навчальними

комплектами, що виявляється у сформованості системи дидактико-методичних знань і умінь із окремих розділів та тем курсу, окремих етапів навчання й досвіду їх застосування та наявності емоційно-ціннісного ставлення до діяльності щодо навчання учнів предмету.

1.4. Очікувані результати навчання:

Знати:

- основні тенденції інформатизації освіти,
- вимоги до вчителя початкових класів в інформаційному суспільстві,
- правила та норми роботи молодшого школяра з комп'ютерною технікою,
- основні способи використання інформаційно-комунікаційних технологій в професійній діяльності.
- вимоги до створення та застосування СІТН в освітньому процесі початкової школи.

Вміти:

- ефективно працювати з основними програмними пакетами Windows 2007, готовими програмними педагогічними засобами, онлайн ресурсами;
- працювати з комп'ютерною технікою та мережею Інтернет, інтерактивною дошкою,
- добирати та створювати програмні дидактичні засоби для молодших школярів,
- раціонально застосовувати СІТН під час підготовки та проведення уроків й інших форм організації освітнього процесу.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 105 годин/3,5кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади інформатизації освітнього процесу початкової школи

Загальні основи сучасних інформаційних технологій навчання в початковій школі. Основні поняття та визначення. Історія розвитку СІТН, їх класифікація, умови та проблеми застосування. Психолого-гігієнічні умови взаємодії молодшого школяра з СІТН.

Інформатизація педагогічної діяльності вчителя початкових класів. Напрями застосування СІТН, вимоги та методичні рекомендації до їх застосування, особливості пошуку та добору СІТН, підготовка та оформлення навчально-дидактичних матеріалів, критерії аналізу педагогічних програмних засобів і освітніх ресурсів.

Ілюстраційно-демонстраційні інформаційні технології навчання. Розробка та використання мультимедійних презентацій. Основи роботи із програмою PowerPoint. Структура мультимедійної презентації. Правила створення мультимедійних презентацій. Ефекти анімації, звукові ефекти.

Вставка гіперпосилань та відеофрагментів. Критерії оцінки мультимедійних презентацій.

Змістовий модуль 2. Методичні аспекти застосування сучасних інформаційних технологій навчання

Навчально-тренувальні інформаційні технології навчання. Педагогічні програмні засоби та вимоги до їх застосування, особливості уроку із застосуванням навчально-тренувальних технологій. Види навчально-тренувальних інформаційних технологій навчання, можливості їх застосування. Інтерактивна дошка в організації освітнього процесу початкової школи.

Контрольно-оцінюючі інформаційні технології навчання, мета їх застосування, види, методичні вимоги, освітні можливості, особливості застосування.

Світові та вітчизняні тенденції застосування сучасних інформаційних технологій навчання в початковій школі.

3. Рекомендована література

Основна література

1. Діти в Інтернеті: як навчити безпеці у віртуальному світі / Литовченко І. В., Максименко С. Д., Болтівець С.І., М.-Л. А. Чепка, Н. М. Бугайова/. – К.: Видавництво: ТОВ «Видавничий Будинок “Аванпост-Прим”», 2010. – 48 с. (Посібник для батьків).

2. Ковалько В.И. Здоровьесберегающие технологии: школьник и компьютер: 1-4 классы. – М.: ВАКО, 2007. – 304 с. – (Педагогика. Психология. Управление).

3. Співаковський О.В., Петухова Л.Є., Коткова В.В. Інформаційно-комунікаційні технології в початковій школі: Навчально-методичний посібник для студентів напряму підготовки «Початкова освіта». – Херсон: Айлант, 2012. – 386 с.

4. Шакотько В.В. Методика використання ІКТ у початковій школі: навч.-метод. посібник / В.В. Шакотько. – К.: ТОВ Редакція "Комп'ютер", 2008. – 128 с.

Додаткова література

1. Положенцева О. Компютерна підтримка уроків у початковій школі / О.Положенцева // Початкова школа. – 2011. - № 7. – С. 30 – 33.

2. Рибалко О. Молодший школяр і комп'ютер / О.Рибалко // Комп'ютер у школі та сім'ї. – №5. – 2010. – С. 21 – 24.

3. Ривкінд Ф. Сходінками до інформатики / Ф.Ривкінд, Г.Ломаковська, С.Колесников, Й.Ривкінд // Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. – 2006. – № 1. – С. 96 – 108.

4. Таргоній О. Використання інформаційних технологій на уроках у початкових класах / О.Таргоній, Т.Чабанюк // Сучасна школа України. – 2011. – № 2. – С. 42 – 44.

5. Технологія конструювання мультимедійного уроку // Відкритий

урок. – 2008. – № 3. – С. 27 – 29.

6. Хомич С. Використання мультимедійних засобів у навчально-виховному процесі початкової школи / С.Хомич // Початкова школа. – 2010. - №11. – С.41 – 43.

7. Юзик О. Підготовка студентів до проведення уроків інформатики у початкових класах / О.Юзик // Початкова школа. – 2011. –№ 3. – С. 41 – 42.

Internet – ресурси

1. Про безпеку роботи на комп'ютері [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://samouchka.com.ua/ukr/safety/>.

2. Про вплив комп'ютера на дитину [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://navigator.rv.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=10&Itemid=29

3. Ривкінд Ф.М Програма курсу «Сходінки до інформатики» для 2–4 класів / Ривкінд Ф.М., Ломаковська Г.В., Колесников С.Я., Ривкінд Й.Я. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ciiit.zp.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=847&Itemid=297

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Усне опитування, виконання практичного завдання.

5. Засоби діагностики успішності навчання

Педагогічний контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю.

Використовуються такі методи усного та письмового контролю, які сприяють підвищенню мотивації студентів-майбутніх фахівців до навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається практичному і тестовому контролю.